

Χημικά Χρονικά

Chimika Chronika

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

VOLUME 37th

FEBRUARY - MARCH 1972

NUMBER 2 - 3

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821

«Καὶ δὲν εἶχαμεν οὔτε ὅπλα οἱ περισσότεροι, οὔτε τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου ὅλοι. Ἀπεφάσισαν οἱ νοικοκυραῖγοι ὅτι ἡ τυραγνία τῶν Τούρκων—τὴν δοκιμάσαμεν τόσα χρόνια—δὲν ὑποφέρνονταν πλέον. Καὶ δι' αὐτὴν τὴν τυραγνία, ὅπου δὲν ὀρίζαμεν οὔτε τιμὴν οὔτε βίον, οὔτε ζωὴ (ξέραμε κι ὅτι ἤμασταν ὀλίγοι καὶ χωρὶς τ' ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου) ἀποφασίσαμεν νὰ σηκώσωμεν ἄρματα ἐναντίον αὐτῆς τῆς τυραγνίας. Εἴτε θάνατος, εἴτε λευτεριά!».

(Ἀπομνημονεύματα Στρατηγοῦ Μακρυγιάννη)

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ὈΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ

Χημικά Χρονικά

Γ Ε Ν Ι Κ Η Ε Κ Δ Ο Σ Ι Σ

ΤΟΜΟΣ 37

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 1972

ΑΡΙΘΜΟΣ 2 - 3

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	σελ.
◇ ΓΕΩΡΓ. ΛΑΜΨΙΔΗ: Αί καλλιέργειαι και αί δυσχέρειαι επίσιτισμοῦ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 (Μελέτη βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Ἑνώσεως Ἑλλ. Χημικῶν)	41
◇ ΓΕΩΡΓ. ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΗ καὶ ΔΗΜ. ΜΠΟΣΚΟΥ: Ὁ δι' ἀερίου χρωματογραφίας προσδιορισμὸς τῶν λιπαρῶν ὀξέων ὡς μέσον ἐλέγχου τῶν λιπαρῶν ὑλῶν	57
◇ ΧΑΡ. ΠΛΕΣΣΑ: Ἀνοσολογικὴ μελέτης τῶν πρωτεϊνικῶν δεσμῶν τῶν φαρμάκων in vitro (περίπτωσης 2,5 διυδροξυβενζοσουλφονικοῦ ἄσβεστιοῦ σεσημασμένου διὰ S ³⁵)	62
◇ ΧΑΡ. ΠΛΕΣΣΑ: Μεταβολισμὸς τοῦ τριφθορομεθυλο-3-φαινυλαμινο-2-νικοτινικοῦ ὀξέος	64
◇ Ἡ λογοδοσία τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῆς Ἑνώσεως Ἑλλ. Χημικῶν κατὰ τὴν Γεν. Συνέλευσιν τῆς 5.3.1972	66
◇ Ἡ δραστηριότης τῆς Διοικήσεως τῆς Ἑνώσεως.	75
◇ Ὁ Καθηγητὴς κ. Γ. Καραγκούνης ὠμίλησεν εἰς τὸ Χημεῖον Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὡς κεκλημένος τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς	76
◇ Αἱ νεώτεροι ἐνέργειαι διὰ τὴν νομοθεσίαν τῆς ειδικότητος Βιολογικῆς Χημείας	77
◇ Ἡ δραστηριότης τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ ἀκολουθουμένη διαδικασία περὶ τὰς δημοσιεύσεις εἰς τὴν Νέαν Σειρὰν τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν»	77
◇ Βιβλιοκρισία — Βιβλία δωρηθέντα	78
◇ Κίνησις τοπικῶν καὶ κλαδικῶν Συλλόγων Χημικῶν	79
◇ Σεμινάριον ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ.	79
◇ Ἑκτακτοὶ οἰκονομικαὶ ἐνισχύσεις Ἑνώσεως.	79
◇ Σχέδια ἑλληνικῶν ἐθνικῶν προδιαγραφῶν.	79
◇ Ἀποφάσεις ἀγορανομικαὶ	80
◇ Προκήρυξις ἐπιστημονικοῦ Διαγωνισμοῦ παρὰ τῆς Ἑλλ. Βιοχημικῆς Ἑταιρείας	80
◇ Παροράματα.	80
◇ Ἀρχαιρεσίαι Συλλόγου Χημικῶν Βιομηχανίας	80
◇ Ἀπολογισμὸς διαχειρίσεως ἔτους 1971	81
◇ Γενικὸς Ἰσολογισμὸς 31ης Δεκεμβρίου 1971	82
◇ Προϋπολογισμὸς ἐσόδων καὶ δαπανῶν χρήσεως 1972	82

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΚΑΝΙΓΓΟΣ 27 — ΤΗΛ. 621.524
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 20

Κατὰ τὸν Νόμον ὑπεύθυνοι :

Υπεύθυνος Συντάξεως : Ἰωάννης Κανδῆλης, Κάνιγγος 27 - Τηλ. 621.524

Υπεύθυνος Τυπογραφείου : Στέφανος Κ. Χατζηράπτης, Ρήγα Φεραίου 25 - Τηλέφ. 721.993

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Κ. ΠΑΡΙΣΙΑΝΟΣ, Καλλιγὰ 27 - Τηλ. 667.879, 668.681 661.411

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821

«Εἰς τὴν μάχην... οἱ πλείστοι τῆς πατρίδος πρόμαχοι ἦσαν πάντῃ ἄοπλοι. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἔφερον μαχαίρας, ἄλλοι σφενδόνας καὶ ἄλλοι ράβδους ἀλωνιστικὰς...».

(Ἱστορία ἐπαναστάσεως, Μέντελσον-Βαρθόλδη)

Ἀγροτική σκηνή εἰς τὴν περιοχὴν Λαρίσης κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟΝ ΤΗΣ 150ΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΟΥ 1821

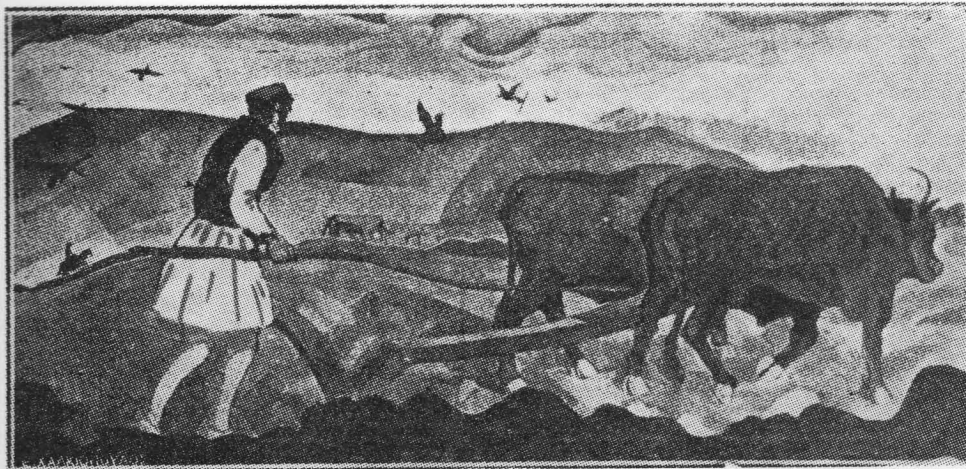
Ἡ Ἑνώσις Ἑλλήνων Χημικῶν συμμετέσχεν εἰς τὰς Πανελληνίους ἐκδηλώσεις ἑορτασμοῦ, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 150 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Μεγάλου Ἀγῶνος τῆς Παλιγγενεσίας τοῦ 1821, διὰ προκηρύξεως διαγωνισμοῦ πρὸς συγγραφὴν ἱστορικῶν μελετῶν ἐπὶ θεμάτων τεχνικῶν καὶ παραγωγικῶν, σχετιζομένων μὲ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ χημικοῦ κατὰ τοὺς πολέμους. Ἡ παρασκευὴ καὶ ἡ ἐξασφάλις τῶν πυρομαχικῶν, ἡ γεωργικὴ παραγωγή καὶ ἡ τροφοδοσίᾳ τῶν μαχομένων καὶ τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δεκαετίας τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὑπὸ τὰς πρωτογόνους συνθήκας τῆς ἐποχῆς καὶ διὰ μέσου τῶν συνεχῶν σκληροτάτων πολεμικῶν ἀγῶνων, ἀποτελοῦν πτυχὰς μεγάλου ἐνδιαφέροντος, αἵτινες δὲν ἔχουν ἐπαρκῶς μελετηθῆ καὶ ἱστορηθῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Διοίκησις τῆς Ἑνώσεως ἐσκέφθη, ὅπως, διὰ τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς, παρακινήσει εἰς λεπτομερεστέραν ἔρευναν αὐτῶν, συμβάλλουσα οὕτω εἰς τὴν εὐρυτέραν ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν, τὴν ἀκόμη ἀνεξάντλητον, τοῦ Μεγάλου Ἀγῶνος.

Εἰς τὴν προκήρυξιν τῆς ὑπῆρξεν ἀνταπόκρισις καὶ αἱ παρὰ τῆς Ἑνώσεως καταρτισθεῖσαι Ἐπιτροπαὶ ἔκριναν ἀξίας βραβεύσεως δύο μελέτας,

τοῦ κ. Ἐπαμ. Σπηλιωτοπούλου διὰ τὰ πυρομαχικὰ καὶ τοῦ κ. Γεωργ. Λαμφίδη διὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν διατροφήν. Τὰ δι' αὐτὰς χρηματικὰ ἔπαθλα παρεδόθησαν εἰς τοὺς βραβευθέντας κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συγκέντρωσιν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 150ετηρίδος τοῦ 1821, ἣτις ἔλαβε χώραν, εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν γραφείων τῆς Ἑνώσεως, τὸ ἑσπέρας τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1971. Κατὰ τὸν ἑορτασμὸν αὐτόν, τὸν πανηγυρικὸν λόγον ἐξέφωνησεν ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν Καθηγητῆς κ. Δημ. Τσάκωνας, μετὰ σύντομον εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου τῆς Ἑνώσεως κ. Ἰω. Κανδήλη. Περὶ τῆς ἐν λόγῳ ἑορτῆς ἔχομεν γράψει λεπτομερῶς εἰς τὸ τεῦχος τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν» Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 1971 (σελ. 275).

Εἰς τὸ ἀνά χεῖρας τεῦχος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγωνιστὰς καὶ τοὺς ἄλλους συντελεστὰς τοῦ θαύματος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ ἀποτελεῖ, ἐκ μέρους μας, τὸν πρὸς αὐτοὺς ἐλάχιστον φόρον τιμῆς, δημοσιεύομεν ἤδη τὴν ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσαν μελέτην τοῦ κ. Γ. Λαμφίδη. Ὁ πανηγυρικὸς λόγος τοῦ Ὑφυπουργοῦ κ. Δ. Τσάκωνας θὰ δημοσιευθῆ εἰς προσεχῆς τεῦχος.

Τὸ Δ.Σ. τῆς Ε.Ε.Χ.

ΑΙ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΔΥΣΧΕΡΕΙΑΙ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ 1821

(Μελέτη βραβευθείσα παρὰ τῆς Ἑνώσεως Ἑλλήνων Χημικῶν κατὰ τὸν παρ' αὐτῆς προκηρυχθέντα διαγωνισμόν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 150ετηρίδος τοῦ Μεγάλου Ἀγώνος τοῦ 1821)

ὑπὸ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΛΑΜΨΙΔΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐφρατάζοντο με-
γαλύτεραν πηγὴν πλοῦτου ἀπὸ τὴν Γεωργίαν. Ἡ βιομη-
χανία θὰ χρειασθῆ πολλοὺς αἰῶνας ἀκόμη νὰ ἀναφανῆ καὶ
ἢ ὑπάρχουσα βιοτεχνία συνετήρει ἓνα μικρὸν πληθυσμὸν
τῶν πόλεων. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα δὲν εἶχον ἄλλως
τὰ πράγματα, παρ' ὅλον ὅτι ἔθεωρεῖτο ὡς ἡ πλέον πολι-
τισμένη «γῶνιά» τοῦ γνωστοῦ τότε κόσμου καὶ ἀπεκαλοῦν-
το οἱ ἄλλοι λαοὶ βάρβαροι (πᾶς μὴ Ἑλλην βάρβαρος).
Ὁ Ἀριστοτέλης μᾶς πληροφορεῖ, μὲ τὴν ἀξιοπιστίαν του
ὅτι τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ζῆ ἀπὸ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἡμε-
ρους καρποῦς (Πολιτικά 125). «Ὅλοι οἱ κοινωνιολογούντες,
οἰκονομολογούντες καὶ ἱστορικοὶ συγγραφεῖς τῆς ἑλληνικῆς
ἀρχαιότητος - Ἀριστοτέλης, Θουκυδίδης, Πλάτων, Ξενοφῶν -
συνιστοῦν τὴν ἐργασίαν εἰς τοὺς ἀγρούς, διότι αὐτὴ δίδει
πᾶν ὅ,τι χρειάζεται ὁ ἀνθρώπος. Ὁ Ὀμηρὸς δὲν γνωρίζει
ἄλλην τάξιν ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἀγρότας καὶ τοὺς
βοσκούς. Οἱ ἥρωες τοῦ Ἀριστοφάνη εἶναι σχεδὸν ὅλοι ἀ-
γρόται, τόσον, μάλιστα, πτωχοὶ, ὥστε μηχανεῦνται διάφο-
ρα μέσα διὰ νὰ ζήσουν. Ἦτο πολὺ σπουδαία ἡ Γεωργία
εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων - ὅπως καὶ τῶν ἄλλων
λαῶν - καὶ δι' αὐτὸ τῆς ἐγκαθίδρυσαν μίαν θεότητα, τὴν
Δημήτραν, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐτέλουν κατ' ἔτος ἑορτάς,
τὰ «Δημήτρια» ἀνάμεικτα μὲ τὰς ἑορτάς τῶν Ἐλευσινίων.

Ἡ βαρῦτης τῆς Γεωργίας δὲν ἤλλαξε καὶ εἰς τοὺς με-
τέπειτα μακροὺς αἰῶνας ζωῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλλάς,
ὑπὸ τὴν σημερινὴν γεωγραφικὴν τῆς ἔννοιαν ἦτο ὑπὸ τὸν
ζυγὸν τῆς Τουρκοκρατίας περὶ τοὺς τετρακοσίους χρόνους
(1460 - 1828) μίᾳ ἐντελῶς γεωργικῆ ἡ χώρα, ζῶσα σχεδὸν
ἀπὸ τὴν Γεωργίαν καὶ τὴν Κτηνοτροφίαν μόνον.

Κατὰ ὑπολογισμοὺς, βασιζομένους εἰς διηγήσεις περιη-
γητῶν καὶ εἰς ἀναδρομικὰς ἐκτιμήσεις, ὁ πληθυσμὸς τοῦ ἑλ-
ληνικοῦ χώρου ἀπετελεῖτο κατὰ 90% ἀπὸ ἀγρότες, ἐκ τῶν
ὁποίων μόνον τὰ 8% ἦσαν Τούρκοι.

Εἰς τὴν «Ρηματικὴν Δήλωσιν» τοῦ Κυβερνήτου τῆς
Ἑλλάδος Ι. Καποδίστρια, τὴν ἀπευθυνθεῖσαν ἀπὸ τὸν Πόρον
τὴν 30ην Ὀκτωβρίου 1828 πρὸς τὰς Συμμάχους αὐτάς,
ἀναφέρεται ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος:

«Οἱ μὲν ὄρειοι εἰσὶ ποιμένες ἢ πολεμισταί. Οἱ δὲ πεδι-
νοὶ ὄλοι ἤθελον ἐργάζεσθαι τὴν εὐφορωτάτην αὐτῶν γῆν,
ἀν δὲν ἠναγκάζοντο ὑπὸ τῶν καταπίεσεων πολλὰκις νὰ
παραιτῶσι τὸ ἄροτρον καὶ λαμβάνοντες ὄπλα νὰ ζη-
τῶσιν ἀσφάλειαν εἰς τὰ ὄρη. Τὰ κατωκημένα παράλια τῆς
στερεᾶς καὶ τῶν νήσων ἔχουσι ναυτικούς καὶ πραγματευτάς».

Καὶ αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἀγροτικὴ τάξις ἀπετέλεσε τὴν βᾶσιν
τῆς ἀπέλπιδος ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως καὶ τὴν ὕλικήν τῆς ὑπο-
δομῆν. Πολὺν δικαίως λοιπὸν ὁ Δ. Ζωγράφος εἰς τὴν περι-
φημον «Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας» ἀναφέρει, ὅτι
«ὄλη ἡ ὕλικὴ δύναμις τοῦ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἑλληνισμοῦ
εἶχε πηγὴν τὴν ἑλληνικὴν γῆν...» (τ. Β. σελ. 100).
Καὶ ἄλλου: «...Ὁ πόλεμος ἐστηρίζετο εἰς τὴν αὐτοθυσίαν
τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἔβιδον τῆς ἑλληνικῆς γῆς τὰ προϊ-
όντα προθύμως καὶ ἐχορήγουν τὰ ἀπαιτούμενα ποίμνια πρὸς
συντήρησιν τῶν ἀγωνιζομένων ἀδελφῶν» (εἰς τὸν ἴδιον
τομ. Α' σελ. 178).

Ὁ Κολοκοτρώνης, κατὰ τὰ γραφόμενα τοῦ Ν. Σπη-
λιάδη, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς στρατιώτας του, οἱ ὅποιοι ἦσαν
ὄλοι ἀγρόται, εἶπε, μεταξὺ ἄλλων:

«Πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν δικαίων σας, δὲν πολεμεῖτε ἐπὶ
μισθῶ, καὶ τὸν στρατιωτικὸν σας ἄρτον ἐλάβετε πάντοτε
ἀπὸ τῶν κόπων σας διὰ τῆς Γεωργίας. Σεῖς διευθύνετε τὸ
ἄροτρον φέροντες τὰ ὄπλα καὶ ὅταν ἡ Πατρίς σας προσ-
καλῆ εἰς βοήθειάν της, ἀφίνετε τὸ ἄροτρον καὶ τρέχετε
εἰς τὸν πόλεμον». (Ἀπομνημονεύματα Σπηλιάδη τόμ. Γ.
σ. 329).

Ποία ἦτο αὐτὴ ἡ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦντλει τὰς
δυνάμεις τῆς ἑλληνικῆς ἐξεγέρσεως, τοῦλάχιστον κατὰ τὰς
ἀρχάς, αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ θέμα τῆς παρούσης μελέτης, ἡ ὁποία
εἰς τὴν συντομίαν της, θὰ προσπαθῆσιν νὰ ἀποδώσῃ πιστῶς
τὴν εἰκόνα τῆς Γεωργίας πρὸ καὶ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν
τοῦ 1821, αὐτὴν τὴν πότε πλουσίαν, πότε πτωχὴν, ἀλλὰ
ἀνεξάντλητον πηγὴν τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ τὰς δυσκολίας,
αἱ ὁποῖαι ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπανα-
στάσεως εἰς τὸν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ.

Α' ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΕΩΣ

Η ΥΠΟΔΟΥΛΟΣ ΓΗ

Όταν η Βυζαντινή αυτοκρατορία κατελύθη με την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως, η οθωμανική επιβολή επί εκατομμυρίων κατοίκων και άπεράντων έκτασεων ήτο πλέον η σκληρά πραγματικότητα.

Η άπάνθρωπος πολεμική συνήθεια, την οποίαν αναφέρει με ξειαιρετική δυσαρέσκεια ο Ξενοφών ότι «όταν κατά τον πόλεμον καταλαμβάνεται μία πόλις, των κατακτητών είναι και τὰ σώματα (οἱ άνθρωποι) και τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν...» (Κύρου Παιδεία I, 5, 73) ἐφηρμόσθη ἐδῶ με τὴν πλέον ζοφεράν της ὄψιν. «Οἱ Μουσουλμᾶνοι εἶχον ὡς πιστὴν, ὅτι ἡ γῆ ἀνήκει εἰς τὸν θεόν, τὸν Ἀλλάχ, καὶ ἐπομένως εἰς τὸν Σουλτάνον, τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ...» (Δ. Ζακυνθινού: «Ἡ Τουρκοκρατία», σελ. 8). Καὶ ὁ Σουλτάνος τὴν διένειμε κατὰ τὸ δοκούν εἰτε εἰς τὸ κράτος, δηλαδὴ εἰς τὸ Στέμμα καὶ τὴν ὑψηλὴν ὑπαλληλίαν (Ἐμλιάκι χουμαγιούν - Χὰς χουμαγιούν) εἴτε εἰς θρησκευτικὰ ἱδρύματα (Μεκουγιέ - Βακούφ).

Εἰς τὴν ἰδίαν τύχην ὑπήχθη καὶ ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ κάτοικοι αὐτομάτως ἐστερήθησαν τῆς ἰδιοκτησίας των (ξείρεις τοῦ σκληροῦ αὐτοῦ μέτρου ἐγένετο ἐν μέρει διὰ τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰς Μονὰς.) Ὁ Φιλήμων εἰς τὸ «Δοκίμιον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως» ἀναφέρει, ὅτι ἡ «πειδινὴ γῆ κατήντησεν ἰδιοκτησία τῶν Τούρκων...» (τόμ. Γ' σελ. 11).

Οὕτως ὅλη ἡ Ἑλλάς διηρέθη εἰς 267 Ζιαμέτια, ὑπὸ τὴν διοίκησιν καὶ ἰδιοκτησίαν ἑνὸς τιτλοῦχου, τοῦ Ζιαίμ ἢ Ζαίμη, εἰς 162 Τιμάρια καὶ εἰς 52 Χὰς. (Οἱ στρατιωτικοὶ οἱ κατέχοντες τὰς γαίας ἀνομάζοντο Σπαχῆδες καὶ ἐξεμεταλλεύοντο τὰ δοθέντα εἰς αὐτοὺς κτήματα ἰσοβίως καὶ κληρονομικῶς ἀντὶ μισθοῦ καὶ εἰσέπραττον ταυτοχρόνως τὴν Δεκάτην).

ΥΠΟΔΟΥΛΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Με τὴν ὑποδούλωσιν ὀλοκλήρου τῆς Γῆς ἡ οθωμανικὴ διοίκησις ὑποδούλωσε ταυτοχρόνως καὶ τοὺς κατοίκους τῶν γαιῶν, τοὺς ὁποίους μετέτρεψεν ἀπὸ ἰδιοκτῆτας ἢ ἐνοικιαστὰς εἰς πρόσωπα ἠναγκασμένα νὰ καλλιεργούν τοὺς ἀγρούς ὑπὸ διαφόρους ὄρους καὶ συνθήκας.

Ὁ μὴ μουσουλμανικὸς λαὸς ὑπὸ τὴν οθωμανικὴν κυριαρχίαν ἀνομάζετο «ταπεινὸς ὑπῆκοος» (ραγιάτ, ραγιὰς) καὶ ἕνα μεγάλο μέρος τῶν μουσουλμάνων ἀποτελοῦσε τὴν στρατιωτικὴν τάξιν (ἀσκερί), ἡ ὁποία ἦτο ἡ προνομιοῦχος, ἡ ἀριστοκρατικὴ καὶ πλουσία τάξις τῆς οθωμανικῆς αυτοκρατορίας, καὶ ἡ ὁποία κατεῖχε τὴν πλουσιωτέραν Γῆν.

Αἱ μορφαὶ καλλιεργείας, ἐξ ἄλλου, ἐποικίλλον κατὰ τόπους ἢ περιοχὰς γονίμους ἢ ἀγόνους καὶ κατὰ τὴν προτίμησιν τοῦ τιμαριούχου ἢ τῶν θρησκευτικῶν τεμενῶν. Οὕτω με τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἔχουν δημιουργηθῆ οἱ ἐξῆς τρόποι καλλιεργείας:

1) Τὸ «συντροφικόν» ἢ «μεσακάρικο», κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ ραγιὰς, ὁ ἀκτῆμων καλλιεργητῆς, ἐκαλλιέργει τὸ ξένον κτῆμα με ἰδικὰ του ξοδα (ζῶα, σπόρους, θέρισμα, ἀλώνισμα). Ἀπὸ τὴν ἀκαθάρτιστον συγκομιδὴν ἀφαιρεῖτο τὸ 1/10, τὸ ὁποῖον ἐδίδοτο εἰς τὸν γαιοκτῆμονα. Ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν ἀφαιροῦντο τὰ καλλιεργητικὰ ξοδα, πολλὰ τῶν ὁποίων δὲν παρεδέχετο ὁ γαιοκτῆμων. Ἡ ἐναπομείνασα τέλος συγκομιδὴ ἐμοιράζετο εἰς δύο, τὸ ἕν μέρος ἐλάμβανεν ὁ γαιοκτῆμων, τὸ ἄλλο ὁ καλλιεργητῆς. Φυσικὰ, ὅλα τὰ βάρη τῆς φορολογίας (Δεκάτη, κεφαλικὸς φόρος κλπ.), ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἐπιπτόν ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ καλλιεργητοῦ.

2) Τὸ «τριτάριον» κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ γαιοκτῆμων ἐλάμβανε τὸ 1/3 τῆς ἀκαθάρτιστου παραγωγῆς, ἐνῶ ὁ καλλιεργητῆς ἐλάμβανε τὸ ὑπόλοιπον, ὑποχρεωμένος νὰ πληρῶνῃ ὅλους τοὺς φόρους καὶ τὰ ξοδα καλλιεργείας.

3) Ἡ «ἐπὶ μορτῆ» καλλιέργεια, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ ἀγρότης ἐκαλλιέργει τὴν γῆν ἐπὶ ἐνοικίῳ (παρακεντέδες) καὶ ἔδινε ἕνα μέρος τῶν καρπῶν (γεώμορον).

4) Τὸ τσιφλίκιον, ἕκτασις μεγάλου κτήματος καλλιεργουμένου διὰ πολλῶν ζευγιτῶν - τσιφτοῦδων. Αἱ ἐκτάσεις αὐταί, αἱ ὁποῖαι ἐκαλλιεργοῦντο κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν, ὀνομάζοντο τσιφλικ (τσιφλίκια) ἀπὸ τὴν λέξιν τσιφ, ἡ ὁποία σημαίνει ζεῦγος βοῶν δι' ἄροσιν. Ἦτο, με ἄλλας λέξεις, τὸ καθαυτὸ σύστημα τῆς δουλοπαροικίας, τὸ ὁποῖον συνεχισθὲν κυρίως εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θεσσαλίαν μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ εικοστοῦ αἰῶνος, με τοὺς δουλοπαροίκους, τοὺς ὀνομαζομένους «κολλήγους» εἰς τὴν Θεσσαλίαν διελύθη με ἀναγκαστικὰ ἀπαλλοτριώσεις κατὰ τὸ 1907, τὸ 1912 καὶ τὸ 1924.

Ἡ σχηματικὴ αὐτὴ διαίρεσις, παρ' ὅλον ὅτι δίδει μίαν εἰκόνα τῶν συνθηκῶν καλλιεργείας ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ κυρίως κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Μεγάλης Ἐξεγέρσεως, δὲν εἰσέρχεται εἰς τὸ βάθος τῶν γεγονότων, δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ τὴν στυγνὴν οἰκονομικὴν ὑποδούλωσιν τῶν καλλιεργητῶν καὶ τὰς δυσμενεῖς συνεπείας αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐλληνοῦ πληθυσμοῦ, ἂν δὲν συνοδευθῆ ἀπὸ ἀπόψεις καὶ περιγραφαὶς ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ὁ Ἀνώνυμος συγγραφεὺς τῆς «Ἑλληνικῆς Νομαρχίας» ἀναφέρει με περισσὴν ἀγανάκτησιν, ὅτι «οἱ γεωργοί, ἡ σεβασμιωτέρα τάξις μιᾶς πολιτείας, ὁ σταθερότερος στῦλος τῆς πολιτικῆς εὐτυχίας, ζῆ χειρότερα ἀπὸ τὰ ζῶα» (σελ. 99, ἔκδοσις 1969).

Ὁ Πουκεβίλ, ὁ Γάλλος πρόξενος παρὰ τῷ Ἀλῆ Πασᾶ, εἰς τὸ «Ταξίδιον εἰς τὴν Ἑλλάδα» (ἔκδοσις 1828) κατὰπληκτος διὰ τὴν ζῶην τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν καὶ διὰ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας καλλιεργοῦν τὴν ξένην ἢ ἐνοικιαζομένην γῆν, ἀναφέρει πλήρη ὄργη, ὅτι καὶ ἄνθρωποι ἀκόμη ἔλκουν τὸ πρωτόγονον ξύλινον ἄροτρον. Εἶδεν Ἑλληνας, γράφει, νὰ ἀροτριοῦν με βῶδια, ἀγελάδας, ἵππους, ὄνους καὶ με ἀνθρώπους. Δὲν εἶναι ἀσύνηθες νὰ ἴδῃ τις ἐξευγμένους εἰς τὸ ἴδιον ἄροτρον ἕνα ὄνον με μίαν γυναῖκα καὶ εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἐργασιῶν ἕνας χωρικός ἔχει περισσοτέραν προσοχὴν διὰ τὸ ζῶον τοῦ παρὰ διὰ τὴν σύντροφον τοῦ βίου του. Συνηθέστατα αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ ἀκολουθοῦν τὸν αὐλακα τὸν χαρασσόμενον ἀπὸ τὸ ἄροτρον, θραύονται τοὺς σβῶλους καὶ ἰσοπεδῶνονται τὰ χῶμα. (τόμ. VI σελ. 230 - 231 Ἀναφέρεται εἰς Ζωγράφον τόμ. Α. σελ. 101).

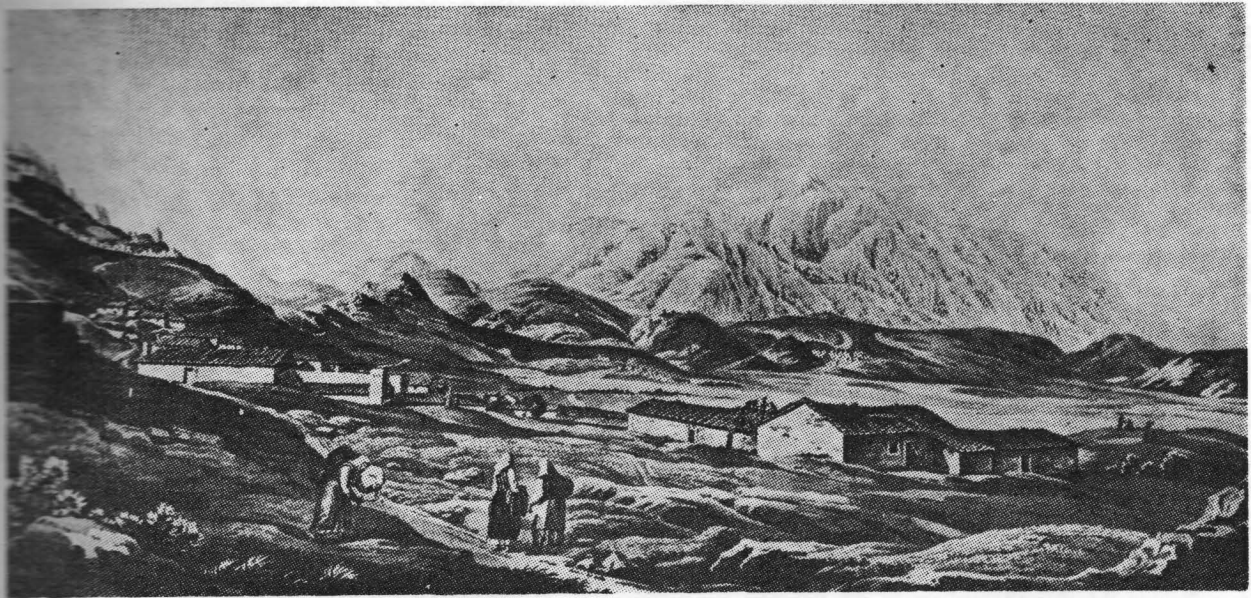
Ὅσον δὲ διὰ τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ ἰδίως διὰ τὸ κυριώτερον γεωργικὸν ὄργανον, τὸ ἄροτρον, μᾶς πληροφορεῖ ὁ Γερμανὸς καθηγητῆς καὶ Φιλέλλην Τιέρς (Fr. Thiersch εἰς τὸ ἔργον του: L' état actuelle de la Grèce - Λειψία, 1833 εἰς τὴν γαλλικὴν).

«Ὁ Ἕλληνας χωρικός κατεῖχε συνήθως ἕνα ἄροτρον, ζεῦγος βοῶν καὶ ὄνους τινάς, οἱ ὁποῖοι ἐχρησίμευον διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν προϊόντων του. Τὸ ἄροτρον του ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἡσιόδου. Δι' αὐτοῦ μόλις καταρθούτο ἡ διαυλάκωσις τοῦ ἐδάφους μέχρι 3 ἑκατοστῶν βάθους. Σημειωτέον ὅτι τὸ ἴδιον ἄροτρον ἦτο διαδεδομένον εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Μ. Ἀσίαν, ὅσῳκις δὲ τὰ μέσα δὲν ἐπέτρεπον τὴν ἀπόκτησιν ζεύγους βοῶν περιωρίζοντο εἰς ἕνα καὶ μόνον» (Ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ζωγράφον τόμ. Α. σελ. 108).

Ὁ Σατωβριὰν κατὰ τὸ ταξίδιον του εἰς τὴν Ἑλλάδα (1806) γράφει:

«Ἡ Πελοπόννησος εἶναι ἐρημος. Μόνον χωρία κατεστραμμένα διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου συναντᾶ κανεῖς. Δεῖναι καὶ παράνομοι εἰσπράξεις, παντὸς εἶδους κακοποιήσεις καταστρέφουσι καθ' ὀλοκλήριαν τὴν Γεωργίαν καὶ τὴν ζῶην. Ὁ τυχὼν Ἀγᾶς ἤμπορεῖ νὰ ἀποδιώξῃ τὸν χωρικὸν ἀπὸ τὴν καλύβην του, νὰ ἀρπάσῃ τὴν σύζυγον του καὶ νὰ φουέσῃ τὰ παιδιὰ του. Οἱ Πελοποννήσιοι φεύγουν εἰς Μ. Ἀσίαν καὶ ὁ περιηγούμενος τὴν Πελοπόννησον βλέπει ἐρήμωσιν εἰς τοὺς ἀγρούς. Οἱ Γεωργοὶ ἐξηφανίσθησαν καθῶς καὶ τὰ ζῶα των». (Ἀναφέρεται εἰς Ζωγράφον τόμ. Α. σελ. 108).

Ἐποδούλωσις τῆς Γῆς, ὑποδούλωσις τῶν ἀνθρώπων, πρωτογονισμός. Αὐτὰ ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς οθωμανικῆς κατακτήσεως.

Από την υπαίθρον προεπαναστατικήν Ἑλλάδα. Ὁ Παρνασσός καὶ οἱ γύρω ἀγροτικοὶ οικισμοὶ (Σχέδιον Stackelberg ἔκδοσις 1833).

ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΑΝΤΟΕΙΔΗ «ΔΟΣΙΜΑΤΑ»

Ἡ στυγνὴ ὀθωμανικὴ διοίκησις ἐπέβαλεν ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ραγιάδων παντοειδεῖς φόρους καὶ πολυποικίλα «δοσίματα», εἰς τρόπον ὥστε ἐκ τῆς πενιχρᾶς παραγωγῆς, ἣ ὅποια ἐπραγματοποιεῖτο μὲ σκληρὰν καὶ ἀδιάκοπον ἐργασίαν, ἀπέμενεν ἐλάχιστον μέρος διὰ τὴν διατροφήν τῆς οἰκογενείας τῶν.

Οἱ φόροι καὶ τὰ «δοσίματα» ἐν συνόψει ἦσαν:

1) Ὁ κεφαλικὸς φόρος (γίτσιγιέ ἢ χαράτσ, χαράτσι). Τὸ χαράτσι ἦτο κυρίως ἐπαγγελματικὸς φόρος, διότι ἐπληρώνετο ἀπὸ μὴ μουσουλμάνων (γκιαβούρ, ἄπιστον) διὰ νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ζῆ καὶ νὰ ἐργάζεται εἰς χώραν «πιστῶν» διὰ νὰ ἔχη τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τῶν ὤμων, διὸ καὶ «κεφαλικὸς φόρος» ἐκλήθη ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱστορικῶν. Ὁ φόρος οὗτος ὠρίζετο κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου κατὰ περιφέρειας καὶ εἰσεπράττετο ἀπὸ ὄργανα τοῦ πασᾶ τῆς περιοχῆς.

2) Ἐγγειος φόρος (χαράτζ μουβαζάφ), ὁ ὅποιος ἐξηρτάτο ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τῆς γῆς τὴν ὅποιαν ἐκαλλιεργεῖ ὁ «ἄπιστος».

3) Φόρος ἐπὶ τῶν προϊόντων (χαράτζ μουκασεμέ), διάφορος τῆς Δεκάτης, διότι ὑπερέβαινε τὸ 1/10 τῆς παραγωγῆς ἀνερχόμενος ἐνίοτε καὶ εἰς τὸ ἡμισυ ἀκόμη.

4) Ἡ Δεκάτη ἰσοῦτο μὲ τὸ 1/10 τῆς ἀκαθαρίστου παραγωγῆς καὶ ἐδίδετο καὶ ἀπὸ τοὺς μουσουλμάνους (ὁ μόνος φόρος τὸν ὅποιον ἐπλήρωναν) καὶ ἀπὸ τοὺς μὴ μουσουλμάνους. Ὁ φόρος αὐτὸς εἰσεπράττετο ἀπὸ ἐνοικιαστὰς τῶν φάρων, οἱ ὅποιοι συνήθως ἀπεδεικνύοντο σκληροί, ἀπάνθρωποι, καταχραστοὶ εἰς βᾶρος τῶν ραγιάδων, ἢ ἀπὸ τοὺς Σπαχῆδες οἱ ὅποιοι δὲν ἦσαν κατώτεροι εἰς σκληρότητα ἀπὸ τοὺς ἀδηφάγους ἐνοικιαστὰς φάρων.

5) Ὁ φόρος ἐπὶ τῶν ἀγρῶν (ρεσμί τσίφτ).

6) Ὁ φόρος ἀκτημόνων (καμπά).

7) Ὁ φόρος ἀγάμων (μπενάκ).

8) Ὁ φόρος (ἀποζημίωσις) μὴ παραγωγῆς (τζίφτ-ποζάν).

Ὡς νὰ μὴ ἤρκουν αὐταὶ αἱ φοβεραὶ ἐπιβαρύνσεις, ὑφίσταντο «δοσίματα» (ἀβαρ) διὰ τὰ ποιμνία, τοὺς ἀργαλειούς, διὰ τὴν φύλαξιν τῶν στενωπῶν, τῶν δερβενίων (ντερπεντι ναζιρλίκ).

Πέραν αὐτῶν, τὰ ἐκάστοτε «δοσίματα» εἰς βεζύριδες, κατὰ τὴν ἀλλαγὴν καὶ τὴν ἔλευσιν νέου, εἰς διελεύσεις στρατευμάτων, διὰ δῶρα τῶν πασάδων καὶ ἄλλων ἀξιοματου-

χων, δι' ἐξασφάλισιν ἀλεύρων τοῦ στρατοῦ κατὰ τὰς περιόδους πολέμων, διὰ κατευνασμόν τοῦ ἐκνευρισθέντος καὶ ἀπειλοῦντος τιμαριούχου ἢ ἄλλων ἀξιοματουχων, διὰ τὴν κατασκευὴν φρουρίων, γεφυρῶν κλπ.

Οὕτω ἡ ἐθνικὴ ὑποδούλωσις συνεπληροῦτο διὰ τῆς ἀπανθρώπου οἰκονομικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων. Καὶ ἀκριβῶς αὕτη ἡ ἐθνικὴ καὶ οἰκονομικὴ ὑποδούλωσις ἦσαν τὰ κύρια αἰτία, τὰ ὅποια βαθμιαίως ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ὑποδούλου πληθυσμοῦ καὶ ἀπέτελεσαν τὰς ἰσχυρὰς βάσεις τῆς γιγαντιαίας ἐξεγέρσεως τῶν ραγιάδων ἐναντίον τοῦ μισθοῦ καὶ ἀπομυζῶντος τὰ πάντα κατακτητοῦ.

Η ΕΚΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Μέγα πρόβλημα ἐγεννήθη ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἔκτασιν τῆς Γῆς εἰς τὴν ὅποιαν κατέκουν καὶ τὴν ἐκαλλιέργουν Ἑλληνας καὶ Τούρκοι κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις τῶν «Προστατίδων Δυνάμεων» διὰ τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννης Καποδίστριας κατώρθωσεν, ἀπὸ τὸ χάος καὶ τὰ ἐρείπια, τὰ ὅποια εὔρε κατὰ τὴν ἔλευσίν του εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1828, νὰ συγκεντρώσῃ στοιχεῖα διὰ νὰ τὰ ὑποβάλλῃ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Συμμάχων (Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ρωσίας).

Εἰς τὴν Ἐκθεσιν τὴν ὅποιαν ὑπέβαλεν εἰς τὴν Διάσκεψιν τῶν ἀνωτέρω κρατῶν μὲ ἡμερομηνίαν 9 Ὀκτωβρίου 1828, ὁ Κυβερνήτης ὑπολογίζει τὰ «ἐργάσιμα» (καλλιεργήσιμα) στρέμματα εἰς 10.000.000 τῶν Ἑλλήνων καὶ 8.570.000 τῶν Τούρκων, εἰς μίαν ἐπιφάνειαν ὑπολογιζομένην ὡς ἑλληνικὴν 140.000.000 στρεμμάτων (ὄρη, χέρσαι ἐκτάσεις, βοσκότοποι, δάση κλπ.).

Ὁ Καποδίστριας γράφων τὴν 6ην Ὀκτωβρίου 1830 εἰς τὸν Κροῦδον, εἰς Γενεύην καὶ ὀμιλῶν περὶ προσκλήσεως «χρημάτων καὶ πίστεως» δίδει τὰς ἐξῆς σπουδαιοτάτας πληροφορίας. «Ἀθρόως λογαριάζων ὅσα ἔχει ἡ ἐπικράτειά μας, εὗρισκω 10.000.000 ἐργάσιμα (καλλιεργήσιμα) στρέμματα γῆς. Οἱ κάτοικοι ὅλοι δὲν ἀριθμοῦνται ἐπέκειντα τῶν 7 ἢ 800.000 ψυχῶν. Οἱ δημόσιοι πόροι πρὸς τὸ παρὸν δὲν δύνανται νὰ φθάσωσι ὑπεράνω τῶν 4.000.000 φρ. Τὰ ἐτήσια ἔξοδα ἀπαιτοῦσι 7.000.000, ἔρα ἐλλείπουν 3.000.000 φρ. ἅτινα θὰ ἦσαν πλεיותרὰ ἢν τὸ ταμεῖον ἐβοηθεῖ τὴν Γεωργίαν, τὴν Ἐμπορίαν καὶ τὴν Ναυτιλίαν. Τότε ἠθέλαμεν

χρειασθή προσθήκη 8-10.000.000 φρ. άπαξ χορηγουμένων» (Έπιστολαί Καποδίστρια, τομ. Δ. σελ. 342).

Λεπτομερώς ο πίναξ, ο καταρτισθείς υπό του Καποδίστρια, ο άναφερόμενος εις την έκτασιν των γαιών, με την διακρίσιν ελληνικών και τουρκικών, έχει ως εξής:

Αί υπάρχουσαι γαίαι εις την ελληνικήν περιοχὴν (στρεμ.)

	Έλληνικαί	Τουρκικαί
Δυτική Έλλάς	1.635.000	1.105.000
Άνατολική Έλλάς	1.700.000	1.420.000
Μακεδονία	3.450.000	3.000.000
Κρήτη, Χίος και λοιπαί νήσοι	3.215.000	3.045.000
Σύνολον	10.000.000	8.570.000

Φυσικά, οί αριθμοί δέν θεωροῦνται τόσον ακριβεῖς, ἀλλά ἀποτελοῦν μίαν ένδειξιν, ένα φῶς εις τὸ σκότος. Δέν ἰκανοποιεῖται ὁμως ὁ Κυβερνήτης ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτά. Συνεχῶς γράφει πρὸς τοὺς «Έκτάκτους Έπιτρόπους τοῦ Κράτους» διὰ τὰ μάθη τὸν ἀριθμόν:

1. τῶν κτημάτων
2. τῶν γεωργῶν
3. τῶν ποιμένων
4. τῶν ἐργατῶν
5. τῶν ναυτῶν
6. τῶν ἐμπόρων

διότι με τὰς πληροφορίας αὐτάς «θα εἴμεθα εις θέσιν - γράφει εις τὴν Γερουσίαν - νὰ πορίσωμεν ἰδιοκτησίαν γῆς εις τοὺς κατοίκους τῶν διαφόρων κοινοτήτων τῆς Έπικρατείας, ὅσοι δέν ἔχουσι και εις τοὺς ἔχοντας νὰ παρέξωμεν τὴν πρόσκτησιν και ἄλλων, ἄν θέλωσι...» (Έπιστολαί Καποδίστρια τομ. Δ. σελ. 92-93).

Ὁ Κυβερνήτης, με τὴν διορατικὴν σκέψιν του ἤυρεν ὅτι βιώσιμος κλήρος διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔπρεπε νὰ εἶναι 500-1000 στρέμματα:

«Έσται ἡ έκτασις ἐκάστου κλήρου 500 ἕως 1000 στρέμματα και νὰ πωληθοῦν διὰ πλειστηριασμοῦ...» (εις τὸ ἴδιον).

Άλλὰ πιθανὸν νὰ γεννηθῆ ἡ ἐξῆς ἀπορία: Πῶς ἐνῶ ἀναφερομεν ὅτι οἱ Έλληνες ἐπὶ Τουρκοκρατίας δέν εἶχον ἰδιόκτητον γῆν, εις τοὺς πίνακας τοῦ Καποδίστρια ἐμφαίνεται νὰ κατέχουν οἱ Έλληνες πλεῖοτερα στρέμματα τῶν Τούρκων;

Μίαν ἐξήγησιν δίδει ὁ Γ. Χαλκιάπουλος εις τὴν μελέτην του, «Περὶ βελτιώσεως και ἐμψυχώσεως τῆς ἐν Έλλάδι Γεωργίας», εις τὴν ὁποίαν συνοψίζων περιλυτῶς τὴν εἰκόνα τῆς ἐρειπώσεως τῆς ελληνικῆς Γεωργίας, μετὰ τὸ τέλος τοῦ σκληροῦ ἀγῶνος, γράφει:

«Εἰς τὴν Έλλάδα οὐδεὶς ἐκ τοῦ γεωργικοῦ, μάλιστα, πληθυσμοῦ ἦτο ἰδιοκτήτης. Μόνον ὀλίγοι, κατὰ καιρὸν πρῶχοντες, ἀπέκτησαν κατὰ παραχώρησιν τουρκικὴν, κτήματά τινα ἢ τσιφλίκια. Ὁ λαὸς ἦτο δουλοπάροικος. Έκ τοῦ καταστρεπτικοῦ και μακροῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος ἐξήλθομεν πάντες πένητες...» (σελ. 59).

Άλλὰ τὸ σημαντικώτερον γεγονός ἦτο ἡ ἀριθμητικὴ σχέσηεις Έλλήνων και Τούρκων. Εἰς τὴν Πελοπόννησον π.χ. εις τὰ 22.000.000 στρέμματα ἐκτάσεως τῆς κατῶκου 458.000 Έλληνες και 47.000 Τούρκοι. Δηλαδὴ εις κάθε Έλληνα κάτοικον ἀναλογοῦσαν 3,3 στρέμματα, ἐνῶ εις κάθε Τούρκον τῆς Πελοποννήσου 62,5 στρέμματα.

Πέραν αὐτῆς τῆς ἐξηγήσεως, μερικοὶ Έλληνες, οἱ «ὀλίγοι κατὰ καιρὸν πρῶχοντες...», ὅπως ἀναφέρει ὁ Χαλκιάπουλος, οἱ λεγόμενοι προεστοί, κοτσαμπάσηδες, κατῶρθωναν νὰ ἀνατρέψουν και αὐτὴν τὴν μηδαμινὴν ἀναλογίαν τῶν ἐκτάσεων, αἱ ὁποῖαι στατιστικῶς ἀναλογοῦσαν εις ἕκαστον Έλληνα και νὰ συγκεντρώσουν διὰ διαφόρων μέσων - θεμιτῶν και ἀθεμιτῶν - τεραστίαις κτηματικὰς περιουσίας και εις τὴν Πελοπόννησον και εις τὴν Θεσσαλίαν.

Άπὸ τὰ 10.000.000 στρεμ. τῶν Έλλήνων και τὰ 8.570.000 τῶν Τούρκων, τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντο εις τὸν Έλληνικὸν χῶρον συμφῶνως με τὸν ἀνωτέρω πίνακα, μετὰ τὸ τέλος τῆς Έπαναστάσεως:

	Έλληνικαί	Τουρκικαί
Άπελευθερώθησαν	4.000.000	4.280.000
Έμειναν ὑπόδουλα	6.000.000	4.290.000
Σύνολον	10.000.000	8.570.000

Ὡς πρὸς τὴν έκτασιν γενικῶς αἱ ἀπελευθερωθεῖσαι περιοχαὶ ἀπετελοῦντο:

Πελοπόννησος ἀπὸ	22.000.000	στρέμματα
Στερεὰ - Εὐβοία »	24.000.000	»
Κυκλάδες κλπ. »	2.315.000	»

Σύνολον 48.315.000

Εἰς αὐτὴν τὴν έκτασιν κατῶκου Έλληνες 882.300 και Τούρκοι 68.600

ΤΑ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Ἡ παραγωγή τῆς ελληνικῆς Γεωργίας ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἦτο ποικίλη, παρὰ τὰς συνεχεῖς καταληστεύσεις και τὰς ἐρημώσεις, εἴτε ἐκ τῆς ἀπεχθεστάτης φορολογίας, εἴτε ἐκ τῆς διαρπαγῆς. Ὁ πρόξενος τῆς Γαλλίας εις τὴν Θεσσαλονικὴν Μπωζοῦρ (F. Beaujour) «Πίναξ τοῦ Έμπορίου τῆς Έλλάδος ἀπὸ τὸ 1787-1797), τὸν ὁποῖον ἐπικαλεῖται και ὁ Δ. Ζωγράφος εις τὸ προαναφερθὲν ἔργον του, δίδει στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον δέν εἶναι τόσον ακριβεῖς, ἀλλὰ δέν ἐπεκτείνονται και πρὸς ὅλα τὰ ὑπάρχοντα και παραγόμενα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην προϊόντα εις ὅλα τὰ μέρη τῆς Έλλάδος. Τὰ κύρια στοιχεῖα του-ελληνικῆ βέβαια - εἶναι διὰ τὸν σῆτον, τὰ καπνὰ και τὸν βᾶμβακα, τὰ ὁποῖα παρήγοντο εις τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν, και εις τὴν Πελοπόννησον.

Συμφῶνως λοιπὸν, με τὰ στοιχεῖα αὐτά, ἔχομεν πρὸ τῆς Έπαναστάσεως τὰς κάτωθι ποσότητας ἐτησίως:

Σίτος

Θεσσαλονικὴ	27.000	τόννοις
Χαλκιδική	20.000	»
Λοιπὴ Μακεδονία	40.000	»
Πελοπόννησος	21.000	»
Θεσσαλία	53.000	»

Καπνὰ

Μακεδονία	14.000	τόννοις
Λεβαδεία	9.000	»

Βᾶμβαξ

Μακεδονία	9.000	τόννοις
-----------	-------	---------

Άλλα σημαντικὰ προϊόντα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εις τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Μπωζοῦρ και ἄλλων περιγητῶν, εἶναι ἡ ἐλαία, ἡ σταφίς, τὰ πορτοκάλια, τὰ λεμονια, τὰ κίτρα, τὰ μήλα, τὰ ἀχλάδια, τὰ ἀμύγδαλα τῆς Αἰγίνης, τὰ ροδάκια τῆς Άρτας, τὸ μέλι Άττικῆς, ἡ ὄρυζα.

Ὁ Πουκεβίλ εις τὸ προαναφερθὲν βιβλίον του σημειώνει πλεῖστος λεπτομερείαις περὶ τῶν παραγομένων προϊόντων ἐν Έλλάδι πρὸ και κατὰ τὴν Έπαναστάσιν, ἀλλὰ δέν παραθέτει τὴν ποσότητα τῶν προϊόντων αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀξίαν των. Έπίσης δέν διαχωρίζει τὰ προϊόντα κατὰ κατηγορίας. Πάντως ὁ ἐνδιαφέρων αὐτὸς πίναξ, ὁ ὁποῖος σημειώνει τὴν ἀξίαν τὴν ὁποίαν εἰσπράττει ἐτησίως κάθε περιοχὴ τῆς Πελοποννήσου, εἶναι ὁ κάτωθι:

Πίναξ αξίας προϊόντων Πελοποννήσου πρό της Έπαναστάσεως

Περιοχάι	Άξια εις γρόσια
Κορινθίας	2.725.000
Ναυπλίας	1.519.000
Άργους	1.230.000
Άγιου Πέτρου ή Κυνουρίας	685.000
Μιστρά ή Σπάρτης	2.998.000
Έλευθερολακωνίας	1.430.000
Καλαμών	1.732.000
Άνδρουσης μετά του Νησιού	1.983.500
Λεονταρίου	773.600
Κορώνης	412.000
Μεθώνης	393.000
Ναυαρίνου	302.300
Άρκαδίας	1.767.000
Γαστούνης μετά του Πύργου	5.739.500
Πατρών	1.689.500
Βοστίτισης και Καλαβρύτων	1.486.000
Τριπολιτσάς	2.027.000
Καρυταίνης	2.019.000
Φαναρίου	673.900
Σύνολον	32.148.800

(περίπου 14 εκατ. δραχ. Τό γρόσι πρός 42 λεπτά.)

Τά άνωτέρω άντιπροσωπεύουν τήν παραγωγήν σίτου, κριθής, όσπρίων, έλαιου, τυρού, βουτύρου, μετάξης, κηρού, μέλιτος, βάμβακος, μαλλίου, Κορινθιακής σταφίδος, αίγοδερμάτων, κανναβουρίου, άραβοσίτου, έριοφόρων ζώων, καπνού εις φύλλα, όρυζης (περιφέρεια Καλαμών), οίνου, οίνοπνεύματος, λιναρίου, βελανιδίου.

Άπό τόν Πουκεβίλ πληροφορούμεθα και τās τιμάς:

Ό σίτος 8 γρόσια τό κοιλό (κοιλό 28 χιλιογράμμα), ή κριθή 6 γρόσια τό κοιλό, όσπρια 10 γρόσια τό κοιλό, οίνος 10 γρόσια τό βαρέλι, οίνοπνευμα 45 γρόσια ή βαρέλα, τυρός 30 γρόσια ό στατήρ, βούτυρον 1 γρόσι ή όκά, βάμβαξ 120 γρόσια ό στατήρ, Κορινθιακή σταφίς 130 γρόσια τό χιλιάλιτρον, καπνός εις φύλλα 2,5 γρόσια ή όκά, μέταξα 75 γρόσια ή όκά, κανναβούρι 25 γρόσια ή όκά, κηρίον 6 γρόσια ή όκά, μέλι 3 γρόσια ή όκά, μαλλι 34 γρόσια ό στατήρ, δέρματα τής αίγυς 15 γρόσια ή δωδεκάς, όρυζα 6 γρόσια τό κοιλό (τ. VI σ. 230-232).

Άπαριθμών τά προϊόντα, άναφέρει ότι τά λεμώνα ή τής Άχάιας είναι καλής ποιότητος, όπως και τά κίτρα τής Πάργας. Τά πορτοκάλλια τής μέ τήν κόκκινη σάρκα δέν παραβάλλονται πρός άλλα ούδεμιάς χώρας. Τά ροδάκινα τής Άρτας, τά άμύγδαλα τής Αίγινης είναι τά ώραιότερα τής ήπείρου μας. Τά μήλα και τ' άχλάδια έπιτυγχάνουν έξαιρέτα εις τά όρη τής Άρκαδίας. Οί κερασώνες καλύπτουν τά όροπέδια του Λάλα, όπως και οί φραγκοσταφυλώνες που εύρίσκονται εις Καλάβρυτα και Άρτεμήςιον. «Είδον εις τās Πάτρας εις τόν οίκον του Γάλλου Προξένου τήν βανάναν και τό ροδάκινον». Έπίσης άναφέρει τήν άγκινάρα, τήν μπάμια, τά κουνουπίδια, τό λινάρι, τήν όρυζαν, (που άφήνουν νά σαπίση εις τό νερό άπό τής σποράς μέχρι τής συγκομιδής και έπειτα νά ξηρανηθί έτοιμον εις τήν θερμότητα του ήλιου), τό βαμβάκι, τούς μωρεώνες, τά σύκα των Άθηνών, τής Πελοποννήσου, τό κανάβαρι, τήν Κορινθιακή σταφίδα, τό λάδι, τά σιτηρά, τά μαλλιά, τήν μέταξα, τά κρασιά, τό έρυθρόδανον (ριζάρι), τά χαρούπια κλπ..

Έξ άλλου ό Πουκεβίλ, άναφερόμενος εις τήν έλαίαν και τόν σίτον τής Πελοποννήσου, σημειώνει ότι καθ' έκαστον έτος έρχονται 8.000 - 10.000 κάτοικοι των Ιονίων Νήσων, κυρίως εκ Ζακύνθου, διά τήν συλλογήν του έλαιοκάρπου και διά τόν θερισμόν του σίτου. «Η έλαία, γράφει ό Πουκεβίλ, είναι διά τήν Έλλάδα τό πολυτιμότερον δώρον τής φύσεως και τό έ-

λαιον μόνον θα ήρκει διά νά πλουτίση τήν Πελοπόννησον, άν ή έπαρχία διοικείτο άνθρωπινά...».

Ός πρός τήν Κορινθιακήν σταφίδα ύπολογίζει ότι ή περιουχία τής Πελοποννήσου παράγει περί τούς 14.000 τόνους.

Διά τήν σταφίδα ό άείμνητος Χρ. Εύελπίδης εις τήν μελέτην του, «Γεωργική έρευνα του Νομού Άχαιοήλιδος» άναφέρει τά κάτωθι:

«Έκ τής Άχάιας ή σταφίς μετεφυτεύθη εις τήν Έπτάνησον, ή δε Ένετική Κυβέρνησις παραδίδουσα τήν Πελοπόννησον εις τούς Τούρκους (1540) ένεθάρρυνε τήν εις τās κτήσεις τής Ζάκυνθου, Κεφαλληνίαν και Ίθάκη, επέκτασιν τής καλλιέργειας ταύτης, εις τρόπον ώστε τό 1655 μόνον ή Κεφαλληνία παρήγε 10 εκατομμύρια, ενώ όλη ή Πελοπόννησος παρήγεν έν και μόνον εκατομμύριον λιτρών. Έπειδή δε τό προϊόν τούτο μετεφέρετο εις τās Βρεττανικάς νήσους και τήν Β. Γερμανίαν δι' ένετικών πλοίων και ύπό Ένετών έμπόρων, καθιερώθη τό ήδη και σήμερα επικρατούν σύστημα ένετικής λίτρας (1000 έν. λίτραι 375 όκ. ή 480 χιλγρ. ή 9,3 άγγλ. Στατήρες). Ότε όμως βραδύτερον (1685) ό Δόγης Μοροζίνης, άνέκτησε τήν Πελοπόννησον, ή Ένετική Κυβέρνησις ένεθάρρυνε τήν εις αύτην διάδοσιν τής σταφίδος, άλλ' ή δευτέρα τουρκική εισβολή 1715) περιώρισε και πάλιν αύτην σοβαρώς, κυρίως μάλιστα μετά τήν άλβανικήν επικράτησιν».

Ό Εύελπίδης ύπολογίζει τό σύνολον τής Κορινθιακής σταφίδος πρό τής Έπαναστάσεως εις 18.650.000 ένετικας λίτρας (9.000 τόννοι) και κατά τήν περίοδον του Καποδίστρια εις 10.000.000 ένετικας λίτρας εις έκτασιν 38.000 στρεμμάτων, άπό Πάτρας, μέχρι Κορίνθου. Ός πρός τήν όνομασίαν τής ό Μπωζούρ άναφέρει ότι αί πρώται Κορινθιακαί σταφίδες αί όποια έφάνησαν εις τήν Μασαλίαν και τās άλλας μεγάλας άγοράς τής Ευρώπης, εισήχθησαν κατά τās άρχάς του τελευταίου αιώνος (18ου) εκ του όρμου τής Κορίνθου, έξ ου και άπεκλήθησαν Κορινθιακαί σταφίδες...» (τομ. Α' σ. 203).

Ό Τίερς άναφερόμενος και αύτός εις τήν παραγωγήν τής Έλλάδος τής έποχής τής πρό και κατά τήν Έπαναστάσιν γράφει:

«Έν γένει ή Έλλάς παράγει τά 2/3 του σίτου όστις είναι άπαραίτητος διά τās άνάγκας τής. Ό καπνός εις τό Άργος και τās Καλάμας ό βάμβαξ και τό έριον έπήρκουν εις τās τοπικάς άνάγκας. Ό έλληνικός οίνος περιέχει πολύ οίνοπνευμα, ή κατασκευή του όμως είναι πλημμελής».

Η Κορινθιακή σταφίς καλλιεργείται ιδίως εις τās έπαρχίας Πατρών και Βοστίτζης (Αίγιου). Υπέστη όμως καταστροφάς λόγω των πολέμων τής Έπαναστάσεως. Όμοίως καταστροφάς υπέστησαν τά δύο τρίτα περίπου των έλαιών. Η καλλιέργεια των έλαιών και ή συλλογή των καρπών ήτο επίσης έλαττωματική.

Η μωρέα καλλιεργείται εις τās νήσους και εις τήν Λακωνικήν και Μεσσηνίαν. Άπό τά καρποφόρα δένδρα έπιτυγχάνουν κυρίως τά έσπεριδοειδή και κυρίως τά πορτοκάλλια τής Σπάρτης, τά κάστανα και τά σύκα. Άπό τά ζώα έξαιρετικών περιποιήσεων τυγχάνουν οί όνοι. Οί ήμίονοι είναι σπάνιοι, άλλά οί ύπάρχοντες είναι έξαιρετικής ποιότητος. Οί ίπποι, χωρίς ιδιαιτέρας περιποιήσεις, είναι θαυμασίας δυνάμεως και άντοχής. Αί άγελάδες άπαντώνται έξω κι εκεί εκ Θεσσαλίας και Μ. Άσίας. Οί χοίροι είναι άφθονοι εις τήν Άρκαδίαν. Αίγες και πρόβατα ύπάρχουν παντού, ιδία εις τούς όρεινούς τόπους. Τό γάλα τό τυρί και τό βούτυρον σχεδόν άποκλειστικώς παράγονται άπό τās αίγας» (άναφέρεται εις Ζωγράφου Α' τόμ. σ. 108-109).

Ό Ι. Σρον, ό Γάλλος ίατρός και άρχαιολόγος όστις περιηγήθη τήν Έλλάδα γράφει διά τήν Κορινθιακήν σταφίδα:

«Ζήτησα πληροφορίες ειδικά όταν είμουνα στήν Κόρινθο και μου είπανε πώς δέν είναι πολυς καιρός που άκόμα τρυγούσαν λίγο στα Βασιλικά, που είναι ή άρχαία Σικυώνα, μόλις έξη ή έφτά μίλια μακρύτερα από τήν Κόρινθο. Μά έπειδή δέν τήν άγοράζουν οί Τούρκοι, άμέλησαν τήν καλλιέργειάν τής. Για ν' αφήσουμε λίγο τ' άρχαία και νά σās ξεκουράσω λέγοντάς σας πράγματα λιγότερο σοβαρά,

1972
τά
λλη-
γέλος

αι
—
00
30

00

οχαί

οϋρ-

ρικι-
σεις
είτε
αλο-
τής
αι ό
χειά
έπε-
μενα
Έλ-
τόν
εις
σον.
της

εις
γών,
γρα,
κίνα

ώνει
των
αθέ-
τήν
γο-
ώνει
της

θά σ'ας π'ω όλη την ιστορία γι' αυτή τη σταφίδα τής και 4 ή 5 φάρδος, προστατευμένα απ' τ'α βουνά που περιτριγυρίζουν τις άκτες του νησιού, και έτσι με τις ακτίνες του ήλιου που συγκεντρώνονται σ' αυτόν τον κάμπο ώριμάζουν τέλεια οι Κορινθιακές σταφίδες, τ'α μωσχάτα και τ'α σταφύλια τ'α συνηθισμένα από τ'α όποια γίνεται ένα πολύ δυνατό κρασί. Ποιός θά ήταν δυνατόν να πιστέψει πως ένα μέρος τόσο άσημαντο όπου βρίσκονται πολλοί έλαιώνες και περιβόλια μπορεί να παραγάγει 4-5 εκατομμύρια πέζα απ' αυτές τις σταφίδες μόνο και δέκα χιλιάδες βαρέλες κρασί για τ'ην κατανάλωση τών κατοίκων;» (Λ. Δρούλια : 'Ο Σπιδόν στην 'Ελλάδα, Περιοδ. «'Εποχές» τεύχ. 39 'Ιούλιος 1966 σ. 83).

Παρά τ'α καθαρώς γεωργικά προϊόντα, υπήρχαν άρκούντως άνεπτυγμένη κτηνοτροφία και κυρίως προβατοτροφία, τής όποιας τ'α κοπάδια εκάλυπτον τ'ας όρεινές περιοχές τής Μακεδονίας, τής Θεσσαλίας, τής 'Ηπείρου, τής Στερεάς και τής Πελοποννήσου και έτροφοδότουσαν ως τ'α 'Ιδωμεν τ'ας στρατιωτικώς δυνάμεις τής 'Επαναστάσεως.

'Ο Μπωζούρ εις τ'ο σημείον αυτό γράφει:

«'Η 'Ελλάς τρέφει πολλά ζώα, διότι τ'α 3/4 τής γής είναι άκαλλιέργητα... Αί γαίαι, αι όποιαι στερούνται καλλιιεργείας δέν στερούνται βλαστήσεως. Αυτόπαράγουν θύμον, μαντζουράναν και όλα τ'α άρωματικά φυτά. Τέτοιο μέρος είναι κατάλληλον να τρέφη ζώα. Ούτως έδω τρέφονται πολυπληθή ποίμνια...» (τομ. Α' σελ. 133).

Στοιχεία διά τ'ην κτηνοτροφίαν δέν υπάρχουν, δυστυχώς, ούδαμού τών κειμένων, αλλά διάσπαρτοι πληροφορία διά «κοπάδια», διά κεφαλές προβάτων, τ'α όποια προσέφεραν ή μιá περιοχή ή ή άλλη εις τόν Μεγάλον 'Αγώνα.

'Ο Κοτσάμπασης του Πηλίου. ('Αθήνας Ταρσούλη : 'Από τ'ην 'Επανάσταση του 1821» του Δ. Φωτιάδη).

δια», διά κεφαλές προβάτων, τ'α όποια προσέφεραν ή μιá περιοχή ή ή άλλη εις τόν Μεγάλον 'Αγώνα.

Β' ΟΤΑΝ ΗΡΧΙΣΕΝ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΓΩΝ

Ουδέποτε θά ἦτο δυνατόν νά συνελάμβανε οποιαδήποτε πολιτική και στρατιωτική ἡγεσία ἰδέαν ἐξεγέρσεως ἢ μάχης, χωρίς ἐνδελεχῆ προπαρασκευὴν και κυρίως προμήθειαν πολεμοφοδίων και εἰδῶν διατροφῆς ἀνθρώπων και ζῶων. Οἱ ἱστορικοί ἀποδίδουν τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναπολέοντος εἰς τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις τῆς Ρωσίας, και εἰς τὴν ἔλλειψιν κτηνοτρόφων και ζωοτροφῶν ἐν μέσῳ φοβεροῦ χειμῶνος, ὅπου ἡ χιῶν ἐκάλυπτε τὰ πάντα.

Οἱ ἐξεγερθέντες Ἕλληνες-μὲ διασπάρτους ἐστίας ἐξεγέρσεως-δὲν εἶχον κεντρικὸν σύστημα ἐπιμελητείας διὰ τὴν προμήθειαν τῶν πολεμοφοδίων και ζωοτροφῶν, ὅπως δυστυχῶς και κεντρικὴν πολιτικὴν και στρατιωτικὴν διοίκησιν. Ὁ ἐνθουσιασμός ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἐθνικῆς και οἰκονομικῆς ἀπελευθερώσεως και ἡ γενναϊότης ἦσαν τὰ πρῶτα σημαντικὰ ἐφόδια ἐνὸς ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος ἀνεμένετο ἀπὸ πολλὰ ἔτη. Ἡ μέθοδος τῆς καταλήψεως ἀποθηκῶν πολεμοφοδίων και ζωοτροφῶν τοῦ ἐχθροῦ-μέθοδος προσφιλῆς και προσφυῆς εἰς ἀνταρτοπλεμον-και τυχὸν συλλήψεως πλοίων τοῦ ἐχθροῦ μὲ τρόφιμα και πολεμοφόδια, ἐθεωρήθη ὅτι θά ἦτο σημαντικὸν βῆμα εἰς τὴν ἔκβασιν τοῦ Ἀγῶνος, ἐν συσχετισμῷ μὲ τὰ ἐπιτόπια μέσα διατροφῆς και πολέμου και τὰς εἰσφορὰς τοῦ λαοῦ. Ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ διαπιστοῦται ὅτι ὁ Ἀγὼν δὲν ἀνεμένετο ὅτι θά ἦτο μακρὸς. Μιὰ ἐξεγερσις μὲ πρόχειρα μέσα θά αἰφνιδίαζε τὸν ἀντίπαλον ὅστις θά ὑποχώρει ἀμέσως.

Ὡς βασικὰς, θεμελιώδεις αἰτίαι τῶν πολυετῶν αἱματηρῶν τάλαιπωριῶν τῆς Ἐπαναστάσεως και τῶν ἀνηκούστων θυσιῶν και καταστροφῶν, οἱ ἱστορικοί ἀναφέρουν τὴν ἔλλειψιν κεντρικῆς πολιτικῆς κυβερνήσεως και τὴν ἀνυπαρξίαν ἐνιαίας στρατιωτικῆς διοικήσεως. Εἰς τὰς δύο αὐτὰς βασικὰς αἰτίαι πρέπει νά προστεθῆ και ἡ ἀπουσία ἐνὸς κεντρικοῦ ὄργανου ἐπιμελητείας. Ἡ ἀπουσία αὐτή, τὴν ὁποῖαν οἱ περισσότεροι ἱστορικοί τὴν ἀναφέρουν περιπτώσιακῶς ἀπετέλεσεν, εἰς τὰς περισσότεράς στιγμὰς τοῦ Ἀγῶνος, τὴν αἰτίαν τῶν ἡττῶν και τῶν ἀπογοητεύσεων τῆς μετανοίας και τῆς συνθηκολογήσεως και τῆς ἀδυναμίας νά συγκροτηθῆ τακτικὸς στρατός. Οὔτε πρὸ, οὔτε κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἑπταετοῦς Ἀγῶνος κατωρθώθη νά συστηθῆ μιὰ ἐνιαία και ἰσχυρὰ ὄργανωσις ἐπιμελητείας.

Και θά διερωτηθῆ κανεῖς:

Ποία ἦτο ἡ συμβολὴ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας, ἢ ὁποία ἔδωσε τὸ σύνθημα τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὴν ὑλικὴν τῆς προετοιμασίαν; Σχεδὸν ἀσήμαντος. Τὰ χρήματα

τὰ ὁποῖα συνεκεντρώθησαν ἀπὸ ἐράνους τῆς Φιλικῆς πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως δὲν ὑπερέβησαν τὰ 160.000 γρόσια.

Ὁ Ἀπ. Βακαλόπουλος, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ Ἑλληνικά Στρατεύματα τοῦ 1821» ἀναφερόμενος εἰς τὸ θέμα αὐτὸ γράφει:

«Ἀπὸ τὰ σωζόμενα ἱστορικά στοιχεία φαίνεται πῶς τὸ ἔργο τῶν ἀποστόλων (τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας) γιὰ τὴν ὑλικὴν προετοιμασίαν τοῦ κινήματος ἦταν ἀσήμαντο... Ἡ συγκέντρωσις τοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ χρωστῶταν κυρίως σὲ ἀτομικὰς πρωτοβουλίας τῶν Φιλικῶν σπασμαδικῆς και ἀσυντόνιστες...» (σελ. 12).

Ὁ Φραντῆς λέγει, πῶς ἡ Φιλικὴ Ἐταιρία ἐστάθη ἑλληπιπῆς, εἰς πολλὰ, «ἀπρομήθευτος καθ' ὅλα...»

Και ὁ Φιλήμων λέγει ὅτι ἡ Φιλικὴ Ἐταιρία δὲν ἦταν ἡ μητέρα τῆς Ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ ἡ «μαῖα τοῦ 1821» (δηλ. τὴν ξεγέννησε δὲν τὴν ἀνέθρεψε).

Εἰς μιὰ μυστικὴν συνεδρίασιν τῆς «Ἀδελφότητος» τῆς Πελοποννήσου, εἰς τὴν Βοστίτζαν (Αἴγιον), ὁ Παλ. Πατρῶν Γερμανὸς ἠρώτησε τὸν ἐνθουσιώδη Παπαφλέσσαν: «Ποῦ πολεμοφόδια; Ποῦ ὅπλα; Ποῦ χρήματα πολυάριθμα; Ποῦ στρατὸς πεπαιδευμένος, ποῦ στόλος ἐφοδιασμένος.» (Βακαλόπουλος σελ. 12).

Παρὰ τὴν ἀνεπαρκῆ ὑλικὴν προετοιμασίαν τῆς ἐξεγέρσεως ἢ Ἐπαναστάσεως ἀνεπέταξε τὰς φλόγας τῆς - ἔστω διασπάρτους- και ὁ ἐνθουσιασμός τῶν Ἑλλήνων ἐκάλυψε τὰ κενὰ τὰ ὁποῖα θά ἀναφανοῦν ἀργότερον.

Ὁ Μακρυγιάννης εἰς τὰ περίφημα Ἀπομνημονεύματά του δίδει ἐναργῶς αὐτὸν τὸν πηγαῖον ἐνθουσιασμόν, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὅτι ἦτο ἀρκετὸς διὰ τὴν διεξαγωγὴν ἐνὸς Ἀγῶνος, τοῦ ὁποῖου ἡ ἔκβασις ἦτο εἰσέτι ἀβεβαία, δεδομένης τῆς στρατιωτικῆς ἰσχύος τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

«Και δὲν εἶχαμεν οὔτε ὅπλα οἱ περισσότεροι, οὔτε τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου ὅλοι. Ἀπεφάσισαν οἱ νοικοκυραῖοι ὅτι ἡ τυραγνία τῶν Τούρκων - τὴν δοκιμάσαμεν τόσα χρόνια - δὲν ὑποφέρνονταν πλέον. Καὶ δι' αὐτὴν τὴν τυραγνίαν, ὅπου δὲν ὀρίζαμεν οὔτε τιμὴν οὔτε βίον, οὔτε ζωὴ (ξέραμε κι ὅτι ἤμασταν ὀλίγοι και χωρίς τ' ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου) ἀποφασίσαμεν νά σηκώσωμεν ἄρματα ἐναντίον αὐτῆς τῆς τυραγνίας. Εἴτε θάνατος, εἴτε λευτεριά.» (σελ. 35).

Εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Ἐπαναστάσεως» τοῦ Μέντελσον - Βαρδόλδη, (μεταφρ. Ἀγγ. Βλάχου), ἀναφέρεται:

«Κατὰ τὴν μάχην τῆς Καρυταίνης, οἱ πλείστοι τῆς πατριδος πρόμαχοι ἦσαν πάντῃ ἀοπλοὶ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐφε-

21/1/21

Περί τῆν ἐν Πηλοποννησίῳ ἐσφραγίσαντο Γερουσίαι καὶ προσηγορίαι τῆς Ἐπιπέδου Διοικήσεως.

Παρεὶς τῆς ἐφορολογικῆς Διοικήσεως τῆς ἐν Ταγαρούρι ἐπιμετρήσεως τῶν χωρίων ἐν Πηλοποννησίῳ Ζαράχοβα τῆς Πηλοποννησίας.

Ἡ γενικὴ συνδρομὴ ἀπὸ τῶν μαλάνων καὶ σαρκομορφήων ἐστὶν ἔλαση λημὰς ἀπὸ τῆς 3 Μαρτίου 1821 ἄχρι τῆς α'. 15. 1/1/1821 τῶν ἐσφραγίσαντων χωρίων 1822 ἡ δὲ συνδρομὴ

ὄνομα	ὄνομα	ὅσοι οἱ συνδρομηταὶ	ἡ παρὰ τὸν	οἱ ἐσφραγίσαντες	πὸ τὴν ἐπιπέδου	πὸ τὴν μαλάνων	πὸ τὴν σαρκομορφήων
1821	δ' ἄρχοντος Βαρβάνου	ἐπιμετρήσεως	---	---	100000.	100000.	---
	καὶ τῶν ἐσφραγίσαντων ἀνδρῶν δ' ἄλλων.		---	---	5000.	5000.	---
	Γεωργίου Τριουβαρλίτου.	---	---	---	200.	---	200.
	Μιχαήλ Μουκιδίου.	---	---	---	1000.	1000.	---
	Γεωργίου Γαλακίου.	---	---	---	2000.	---	2000.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ καταλόγου τοῦ ἐράνου τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ὁ ὁποῖος ἐστάλη εἰς τὴν Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν (Πρῶτος ὁ Ἰ. Βαρβάνης μετὰ τὸ ποσὸν τῶν 100.000 γροσίων).

ρον μαχαίρας, ἄλλοι σφενδόνας καὶ ἄλλοι ράβδους ἀλυσιστικάς...

Καὶ ὁ Βακαλόπουλος διὰ τὸ ἴδιον θέμα ἀναφέρει :

«...στὴν ἀρχὴ (οἱ στρατιῶτες - ἀγρότες) εἶχαν σχεδὸν πωτόγονο ὄπλισμό, κυνηγετικὰ ὄπλα, μαχαίρια δεμένα σὲ μακρὰ ξύλα, ρόπαλα, σφενδόνας, δικράνια, δρεπάνια. κλπ. (σελ. 20).

Ἐξ ἄλλου, ὁ Μακρυγιάννης μᾶς πληροφορεῖ ποία κατάστασις ἐπεκράτει εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἄρτης :

«Καὶ πολεμοφόδια δὲν εἶχαμε τελείως σ' ἐκεῖνα τὰ μέρη καὶ ὁ τόπος πιασμένος καὶ θὰ κάναμεν ἐπανάστασιν χωρὶς πολεμοφόδια. Καὶ τὰ περισσότερα ντουφέκια μετὰ σκοινιά δεμένα» (Ἄπομν. σ. 11).

Ἄλλὰ ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ὁ αὐθормητισμός τῶν ἀγροτῶν ἐξεδηλώθη καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς τροφοδοσίας. Ὁ Κολοκοτρώνης, μετὰ τὴν λαϊκὴν του ὀρθοφροσύνην καὶ τὴν ἀπλότητά του δίδει αὐτὸν τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν ἀγροτῶν τῶν πρώτων μηνῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, χωρὶς ἴσως νὰ ἐγνώριζε ὅτι θὰ ἤρχοντο χαλεπαὶ ἡμέραι, διὰ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἀνάγκην ὀργανώσεως τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ τομέως τῆς διεξαγωγῆς ἐνὸς σκληροῦ πολέμου :

«...Ὁ Κανέλλος Δεληγιάννης ἐφρόντιζε διὰ ταῖς ζωτροφίας καὶ ἐγὼ διὰ τὸν πόλεμον. Τόσον ἐνθουσιασμόν ἀρτίσαν νὰ ἔχουν οἱ Ἕλληνες, ὅπου μόνοι τῶν ἄλλων ἐζύμωναν, ἔμεναν τὸ ψωμί καὶ τὸ ἔφερναν μετὰ τὰ ζῶα τῶν εἰς τὸ στρατόπεδο. Εἶχαμε φούρνον ἐθνικὸν εἰς τὴν Πιάνα, Ἄλωνίστανα, Βυτίνα, Μαγούλιανα, Δημητσάνα, Στεμνίτσα. Πρόβατα μᾶς ἔφεραν, πότε ἀπὸ 20, πότε ἀπὸ 30, ἀπὸ 40, ἀπὸ 50 τὸ ἓνα καὶ τὰ ἔδιναν μετὰ εὐχαρίστησί τους. Ὁ Κυριάκος Τζώλης ἐχάρισεν 120 τραγιάγια γιὰ τὸ στρατόπεδο ἀπὸ

τῆς Ζαράχοβα. Εἶχαμε κόλια (στρατονόμους) σταλμένα καὶ τὰ ἐμάζευαν. Ἀπὸ ἐμᾶς πῆραν παράδειγμα καὶ τὰ ἄλλα στρατόπεδα καὶ ἔκαμαν τὸ ἴδιο...» (σελ. 86).

Καὶ ἄλλοῦ πάλι διὰ τὸ ἴδιον θέμα γράφει μετὰ περισσὴ ὑπερηφάνεια :

«Ἡ Καρύταινα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς ἕως τὴν πτώσιν τῆς ἔδωσε 48.000 σφαχτὰ καὶ ἐράνου ἀπὸ τοὺς εὐκατάστατους...»

«Ἡ τροφή ὄλου τοῦ στρατεύματος ἤρχετο ἀπὸ Γαστούνη. Τόσον τακτικὴ ἦτο ἡ ζωτροφία, 4.000 σφαχτὰ, 80 κεφάλια γελᾶδια, ψωμί ἀπὸ Γαστούνη. Ἡ Γαστούνη ἦτο μελίσσι ἀτρυγο καὶ μᾶς τὰ ἔστειλε ὅλα ὁ Σισίνης...» (σελ. 95 καὶ 105)

Ἀπὸ παντοῦ τὰ ἐφόδια ἐστέλλοντο πρὸς τοὺς μαχομένους ἀνδρας καὶ ἡ ἀποψὶς διὰ μίαν σύντομον νίκην ἦτο πίστις ὄλων. Ὁ Φιλῆμων, εἰς τὸ «Ἱστορικὸν δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως», θέλων νὰ ἐκφράσῃ τὴν αἰσιόδοξον εἰκόνα τῶν πρώτων ἡμερῶν, γράφει :

«Ἡ τροφή τῶν στρατιωτῶν ἦτο καλὴ, ὁ δὲ οἶνος, ὁ τυρὸς καὶ ἡ ἐλαία ἄφθονα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Καθ' ἑβδομάδα καὶ πολλακίς ἀπροσδοκῆτως ἐγένετο ἡ κρεοδωσία, ἐν χρησεί ὄντως μόνον τοῦ ἔψητοῦ. (Προλεγόμενα σελ. 15).

Ὁ Βακαλόπουλος δίδει μίαν θαυμασίαν εἰκόνα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν ἀγροτῶν κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ἐξεγέρσεως.

«Οἱ γυναῖκες, φορτωμένες οἱ ἴδιες καὶ κρατῶντας τὰ ζῶα τους φορτωμένα, κουβαλοῦσαν ψωμιά, κρέατα, κρασιὰ κλπ. γιὰ τοὺς ἀντρες τους, καὶ τοὺς ἄλλους αὐτοσχέδιους στρατιῶτες.» (σελ. 27)

Αὐτὴν τὴν ἀκατάβλητον δύναμιν τῶν ἀγροτῶν καὶ τὸν

Ο βέρου το παρον κύριος Παναγής Όρφανός ύπασις ήμιν, ζήτησαι αιδού εις Κόρινθον, δια να βάλη εις τάξιν μετα του προασταλλέντος Ρήγα τας ζωοτροφίας και εις τα Δροβένα στρατευμάτων και να βάλω και εις τα Δροβένα στρατευμάτα, και να έβρω και να πάλω οι κάτοικοι χρεωστού εις του υπολόγου, και να έβρω και να πάλω και παραγγελιας του, δια να κανει ελλαζαν και να σφάξου και παρίδα.

Τη 11 Ιουλίου 1821 Τρίκορφα

Παναγής Όρφανός
Υπασπις

*Από τα πρώτα έγγραφα του Δ. Ύψηλάντη μόλις έφθασε εις την Ελλάδα (Ιούλιος 1821) ήτο και το παρατιθέμενον, διά του οποίου προσπαθεί να βάλη κάποια τάξιν εις τας ζωοτροφίας. Το έγγραφον αναφέρει : «Ο φέρου το παρον κύριος Παναγής Όρφανός ύπασις ήμιν, στέλλεται αιδού εις Κόρινθον, δια να βάλη εις τάξιν μετα του προασταλλέντος Ρήγα τας ζωοτροφίας των εις τα Δροβένα στρατευμάτων και να έβρω και εις τα Δροβένα στρατευμάτα, και να βάλω και εις τα Δροβένα στρατευμάτα, και να πάλω οι κάτοικοι χρεωστού εις του υπολόγου, και να έβρω και να πάλω και παραγγελιας του, δια να κανει ελλαζαν και να σφάξου και παρίδα.»

ένθουσιασμόν ύπογραμμίζει έντόμως και ό Δ. Ζωγράφος εις την «Ιστορίαν της Έλληνικής Γεωργίας» όπου γράφει :

«Καταπλήσει κυρίως τού πώς κατεβλήθη και υπέκυψεν ή Όθωμανική Αύτοκρατορία, ήτις, ως δύναμις όργανωμένη ήτο τεραστίως υπερέτερα των άγωνιζόμενων Έλλήνων. Οί Έλληνες άπέτελουν κατά την Έπανάστασιν όργανισμόν έντελώς άρχέτυπον και πρωτόγονον, τά δε οικονομικά των μέσα δέν ήσαν εις θέσιν να δημιουργήσουν την συνολικήν δύναμιν, την τροφοδότιδα του ένθουσιισμού, της τόλμης και της άκαταβλήτου πάλης. Έν τούτοις έθναματούργησαν. Ό άγρότης μετεβλήθη εις άκατάβλητον άγωνιστήν.» (τομ. Α΄ Πρόλογος, σελ. κα).

Και άλλού :

«Ό πόλεμος έστηρίζετο εις την αύτοθυσίαν των Έλλήνων, οί όποιοι έδιδον της ελληνικής γής τά προϊόντα προθύμως και έχορηγουν τά άπαιτούμενα ποιήμια προς συντηρήσιν των άγωνιζόμενων άδελφών.» (τομ. Α΄ σελ. 178).

Όταν τον Ιανουάριον του 1822 ή Έπανάστασις έκλεινεν έννεά μηνος άσιοδοξίας, εις την Διακήρυξιν της Πρώτης Έθνικής Συνελεύσεως της Έπιδάουρου πιστοποιείται τό άπαράσκευον του Άγώνος και ή νίκη άποδίδεται εις τον Θεόν, ως θαύμα, δηλαδή :

«Ό ύψιστος Θεός μάς έβοήθησε καιτοι όχι ίκανά παρασκευασμένοι εις τοιούτον μέγα τφόντι επίχειρήμα.»

Όμως πολύ ένωρίς ήρχισαν να έπενεργούν οί δυσμενεϊς δυνάμεις της έλλείψεως κεντρικού συστήματος έπιμελητείας επί της πορείας της Έπανάστασεως. Άπό τας άρχάς ήδη του 1822 - αναφέρει ό Βακαλόπουλος - ήρχισε να έμφανίζεται ή έλλειψις πυρίτιδος. Η Δημητσάνα διέρχεται κρίσιν, δέν υπάρχουν χρήματα δια την άγοράν των πρώτων ύλών παρασκευής της πυρίτιδος, δέν υπάρχει χαρτί ένφ πλησιάζει ό Δράμαλης (Ιούλιος 1822). Εις τας 18 Ιανουρίου 1822 καθορίζεται με νόμον γενική συνεισφορά ή έρανος ένός γροσίου από πάντα κάτοικον της έλευθέρης Ελλάδος και έκδίδονται τά έσωτερικά δάνεια των 5 εκατομ. και των 2 εκατομ. γροσίων. Έπειδή όμως παρατηρήθη κάποια άπροθυμία, την 20ήν Ιανουαρίου 1822 κηρύσσεται τό δάνειον των 5 εκατομ. γροσίων «βίαιον» δηλ. αναγκαστικόν. Εις τας 5 Άπριλίου 1822 - μόλις έν έτος μετα την κήρυξιν της Έξεγέρσεως - ή Κυβέρνησις δια νόμου συγκεντρώνει τά χρυσά και άργυρά σκεύη των εκκλησιών (Βακαλόπουλος σελ. 96)

Ό ένθουσιασμός των πρώτων μηνών ή του πρώτου έτους της Έπανάστασεως ύποχωρεί κάπως. Τά τρόφιμα τά

προερχόμενα από τας άγροτικές περιοχάς, μειώνονται βαθμιαίως ή κατασπαταλώνται χωρίς λόγον. Τά συνεχώς συγκροτούμενα τάγματα άγωνιστών θέλουν τροφάς και μισθούς. Παρά τας άποστολάς τροφίμων από τά Έπτάνησα - κυρίως την Ζάκυνθον - και τό έξωτερικόν, ή έλλειψις κρούει συνεχώς την θύραν της Έπαναστάσεως. Πολύ όρθώς ό καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Π. Δερτιλής γράφει εις την πρόσφατον μελέτην του «Συμβολή εις την δημοσιοοικικήν Ιστορίαν του Άγώνος του 1821» ότι : «τά πρώτα έτη 1821-1823 ήσαν τά έλπιδοφόρα του Άγώνος, τά 1824-1825 τά κρίσιμα και τά 1826-1827 τά άγωνιώδη» (σελ. 92).

Η βαθμιαία έλλειψις τροφίμων έμποδίζει την σύστασιν των μεγάλων μονάδων στρατού, μονίμως ύπηρετούντων. Οί άγωνισται - οί άτακτοι όπως άποκαλούνται από τους ιστορικούς - διαλύονται μόλις καταναλωθούν αι τροφαί, τας όποιαις συνήθως φέρουν μεθ' έαυτών από τας οικίας των ή από τας διαρπαγάς των τουρκικών στρατοπέδων και οικιών ή από τά ελληνικά χωριά.

Αναλαμβάνεται μία προσπάθεια συστάσεως «Γενικής Φροντιστικής Έφορίας», άλλα δέν δύναται να άνθξη εις τό βάρος ένός τεραστίου άγώνος. Τά έφόδια τά όποια έρχονται από την Εύρώπην και την Άμερικην και συγκεντρώνονται εις την Σαλαμίνα, δέν έπαρκούν ή κατανέονται κακώς. Άπό παντού ζητούνται τρόφιμα, τά όποια δέν υπάρχουν.

Η συγκρότησις μεγάλων μονάδων είναι αδύνατος. Την μίαν ήμέραν συγκεντρώνονται 5.000-6.000 άτακτοι και την άλλην διαλύονται καταφεύγοντες εις τας έστίας των. Ό Κολοκοτρώνης εις τά Άπομνημονεύματά του όμολογεί πολλάκις ότι έμεινε με «30 με τους έδικούς μου». Οί άλλοι έφυγον. Ουδέ κατώρθωσε να συστήση Γενικόν στρατόπεδον α)διότι δέν είχα ζωοτροφίας και β) πολεμοφόδια...» (Άπομνημονεύματα σελ. 141).

«Δέν έχομεν ζωοτροφίας...» άκούγεται από την Πελοπόννησον, την Στερεάν, τας νήσους. Αί πηγαί των τροφίμων έξαντλούνται βαθμιαίως με την σκληρυνσιν των μαχών και τό βάρος της διατροφής των στρατευμάτων ήτο δυσβάστακτον. Ένα τετράστιχον της δημώδους μας ποιήσεως μάς δίδει την τρομεράν εικόνα της έλλείψεως τροφίμων

Δίχως ψωμί, δίχως νερό
τρείς μέρες και τρείς νύχτες
βαρεία βαρούσαν τον έχτρο
κάτω στο Καμπουλάκι.

(Άπό τη Συλλογή Πάσωφ)

Αυτή ακριβώς ή έλλειψις θα δημιουργήσει όχι μόνον το χάος, την σύγχυση, την διαμάχην μεταξύ των όπλαρχηγών και των πολυποικίλων πολιτικών σωμάτων, αλλά θα προκαλέσει και την έχθρότητα των πρώην ένθουσιόντων άγροτών.

«Έπειδή -θα γράψη ο Κολοκοτρώνης προς τον Καραϊσκάκη - ή προς το παρόν έλλειψις τροφών δεν έσυγχώρησε να συσταθή Γενικός Στρατόπεδον, διώρισα (διέταξα) τους όπλαρχηγούς όλους όπως έξοικονομούμενοι ό καθείς από τας έπαρχίας, κινείται προς βλάβην του έχθρου...» (άρχεια Καραϊσκάκη, αναφέρεται από τον Βακαλόπουλο σελ. 212).

Αυτή ή «έξοικονόμηση» έδημιούργησεν άφόρητον κατάστασιν εις τας έλληνικά χωρία. «Τόσον ή παραμονή όσον και ή διέλευση άτάκτων στρατευμάτων γινότανε αίτια υπερβασιών σε βάρος των κατοίκων. Συχνά αυτοί παραπονούνται ότι οι στρατιώτες τους άρπάζουν ζωα, γεννήματα κλπ.. Έλάχιστοι θα ήσαν άσφαλώς οι όπλαρχηγοί εκείνοι, όπως π.χ. ο Μακρυγιάννης, που προστάτευαν χωρικούς και τιμωρούσαν άρπακτικούς στρατιώτες...» (Βακαλόπουλος, σελ. 179).

Οί «ταλαίπωροι κάτοικοι των Δαμαλών» (χωρίον πλησίον του Ναυπλίου) - όπως άποκαλούνται εις το ύπόμνημά των προς την Γ' Έθνικήν Συνέλευσιν - παραπονούνται ότι έξαιτίας των στρατιωτών τής φρουράς και τής Συνελεύσεως, «μητε κήποι μας έμειναν, μητε χωράφια, μητε κρασιά, μητε περιβόλια...» (Α.Μάμουκα: Τά κατά την Άναγέννησιν τής Έλλάδος τ.Θ.). Οί κάτοικοι τής Άνδρου, τής Σαλαμίνας, των Μεγάρων και άλλων τόπων είναι άνάστατοι από ζημίας τας όποιās προκαλούν τα πεινώντα στρατεύματα κατά την διέλευσιν από τας περιοχάς των

Άλλά και οι Φιλέλληνες, οι όποιοι προσέτρεξαν από όλα τα κράτη τής Ευρώπης και από την Β. Άμερικήν και έδημιούργησαν στρατόν, υπέφεραν τὰ πάνδεια από την έλλειψιν τροφίμων και χρημάτων.

«Ο έπιστιτισμός (των στρατιωτών Φιλελλήνων) ήτο οϊκτρότατος - υπογραμμίζει ο Μπάμπης Άννινος εις το έργον του «Οί Φιλέλληνες του 1821». Έπί έβδομάδας όλοκλήρους έδίδοντο εις τους άνδρας ως μόνη τροφή όλίγη δράκας άραβοσίτου... Έπί ήμέρας το στρατεύμα διετρέφετο διά κώνων άραβοσίτου, έψημένων προχείρως εις την πυράν...» (σελ. 43).

Η κατάσταση όλων έπιδεινούται. Από παντού ζητούνται τρόφιμα και πολεμοφόδια. Ο πρόεδρος τής Γ' Έθνικής Συνελεύσεως (Έπίδαυρος 1826) Γ. Σισίνης αναγκάζεται να άπευθύνη έκκλησιν προς τους Έλληνας του έξωτερικού εις την όποία, άφού αναφέρει όλας τας άνηκούστους θυσίας, τους έξανδραποδισμούς, την πώλησιν των Έλλήνων αϊχμαλώτων εις τας άγοράς τής Άσίας και τής Άφρικής και των γυναικών και παρθένων τας άτιμώσεις και τους έγκλεισμούς των εις τὰ χαρέμια, ζητεί «τροφάς και πολεμοφόδια» (Συνεδρίασις 4 Μαΐου 1826 Α. Μάμουκα τ. Θ).

Πόλεις και μάχαι χάνονται έξ αιτίας τής έλλείψεως τροφίμων. Ο Κολοκοτρώνης θα βεβαιώσει με το άδιάμευστον στόμα του την κυρίαν αίτιαν τής πτώσεως του Μεσολογγίου :

«Άφού έμαθα από ζωντανούς άράπηδες, που έπιασαν οι Έλληνες, ότι ο Ίμπραήμς έτοιμάζεται διά να περάσει από την Γαστούνη και να υπάγη εις το Μισολόγγι, έγραψα εις την κυβέρνησιν και τους έδίδα γνώμην με δύο γράμματά μου, ότι να μου δώσουν την άδειαν να υπάγω εις την Γαστούνην ή άλλον να στείλουν διά να σηκώσουν όλαις ταίς ζωοτροφίαις όπου εύρίσκοντο εις την Γαστούνην και να ταίς έμβάσουν εις το Μισολόγγι, και αν ήθελαν με άκούσει, ο Θεός ήξευρει πώς ήθελε γυρίσουν τὰ πράγματα, διατι το Μεσολόγγι δεν ήθελε πέσει, έχοντας ζωοτροφίαις. Είχαν καιρόν είκοσι ήμέραις, τους έδωσα την είδησιν πρωτήτερα. Έφοδίασε (ο Ίμπραήμ) τὰ τρία φρούρια με στρατεύματα και ζωοτροφίαις και έκίνησε διά την Γαστούνην. Οί Γαστουναίοι, άλλοι έπήραν τὰ βουνα και άλλοι έκλείσθησαν εις το Χλαμουτζί. Από τας ζωοτροφίαις άλλαις έκαψε (ο Ίμπραήμ) και άλλαις έβάσταξε και ταίς έπήρε στο Μισολόγγι (Άπομν. σ. 158).

Την τρομεράν κατάστασιν του Μεσολογγίου μάς την δίδει άπέριττα πάλιν ή Δημόδης Μούσα με δύο στίχους: «Είκοσι μέρες πέρασαν που ο ζαϊρές (ή τροφή) έσώθη, Φάγαμ' άκάθαρτα σκυλιά και γάτους και ποντίκια... (άπό την Συλλογή Πάσσηφ).

Τὰ στενά, στο χάνι τής Γραβιάς, έγκαταλείπονται από τους Φιλέλληνες στρατιώτας δι' έλλειψιν τροφών, ο δε Παπαρηγόπουλος βεβαιώνει ότι ούτε τὰ Ψαρά, ούτε ή Κάσος, ούτε ή Κρήτη θα κατεστρέφοντο αν έπλεε ο έλληνικός στόλος ο όποίος εύρίσκεται εις την Ύδραν και Σπέτσας, άργών έξ αιτίας τής έλλείψεως χρημάτων διά μισθούς των ναυτών, πολεμοφοδίων και τροφίμων. Άλλά ούτε ο Ίμπραήμ θα ήδύνατο να άποβιβασθή εις Πελοπόννησον.

«Έάν ο έλληνικός στόλος έξηκολούθει θαλασσοδρομών - γράφει - ο Ίμπραήμς ήτο αδύνατον να περάσει. Δυστυχώς τὰ πληρώματα έπασχον δεινάς στερήσεις...»

Οί Ύδραίοι πρόκριτοι μετά την πανωλεθρίαν έπεμψαν έντονον διαμαρτυρίαν εις την κυβέρνησιν (23 Ίουνίου 1824) :

«Αί καταχρήσεις των νόμων και όχι ή έλλειψις πόρων εις την Έλλάδα έπροξένησαν την γενικήν άνοικονομίαν και από την άνοικονομίαν δεν έβοηθήθησαν εν καιρώ ή Κρήτη, ή Κάσος και τὰ Ψαρά, μέρη σημαντικώτατα τής έλληνικής δυνάμεως. Κινδυνεύει δε το Αίγαίον πέλαγος όλον και ή νήσος μας...» (Παπαρ. τομ. Στ' σελ. 153, 154, 162).

Μιά στοιχειώδης πρόνοια έπιμελητέας βεβασίση εις το προϋπάρχον «Κοινοτικόν σύστημα», το δημιουργηθέν κατά την περίοδον τής Τουρκοκρατίας διά την είσπραξιν των φόρων και την μερικήν άπονομήν τής δικαιοσύνης εις περιπτώσεις προστριβών μεταξύ των Έλλήνων.

Ο Φίνλεϋ, εις την δίτομον «Ιστορίαν τής Έλληνικής Έπαναστάσεως», αναλύων τας βασικάς προϋποθέσεις έπιτυχίας μιας έξεγέρσεως - έπιμελητέια πολεμοφοδίων και τροφών - υπογραμμίζει :

«Η πρώτη έπείγουσα ανάγκη τής Έπαναστάσεως ήτανε να έφοδιάζονται τὰ σώματα των ενόπλων, που είχαν συγκεντρωθή για να πολιορκήσουν τουρκικά φρούρια με τακτικό σιτηρέσιο και άφθονία πυρρομαχικών. Αν δεν δημιουργούνταν άποτελεσματική έπιμελητέια σε συνδυασμό με την συγκεντρωση των δυνάμεων των πολιορκητών, κάθε έπιτυχία τής Έπαναστάσεως θα ήταν σχεδόν αδύνατη. Η έπιμελητέια αυτή βρέθηκε κατά κάποιο τρόπο έτοιμη στις κοινοτικές άρχές. Οί άποθήκες τους γέμισαν από τις άφθονες ποσότητες σταριού και άλλων προϊόντων, που βρέθηκαν στις δημόσιες και στις ιδιωτικές άποθήκες των Τούρκων. Τὰ πυρρομαχικά - ένα μέρος τους - συγκεντρώθηκαν με την έκποίηση ενός μέρους των προϊόντων. Όμως είναι άπίστευτη και αναπόφευκτη ή σπατάλη που έγινε μ' αυτό το σύστημα έπιμελητέιας. Στους δύο πρώτους μήνες του πολέμου, χιλιάδες μερίδες τροφίμων χορηγήθηκαν στους άνδρες, εκεί που ή παρουσία στρατού ήταν άχρηστη, άπλώς έπειδή στην περιοχή υπήρχε μια άποθήκη γεμάτη τρόφιμα... και έκατομύρια φυσίγγια, άγορασμένα με δημόσιο χρήμα, ριχθήκανε εκεί που δεν υπήρχε Τούρκος για ν' άκούση τους κρότους αυτών των πατριωτικών έκδηλώσεων» (τ. Α. σελ. 315-316).

Και ο Βακαλόπουλος στο προαναφερθέν έργον του τονίζει διά την κοινοτικήν όργάνωσιν : «Όπου υπήρχε έξελιγμένη κοινοτική όργάνωση, με ικανά πρόσωπα, εκεί ή Έπαναστασις όργανώθηκε καλύτερα από τις άλλες έπαρχίες» (σελ. 70)

Όμως με την αύξανόμενη όλων δύναμιν και πείσιν του έχθρου αι παντοειδείς καλλιέργειαι δεν ήδύναντο να συνεχισθούν με όμαλόν ρυθμόν. Και έφ' όσον ο έπιστιτισμός των άγωνιστών και του λαού έστηρίζετο κυρίως εις τὰ έπιτοπίως παραγόμενα γεωργικά προϊόντα, ή τροφοδοσία του λαού και του στρατού έβαινε προς το χειρότερον.

«ΑΡΠΑΞΤΕ Ή ΚΑΨΤΕ»

Τόν άνώμαλον ρυθμόν των καλλιργειών και την έλλειψιν τροφίμων ώξυνεν έτι περισσότερο ή καταστροφή καλλιργειών και ή καύσις τροφίμων διά να μη περιέλθουν εις τους αντιπάλους.

«Ευθύς όρδινάρησα (διέταξα) εγώ εις τον Άγιον Γεώργιον (εις την μάχην των Μύλων) - θα γράψη ο Κολοκοτρώνης - να μαζώξουν όλαις ταίς ζωοτροφίαις εις τέσσαρα σπίτια οι Τσαουσηδες, όπου αν ιδούν κοι έρχονται οι Τούρκοι και κάνω σινιάλο να κάψετε ταίς τροφαίς για να μη τας λάβουν οι Τούρκοι»

«Οί Τούρκοι είχαν έλλειψη από τροφάς, διότι ο Τσώκρη.

Περιφερόμενες οικογένειες, παρά την Έπίδαυρον, από τὸν φόβον τοῦ Ἰμπραήμ. (Συλλογὴ Κουτλιδή. Ἐκ τῆς Ἱστορίας τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος τοῦ Δ. Κοκκίνου).

εἶχε κάψει μπροστῆτερα τὸν κάμπο τοῦ Ἄργου» (Ἄπομν. σελ. 114-115).

Ὁ Φραντζῆς μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ Τούρκοι τῆς Τριπολιτοῦς ἀφοῦ ἐπυρπόλησαν τὴν Ἀλωνίσταινα προσεπάθησαν νὰ μεταφέρουν εἰς τὴν Τριπολιτσαῖα αἰγοπρόβατα, βόδες, ἀγελάδες, σιτηρὰ καὶ ἄλλα τρόφιμα, ἀλλὰ ὁ Πλαπούτας ἐπιτεσσὼν τὰ ἀφήρεσε ἐκ τῶν χειρῶν των.

Ὅταν ἐπολιορκεῖτο ἡ Κόρινθος, οἱ Ἕλληνες κατέλαβον τὰς τουρκικὰς ἀποθήκας τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς καὶ τοῦ ἀραβοσίτου σφραγίσαντες τὸ περιεχόμενον των διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τροφὴ διὰ τὰ στρατόπεδα.

Εἰς τὸ Ἄργος ἐπυρπόλησεν ὁ Τσώκρης τὴν οἰκίαν τοῦ Ἄλῃ - Μπέτῃ ἔχουσαν ἐναποταμιευμένας τσάσας τροφὰς ὅσαι θὰ ἤρκοιεν νὰ θρέμουν τουλάχιστον δι' ἓνα μῆνα τὰ στρατεύματα τοῦ Δράμαλη. Ὅπου δὲ δὲν εἶχον τροφὰς τὰ φρούρια των παρεδίδοντο. Δι' ἑλλειψιν τροφῶν παρεδόθησαν τὰ φρούρια Μονεμβασίας καὶ τοῦ Ναυαρίνου.

«Οἱ Τούρκοι ἐξῆλθον, ὡς σημειῶναι ὁ Σπηλιόδης - εἰς ἐκ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν τῆς Ἐπαναστάσεως - καὶ κατὰ τὸ μέρος τοῦ Κάψια διὰ νυκτὸς πανστρατεῖα, ἐπῆραν ὅσα γεννήματα καὶ τρόφιμα εὔρον καὶ ἐπέστρεψαν. Ὁ Κολοκοτρώνης παραμονεύων τοὺς κτυπᾶ, φονεύει ὑπὲρ τοὺς 350 καὶ κυριεῖ 200 ζῶα φορτωμένα τροφὰς. Εἰς τὸν Μέλανα ποταμὸν παρά τὸν Σπερχειόν, οἱ Ἕλληνες ἐκυρίευσαν 1.500 ἵππους τουρκικοὺς καὶ 400 ἀμάξας μὲ τροφὰς...» (Ἄπομνημονεύματα τ. Α' σ. 254).

Πολλάκις ἐνῶ ἐπλησίαζε ἡ συγκομιδὴ, οἱ Τούρκοι ἐπετίθεντο εἰς τὰς περιοχὰς ἐκεῖνας διὰ νὰ στερήσουν τοὺς κατοίκους των καὶ τὴν Ἐπαναστάσιν ἀπὸ τὴν ὑλικὴν των δύναμιν. Ὁ θερσιμὸς καὶ ὁ ἀλωνισμὸς ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἀγρυπνον φρουρῆσιν Ἑλλήνων καὶ ἡ ἐσοδεῖα μετεφέρετο ἐσπευσμένως εἰς ἀσφαλῆ μέρη διὰ νὰ μὴ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐσοδεῖας νὰ λάβῃ καὶ ἡ Ἐπαναστάσις τὸ μερίδιόν της.

«Ἐβαλα ἀλώνια - θὰ εἶπη ὁ Κολοκοτρώνης - διὰ ταῖς σταφίδαις καὶ εἶπα τῶν Ἑλλήνων νὰ τρυγοῦν τὴν σταφίδα νὰ πάρουν τοὺς κόπους τους καὶ νὰ ἐβγάλουν καὶ τὸ ἔθνικὸ δικαίωμα. Καὶ ἤρχισαν οἱ Ἕλληνες νὰ τὸ βάλουν εἰς πρᾶξιν...» (σελ. 107).

Αἱ δυσκολίαι ἤρχισαν νὰ ἐπιτείνωνται μὲ τὴν παρέλευσιν τῶν ἐτῶν καὶ τὴν ἔντασιν τῶν μαχῶν. Οἱ ἀγροὶ ἔμενον ἄσπαρτοι καὶ αἱ ἄλλαι φυτεῖαι ἄνευ φροντίδος, μὲ συνεχιζομένην ἀπέλιπτα πάλιν, ἥτις εἶχε συγκλονιστικὰς ἐναλλαγὰς, νικῶν καὶ ἡττῶν, ἐλπίδων καὶ ἀπογοητεύσεων.

Εἶχε καθορισθῆ νὰ δίδουν οἱ ἀγρόται τὸ ἓνα δέκατον ἐκ τῶν σιτηρῶν των, τοῦ οἴνου, τοῦ ἐλαίου, τῶν αἰγοπροβάτων καὶ ἄλλων τροφίμων. Ἡ συγκέντρωσις ὁμῶς τῶν ποσοτήτων αὐτῶν ἦτο ἀνέφικτος. Δὲν ὑπῆρχεν εἰδικὴ ὑπηρεσία, δὲν ἦτο μόνιμος ἡ διαμονὴ τῶν ἀγροτῶν. Τὰ χωριά ἐρημῶνοντο ἐκ τῆς τουρκικῆς ἐπιθέσεως καὶ ἡ παραγωγὴ κατεστρέφετο. Οἱ ἀγρόται ἐφοβοῦντο νὰ σπεύρουν. Εἰς τὰ «Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγενεσίας» ὑπάρχει ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου Λέλη, εἰς τὴν ὁποίαν προτείνεται νὰ «διορισθῇ μία κομίσια (ἐπιτροπὴ) ἀπὸ ἐγκρίτους κατοίκους διὰ νὰ ὑποχρέωσιν τοὺς γεωργοὺς νὰ σπεύρουν» (τομ. Α' σελ. 344).

Ἀπὸ παντοῦ ζητοῦνται τροφαὶ διὰ τὸ στράτευμα, ἀλλὰ οἱ ἀγρόται ἀδυνατοῦν νὰ σπεύρουν καὶ νὰ φροντίσουν διὰ τὰς ἄλλας πολυτεῖς φυτεῖας των.

Η ΧΑΡΙΣΤΙΚΗ ΒΟΛΗ : ΙΜΠΡΑΗΜ

Ἄλλὰ ἡ χαριστικὴ βολὴ διὰ τὰς καλλιεργείας, τὰς φυτεῖας, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸν ἐπισιτισμὸν προῆλθεν ἀπὸ τὴν ὀρμητικὴν καὶ ἀγρίαν προέλασιν τοῦ Ἰμπραῖμ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ οὕτω ἐστερήθη ἡ Ἐπαναστάσις καὶ τῶν ἐλαχίστων ζωοτροφῶν, τὰς ὁποίας κατάρθωνε νὰ προσφέρῃ ἡ ἀγροτικὴ τάξις. Τὰ πάντα εἰς τὸ πέρασμα τοῦ Ἰμπραῖμ μετεβάλλοντο εἰς στάκτην καὶ ἐρείπια. Οἱ ἀγρόται ἐκλείσθησαν εἰς τὰς ὀλίγας ἐλευθέρως πόλεις ἢ «ἐπροσκύνησαν» πρὸ τῆς ἀπειλῆς τῆς σφαγῆς. Καὶ ὁ Κολοκοτρώνης θὰ ὁμολογήσῃ εἰς τὰ Ἄπομνημονεύματά του:

«Ἡμεῖς οὔτε πολεμοφόδια εἶχαμεν, οὔτε τροφὰς. Ἐτρώγαμεν κριάρια καὶ ψάνη (χλωρὰ στάχυα), διότι τὰ χωριά ἔφυγαν ἀπὸ τὴν τρομάρα τους... (Μὲ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἰμπραῖμ εἰς τὴν Πελοπόννησον).

«Οἱ Τούρκοι εἶχαν πιάσει τὸ κέντρον καὶ δὲν μᾶς ἄφιναν ποτὲ νὰ συγκεντρωθῶμε δέκα καὶ δεκαπέντε χιλιάδες νὰ ἀντι-

παραχθούμε εις τὸν ἐχθρόν. Κάθε ἐπαρχία ἐφρόντιζε διὰ τὴν ὑπεράσπισίν της. Ἐπειτα ὁ τόπος εἶχε ἐρημωθῆ, ὁ πόλεμος δὲν ἄφινε νὰ καλλιερῆται, ψωμί δὲν εὐρίσκαμεν ἢ Κυβέρνηση ἦτο μόνον διὰ τὸ ὄνομα, διότι δὲν εἶχε καὶ ἐκείνη καὶ δὲν μᾶς ἔσπευε, μόνον μὲ ἀστάχια καὶ ψάνη καὶ μὲ κρέας ἐζούσαμε εἴκοσι καὶ τριάντα ἡμέρας. Εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν οἱ τοσπάνηδες μᾶς ἐβοήθησαν πολὺ, διότι ὄλο μὲ τὰ ζωντανὰ τοῦ κόσμου ἐβαστίετο τὸ στρατόπεδο» (σελ. 157).

Τὰς δραματικὰς στιγμὰς τῆς εἰσόδου τοῦ Ἰμπραήμ εις τὴν Πελοπόννησον μὲ τὰς τόσον τραγικὰς συνεπειὰς τῆς μᾶς τὴν ἔδωσαν πολλοὶ συγγραφεῖς, ἀλλὰ ἐξ αὐτῶν, σύντομος καὶ ἀκριβολόγος ὁ Φραντζῆς εἰς τὸ Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, θὰ μᾶς πληροφορήσῃ:

« Ὁ Ἰμπραήμ ἐν τῷ μεταξῷ (Σεπτέμβριος τοῦ 1825) δι' ἐνὸς Σώματος Στρατοῦ ληλατεῖ, πυρπολεῖ, ἀφανίζει τὴν πεδιάδα τῆς Μεσσηνίας καὶ δι' ἄλλης στρατιᾶς ὀδεῖ εἰς Κυπαρισσίαν, Φιλιατρά, Γαργαλιάνους καὶ Λυγουδίτσαν ὅπου ἐλαιοτριβὸν τὰ ἐλαίας τῶν ἐναποταμιευμένας ἀπὸ τοῦ 1824, τρυγῶντες ταυτοχρόνως καὶ τὰς ἀμπέλους τῶν. Ἐκεῖ ἐπιφέρει νέας καταστροφὰς, συντρίβει ἀποθήκας οἴνου καὶ ἐλαίου, πυρπολεῖ ναοὺς καὶ αἰχμαλωτίζει, ἐπανερχεται δὲ εἰς τὰ μεσσηνιακὰ φρούρια...» (τ. Β. σελ. 394).

Ἡ τελικὴ ὄμως καταστροφή τῶν καλλιερειῶν θὰ συντελεσθῆ μὲ μίαν ἀγρίαν νομοτέλειαν, τὴν ὁποίαν θὰ μᾶς δώσῃ μὲ ἐξαιρετικὴν δραματικότητά καὶ παραστατικότητά πάλιν ἡ γλῶσσα τοῦ Κολοκοτρώνη. Ὁ Ἰμπραήμ δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ κάμῃ τὴν ἀντίστασιν τῶν ζωντανῶν ἀνθρώπων, παρὰ τὰ «προσκυνοχάρτια», τὰ ὁποῖα συνεκέντρωνε ἀπὸ τὰ χωριά ἀπὸ τὰ ὁποῖα διήρχετο. Καὶ τότε θὰ στραφῆ κατὰ τῶν ἐλαχίστων καλλιερειῶν, κατὰ τῶν φυτειῶν, κατὰ τῶν δασῶν. Ἀλλὰ ἄς ἀφήσωμεν νὰ μᾶς διηγηθῆ αὐτὴν τὴν τραγικὴν σελίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἱστορίας τῆς Γεωργίας μας ὁ « Γέρος τοῦ Μωριάδ»:

« Ὁ Ἰμπραήμ ἐπῆρε ἓνα μέτρο, καὶ ἔστειλε τὸν Κεχαγιά του μὲ χίλιους μὲ τσεκούρια καὶ μὲ ἄρματα καὶ ἔστειλε στὴν Μεσσηνία νὰ βάλῃ φωτιά καὶ τσεκούρι. Ὅσα δὲν ἐκαίνονταν νὰ βάλῃ τσεκούρι, ἐλαιῶνες, σικιαῖς, μουριαῖς. Ἐστειλε καὶ πέντε χιλιάδες καβαλαραίους γιὰ νὰ στέκουν εἰς τὴν ἄκρη στοὺς κάμπους γιὰ νὰ μὴ κατεβαίνουν οἱ Ἕλληνας καὶ τοὺς πολεμοῦν. «Καὶ ἡ ζωὴ σου, ἔλεγε στὸν Κεχαγιά, θὰ μὲ πληρώσῃ τὴ ζωὴ, ὁποιαδήποτε φονεῖθῃ, διότι δὲν σὲ στέλνω νὰ πολεμήσῃς ἀλλὰ νὰ καύσῃς. Καὶ ἐκεῖνος ἐσύνναξε τὸ στρατεύμα καὶ ἐπῆγε εἰς τὴν Ζαχάρω, τὸ λοιπὸ τοῦ ἐμῆς καὶ ἐπρόσταξε νὰ συναχθοῦν οἱ προσκυνημένους ἐπαρχίαι νὰ πᾶν νὰ χαλάσουν τὴν Καρύταιναν. Τοῦ Κεχαγιά του τοῦ ἔδωσε μίαν προσταγὴ νὰ στείλῃ νὰ προσκυνήσουν εἰς τοὺς Μεσσηνίους, εἰμὴ καὶ δὲν προσκυνήσουν, νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἔργον του, καὶ τὴν προσταγὴν τὴν ἔδωσε εἰς δυὸ σκλαβωμένους Γαστουναίους καὶ τὴν ἔφεραν ἐκεῖ ὅπου ἔντεσα (ἤμου) καὶ ἐγώ. Διαβάζοντας τὴν διαταγὴν τοῦ ἦτο τόσο σφοδρὰ, τοῦ ἀποκρίθηκα, ὄχι ἀπὸ μέρους μου ἀπὸ μέρους τοῦ λαοῦ τῆς Μεσσηνίας, ὅτι: « Αὐτὸ ὅπου μᾶς φοβερίζεις νὰ μᾶς κόψῃς καὶ κάψῃς τὰ καρποφόρα δένδρα μας δὲν εἶναι τῆς πολεμικῆς ἔργον, διὰ τὴν ἀψυχα δένδρα δὲν ἐναντιώνονται σὲ κανέναν, μόνον οἱ ἄνθρωποι ὅπου ἐναντιώνονται ἔχουν στρατεύματα καὶ σκλαβῶνες, καὶ ἔτσι εἶναι τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου. Μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὄχι μὲ τὰ ἀψυχα δένδρα, ὄχι τὰ κλαδιὰ νὰ μᾶς κόψῃς, ὄχι τὰ δένδρα, ὄχι τὰ σπῆτια τοῦ μᾶς ἔκαψες, μόνον πέτρα πάνω στὴν πέτρα νὰ μὴ μείνῃ, ἐμεῖς δὲν προσκυνούμεν. Τὶ τὰ δένδρα μας, ἂν τὰ κόψῃς καὶ τὰ κάψῃς, τὴν γῆν δὲν θέλει τὴν σηκώσῃς καὶ ἡ ἴδια ἡ γῆς τοῦ τὰ ἔθρεψε αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ γῆς μένει δικὴ μας καὶ τὰ ματακάνει. Μόνον ἓνας Ἕλληνας νὰ μὲνῃ, πάντα θὰ πολεμοῦμε καὶ μὴ ἐλπίζεις πῶς τὴν γῆν μας θὰ τὴν κάμῃς δική, σου βγάλτο ἀπὸ τὸ νοῦ σου» (σελ. 191).

Καὶ ὁ Κεχαγιάς του, ὁ Κεχαγιάμπεης ἀφοῦ ἔστρατοπέδευσε μετὰ τὴν Καλαμῶν καὶ Νησίου, τὴν 22αν Σεπτεμβρίου 1827 μὲ 10.000 στρατοῦ, ἔστειλεν ἓνα σκληρὸν μήνυμα πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

«Κύριοι προεστοὶ τοῦ Ἰμλακίου καὶ Κιουτζοῦκ Μάνης, Νησίου καὶ Καλαμάτας.

«Ὅτι μ' ὄλον ὅπου μὲ ἔμρι (διαταγὴ) τῆς Ὑψηλότητος τοῦ Αὐθέντου μας ἦλθα εἰς τὰ ἐνταῦθα διὰ νὰ κατακόψω, κατακαύσω καὶ σχεδὸν ἀφανίσω ὄλα τὰ δένδρα σας ὅσα εἶναι

χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα, λυπούμενος τὸν πτωχὸν λαόν σας συμβουλεύω κτλ. νὰ προσκυνήσετε».

Ἡ ἀπάντησις τῶν Προεστώτων ἦτο ἀνταξία τῶν ἠρωϊκῶν μαχητῶν μας. Ἐφ' ᾧ θυμωθεὶς ὁ Κεχαγιάς διέταξε καὶ κατέκοψαν καὶ ἠφάνισαν ἐντὸς 2 ἡμερῶν ὑπὲρ τὰς 60.000 δένδρα συκῶν, ὑπὲρ τὰς 25.000 δένδρα ἐλαιῶν καὶ ὀλίγας «Μωρέας τῆς Μετάξης». (Φραντζῆ: Δοκίμιον τόμ. Β' σ. 527).

KAMMENH ΓΗ

Ὁ Καποδίστριας εἰς μίαν ἐπιστολὴν του, τῆς 18ης Μαρτίου 1828 πρὸς τὸν πρίγκηπα Λίβεν εἰς Λονδίνον θὰ παραστήσῃ αὐτὴν τὴν κόλασιν μὲ ἐλαχίστας λέξεις:

«Οἱ ταλαίπωροι κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου, ἀφοῦ, ἐλπίζαντες τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἰμπραήμ καὶ τὴν εἰσαγωγὴν εὐταξίας τινὸς εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν, μόλις ἐξῆλθον ἐκ τῶν βουνῶν καὶ ΕΓΕΩΡΓΗΣΑΝ ΤΑ ΧΩΡΑΦΙΑ ΤΩΝ καὶ ἀπεκδέχονται ΚΑΛΛΙΣΤΟΝ ΘΕΡΙΣΜΟΝ, ἤδη βλέπουν τὸν Ἰμπραήμ ἐτοιμαζόμενον νὰ θερίσῃ ἀντ' αὐτῶν, καὶ νὰ προμηθευθῆ πόρους ἐξ ὧν νὰ καταστήσῃ παντάπασι ἀχρήστους καὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς διαπάνας τοῦ θαλασσινοῦ ἀποκλεισμοῦ». (Ἐπιστολαί, τομ. Β' σελ. 79).

Τὴν τραγικὴν εἰκόνα τῆς πλήρους καταστροφῆς τῆς Γεωργίας μᾶς τὴν δίδει ὁ Δ. Ζωγράφος εἰς τὸ προαναφερθὲν ἔργον του:

«Ἐνας ἑπταετῆς πόλεμος — γράφει — μαραίνει τὰ πάντα. Ὁ γεωργικὸς πληθυσμὸς ὑφίσταται πανωλεθρίαν ἢ καταφεύγει εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς νήσους ἢ μετέχει τοῦ πολέμου. Τίς νὰ γεωργήσῃ τὴν γῆν; Ἐπειτα ποῦ χρηματικὰ μέσα; Ποῦ γεωργικὰ ἐργαλεῖα; Ποῦ σπόροι διὰ τὴν σποράν; Ποῦ ἀροτῆρες βόες, ἡμίονοι, ἵπποι; Οἱ μὲν ἀροτῆρες εἶχον χρησιμεύσει πρὸς τροφήν τοῦ πεινῶντος πληθυσμοῦ, οἱ δὲ ἡμίονοι καὶ οἱ ἵπποι περὶ τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις. Τὸ σοβαρώτερον, ἐκτὸς τῆς δυσκολίας τῶν συγκοινωνιῶν, ἡ ἔλλειψις ἀσφαλείας τῶν γεωργῶν ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ, ἥτις παρέλυσε καὶ τὴν καλλιτέραν διάθεσιν καὶ ἔθετεν ἐν ἀμφιβόλῳ καὶ τὴν εὐτυχεστέραν γεωργικὴν ἐργασίαν. Τῶν δὲ Ἀρχόντων καὶ Στρατηγῶν αἱ πιέσεις, αἱ αὐθαιρέσιαι, ὁ δεσποτικὸς καὶ ἡ ἀπληστία πολλὰκις ἀπέτελουν ἓνα ἀκόμη σκόπελον διὰ τὴν πρόδοτον τῆς Γεωργίας» (τόμ. Α' σελ. 217).

Ὅμως ἡ ἔξαψις τῶν παθῶν, ἡ ἰδέα ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἀπολεσθῆ τὸ πᾶν μὲ τὴν ἀγριότητα τοῦ Ἰμπραήμ, νὰ ἀποβροῦν εἰς μάτην οἱ πολυετεῖς αἰματοβαφεῖς ἀγῶνες ἐνὸς λαοῦ, ὅστις ἐξηγέρθη μόνον μὲ τὸν πόθον τῆς νίκης διὰ τὴν ἔθνικὴν καὶ οικονομικὴν ἐλευθερίαν, χωρὶς σημαντικὰ ὑλικά μέσα, προσέδωκε εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων ἀγρίαν ἀποφασιστικότητα. Ἐπρεπε νὰ καταφύγουν οἱ Ἕλληνες εἰς σκληρὰ μέτρα διὰ νὰ ἀνακόψουν ὄχι μόνον τὴν προέλασιν τοῦ Ἰμπραήμ, ἀλλὰ καὶ τὴν προσπάθειαν νὰ ὑποτάξῃ τοὺς Ἕλληνας μὲ «προσκύνημα». Θὰ χρησιμοποιοῦν ἀπειλὰ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν, οἱ ὁποῖοι πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ σφαγοῦν κατέφυγαν εἰς τὸ ἐξευτελιστικὸν μέσον τῆς ὑποταγῆς, τοῦ «προσκυνηματος» καὶ προσεχώρουν εἰς τὸν Ἰμπραήμ ἐγκαταλείποντες τὰ χωριά εἰς τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο ἑλληνικαὶ δυνάμεις. Καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν θὰ φανῆ καὶ ὁ Κολοκοτρώνης σκληρὸς καὶ ἀδυσώπητος:

«Μαθαίνοντας ὁ Λόντος καὶ ἡ συντροφία του, ὅτι ἐφθασαν τὰ στρατεύματα τὰ ἐδικὰ μου, ἀνεχώρησαν διὰ τὸ Ἄργος, καὶ ὄχι ὅτι ἐφθασαν τὰ στρατεύματα τὰ ἐδικὰ μου, ἀλλὰ ἔμαθαν ὅτι ὁ Ντελῆ Ἀχμέτ πασᾶς ἐπῆγαινε νὰ συνάξῃ τὴν σταφίδα.

Ἀφοῦ ἀπελπίστηκαν αὐτοὶ νὰ συνάξουν τὴν σταφίδα, τότε ἀνεχώρησαν, ἐπειδὴ διὰ αὐτὸ ἐκεῖ ἐκάθοντο... Ἄπλωσα τὰ στρατεύματα εἰς τὰ προσκυνημένα χωριά, καὶ ἔκαμα διαταγαῖς, ὅτι ὄγιο (ὅποιο) χωριὸν δὲ γυρίσει πίσω εἶναι τὰ σπῆτια τοῦ καίμενα, τὰ ἀμπέλια τοῦ καίμενα, θὰ τοὺς ἀφανίσω ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς καὶ ὅτι ἂν ἐπιστρέψῃ, τὸ ἔθνος θὰ τοὺς συγχωρήσῃ, καὶ ἄλλα περισσὰ, φοβέριαι. «Ἐὰν στοχασθῆτε ὅτι ὁ Ἰμπραήμ θὰ σᾶς δώσῃ ἀπὸ 500 νὰ φυλάτῃ τὰ χωριά σας, εἴσθε γελασμένοι, διὰ τὴν δὲν ἔχει τόσον στρατεύμα, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος θὰ φεῦ-

ών σας

ξία των
; διέταξε
ς 60.000
ι δλίγας
. Β' σ.

ης 18ης
ϊνον θα

:
; άφου,
τήν ει-
ν, μόλις
2ΡΑΦΙΑ
V, ήδη
η άντ'
αστήση
ς δαπά-
τομ. Β'

ης τής
αφερθεν

πάντα.
ή κα-
ι πολέ-
ματικά
ιά τήν
ν άρο-
ς πλη-
ιωτικός
ς των
' έν τή
διάθε-
γεωρ-
ών αί
ληστία
ρόδοον

νατόν
ήμ, να
ες ένός
ιά τήν
ύλικά
ποφα-
κληρά
ου 'Ιμ-
ς 'ΕΛ-
έναν-
ιδύνου
; ύπο-
ον 'Ιμ-
κοντο
και ό

θασαν
'Αρ-
μου,
νε να

χφίδα,
πλω-
έκαμα
είναι
τους
ιστρέ-
χ, φο-
ιώση-
διατί
: φεύ-

Ίμπραήμ : 'Η χαριστική βολή διά τόν άφανισμόν ανθρώπων και καλλιεργειών.

γουν εκείνοι και από τὸ ἄλλο μέρος θὰ ἐρχώμεθα ἔμεις νὰ καίμε και νὰ σκοτώνουμε». Λαμβάνοντας ταῖς προσταγαῖς ταῖς ἔδειξαν τοῦ Ίμπραήμ και εἶπε ὅτι : «Ἐγὼ θὰ δειξω, πόλεμο τοῦ Κολοκοτρώνη». Και ἔτσι ἐγύρισαν ὀπίσω τὰ χωριά, ὅπου ἦσαν προσκυνημένα, και ἐπαίρναμε ὀπίσω τὰ προσκυνοχάρτια και τοὺς δίδαμε τοῦ ἔθνους. Και ἔτσι ἐγύρισαν ὀπίσω εἰς τὰ χωριά τους δια νὰ μὴ τοὺς κάψουν τὰ σπίτια τους» (σελ. 188 - 189).

Και ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ ὁποῖος εἰς κάθε βῆμα του συναντᾷ τὰς ἐλλείψεις τροφῶν και πολεμοφοδίων και τὴν διάλυσιν τῶν ἀγωνιστῶν ἀπὸ τὴν πείναν και προσκυνημένα χωριά γράφει :

«Καὶ ἐτράβηξα μὲ 8.000, και ἐτραβήξαμε κατὰ τὴν Βοστίτζα (Αἴγιο). Οἱ Τοῦρκοι δὲν εἶχαν σκοπὸν νὰ πολεμήσου, ἀλλὰ νὰ τρυγήσουν και εἰς τὴν ἄκρη τοῦ κάμπου εἶχαν τὴν καρβαζρία τους δια νὰ μὴ κατεβαίνουμε. Βλέποντας ὅτι εἴμεθα ἀχρηστοὶ και δὲν εἶχαμε προβιζιόνες (προμήθειες) νὰ σταθοῦμε ἐκεῖ, ἐπήρα τὸν Γενναῖο μὲ τὸ μισὸ στράτευμα και ἐτράβηξα εἰς τὸν Ἅγιο Βλάσση.

»Πηγαίνόμενος εἰς τὸν Ἅγιον Βλάσση, λαβαίνω ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸ φρούριο τῆς Καρύταινας και λέγει ὅτι : «Ἡ Μεσσηνία διαπραγματεύεται νὰ προσκυνήσῃ - τὸν Νικήτα εἶχα ἀφίσει στὴν Μεσσηνία μὲ στράτευμα και οἱ στρατιῶτες τοῦ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν πείναν...» (σελ. 189). «...Εἰς τὸν πηγαῖμό μου ἐμάζεψα στρατεύματα και ἐγινήκαμε ὡς χίλιοι (πρὶν ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας εἶχε 8.000 οἱ ὁποῖοι διελύθησαν ἀπὸ ἔλλειψιν τροφῶν, ὅπως ἀναφέρεται ἀνωτέρω)

Τροφαῖς δὲν εἶχα, ἐδιέταξα τὰ χωριά και ἐπήρα διακόσια πινακία γέννημα και χίλια σφαχτὰ δια τὸ στράτευμα...» (σελ. 190).

Παρὰ τὰς μυρίας ἀντιξοότητος, ἀντιθέσεις, ἀδυναμίας, παντοειδῆς ἐλλείψεις, ὁ Ἄγων δια τὴν ἔθνικὴν ἐλευθερίαν ἐδικαιώθη και ἡ Ἑλλάς ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της. Συνοψίζων ὁ Γέρος τοῦ Μωριά τὴν συγκλονιστικὴν αὐτὴν ἀνάστασιν και τὸν πολυετῆ Ἄγωνα, μὲ ὅλας τὰς φοβερὰς ἀντικειμενικὰς και ὑποκειμενικὰς ἀδυναμίας, ἀπεφάνθη μελαγχολικῶς, ὡς νὰ καθώριζεν ἕνα δυσάρεστον ἀξίωμα :

«Ἡ ἀρχηγία ἐνὸς στρατεύματος ἐλληνικοῦ ἦτο μιὰ τυραννία, διατὶ ἔκαμνε (ὁ ἀρχηγὸς) και τὸν ἀρχηγὸ και τὸν κριτὴ και τὸν φροντιστὴ και νὰ τοῦ φεύγουν κάθε ἡμέρα και πάλιν νὰ ἐρχονται, νὰ βασιτάῃ ἕνα στρατόπεδον μὲ ψέμματα, μὲ κολακείες, μὲ παραμύθια, νὰ τοῦ λείπουν και ζωοτροφίας και πολεμοφόδια...» (σελ. 179).

Και ὅμως ἡ δύναμις αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, τοῦ καταδυναστευομένου ἐπὶ τετρακόσια ἔτη, ἦτο ἀνεξάντλητος. Και αὐτὴ ἡ ἀκένωτος πηγὴ θάρρους και ἡρωϊσμοῦ ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ δικαίου τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ νὰ ζῆ ἐλεύθερος και ἀνεξάρτητος. Πάντοτε εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ ἀγὼν δια τὴν ἐλευθερίαν και τὴν δικαιοσύνην, παρὰ τὰς μεταπτώσεις και τὰς ἐπιβραδύνσεις, ἔχει δικαιώθη.

Ἐνας ἐπταετής, τραχὺς, ἀγριος και μὲ παντοίας ἐναλλαγὰς ἀγῶν συνέτριπεν ὅ,τι ὑπῆρχε ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς γῆς. Ὁ Ἄνδρέας Λόντος, ὁ Γραμματεὺς (ὑπουργὸς) τῶν Ἐσωτερικῶν και τῆς Ἀστυνομίας, εἰς μίαν ἱστορικῶς ἀξιόλογον

και αξιολογώντας "Εκθεσίν του περί τῆς καταστάσεως τῆς ἀπελευθερωθείσης Ἑλλάδος, τὴν ὅποιαν παρέδωκε εἰς τὸν ἀφιχθέντα τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1828 Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννην Καποδίστριαν, μεταξύ τῶν ἄλλων ἀναφέρει :

«Μηδαμινὴ ἡ Γεωργία, διότι οἱ χωρικοὶ δὲν σπείρουσι πλέον μὴ ἔχοντες τοῦ θερισμοῦ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἂν δὲ θερίσωσι, μὴ ὄντες βέβαιοι νὰ σώσωσι τὸ συγκομισθέν...».

Τὴν πλήρη καταστροφὴν καὶ ἐρείπων τῆς γῆς καὶ τῶν ἀκινήτων μᾶς τὴν δίδει παραστατικῶς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Καποδίστριας, εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς 22 Ἰουλίου 1828, τὴν σταλείσαν εἰς τὸν φίλον τοῦ τραπέζιτην Εὐνάρδον, εἰς τὴν ὅποιαν, μεταξύ τῶν ἄλλων, γράφει :

«Ἀπὸ Καλαμάτας μέχρι Ναυπλίου, οὔτε χωρίον ὑπάρχει ἓν, οὔτε κώμη, οὔτε πόλις, μὲ στέγασμα τὸ παραμικρόν. Ἐκτεταμένοι ἀμπελώνες ἀποκεχερωμένοι, κοιλιάδες πολὺωροι, ἄλλοτε μὲν σιτοπληθεῖς, σήμερον δὲ ἄφοροι καὶ καταλελιμνασμένοι ἀπὸ τὰς πλημμύρας τῶν ποταμῶν, χιλιάδες οἰκογενειῶν ἀναζητοῦσαι τὰς ἑαυτῶν ἐστίας ἀναμέσον τῶν ἐρήμων καὶ τῶν συντριμμάτων, σπερούμεναι καὶ ζῶων καὶ συνέργων καὶ καταβολῶν πρὸς ἐπιχείρησιν Γεωργίας καὶ ἀτελεστάτως διαπονούμεναι εἰς πορισμὸν ὕλης (ξύλειας) πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν καλυβίων. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ τῆς Πελοποννήσου κατάστασις» (Ἐπιστολαί, τόμ. Β' σ. 164).

Δὲν ὑπῆρχαν ὄχι καλλιέργεια, ἀλλὰ οὔτε δένδρα, «πρὸς πορισμὸν ὕλης πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν καλυβίων».

Ὁ Καποδίστριας ἔδωκεν ἐξαιρετικὴν σημασίαν εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῆς Γεωργίας, τῆς «εὐγενεστέρως τῶν τεχνῶν», ὅπως τὴν ὀνομάζει. Αὐτὴ, σκέπτεται, θὰ δώσῃ τὰ πλέον ἀναγκαῖα εἰς τοὺς δυστυχεῖς καὶ ἐξαθλιωθέντας Ἑλληνας κατόπιν ἐνὸς ἀπέλπιδος ἀγῶνος. «Ἡ Πελοπόννησος, ὑπογραμμίζει εἰς μίαν ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν φίλον τοῦ Στούρτζα, ἡμπορεῖ νὰ διαθρέψῃ καὶ ἐμπλουτίσῃ μεγάλως, καὶ πενήκοντα καὶ ἑκατὸν χιλιάδας γεωργῶν καὶ ἐργατῶν παντοίων...».

Ὅμως ἡ Γεωργία εὐρίσκεται εἰς τὴν «ῶραν μηδέν», δὲν ὑπάρχει οὔτε σίτος διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ πεινῶντος λαοῦ. Ὁ τόσον συντηρητικὸς Κυβερνήτης ἀναγκάζεται νὰ διατάξῃ τὸν Σαχτούρην νὰ συλλάβῃ τρία τουρκικὰ πλοῖα μὲ σιτοφορτία καὶ νὰ τὰ διανεῖμῃ. Ἡ Πύλη διαμαρτύρεται, ἡ Εὐρώπη ἀπορεῖ; Τί συμβαίνει, ἡ πειρατεία ἐπανερχεται πάλιν εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ τὸ Αἰγαῖον, ὅταν ἐκόπασε κατόπιν τόσων κόπων; Καὶ ὁ Καποδίστριας δικαιολογῶν τὸ ἐγχείρημά του γράφει ὅτι ὅταν ἦλθεν ἡ ἕρην μίαν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν γενικῆς πείνης. Οἱ νῆσοι, ἡ Πελοπόννησος καὶ ἡ Στερεὰ δὲν ἔσπειρον. Ἡ Σῦρος, ἡ μόνη ἀγορὰ ἐκ τῆς ὁποίας ἐμπορίζετο ὀλόκληρος ἡ Ἑλλάς ξενικὸν σίτον, εἶχε μόνον ἐλάχιστον εἰς τὰς ἀποθήκας τῆς.

Ἡ ἐνδυνάμωσις τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ διότι πρέπει κατ' ἀρχὴν νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ διατροφή τοῦ λαοῦ.

Ὁ Καποδίστριας εἰσάγει τὴν καλλιέργειαν τῶν γεωμῆλων μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἰρλανδοῦ γεωπόνου Στήβενσον. Γράφει πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν νὰ σταλοῦν τὸ ταχύτερον σπόροι γεωμῆλων (εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἑλβετίαν). Μετὰ μεγάλης ἀγωνίας ἀναμένει τὰ φορτία, τὰ ὅποια ἀργοῦν.

(Διὰ νὰ εἴμεθα δίκαιοι πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν, ὅτι τὴν καλλιέργειαν τῶν γεωμῆλων ἐζήτησε τὸ 1827 ἡ «Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων»: «ἀποφασίσασαμεν τὴν εἰσαξίαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν τῶν γεωμῆλων...» καὶ δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν προσεπάθησε νὰ ἀνατυπώσῃ ἐν σχετικῶν φυλλάδιον τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη εἰς τὴν Κέρκυραν κατὰ τὸ 1817, τοῦ Σ. Παραμυθιώτη μὲ τίτλον : «Καλλιέργειαι τῶν γεωμῆλων». Ἀλλὰ ὁ πρῶτος ποῦ θὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἰδέαν αὐτὴν θὰ εἶναι ὁ Καποδίστριας).

Δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὰ γεώμηλα. Ζητεῖ σκαπάνας, προσπαθεῖ νὰ προμηθευθῇ βελγικὰ ἄροτρα, νὰ φέρῃ ξένους γεωργούς εἰδικούς διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἀρότρων καὶ τὴν εἰσαγωγὴν νέων γεωργικῶν προϊόντων. Προμηθεύεται ἀπὸ τὴν Κρήτην κασταναῖας καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐγκαινιάσῃ τὴν καλλιέργειαν τῶν...

Ἡ ἀνάπτυξις ὁμως τῆς Γεωργίας—φυσικὰ καὶ ὄλων τῶν

ἀνθρωπίνων δραστηριοτήτων—ἀπαιτεῖ κεφάλαια, τὰ ὅποια δὲν ὑπῆρχον τότε. Τὰ πρῶτα δάνεια τῆς Ἀνεξαρτησίας διεσπαθίσθησαν εἰς μισθοὺς, εἰς προμηθεῖας καὶ εἰς καταχρήσεις. Τὸ Δημόσιον Ταμεῖον ἦτο κενόν. Αἱ ἐπαναστατημένοι ἐπαρχία ἐναντίον τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως (Καποδίστρια) δὲν ἔδιδον φόρους.

Ὁ Καποδίστριας στρέφεται πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν νὰ εὕρῃ τρόπους νὰ συγκεντρώσῃ τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γεωργίας. Εἰς μίαν ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν ἐν Ὁδησσῷ φίλον τοῦ Στούρτζα τὸν προσκαλεῖ (νὰ ἰδρῶσῃ ἑταιρία μὲ ἄλλους κεφαλαιούχους διὰ τὴν ἀγορὰν γαιῶν πρὸς ἐκμετάλλευσιν).

Ἀποτείνεται πρὸς «τὰς Συμμάχους Αὐλᾶς» ζητῶν κεφάλαια διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς. «Γαῖαι μεγάλης ἐκτάσεως—γράφει—θέλουσιν ἀποκτήσῃ τὴν ἀξίαν τὴν ὅποιαν σήμερον δὲν ἔχουσιν. Ὁ Λαὸς θέλει ἔχει τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῶν κόπων αὐτοῦ. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἐξωθεν γεωργοὶ ἡμποροῦν νὰ συμμετάσχωσιν εἰς τὸ βιομηχανικὸν τοῦτο ἐγχείρημα φέροντες εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς γνώσεις, τῶν ὁποίων ἀπεσπέρησε τοὺς κατοίκους τῆς τεσσάρων ἡδὴ αἰῶνων τὸ μουσουλμανικὸν πολίτευμα» (Α. Μάμουκα: Τὰ κατὰ τὴν Ἀναγ. τομ. ΙΑ σελ. 341).

Εἰς τὴν Τίρυνθα ἰδρύει τὴν πρώτην Γεωργικὴν Σχολὴν τῆς χώρας καὶ τοποθετεῖ ὡς διευθυντὴν τὸν γεωπόνον Γρηγόριον Παλαιολόγον, ὅστις ἐσπούδασε τὴν γεωπονικὴν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ συνέγραψε κατὰ τὸ 1833 τὸ ἔργον «Γεωργικὴ, Οἰκιακὴ Οἰκονομία».

Ἄς δώσωμεν αὐτὴν τὴν ἀγωνιώδη προσπάθειάν του παραθέτοντες ἀποσπάσματα ἀπὸ ἐπιστολᾶς του.

«Εὐρῆκα δ' ἐνταῦθα καὶ Ἰρλανδὸν τινα, Στήβενσῶνα ὀνόματι, θὰ γράψῃ εἰς τὸν Εὐνάρδον, ἀργὸν καὶ διψῶντα νὰ γίνῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὠφέλιμος καὶ περισσῶς γνωρίζοντα τὸ μέρος τοῦτο τῆς Γεωργίας. Αὐτὸς προσελθὼν εἰς ἐμέ, ἦδη ἀπὸ 8 ἡμερῶν ἐν πλήρει πράξει εὐρίσκειται καὶ διευθύνει ὅλα τὰ ἔργα, καὶ πρὸς ἐπικατόρθωσιν, καὶ καλύβην πῆξας, ἐν μέσῳ τῶν γεωργῶν ἐκάθισε. Τελεσθέντος δὲ τοῦ πράγματος ἐν Αἰγίνῃ θέλει ὑπάγῃ καὶ ἄλλου εἰς τὰς νῆσους καὶ τὴν Πελοπόννησον». (Ἐπιστολαί τόμ. Α' σελ. 284).

«Δὲν ἦτο ἄραγε καὶ φιλόανθρωπον καὶ φρόνιμον νὰ καταφέρωμεν τὸ πλήθος τοῦτο ἀπὸ τῆς παρουσίας του ἀθλιότητος νὰ δεχθῇ τὴν τροφὴν τῶν γεωμῆλων, τροφὴν ἀγνωστον εἰς τὴν Ἑλλάδα; (Ἐπιστολὴ πρὸς Πικὲτ Καζανόβη εἰς Γένουαν 11 - 11 - 1827 πρὶν φθάσῃ στὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὸν Ἀγκῶνα).

«Σπεῦσον κ' ἐσὺ νὰ μὲ προμηθεύσῃς ἀπὸ Κερκύρας ἢ Ζακύνθου μίαν καλὴν ποσότητα γεωμῆλων διὰ νὰ σπαρῶσιν εἰς τὰ χωράφια ὅπου ἐτοιμάζω. Προσμένω καὶ ἄλλο φόρτωμα ἀπὸ Λίβερπουλ, ἀλλ' ἴσως ἀργοπορήσει καὶ δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ χάνωμεν. Ὅθεν ἂν δυνηθῆς νὰ μοῦ εὕρῃς τὴν καλὴν ποσότητα στείλει τὴν τάχιον». (Ἐπιστ. 24 - 1 - 1828 πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Βιάρου εἰς τὴν Κέρκυραν).

«Τὸ ἀπὸ Λίβερπουλ φορτηγόν, τὸ ὁποῖον ἐπεριμένετο τὸν Μάρτιον μὲ τὰ γεώμηλα, δὲν φαίνεται, ἐν ᾧ τὸ ἐν Αἰγίνῃ χωράφιον ἐτοιμον ἦδη εἶναι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ διευθυντοῦ κ. Στήβενσῶνος. Ἄν λάβωμεν ἀρκετὴν ποσότητα γεωμῆλων ὥστε νὰ τὰ σπείρωμεν ὅλα, ἡμποροῦμεν νὰ θρέψωμεν μὲ τὴν ἐσοδειαν 12.000 ἀνθρώπους ἐπὶ ἐν ἔτος. Διὰ νὰ μὴ χάσω λοιπὸν καὶ τὸν πολυτίμον χρόνον καὶ μάλιστα τὴν ὥραν τοῦ χρόνου, διώρισα νὰ ἀγοράσωσιν ἐν Σύρῳ ἢ ἀλλαχοῦ ὅσα γεώμηλα εὕρωσιν, ἀλλὰ καὶ οὕτω τὰ τηλεσκοπία μας σταίνονται προσμένοντα τὸ ἀπὸ Λίβερπουλ καράβιον». (Ἐπιστ. πρὸς Εὐνάρδον 4 - 3 - 1828 τόμ. Α' σ. 353). «Ἄρτι ἔλαβον ἐξ Ἀγκῶνος ἐν μικρῶν φόρτωμα ἐξαιρετοῦ ἀραβοσίτου, ἐκ τοῦ ὁποίου πολὺ ἦθελα νὰ σπαρῇ εἰς «Ἀπάθειαν», εὐμενοῦς οὕσης καὶ τῆς ὥρας, τὸ δὲ λοιπὸν νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τροφὴν τῶν εἰρημένων οἰκογενειῶν» (πρὸς τὸν Στήβενσον 4 - 5 - 1828 Ἐπιστολαί τόμ. Β' σ. 69).

«Ἦμεῖς δὲ ἂν διὰ τῶν σχέσεών σας δυνηθῆτε νὰ πείσετε τὸν κ. Dombals νὰ μᾶς στείλῃ δύο ἄροτρα Βελγικὰ, ἀνθρώπων νὰ τὰ κυβερνᾷ καὶ μάστορας νὰ διδάξωσιν εἰς

τιος 1972

τά όποια ησίας διε-αχρήσεις. ναί έπαρ-τρια) δέν

ζυνοισιν νά λιαια διά του πρός «νά ιδρύ-άν γαιών

ητών κε-λης έκτά-τοισιν σή-ζήν διά οι ήμπο-το έγγεί-ν όποίων ίώνων τό χ την Ά-

ν Σχολήν ινον Γρη-νικήν εις ν «Γεωρ-ειάν του

βενδώνα ώντα νά ωρίζοντα έμέ, ήδη διευθύνει βήην πής δέ του ς τε τας τόμ. Α'

μιμον νά σης του τροφήν έτ Καζα-Έλλάδα,

κύρας ή νά σπα-νέω και πορήσει ηηής νά τάχουν». ιάρων εις

εριμένετο φ' τό έν μην του ποσότη-πορούμεν έπί έν χρόνον αγορά-λλά και τό από 3 - 1828 ρόν φόρ-ίθελα νά ς, τό δέ οίκογε-λαι τόμ.

ι πείσετε ικά, αν-ωσιν εις

ποις Έλληνας την κατασκευήν των και ύμεις και έκεινοι πεπερε της εύτυχίας του τόπου τούτου, θέλετε ανατραφή». (Επιστολή Καποδ. 1 - 5 - 1829 εις Λιβόθορον τόμ. Γ' σελ. 125).

Άλλά και αι έφημερίδες παρακολουθούν άγρυπνα την προσπάθειαν της γεωργικής αναπτύξεως.

«Η φύτευσις των γεωμήλων εξακολουθεΐται με ένέργειαν πάντοτε αύξάνουσαν, και ήνοιξεν εις τους πτωχούς βέ-βαιαν και φιλόνηρον εν ταυτώ καταφύγιον της αθλιό-τητος και της δυστυχίας των. Ο αριθμός των εργαζο-μένων αύξάνει καθ' ήμέραν. Την πρώτην εβδομάδα της άναρξιας του έργου, δηλ. από της 23 μέχρι της 29 του Ιανουαρίου, ο αριθμός των εργατών ήτο από 500 - 600, την δε δεύτεραν εβδομάδα τούτέστιν μέχρι της 4 Φε-βρουαρίου, ηύξησαν από 1200 εις 1500 σχεδόν. Η προς τό άναποκατασκευαστηρίον μέρος της πόλεως (Ναυπλίου) έκτει-νωθή η πεδιάς, έπί της οποίας γίνεται αύτη ή καλλιέργεια, άπάτησεν ήδη και ένα πλατύν και καλόν δρόμον φθά-νοντα εις τό παράλιον». (Έυνοεί τον πρώτον δρόμον Τι-ριυθος - Άργους). (Γεν. Έφημ. της Έλλάδος έτος Γ' σ. 63 - 64).

Ο Διοικητής της Μεσσηνίας Κ. Ράμμος, όλος χαρά άναγγέλει τά εύεργετικά άποτελέσματα του νέου άρότρου : «Επειδω νά αναφέρω προς την Σ. Κυβέρνησιν, ότι χθές εξελθόντες εις την πεδιάδα της Μεθώνης μετά του ταγμα-τάρχου του Γαλλικού πυροβολικού εξέυξαμεν τέσσαρας ίππους με έν από τά βαρύτερα άροτρα έκ των μετακομι-σθέντων εκ της Γαλλίας παρα τό κ. Γ. Παλαιολόγου, αίσκιες εργασθέντες έν τέταρτον της ώρας έγείωργησαν έν πέταρον του στρέμματος. Οι αύλακες έγιναν βαθείς, μίαν επιδύωσιν και τέσσαρας δακτύλους, τό δε χώμα έχύνετο εις τά πλάγια του αύλακος, λαμβάνον θέσιν κεκανονισμένην, χωρίς νά καλύπτη τον αύλακα. Ο ταγματάρχης με έβε-βαιώσεν ότι με έλαφρότερον άροτρον ήμπορούν δύο ίπποι νά γεωργήσωσι την αύτην έκτασιν εν τό αύτό διάστημα του χρόνου. (Γεν. Έφημ. της Έλλάδος έτος Ε' σ. 48).

ΟΙ ΠΡΟΓΟΝΟΙ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΓΕΩΠΟΝΩΝ

Κατά τό 1829 ιδρύεται εις την Τίρυνθα — όπως αναφέ-ραμεν — τό Γεωργικόν Σχολείον και την 31ην Δεκεμβρίου 1829 διορίζεται διευθυντής του ο γεωπόνος Γρηγόριος Πα-λαιολόγος. Ο Παλαιολόγος δέν άπησχολήθη μόνον με την άγαλόνωσιν του Σχολείου, την παράδοσιν έκλαιακτικών μα-θημάτων εις τους άγρότες, αλλά καθ' εβδομάδα έδημοσίευε ειδικά άρθρα εις την «Γενικήν Έφημερίδα της Έλλάδος». Εις έν άρθρον του της 25 Ιανουαρίου 1830 έπεξηγών τους σκοπούς του ιδρυθέντος Σχολείου αναφέρει :

«Εις τό Σχολείον θα διδάσκωνται διά θεωρίας και έν παύτω και πράξεως αι γνώσεις της τελειοποιημένης και καλής έννοουμένης σήμερον έν Ευρώπη γεωπονίας...»

Άρου άπαριθμεί τά άπαιτούμενα κτίσματα, αναφέρει ότι τό Σχολείον θα έχη «έν άγελοστάσιον, έν προβατοστά-σιον, τους σταύλους των βωδίων και άλόγων, μίαν σιταρο-θήκην, ένα άχυρώνα, τό μέρος, όπου θα κατασκευάζεται τό κρασί, τό μετάξι και τό τυρί, τό σχολείον και τό όρφανο-τροφείον, όπου είκοσι περίπου πτωχοί νέοι θα κατοικοϋν και θα διδάσκωνται την Γεωργίαν».

«Ένα μέρος του κτήματος θα δεχθή σπόρους ή φυτάνια διαφόρων δένδρων, έξ αυτών τά μεν κάρπιμα, τά δε διά τας τέχνας και άλλα διά καλλωπισμόν των δρόμων και δημο-σίων περιδιαβάσεων».

«Από τό δενδροκομείον τούτο μετά παρέλευσιν δύο ή τριών χρόνων θ' άρχίση νά μοιράζεται εις όλην την έπικρά-τειαν κατ' έτος μία ποσότης διαφόρων δένδρων και κατ' έξοχήν συκαμίνων, ελαιών, όπωροφόρων δένδρων και άμ-πέλων. Αύτά τά τελευταία φυτευόμενα έφέτος εις κλίματα ήμπορούν τον έρχόμενον χρόνον νά μεταφυτευθούν εις τον τόπον όπου θελήσουν οι πολίται ή ή κυβέρνησις νά κάμουν νέα άμπέλια και όπου μετά δύο χρόνους της μεταφυτεύσεως των θα άρχίσουν νά δίδουν καρπόν. Τρόπος νέος του όποίου αι ώφέλειαι άπεδείχθησαν διά της πείρας.

Δεύτερος τρόπος του εις Τίρυνθα καταστήματος είναι

νά κάμη γνωστήν εις την Έλλάδα την χρήσιν διαφόρων τελειοποιημένων της Γεωργίας εργαλείων και μάλιστα άρό-τρον των όποιών τά πρωτότυπα χρεωστοϋμεν άκόμη εις την γενναιότητα των Φιλελλήνων της Γαλλίας. Με τά έρ-γαλεία ταύτα δουλευομένη ή γη καλλίτερα δίδει άκολουθως καρπούς πολλαπλασίους.

«Τά Ισπανικά πρόβαρα από των όποιών τό μαλλίον ώς πολλά φιλότερον από τό έδικόν μας κατασκευάζου-ν τάς καλώς τσόχας και άλλα πολύτιμα ύφάσματα, ήμπορούν όμοίως νά εισαχθούν εις την Έλλάδα και τό παραδειγμα θα δοθή εις τό πρότυπον άγροκήπιον. Έδώ όμοίως θα βελτιω-θούν οι ίπποι και τά βώδια μας, ή μελισσοτροφία και ή με-ταξοσκωληκοτροφία. Τά γεωμήλα, τά εύεργετικά αύτά γεώ-μηλα, τά όποια μās πωλούν σήμερον οι ξένοι έν γρόσι και περισσότερον την όκάν, θα πολλαπλασιασθούν διά του νέου τρόπου, με τον όποιον θέλουν καλλιεργηθή έπιμελώς εις Τίρυνθα και ούτε τά χρέματά μας δι' αύτά θα έβγαίνουν εις τό έξής από τον τόπον, ούτε τον θρεπτικόν και ύγιή αυτών καρπόν θα στερούμεθα. Τά κοκκινογούλια, χρήσιμα εις την τροφήν των ζώων έν ταυτώ και του ανθρώπου και των όποιων ή καλλιέργεια με τον καιρόν θα φέρη εις την Έλλάδα νέον κλάδον βιομηχανίας (κατασκευής ζακχάρως) είναι όμοίως έν των φυτών τά όποια πρέπει νά σύρουν την προσοχήν μας» (Γεν. Έφημερίς της Έλλάδος) Έτος Ε' σ. 452).

Ο Καποδίστριας όλος χαρά θα άναγγείλη εις τον φίλον του Εύνάρδον την λειτουργίαν του Σχολείου Τίρυνθος : «Ίνα δε παρηγορήσω και παρηγορηθώ όλιγον κάγω σοί δηλοποιώ ότι τό πρότυπον άγροκήπιον της Τίρυν-θος, τό υπό σοι εύεργέτη οίκοδομηθέν και διακοσμηθέν, έχει ήδη τριάκοντα μαθητάς τους όποιους ο Γρ. Παλαιο-λόγος κατασκευάζει άρίστους άγροϋπηρέτας». (Έπιστο-λαί τ. Δ' σ. 114).

Ο Παλαιολόγος εις την «Γενικήν Έφημερίδα της Έλ-λάδος» κάμνει έναν άπολογισμόν ενός έτους προσπαθειών γραφών, την 24 Μαρτίου 1831.

«Η σπανιότης των χρηματικών μας μέσων και ή δυ-σκολία όπου άπαντάται εις νεοσύστατα ταύτα καταστή-ματα δέν μās έσυγχώρησαν έως τώρα νά βάλωμεν εις πρά-ξιν τά όσα έτι είναι αναγκαία εις τό άγροκήπιον και τά όποια άνηγγέλησαν. Τά Ισπανικά πρόβαρα άκόμη δέν μās ήλθον. Του τυροποιείου ή σύστασις έτι δέν άπεφασί-σθη. Τό τελειοποιημένον άροτρον όπου έφερα από την Γαλλίαν εξακολουθεΐ μεν νά καλλιεργή και νά σύρη διά την έντέλειαν της εργασίας του, την προσοχήν και τον θαυμασμόν των όσοι επισκέπτονται τό κατάστημα, κατά δυστυχίαν όμως δέν ηύραμεν έως τώρα έπιτηδείους τεχνί-τας διά νά κατασκευάσουν παρόμοια, και νά δυνηθώμεν νά δώσωμεν από αυτά εις όσους μās ζητούν. Τό δεν-δροκομείον μας έμπεριέχει 12.000 περίπου δένδρα δια-φόρου μεγέθους και ειδους και αν δέν δυνηθώμεν τον έρχό-μενον χρόνον νά δώσωμεν αρκετά από αυτά, μετά δύο όμως έτη έιμεθα εις κατάστασιν νά διανέμωμεν κατ' έτος 6.000 κάρπιμα και σπάνια δένδρα εις τους συμπατριώτας μας, και βαθμηδόν περισσότερα. Τό όρφανοτροφείον μας εύδοκιμεί. Οι τριάντα παΐδες, όπου διατηρεί έδώ ή κυβέρ-νησις διδάσκονται την πρακτικήν Γεωργικήν, την άνάλογον με την ήλικίαν των θεωρίαν, και όσας άλλας γνώσεις είναι αναγκαία εις ένα γεωργόν, ο όποιος είναι προσδιορι-σμένος διά νά έπιστατήση έν κατά τό μάλλον και ήττον μικρόν ή μέγα άγροκήπιον. Όσας περι άμπελουργίας, οι-νοποιίας και μεταξοσκωληκοτροφίας δοκιμάς μās έσυγ-χώρησε τό πολυάσχολον των εργασιών μας νά κάμω-μεν πέρυσιν έχον έφέτος άποτελέσματα». (Γεν. Έφημερίς, έτος Στ. σ. 131).

Η πρώτη αύτη προσπάθεια έπνίγη εις τά μιση, τό χάος του έμφυλίου πολέμου και των προσωπικών αντιζη-λιών. Ο Παλαιολόγος θα αναγκασθή νά φύγη από την Τίρυνθα εις τό τέλος του 1831 και νά έγκατασταθή εις Άθή-νας. Ένα σημαντικόν έργον διά την έποχήν έκεινην έβρυ-σεν εις τον παροξυσμόν των παθών.

Δέν πρόκειται νά γίνη οϋδέν. Η άναρχία δέν έπιτρέπει οϋδέμιαν πρόοδον. Οι αντίπαλοι μερίδες καταστρέφουν εκτός των άλλων και τας καλλιεργείας. Αί έπαρχιαί δέν ύπακού-

ουν πλέον εις τήν κεντρικήν κυβέρνησιν, δέν δίδουν φόρους, ὅπως προελέχθη. Ἡ Ἑλλάς ἐφθασε πρὸ τοῦ κρημονῦ... Αὐτὸ τὸ χάος προσεπάθει νὰ ἐξαλείψῃ ὁ Καποδίστριας.

Ὅμως, ἡ δολοφονικὴ σφαῖρα καὶ τὸ ὑπουλον ἐγχειρίδιον θέτουν τέρμα εις τήν ἀρξαμένην προσπάθειαν τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1831. Τὰ πάντα κατέρρευσαν. Τὸ χάος ἐμεγαλύνθη.

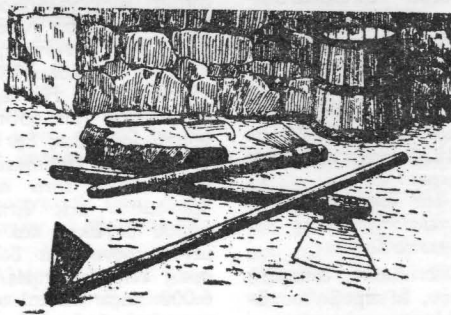
Ἄλλὰ «αἱ δοκιμασίαι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ — γράφει ὁ Δ. Ζωγράφος — ὑπῆρξαν καταπληκτικῶς ἀγριαὶ καὶ ἀπάνθρωποι. Ἀντιθέτως ὅμως καταπληκτικῶς ἐξεδηλώθη καὶ ἡ

ζωτικότητα τῆς ἑλληνικῆς Γῆς...» (τ. Α Πρόλογος σελ. 4).

Ἀπὸ τὴν ταραχώδη αὐτὴν περίοδον ἡ Ἑλληνικὴ Γεωργία, μὲ τὸν μόχθον τῶν ἀγροτῶν, καὶ τὴν μερικὴν ἢ οὐσιαστικὴν βοήθειαν τοῦ κράτους καὶ τῶν γεωπόνων, ἠνδρώθη βαθμιαίως διὰ νὰ ἀποβῆ καὶ πάλιν ἡ βασικὴ ὑλικὴ ὑποδομὴ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους. Παρὰ τὰς ἀντιξόους συνθήκας ἀπέτελεσε τὴν πηγὴν τῆς διατροφῆς καὶ τῶν ἐσόδων τοῦ κράτους. Καὶ σήμερον, ἡ Ἑλληνικὴ Γεωργία ἐφθασεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀντιμετωπίζη τὰ ἀνεπτυγμένα κράτη καὶ τὴν Γεωργίαν των, ὡς ἴση σχεδὸν πρὸς ἴσους, «ἐνώπιος ἐνωπίω».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κ. ΑΜΑΝΤΟΥ : Σχέσεις Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἀπὸ τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος μέχρι τοῦ 1821. Ἀθῆναι, 1955, τ. Α'.
2. Ν. ΣΠΗΛΙΑΔΗ : Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 1 - 3 Ἀθῆναι 1851 - 1857.
3. Κ. ΣΑΘΑ : Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς. Ἀθῆναι 1869.
4. Α. ΣΙΔΕΡΗ : Ἡ γεωργικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν λήξαν ἑκατονταετίαν 1833 - 1933. Ἀθῆναι 1934.
5. Ν. ΚΟΛΥΒΑ : Ἱστορικὸν σημεῖωμα ἐπὶ τῆς νομοθεσίας τῶν ἐθνικῶν κτημάτων κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.
6. Α. ΜΑΜΟΥΚΑ : Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τ. I - XI.
7. Θ. ΚΟΖΥΡΗ : Ἐρᾶνισμα περὶ τῶν γαιοκτητικῶν συνθηκῶν τῆς Τουρκοκρατίας. Περ. «Ἀθηναϊκὰ» τ. 21, Ἀθῆναι 1962.
8. Δ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ : Ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας. Ἀθῆναι 1923 - 24. τ. 1 - 3.
9. Ι. ΦΙΛΗΜΟΝΟΣ : Ἱστορικὸν δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως. Ἀθῆναι 1859 - 1861.
10. ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ : Ἑλληνικὴ Νομαρχία. (Ἐπιμέλεια Τωμαδάκη) Ἀθῆναι 1948.
11. Γ. ΦΙΝΛΕΥΣ Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως. Ἀθῆναι (;) τ. 1-2.
12. Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ : Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἔκδοσις «Γαλαξίας» τόμ. Στ. Ἀθῆναι 1971.
13. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ : Ἀπομνημονεύματα.
14. ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ : Ἀπομνημονεύματα. Ἀθῆναι 1971.
15. Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ : Ἐπιστολαί. τόμ. 1 - 4. Ἀθῆναι 1841 - 1844.
16. Ι. ΙΔΡΩΜΕΝΟΥ : Καποδίστριας.
17. Ε. ΜΑΥΡΑΚΗ : Ὁ Καποδίστριας καὶ ἡ ἐποχὴ του.
18. ΦΡΑΝΤΖΗ : Ἐπιτομὴ τῆς ἱστορίας τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος. τόμ. 1 - 4 Ἀθῆναι 1839 - 1841.
19. ΦΡΑΝΤΖΗ : Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως.
20. ΜΠΑΜΠΗ ΑΝΝΙΝΟΥ : Οἱ Φιλέλληνες ἐν 1821. Ἐκδοσις «Γαλαξίας» Ἀθῆναι 1971.
21. Δ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ : Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν τ. 1 - 4 Ἀθῆναι 1969.
22. ΝΙΚ. ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ : Τουρκία. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας.
23. ΑΠ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ : «Τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα τοῦ 1821» Θεσσαλονίκη 1970.

Ο ΔΓ ΑΕΡΙΟΥ ΧΡΩΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΛΙΠΑΡΩΝ ΟΞΕΩΝ ΩΣ ΜΕΣΟΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΛΙΠΑΡΩΝ ΥΛΩΝ

Υπό ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΗ και ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΠΟΣΚΟΥ*

Εισαγωγή

Είς τόν ποιοτικόν έλεγχον τών λιπαρών ύλών έχει έπιτελεσθή, κατά τά τελευταία έτη, μία σπουδαιοτάτη και έντυπιασκή άλλαγή δι' άντικατάστασεως μεγάλου μέρους βραδών και έπιπόνων κλασσικών μεθόδων υπό ταχυτέρων και συγκρίτως άκριβεστέρων φυσικών τοιούτων (1). Η άέριος χρωματογραφία, ειδικώτερον, χρησιμοποιείται όλοέν και περισσύτερον είς άντικατάστασιν πολλών κλασσικών μεθόδων, τών όποιων τήν άξίαν έχει περιορίσει είς τό έλάχιστον. Ούτω, π.χ., διά προσδιορισμού τής είς όξέα συστάσεως άεριοχρωματογραφικώς είναι δυνατόν νά εύρωμεν τό ποσοστόν του βουτύρου είς τήν μαργαρίνη χωρίς νά έκτελέσωμεν τούς προσδιορισμούς τών άριθμών Reichert - Meissl και Polenske (2). Έπίσης δυνατόν νά εύρωμεν τόν άριθμόν ίωδίου και σαπωνοποιήσεως (1) και γενικώτερον νά συναγάγωμεν συμπεράσματα, τά όποία πρακτικώς καθιστούν άσκοπον τόν προσδιορισμόν πολλών άλλων σταθερών.

Αί χρησιμοποιούμεναι άεριοχρωματογραφικά μέθοδοι είς τήν Χημείαν τών λιπών διακρίνονται βασικώς είς τρεις κατηγορίας, ήτοι μεθόδους άναλύσεως τών λιπαρών όξέων, μεθόδους άναλύσεως τών άσπαστοποιήτων συστατικών και μεθόδους άναλύσεως τών γλυκεριδίων. Έξ αυτών, ή άνάλυσις τών άσπαστοποιήτων συστατικών (στερολών, τοκοφερολών, περηνειδών άλκοολών, ύδρογονανθράκων) άπαιτεί συνήθως διαχωρισμόν αυτών κατά τάξεις διά χρωματογραφίας στήλης ή λεπτής στιβάδος (3) και συνεπάγεται ώρισμέναν δυσκολίαν (4) λόγω κυρίως τής μικρής πτητικότητος τών ένώσεων τούτων. Άναλόγως δυσκολίαν έμφανίζει και ή άεριοχρωματογραφία τών γλυκεριδίων και διά τόν λόγον αυτόν εφαρμόζεται έπιτυχώς κυρίως είς γλυκερίδια χαμηλού μ.β., ώς π.χ. είς τό λίπος του κακά, φοινικοπυρηνέλαιον, βούτυρον γάλακτος (5). Ο προσδιορισμός άντιθέτως τών λιπαρών όξέων έχει τās μικροτέρας δυσκολίας ώς πρός τήν έκτέλεσιν, δυνάμενος νά χρησιμοποιηθή και είς άγορανομικήν άκόμη κλίμακα, ένώ συγκρόνως δίδει πολύτιμους πληροφορίας περί τής φύσεως τών λιπαρών όξέων, αί όποία καταλλήλως χρησιμοποιούμεναι δύνανται νά οδηγήσουν είς τήν ταυτοποίησιν τής λιπαράς ύλης και διαπίστωσιν τυχόν νοθείας (6) (7) (8).

Η παρούσα έργασία άποβλέπει είς τήν έκμετάλλευσιν του άεριοχρωματογραφικού προσδιορισμού τών λιπαρών όξέων πρός έκτίμησιν τής γνησιότητος μερικών εκ τών έν Έλλάδι καταναλισκομένων λιπών και ελαίων και άποτελεί προϊόν άναλύσεως πολλών δειγμάτων, τά όποία έλήφθησαν άπό τήν άγοράν τής Θεσσαλονίκης ή προσεκομίσθησαν πρός έξέτασιν είς τό Έργαστήριον υπό ένδιαφερομένων παρασκευαστών και έμπόρων. Αί εύρεθείσα διά τά έξετασθέντα δείγματα τιμαί συνεκρίθησαν πρός τās τιμάς άγνών ελαίων και λιπών ως και

πρός τās υπό τής βιβλιογραφίας διδομένας. Ως συμπέρασμα συνάγεται, ότι ή ύπαρξις χαρακτηριστικών όξέων δύναται νά χρησιμεύση ώς κριτήριον διά τήν διαπίστωσιν τής νοθείας. Πέραν αυτού ή άεριοχρωματογραφία τών λιπαρών όξέων δύναται νά χρησιμοποιηθή έπιτυχώς έν συνδυασμώ με άλλας μεθόδους, κλασσικάς ή μη, έν δέ προηγηθή τών τελευταίων δύναται νά βοηθήση τόν άναλυτήν νά άποφύγη περιττάς άναλύσεις και νά έπιλέξη εκείνας μόνον, αί όποία θά τόν οδηγήσουν είς τήν έπιβεβαίωσιν τής νοθείας.

Έκ τών έξετασθέντων είς τό Έργαστήριόν μας ποικίλων δειγμάτων εύρέθησαν βάσει τής άνωτέρω μεθόδου δείγματα σπορελαίων σαφώς νοθευμένα δι' ίχθυελαίων, δείγματα λίπους κακάο νοθευμένα διά φοινικοπυρηνέλαιου και δείγματα λιπών εκ άπομαργαρινωμένου βαμβακαλαίου, νοθευμένα διά σογιελαίου. Έξ άλλου, δι' άλλα δείγματα προέκυψαν ύπόνοιαι προσθήκης ζωικών λιπών είς μαγειρικά λίπη και κουβερτούραν, στεαρινών βαμβακαλαίου είς μαγειρικά λίπη, ύδρογονωμένου σπορελαίου είς ύδρογονωμένον έλαιόλαδον και βαμβακαλαίου είς έλαιόλαδον.

Πειραματικόν μέρος

Η μετεστεροποίησης έγένετο διά διαλύματος θειικού όξέος είς μεθανόλην (9). Είς δείγματα περιέχοντα πτητικά όξέα ή εκδιώξις του διαλυτικού είς τό τελικόν στάδιον έγένετο ήπιως, ώστε νά περιορισθή ή άπώλεια τών όξέων με μικρότερον του 10 άριθμόν ατόμων άνθρακος (9).

Η άεριοχρωματογραφία έγένετο ίσοθερμώς είς 170° C, 190° C, και 220° C είς ύαλίνην στήλην 6' X 1/4", εκ ήλεκτρικού έστέρου τής διαιθυλενογλυκόλης 10 % επί Chromw, 60 - 80 mesh**. Οσάκις ο διαχωρισμός του λινολενικού και άραχιδικού όξέος ήτο άτελής, έχρησιμοποιήθη και μη πολική στήλη του τύπου Silicone Gum Rubber. Κατ' αυτόν τόν τρόπον ύπελογίζετο ή περιεκτικότης είς άραχιδικόν όξύ, ή δε περιεκτικότης είς λινολενικόν εύρίσκετο εκ τής διαφοράς (10).

Η ταυτοποίησις τών όξέων έγένετο: α) Δι' ένέσεως υπό τās αυτάς συνθήκας προτύπων εκ μεθυλεστέρων τών όξέων καπρινικού, λαυρικού, μυριστικού, παλμιτικού, στεατικού, άραχιδικού, βεχενικού, ελαϊκού, λινελαϊκού και λινολενικού. β) Διά τών ίσοδυνάμων μηκών δλύσεως*** (4) (10) (11).

Η ποσοτική άναλογία τών όξέων ύπελογίσθη διά τριγωνισμού. Συντελεσταί διορθώσεως ύπελογίσθησαν βάσει προτύπων μιγμάτων.

Άποτελέσματα

Είς τόν πίνακα I δίδεται ή σύστασις ώρισμένων άγνών ελαίων, ως προσδιορίσθη αύτη είς τό Έργαστήριον και είς τόν πίνακα II δίδεται ή σύστασις τών αυτών ειδών ελαίων και άλλων, ληφθεϊσα εκ τής βιβλιογραφίας. Τέλος είς τόν πίνακα III

ΠΙΝΑΞ I. Εύρεθείσα σύστασις είς λιπαρά όξέα άγνών δειγμάτων

Είδος	Ό ξ ε α %									
	12:0+	14:0	16:0	16:1	17:0	18:0	18:1	18:2	20:0	18:3
Σογιέλαιον	ΐχνη	0.1	12.4	ΐχνη	ΐχνη	4.1	28.5	52.2	ΐχνη	7.6
Βαμβακέλαιον		0.6	23.8	0.6		3.2	17.8	53.8	0.1	
Σησαμέλαιον		0.1	9.7	ΐχνη		5.2	44	40.6	0.2	0.2
Άραβοσιτέλαιον	ΐχνη	ΐχνη	13.8	0.5		2.8	26.2	55.2	0.2	1.1
Έλαιόλαδον			12.0	0.6		1.1	76.1	9.2	0.2	0.7
Λίπος του κακάο		0.3	25.2	0.1	ΐχνη	35.8	35.2	3.2	ΐχνη	0.2

+ Ο πρώτος άριθμός δηλοϊ τόν άριθμόν τών ατόμων C, ο δεύτερος τόν άριθμόν τών διπλών δεσμών.

* Έργαστήριον Όργαν. Χημικής Τεχνολογίας και Χημείας Τροφίμων Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
 ** Έχρησιμοποιήθη άεριοχρωματογράφος Hewlett - Packard, 7620A, με άνιχνευτήν θερμικής άγωγιμότητος.
 *** Equivalent Chain Lengths.

σελ. 4).
 ή Γεωρ-
 ή ούσια-
 ήνδρώθη
 ύποδομή
 τας άπε-
 του κρά-
 τού ση-
 τώ Γεωρ-
 ωπίω».

τάσεως.

ληνικου
 α 1971.

1971.

Αθήνας

ή του.
 εννηθεί-
 I.
 ναστά-
 1. Έκ-
 τ. 1 - 4
 εκ τής
 εύματα

ΠΙΝΑΞ II. Σύστασις τών λιπών τών άγνών ελαίων και άλλων, ληφθεϊσα εκ τής βιβλιογραφίας

ΠΙΝΑΞ III. Σύστασις εις λιπαρά όξέα νοθευμένων ή ύπόπτων βαιγμάτων

Δηλωμένη επί του επιθέματος σύστασις	10:0 και μικρότερα	Ό ξ έ α %											Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς					
		12:0	14:0	14:0 br*	14:0 15:0	16:0	16:0 br**	16:0	16:1	17:0	18:0	18:0 br***		18:0	18:1	18:2	20:0	18:3
Μαγειρικόν λίπος εκ βαμβακελάιου	0.1	0.1	ιχνη	2.3	0.3	0.1	26.4	4.5	0.5	0.5	10.5	32.4	16.2	0.8	0.2	3.1	1.8	Σαφώς νοθευμένων δι' ιχθυελαίων.
Μαγειρικόν λίπος εξ 95% ύδρογονωμένων σπορελαίων και 5% τετηγμένου βουτύρου	0.3	0.2	ιχνη	3.3	0.5	ιχνη	28.1	3.7	0.1	0.2	10.5	43.9	4.8	0.2	0.6	2.2	1.3	Σαφώς νοθευμένων δι' ιχθυελαίων.
Σοκολάτα γάλακτος	4.5	53		15.4	ιχν.		12.6		ιχνη		11.6	2.6	ιχν.	ιχν.				Σαφώς νοθευμένη δι' φωσφορνηλελαίου ή κοκολίπους.
Απομαργαρινωμενον βαμβακέλαιον				0.6			22.8	0.6			2.2	25.7	45.2	0.3	2.5			Σαφώς νοθευμένων πιθανώς δι' σπορελαίου
Κουβερτούρα άποκλειστικώς εκ κακάο.	0.2	2.0		2.5	0.2		29.3	2.1	0.5	ιχνη	30.8	27.9	2.5	1.8				Σαφώς νοθευμένη, πιθανώς δι' ζωϊκών
Υδρογονωμένων σογιελαιον		ιχν.		0.6	ιχν.	ιχνη	24.0	0.9	ιχνη	ιχνη	11.4	48.8	12.5	0.1	1.4			Υποπτον νοθείας, πιθανώς δι' ζωϊκών
Μαγειρικόν λίπος εκ σπορελαίων περιέχον 10% ιχθυελαιον	0.1	0.1	ιχνη	2.8	0.1		20.3	2.5	0.1	0.1	5.9	32.3	31	0.8	0.9	1.8	1.2	Υποπτον προσθήκης μεγαλύτερας του 10% ποσότητος ιχθυελαίων.
Μαγειρικόν λίπος εξ ελαιολάδου περιέχον 5% τετηγμένον βούτυρον.	0.4	0.2		0.8			17.7	0.7	0.2		12.5	53.8	13.5	0.1				Υποπτον δι' προσθήκη ύδρογονωμένου σπορελαίου
Λίπος κακάο		0.1		0.2			35.2	0.1	ιχνη		19.5	40.8	3.9					Υποπτον νοθείας δι' ύδρογονωμένου σπορελαίου.
Λίπος εκ βαμβακελαίου περιέχον 5% τετηγ. βούτυρον	0.4	0.2		1.5			29.2	0.2			12.7	28.7	26.7	0.2	0.1			Υποπτον νοθείας πιθανώς δι' στεαρινών βαμβακελαίου
Έλαιόλαδον ραφινέ				0.2			11.8	0.8			2.8	69.7	14.7	ιχν.	ιχν.		0.1	Υποπτον νοθείας δι' σπορελαίου.

20:5 = 10.5%
 21:5 = 0.4%
 22:5 = 1.0%
 22:6 = 5%

δίδονται αι συστάσεις ώρισμένων δειγμάτων, τα όποια εμφανίζονται βάσει τής αεροχρωματογραφίας σαφώς νοθευμένα ή ύποπτα.

Συμπεράσματα

Προσθήκη ιχθυελαίων εις μαγειρικά λίπη. Τα ιχθυελαία περιέχουν όξέα με 20 άτομα C εις ποσοστόν 10 % και άνω, και όξέα με 22 άτομα C επίσης εις ποσοστόν 10 % και άνω (24) (25). Τα συνήθη σπορέλαια αντίθετως περιέχουν μικρά ποσά η ίχνη έξ αυτών. Προς τούτοις τα ιχθυελαία περιέχουν 8 - 10 % μυριστικών όξύ, και άνω του 8 % παλμιτελαϊκόν όξύ ως και όξέα με περιττόν αριθμόν ατόμων C (15 : 0, 17 : 0 κ.ά.). Τέλος περιέχουν άσυνήθη άκόρεστα όξέα (14 : 1, 15 : 1, 17 : 1, 16 : 2 κ.ά.) και εις μικρά ποσά όξέα με πλευρικές αλύσεις (κυρίως 16 : 0 br και 18 : 0 br). Άπαντα τα άνωτέρω δύναται να χρησιμεύουν δια τήν άνίχνευσιν τών ιχθυελαίων (6) (?) και άποκοτύν ιδιαίτερον ένδιαφέρον έν ληφθή ύπ' όψιν, ότι η γνωστή αντίδρασις Tortelli - Jaffe δέν είναι άπολύτως ειδική δια τα ιχθυελαία (26).

Προσθήκη ζωϊκών εις ύδρογονωμένα φυτικά έλαια. Τα ζωϊκά περιέχουν 2 - 6 % μυριστικών όξύ και 3 - 6 % παλμιτελαϊκόν. Επίσης εις μικροτέραν άναλογίαν άσυνήθη άκόρεστα όξέα, όξέα με περιττόν αριθμόν ατόμων C και με πλευρικές αλύσεις (6) (?). Η ύπαρξις τών ως άνω όξέων δύναται να έγειρη τās ύποψιαι, ώστε να επιδιωχθί η περαιτέρω επιβεβαίωσις τής νοθείας δι' άναζητήσεως τής χοληστερόλης, η όποία άπαντ' ά μόνον εις τα ζωϊκά λίπη και έλαια (8) (6).

Προσθήκη σογιελαιόν εις άπομαγαρινωμένον βαμβακέλαιον. Το κυκλοφορύν έν Ελλάδα σογιέλαιον παρουσιάζει, ως διεπιστώσαμεν εις τó Έργαστήριον δι' έκτελέσεως του Cold Test*, μεγαλυτέραν άνοχην εις τó θόλωμα και κατά συνέπειαν συμφέρει η προσθήκη του εις τó άπομαγαρινωμένον βαμβακέλαιον. Η διεπίστωσις τής νοθείας δύναται να στηριχθί εις τó λινολενικόν όξύ, τó όποϊόν άπαντ' εις μεγάλην άναλογίαν εις τó σογιέλαιον (6 - 8 %), έν'ω πρακτικώς έλλείπει άπό τó βαμβακέλαιον (12) (13) (14). Άναλόγως δύναται να άνιχνευθί η παρουσία του και εις τó σησαμέλαιον και άραβοσιτέλαιον, λαμβανομένου ύπ' όψιν όμως ότι τα άνωτέρω έλαια έχουν μικρά ποσά έκ του έν λόγω όξέος (12) (15) (16) (17).

Προσθήκη φοινικοπυρηνελαίου η κοκολίπους εις κακαοβούτυρον. Τó λίπος του κακάο περιέχει ίχνη μόνον λαυρικού και μυριστικού όξέος, έν'ω τó φοινικοπυρηνέλαιον και τó κοκόλιπος περιέχουν 50 % περίπου λαυρικόν και 15 - 20 % μυριστικόν (6) (13) (22) (23). Έάν τó λίπος του κακάο προέρχεται άπό γαλακτούχα προϊόντα δέν να λαμβάνηται ύπ' όψιν, ότι τó λίπος του γάλακτος έχει 3 % λαυρικόν και 10 % περίπου μυριστικόν όξύ (19) (20). Και πάλιν όμως η προσθήκη φοινικοπυρηνελαίου δύναται να διεπιστωθί άπό τόν λόγον 12 : 0/14 : 0, ó όποϊός είναι δια τα ως άνω λίπη 2,5 - 3 έν'ω δια τó βούτυρον του γάλακτος περίπου 1/3.

Προσθήκη ύδρογονωμένων σπορέλαιών εις ύδρογονωμένον ελαιόλαδον. Τα πλείστα ύδρογονωμένα σπορέλαια, τα όποια έξητάσαμεν εις τó Έργαστήριον, είναι πλούσια εις λινελαϊκόν όξύ. Άντιθέτως τó ελαιόλαδον έχει μικρόν ποσοστόν έξ αυτού και μετά τήν ύδρογόνωσιν τούτο καθίσταται έτι μικρότερον. Έάν συνεψήσ τó δείγμα έχη άνω του 9 % λινελαϊκόν δέν να έξεταζήται περαιτέρω, ως προβλέπεται και ύπό του νέου Κώδικος Τροφίμων. Συμπληρωματικώς δύναται να χρησιμοποιηθί η περιεκτικότης εις παλμιτικών όξύ, η όποία είναι, ως προκύπτει άπό τās μελέτας του Έργαστηρίου, κατά μέσον όρον 13 % δια τó ελαιόλαδον και 23 % δια τó βαμβακέλαιον. Επίσης τó όλικόν ποσόν τών όξέων με 18 άτομα C είναι δια μέν τó ελαιόλαδον 84 - 90 %, έν'ω δια τó βαμβακέλαιον 72 - 75 %. Παρά ταύτα πρέπει να τονισθί ότι η μέθοδος έχει άξίαν μόνον επί θετικής έκβάσεως, διότι είναι δυνατόν μίγμα ύδρογονωμένου ελαιόλαδου και καταλήλης ύδρογονωμένων σπορέλαιών να δώση σύστασιν άνάλογον προς τήν του ελαιόλαδου. Τó πρόβλημα είναι λίαν

σοβαρόν λόγω τής μεγάλης διαδόσεως εις τήν χώραν μας τών έξ ελαιόλαδου παρασκευαζομένων μαργαρινών και λιπών και χρήζει περαιτέρω έρεύνης. Η λύσις του προβλήματος μάλλον θα πρέπει να άναζητηθί εις τα άσπασυνοποίητα συστατικά και τούτο ήδη έρευνάται εις τó Έργαστήριόν μας. Σημειωτέον ότι εις μέν τó ελαιόλαδον ó λόγος

β - σιτοστερόλη

καμπεστερόλη + στιγμαστερόλη

είναι δια μέν τó ελαιόλαδον περίπου 50 έν'ω δια τó σογιέλαιον 3 και τó βαμβακέλαιον 24(3).

Προσθήκη ύδρογονωμένων εις κακαοβούτυρον. Σήμερον παρασκευάζονται ύποκατάστατα, δι' άναμίξεις κυρίως ύδρογονωμένων η ζωϊκών μετά ελαιόλαδου η τριελαϊνης και έν συνεχεία ένδοστεροποίησεως (27). Τοιαύτα ύποκατάστατα έχουν τελείως άνάλογον σύστασιν προς τó λίπος του κακάο και είναι σχετικώς δύσκολον ν' άνιχνευθού μόνον δι' αεροχρωματογραφήσεως τών όξέων. Έάν όμως προστεθί κοινόν ύδρογονωμένον σπορέλαιον, τούτο δύναται ν' άνιχνευθί έκ τής ύψηλης περιεκτικότητος εις λινελαϊκόν όξύ. Προσθήκη ύδρογονωμένου ελαιόλαδου, έξ άλλου, αύξάνει τόν λόγον 18 : 0/18 : 1, ó όποϊός είναι εις τó κακαοβούτυρον 1 - 1,2. Τέλος η προσθήκη ύδρογονωμένου δύναται να διεπιστωθί έκ τών ίσοελαϊκόν όξέων, τα όποια ύπάρχουν εις τα ύδρογονωμένα (28) (29).

Προσθήκη στεαρινών βαμβακελαίου. Άπό τήν άπομαγαρινώσιν του βαμβακελαίου προκύπτουν ως παραπροϊόντα αι στεαρίναι, αι όποϊαι είναι πλουσιώτερες εις κεκορεσμένα όξέα και δυνατόν να περιέχουν ηύξημένα ποσά κηρωδών ύλών, κόμμεων κ.ά. (21). Εις τήν περίπτωσιν αύτην συνιστάται όπως έξεταζήται προσεκτικώς η περιεκτικότης εις παλμιτικόν όξύ, του όποϊου η περιεκτικότης εις τó έλληνικόν βαμβακέλαιον είναι 23 % κατά μέσον όρον και εις άκράιαις μόνον περιπτώσεσι γίνεται μέχρις 27 %. Όλα τα άλλα φυτικά έλαια έχουν χαμηλότερα ποσοστά έκ του όξέος αυτού.

Προσθήκη βαμβακελαίου εις ελαιόλαδον. Τó βαμβακέλαιον άνιχνεύεται, ως γνωστόν, δια τής αντιδράσεως Halphen, η όποία όμως κατά τήν κατεργασίαν (όξιναι άποχρωστικαι γαίαι, ύψηλή θερμοκρασία άποσμήσεως) δυνατόν να έξασθενήση η να έξαφανισθί τελείως (26). Έξ άλλου αι αντιδράσεις Vizegn Guillot (ήμιξηρανομένων ελαίων), Hauchecorne - Συνοδιού - Κώνστα και Bellier δέν δίδουν εις όλας τās περιπτώσεις άξιόπιστα άποτελέσματα (26). Εις τήν περίπτωσιν αύτην η μέθοδος δυνατόν να συμβάλη εις τόν έλεγchon άν ληφθού ύπ' όψιν τα κάτωθι : α) Τó ελαιόλαδον έχει χαμηλόν ποσοστόν λινελαϊκού και χαμηλόν επίσης ποσοστόν παλμιτικού. β) Τó ελαιόλαδον έχει ύψηλόν ποσοστόν έλαϊκού. γ) Τó άθροισμα τών όξέων με 18 άτομα C είναι δια τó ελαιόλαδον 85 - 90 % και δια τó βαμβακέλαιον 72 - 75 %. δ) άθροισμα 16 : 0 + 18 : 2 είναι δια τó βαμβακέλαιον άνω του 70 % δια δέ τó ελαιόλαδον είναι περίπου 20 %. ε) Ό λόγος 18 : 1/18 : 2 είναι δια τó βαμβακέλαιον 0,3 περίπου, έν'ω δια τó ελαιόλαδον άνω του 6.

SUMMARY

DETECTION OF MIXING OR ADULTERATION OF FATS BY G.L.C. OF METHYL ESTERS

By G.C. Tsatsaronis and D. Bostou

The fatty acid composition of some common oils and fats consumed in Greece was determined by G.L.C. An outline is given of the extent to which gas liquid chromatographic analysis of methyl esters can be used for the detection of fats. Marine oils admixtures in pure vegetable shortenings are detected by the higher myristic, palmitoleic, C²⁰ and C²² acids content. Both marine oils and animal fats contain fatty acids with an odd number of C-atoms. High linoleic acid content of pure olive oil shortenings indicates presence of other hardened oils. Palm kernel oil and coconut oil in adulterated cocoa but-

* Συμβατική μέθοδος έλέγχου τής άνοχής εις τó θόλωμα κατά τήν ψύξιιν.

ter are identified by their high lauric and myristic acid content. Addition of soybean oil to winterized cotton seed oil increases the linolenic acid content. For the detection of cotton seed oil in olive oil the differences in 16:0 + 18:2 content and the ratio 18:1/18:2 are of significant value.

(Laboratory of Organic Chemical Technology and Food Chemistry. University of Thessaloniki).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Dutton, H., J., Journal of the American Oil Chemists' Society, 45¹ σελ. 4A (1968).
- Pearson, D., The Chemical Analysis of Foods, σελ. 482-483, Chemical Publishing Company, Inc., N.Y., Sixth edition (1970).
- Firestone, D., Journal of the American Oil Chemist's Society, 45¹, σελ. 210A (1968).
- Δημούλα Κ., Χημικά Χρονικά, 36, τεύχος Μαρτίου, σελ. 56-62 (1971).
- Kuksis, A., McCarthy, M., J., και Beveridge, J., M., R., Journal of the American Oil Chemist's Society., 41, 201-205 (1964).
- Cocks, L., V., Van Rede, C., Laboratory Handbook for Oil and Fat Analysts, σελ. 369-375, Academic Press, London and N.Y. (1966).
- Beare, L., J., Journal of Agricultural and Food Chemistry, 10, 120-123 (1962).
- Letan, A., Turzynski, B., και Raveh, A., Journal of the Association of Official Analytical Chemists., 897-901, (1965).
- Report of the Instrumental Techniques Committee., American Oil Chemists' Society., Journal of the American Oil Chemists Society., 43, 10A (1966).
- Jamieson, G., R., «Structure Determination of Fatty Esters by Gas Liquid Chromatography», σελ. 107-159., Topics in Lipid Chemistry., Vol. 1, Gunstone, F., D., editor. Logos 1969.
- Miwa, T., K., Mikolajczak, K., L., Earle, F., R., και Wolff I., A., Anal. Chem., 32, 1739-1741 (1960).
- Amelotti, G., Garoia, V., και Federico - Goldberg, L., Rivista Italiana Sostanze Grasse 44, 372-378 (1967).
- Sreenivasan, B., Journal of the American Oil Chemists' Society, 45, 259-265 (1968).
- Υπουργείον Έμπορίου, Μελέται επί του ελληνικού βαμβακοσπόρου και έλαιολάδου έτων 1964-66.
- Tsatsaronis, G., Boskou, D., και Kehayoglou, A., Rivista Italiana Sostanze Grasse, 48, 490-92, (1971).
- Δημοπούλου, Ι., Διδακτορική Διατριβή, Γεωπονική και Δασολογική Σχολή Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 1970.
- French, R., B., Journal of the American Oil Chemists' Society, 39, 176-178, (1962).
- Iverson, J., Harril, P., G., και Weik, R., W., Journal of the Association of Official Analytical Chemists, 52, 685-688 (1969).
- Lampert, L., M., Modern Dairy Products, Chemical Publishing Company., Inc., N.Y. 1965.
- Morrison, W., R., «Milk Lipids» σελ. 51-106., Topics in Lipid Chemistry, Vol. 1, Gunstone, F., P., editor, Logos 1969.
- Bailey, A., E., Industrial Oil and Fat Products, Interscience Publishers, Inc., N.Y., 1951.
- Iverson, J., L., και Harril, P., G., Journal of the Association of Official Analytical Chemists, 50, 1333-1338. (1967).
- Grieco, D. και Piepoli, G., Rivista Italiana Sostanze Grasse, 41, 283-287 (1964).
- Gruger, E. H., Nelson, R., W., και Stansby, M., E., Journal of the American Oil Chemists' Society, 41, 662-667 (1964).
- Jangaard P., M., Journal of the American Oil Chemists Society, 42, 845-847, (1965).
- Gracian, J. «The Chemistry and Analysis of Olive Oil», σελ. 315-606, Analysis and characterization of Oils, Fats and Fat Products, Boekenoogen, H.A., editor, Interscience Publishers, 1968.
- Fenge, O., R., Journal of the American Oil Chemists' Society, 37, 527-532 (1960).
- Μπόσκου, Δ., Χημικά Χρονικά, σελ. 90-93. Γενική έκδοσις, τεύχος Άπριλίου-Μαΐου 1971.
- Purr, A, Luck., J. και Kohn, R., Rev. Intern. Chocolat, 14, 322-329 (1959), C. A. 54, 37.821.

OF

d fats
ine is
: ana-
fats.
s are
acids
acids
ent of
dened
i but-

ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΕΪΝΙΚΩΝ ΔΕΣΜΩΝ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ IN VITRO

Περίπτωσης του 2,5 διυδροξυβενζοσουλφονικού άσβεστίου έπισημασμένου διά S³⁵ *

*Υπό ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΤΡ. ΠΛΕΣΣΑ **

Είς τὰ πλαίσια τῆς μεταβολικῆς έρευνῆς τῶν φαρμάκων, ἡ μελέτη τῶν πρωτεϊνικῶν αὐτῶν δεσμῶν κατέχει σήμερον λίαν σημαντικὴν θέσιν, με ὄλον ἐν αὐξανόμενον ἀριθμὸν δημοσιεύσεων. Αὕτη περιλαμβάνει τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ποσοῦ ἐνώσεως τῶν φαρμάκων μετὰ τῶν πρωτεϊνῶν, τὴν ἐπίδρασιν τῆς συγκεντρώσεως καὶ τοῦ pH ἐπ' αὐτῶν, τὸν ὑπολογισμὸν ὠρισμένων σταθερῶν καὶ τέλος τὸν καθορισμὸν τῆς φύσεως, τὸσον τῶν πρωτεϊνῶν, ὅσον καὶ τῶν ὁμάδων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὑπεύθυνοι δι' αὐτάς.

Εἶναι γενικῶς παραδεκτόν, ὅτι ἡ ἐλευθέρα μορφή τοῦ φαρμάκου εἶναι ἡ φαρμακολογικῶς ἐνεργὸς καὶ διαθέσιμος. Ἡ ἐνώσις τῶν φαρμάκων μετὰ τῶν πρωτεϊνῶν ἔχει ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀπεκρίσεως αὐτῶν καθὼς μόνον τὸ ἐλεύθερον φάρμακον ὑπόκειται εἰς διήθησιν διὰ τῶν νεφρῶν καὶ ἀπατεῖ ἀνεπαρκῶς πρωτεΐνην. Τὸ πρόβλημα συνίσταται εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἠνωμένου μετὰ τῶν πρωτεϊνῶν κλάσματος τοῦ φαρμάκου. Ἡ μετάβασις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ αἵματος εἰς τοὺς ἰστούς, διὰ διαχυσεως διὰ μέσου τῶν μοριακῶν μεμβρανῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ μὴ ἠνωμένου μέρους. Ἐν τούτοις τὸ ἠνωμένον μέρος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐφεδρεία φαρμάκου, ἥτις διὰ μετατοπίσεως τῆς ἰσορροπίας ἀντικαθιστᾶ τὴν ἀπώλειαν εἰς φάρμακον λόγω μεταβολισμοῦ ἢ ἀπεκρίσεως αὐτοῦ. Ἡ ἰσορροπία ἠνωμένου καὶ ἐλευθέρου φαρμάκου εἰς τὸ αἷμα εἶναι πολὺπλοκος, ἐπιρραζομένη ὑπὸ πολλῶν παραγόντων, ὡς ἡ χημικὴ σύνταξις τοῦ φαρμάκου, τὸ εἶδος τοῦ ζώου, ἡ ὁδὸς χορηγήσεως, αἱ φυσικοχημικαὶ συνθήκαι τοῦ μέσου, ἢ συνεργεῖα φαρμάκων κλπ.

Βασικὸς παράγων τῆς μελέτης τῶν πρωτεϊνικῶν δεσμῶν εἶναι ἡ γνώσις τῆς φύσεως τῆς πρωτεΐνης, ἥτις ἐνοῦται μετὰ τοῦ φαρμάκου. Παρ' ὅλον δὲ ὅτι εἰς τὰς ἐνώσεις αὐτάς τὴν μεγαλύτεραν μερίδα κατέχει ἡ λευκοματίνη, σημαντικὸς ἀριθμὸς φαρμάκων εἶναι ἠνωμένοι καὶ μετ' ἄλλων πρωτεϊνικῶν κλασμάτων.

Συνοπτικὴν εἰκόνα τῆς φύσεως τῶν πρωτεϊνῶν αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται μετὰ φαρμάκων τινῶν, δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἐργαζόμενοι ἐπὶ πρωτεϊνικῶν κλασμάτων, δοθέντος ὅτι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν περιέχει σειρὰν ὄλην πρωτεϊνῶν. Τὴν δυσκολίαν αὐτὴν ἔρχεται ν' ἀναίρησῃ ἡ ἀνοσοηλεκτροφόρησις, συνοδευομένη ὑπὸ αὐτοραδιογραφίας. Οὕτω καθ' ὃ μέτρον ἡ ἀνοσοηλεκτροφόρησις ἐπέτρεψε τὸν διαχωρισμὸν τῶν πρωτεϊνῶν τοῦ πλάσματος, ἢ τῆς ἐπισημασμένης φαρμάκων ἐπέτυχε τὴν ἀκριβῆ ἐντόπισιν τῶν δεσμῶν διὰ τῆς αὐτοραδιογραφίας. Ἐν γένει ἡ χρῆσις ἐπισημασμένων διὰ ραδιοϊσοτόπων φαρμάκων ἐπέτρεψε τὴν ἀκριβῆ καὶ σωστὴν λύσιν προβλημάτων εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε σήμερον ὁ μεταβολισμὸς φαρμάκων ταυτίζεται μετὰ τοῦ ἐπισημασμένου φαρμάκου.

Εἰς τὴν παρούσαν ἐργασίαν μελετῶμεν ἀνοσολογικῶς, in vitro, τὴν φύσιν τῶν πρωτεϊνῶν, αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται μετὰ τοῦ 2,5 διυδροξυβενζοσουλφονικοῦ ἄσβεστίου. Ἡ ἐνώσις αὕτη παρουσιάζει σημαντικὴν φαρμακολογικὴν δρᾶσιν τὸσον εἰς περιπτώσεις βλαβῶν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, διαβητικῆς προελεύσεως, ὅσον καὶ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν κισῶν. Ὁ μεταβολισμὸς αὐτοῦ ἐγένετο ἀντικείμενον ἀνακοινώσεως εἰς τὸ XI συνέδριον Θεραπευτικῆς εἰς Βαρκελώνην.

*Υλικὸν - Μέθοδοι - Τεχνικαὶ

Τὸ 2,5 διυδροξυβενζοσουλφονικὸν ἄσβεστιον, ἐπισημασμένον διὰ S³⁵ παρεσκευάσθη δι' ἀπ' εὐθείας σουλφώσεως τῆς ὑδροκίνουνης τῆς βοηθείας ἐπισημασμένου θεικοῦ ὀξέος περιέ-

χοντος 20 % SO₃. Τὸ προϊόν εἶχεν ἀρχικῶς εἰδικὴν ραδιενέργειαν 63 mC/mM, περιείχε δὲ ὀλιγώτερον τοῦ 1 % ξένας ραδιοχημικὰς προσμίξεις.

Διὰ τὰ πειράματα με ὄρον ἀνθρωπίνης προελεύσεως ἐχρησιμοποίησαμεν ὀλικὸν ἀντιορὸν προελεύσεως Ὀλλανδικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν ὄρου ἐπίμους τὸν ὀλικὸν ἀντιορὸν ἐπρωμηθεύθημεν ἐκ τοῦ οἴκου Pentex.

Ἡ παρασκευὴ τῆς πηκτῆς ἐγένετο διὰ χρησιμοποίησεως Agar Noble Difco.

Διὰ τὴν αὐτοραδιογραφίαν αἱ χρησιμοποιηθεῖσαι φωτογραφικαὶ πλάκες ἦσαν Koridex τῆς Kodac, ὁμοίως καὶ τὰ ὑγρά ἐμφανίσεως - σταθεροποιήσεως.

Ἡ χρησιμοποιηθεῖσα μικρομέθοδος ἀνοσοηλεκτροφόρησεως ἦτο ἡ ὑπὸ τοῦ Scheidegger περιγραφείσα μεθ' ὠρισμένων τροποποιήσεων (Plessas) καὶ ὑπὸ τὰς κάτωθι πειραματικὰς συνθήκας.

Διαλύομεν 1,5 g Agar Noble εἰς 100 ml ρυθμιστικοῦ διαλύματος βερνάλης pH 8,6 (10,3 g διαθυλο - βαρβιτουρικοῦ νατρίου καὶ 1,84 g διαθυλοβαρβιτουρικοῦ ὀξέος εἰς ἓνα λίτρον ὕδατος). Κατ' ἀρχὴν διαβρέχομεν ἐπὶ 30 λεπτά τὸ ἄγαρ καὶ ἐν συνεχείᾳ θερμαίνομεν μέχρι πλήρους διαλύσεως. Ἀκολούθως μετροῦμεν τὸ pH καὶ ἐν ἀνάγκῃ διορθώνομεν αὐτό, εἴτα δὲ διηθούμεν τὸ διάλυμα ταχέως καὶ ἐν θερμῷ. Μετὰ ταῦτα 2 ml τοῦ διαλυτοῦ διαλύματος τοποθετοῦνται ἐπὶ ἀντικειμενοφόρου πλάκος διαστάσεων 76 × 26, τοποθετηθείσης ἐπὶ ὀριζοντίου ἐπιφανείας. Μετὰ ψύξιν ἐπὶ δεκάλεπτον εἰς θερμοκρασίαν δωματίου, ἐπὶ πεντάλεπτον εἰς θερμοκρασίαν ψυγείου, ἔχομεν πηκτὴν πάχους περίπου 1mm. Δι' εἰδικὸν ὄργανον χαράσομεν ἐπὶ τῆς πηκτῆς σχισμὰς καὶ ἐκατέρωθεν αὐτῆς δύο ὀπάς καὶ ἀφαιρούμεν, τῆ βοηθείᾳ ἀντλίας κενοῦ, τὴν πηκτὴν. Ἐντὸς ἐκάστης ὀπῆς τοποθετοῦμεν 0,5 - 1 μl ὄρου καὶ τὸ ὅλον τίθεται ἐντὸς τῆς λεκάνης ἠλεκτροφόρησεως. Ἡ ἐφαρμοζομένη τάσις δίδει 3,5 mA κατὰ πλάκα. Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς ἡ ἐπὶ δῖωρον διάδοσις τοῦ ρεύματος ἐπιτρέπει τὴν ἐξάπλωσιν τῶν πρωτεϊνῶν εἰς μήκος περίπου 6 cm. Μετὰ τὴν διακοπὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, αἱ πλάκες τοποθετοῦνται ἐντὸς χώρου κεκορεσμένου δι' ὕδρατμῶν, ἀφοῦ προηγουμένως τοποθετήσωμεν ἐντὸς τῆς σχισμῆς 30 ml ὀλικοῦ ἀντιοροῦ. Εἰς τὸν ἄλλον αὐτὸν αἱ πλάκες ἀφίενται ἐπὶ 12 ἕως 24 ὥρας, χρόνον ἱκανὸν διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν τῶξων καθιζήσεως. Ἐν συνεχείᾳ πλύνομεν τὰς πλάκας διὰ παραμονῆς αὐτῶν ἐπὶ 24 ὥρας ἐντὸς λουτροῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ρυθμιστικοῦ διαλύματος. Ἡ ξήρανσις τῶν πλακῶν γίνεται διὰ τοποθετήσεως ἐπὶ τῆς πηκτῆς τεμαχίου διηθητικοῦ χάρτου διαβραχέντος δι' ὕδατος καὶ διὰ τοποθετήσεως τοῦ ὄλου εἰς ρεῦμα θερμοῦ ἀέρος. Αἱ οὕτω ληφθεῖσαι πλάκες τοποθετοῦνται ἐπὶ τῆς ἐνεργοῦ ὀψεως τῶν φωτογραφικῶν πλακῶν, ἐν σκότει καὶ τὸ σύνολον ἐντὸς πιεστηρίου. Μεθ' ὠρισμένου χρόνον ἐκθέσεως, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἀκτινοβολίας καὶ τοῦ ποσοῦ αὐτῆς, προβαίνομεν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῶν πλακῶν, ἀκολουθοῦντες πιστῶς τὰς ὑπὸ τοῦ κατασκευαστοῦ προτεινομένας συνθήκας. Τελικὴ φάσις εἶναι ἡ χρώσις τῶν πλακῶν διὰ διαλύματος Amidoschwartz B (1 g χρωστικῆς εἰς ἓνα λίτρον ὀξικοῦ ὀξέος 1 M, ὀξικοῦ νατρίου 0,1 M, γλυκερίνης V/V/V / 4,5/4,5/1). Τὸ ὑγρὸν ἀποχρωματισμοῦ συνίσταται ἐκ διαλύματος ὀξικοῦ ὀξέος περιέχοντος 10 % γλυκερίνην.

*Αποτελέσματα - Συζήτησις

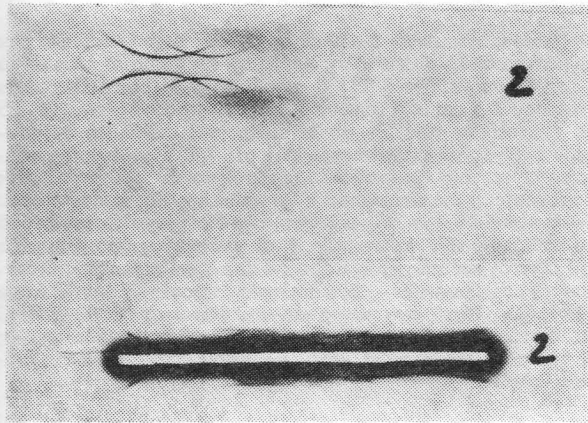
Εἰς τὰ πειράματα in vitro ἐχρησιμοποίησαμεν τὸσον ὄρον ἀνθρωπίνης προελεύσεως, ὅσον καὶ ὄρον ἐπίμους. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις 0,2 ml ὄρου ἐπυρᾶζονταν μετὰ 60 μg (εἰδικὴ ραδιενέργεια 20,5 μC/mg) προϊόντος ἐπισημασμένου, ἐπὶ 4 ὥρων εἰς τοὺς 37° C. Ἀκολούθως προβαίνομεν εἰς τὴν ἀνοσοηλεκτρο-

* Ἐργαστήριον μεταβολισμοῦ φαρμάκων Πανεπιστημίου Γενεύης. Διευθυντὴς ὁ Καθηγητὴς B. Glasson.

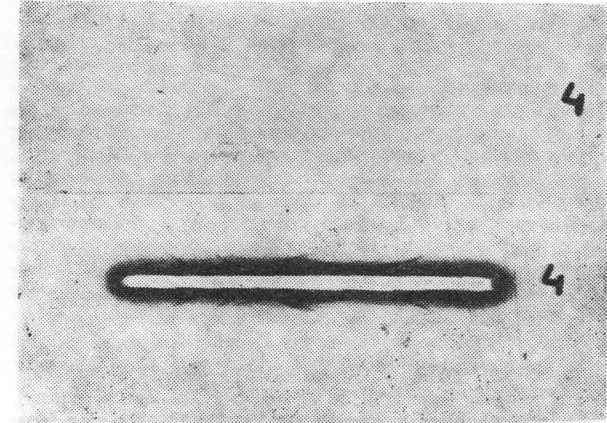
** Διδάκτωρ Χημικὸς Ἑλλ. Τραπεζῆς Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως.

φόρησην και την αὐτοραδιογραφίαν, ὑπὸ τὰς ἀναφερθείσας συνθήκας. Μετ' ἑκθεσιν πέντε ἑβδομάδων, ἐμφανίζομεν τὰς φωτογραφικὰς πλάκας καὶ χρωματίζομεν τὰ ἠλεκτροφορήματα. Ἡ σύγκρισις τῶν δύο φωτογραφιῶν ἔδωσε τὰ ἀκόλουθα ἀποτελέσματα.

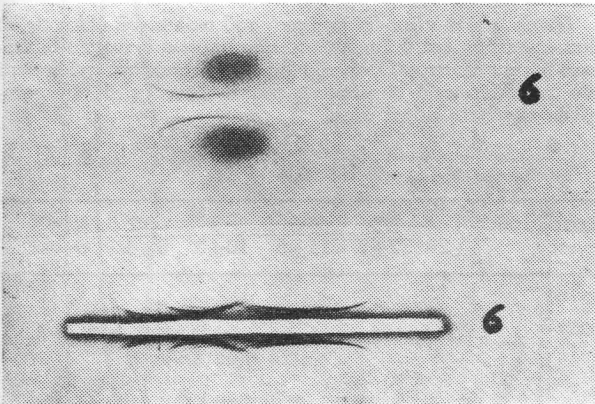
Α. Ὅρος ἀνθρώπου Τὸ ἐν λόγω φάρμακον ἐνοῦται μετὰ τῶν ἐξῆς πρωτεϊνῶν : προαλβουμίνης (TrPA), ἄλβουμίνης (SALB), α_1 - ἀντιθρυψίνης (α_{1ATR}), α_2 - νευροαμινογλυκοπρωτεΐνης (α_{2M}), γλυκοπρωτεϊνῶν τοῦ συμπληρώματος (β_{1C} - β_{1A}), τρανσφερίνην (TP), αἰμοπηξίνην (HPX), γΙΑ - σφαιρίνης (γA) καὶ γG - σφαιρίνης (γG). (Εἰκὼν ἀρ. 1).

Εἰκὼν 1

Εἰκὼν 3

Εἰκὼν 2

Β. Ὅρος ἐπίμωσις in vitro. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ 2,5 διυδροξὺ βενζοσουλφονικὸν ἀσβέστιον ἐνοῦται μόνον μετὰ τῆς λευκωματίνης (Εἰκὼν ἀριθμὸς 2).

Γ. Ὅρος ἐπίμωσις in vivo. Ἐχορηγήσαμεν δόσιν 50 mg/Kg φαρμάκου εἰς ἐπίμωσις βάρους 120 g (Wistar). Μετὰ 30 λεπτά (μέγιστον εἰς τὸ αἷμα) ἐγένετο καθητηριασμός εἰς τὴν καρδίαν καὶ λήψις τοῦ αἵματος, ἀνευ ἀντιπηκτικῶν. Μετὰ φυγοκέντρησιν τοῦ αἵματος, ἐμετρήθη ἡ ραδιενέργεια τοῦ ὁροῦ (0,48 μC /ml). Ἐν συνεχείᾳ προέβημεν εἰς συμπύκνωσιν τοῦ ὁροῦ δι' ὑπερδιήθησιν Amicon, καθ' ἣν ἐλάβομεν ὄρον πλούσιον εἰς ἠνωμένον φάρμακον. Οὕτω ἐπετύχομεν ὄρον μετὰ διπλασίας ραδιενεργείας (0,90 μC /ml). Ἀκολούθως ἐγένετο ἀνοσοηλεκτροφόρησις ὡς καὶ ἀνωτέρω. Ἡ ἐπὶ τῆς πλάκας τεθεῖσα ραδιενέργεια ἦτο τῆς τάξεως τῶν 1500 CPM. Ὁ χρόνος ἐκθέσεως τῶν πλάκων ἦτο 8 ἑβδομάδες. Παρατηρήσαμεν ἀμαύρωσιν μόνον ἐπὶ τοῦ πλάσματος τῆς λευκωματίνης (εἰκὼν ἀριθμ. 3).

Ὡς ἀνεφέραμεν, σημαντικὸς παράγων εἰς τὰς ἐνώσεις φαρμάκων - πρωτεϊνῶν εἶναι ἡ σύνταξις αὐτῶν, μέγιστος δὲ ἀριθμὸς φαρμάκων καὶ ἐνδογενῶν οὐσιῶν ἐνοῦνται κυρίως μετὰ τῆς λευκωματίνης (Putman). Τοῦτο ὁμοίως δὲν ἀποτελεῖ κανόνα, ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν ἐπιστεύετο. Καὶ εἰς προγενεστέραις ἐργα-

σίαις διεπιστώσαμεν τὴν ἐνωσιν τοῦ νιφλιμικοῦ ὀξέος μετὰ τῆς προαλβουμίνης, τῆς ἄλβουμίνης καὶ τῆς α_1 - καὶ α_2 - λιποπρωτεΐνης (Plessas). Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Lederkyn (Glausen) αὕτη ἐνοῦται μετὰ τῆς προαλβουμίνης, τῆς ἄλβουμίνης, τῆς α_1 - γλυκοπρωτεΐνης καὶ τῆς α_2 - νευροαμινογλυκοπρωτεΐνης.

Ἡ διαπιστωθεῖσα διαφορὰ μετὰ τῶν δύο ὁρῶν in vivo, ἐνδεχομένως ὀφείλεται ἢ εἰς τὴν διάφορον σύνταξιν τῶν πρωτεϊνῶν, ἢ εἰς τὴν μὴ ὑπαρξιν αὐτῶν. Ἕνας ἄλλος λόγος εἶναι ὁ συναγωνισμὸς φαρμάκου καὶ ἀντιοροῦ διὰ τὰς αὐτὰς θέσεις ἐνώσεως μετὰ τὴν πρωτεΐνην τοῦ πρὸς μελέτην ὁροῦ καὶ γενικῶς ὁ συναγωνισμὸς φαρμάκων ἢ ἄλλων ἐνδογενῶν οὐσιῶν.

Εἰς τὴν περίπτωσιν in vivo δὲν παρατηρήσαμεν μεταβολὴν τῆς εἰκόνος. Τοῦτο ἐνισχύει τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα εἰχομεν ἀπὸ τὴν φυσικοχημικὴν μελέτην, καθ' ἣν διεπιστώσαμεν ὅτι μόνον τὸ ἀναλλοιώτων φάρμακον συμμετέχει εἰς τοὺς πρωτεϊνικούς δεσμούς, ἂν καὶ εἰς τὸ αἷμα διεπιστώσαμεν τὴν ὑπαρξιν προϊόντων μεταβολισμοῦ. Τέλος ἀναφέρομεν, ὅτι τὰ ἀποτελέσματα συμπίπτουν μετὰ τῆς φυσικοχημικῆς in vitro μελέτης τῶν πρωτεϊνικῶν δεσμῶν (Benakis, Millot, Plessas κ.λ.).

Κατὰ τὴν πορείαν τῆς ἀνοσοηλεκτροφόρησεως δὲν προέβημεν εἰς ἐκπλυσιν τῶν πλάκων, πρὸς ἀποφυγὴν ἀπωλείας τῆς ραδιενεργείας. Πρὸς τούτοις κατειργάσθημεν 4 πλάκας ὡς ἀκολουθῶς. Ἡ πρώτη παρέμεινεν εἰς τὸ λουτρόν ἐπὶ 24 ὥρων, ἡ δευτέρα ἐπὶ 4 ὥρων, ἡ τρίτη ἐπὶ πεντάλεπτον καὶ ἡ τετάρτη οὐδόλως. Παρατηρήσαμεν μείστην ἀμαύρωσιν εἰς τὴν τετάρτην πλάκα, οὐδεμίαν εἰς τὴν πρώτην καὶ ἐνδιαμέσους τιμὰς εἰς τὰς ἄλλας, τῶν λοιπῶν συνθηκῶν διατηρηθεῖσάν ἀμεταβλήτων.

Συμπεράσματα. Ἡ ἀνοσολογικὴ μελέτη τῶν πρωτεϊνικῶν δεσμῶν τῶν φαρμάκων εἶναι ἀπαραίτητος ἐάν θέλωμεν νὰ ἐρευνησωμεν τὴν μοριακὴν δράσιν φαρμάκων. Δι' αὐτῆς ἐπιτυγχάνομεν, τῇ βοηθείᾳ ἐπισημασμένων μορίων, τὴν ἐντόπισιν τῶν πρωτεϊνῶν, αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται in vitro μετὰ τοῦ φαρμάκου. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ μελέτη in vivo ὡς καὶ ὑπὸ παθολογικῶν συνθηκῶν, καθ' ἃς ἔχομεν ἐνδεχομένως ποιοτικὴν μεταβολὴν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν πρωτεϊνῶν. Εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ 2,5 διυδροξὺ βενζοσουλφονικοῦ ἀσβεστίου, ἡ ἀνοσοηλεκτροφόρησις συνοδευομένη ὑπὸ αὐτοραδιογραφίας ἔδειξεν, ὅτι τὸ ἐν λόγω φάρμακον ἐνοῦται μετὰ 9 πρωτεϊνῶν, εἰς τὴν περίπτωσιν ὁροῦ ἀνθρώπινης προελεύσεως, in vitro, ἐνῶ εἰς τὴν περίπτωσιν ὁροῦ ἐπίμωσις, τὸσον in vitro ὅσον καὶ in vivo, τοῦτο ἐνοῦται μόνον μετὰ τῆς λευκωματίνης.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

1. A. Benakis, A. Millot, Ch. Plessas, B. Glasson : XIe Congrès International de Therapeutique, Barcelone, 1971.
2. J. Clausen : J. Pharmacol. Expt Therap. 153, 167, 1966.
3. C. Plessas : Thèse No 1490, Université de Genève, 1969.
4. F.W. Putman : The Proteins, H. Neurath, ed. Acad. Press N.Y., 164, 1965.
5. J.J. Scheidegger : Int. Archs. Allergy, 7 103, 1955.

S³⁵ *

ἐργει-
ραδιο-

ἐχρη-
γδικού
ς τὸν

ήσεως

ρωτο-
αὶ τὰ

φορή-
ρισμέ-
ραμα-

ῶ δια-
ρικοῦ
ίτρον
ρ καὶ
ολού-
ίτα δὲ

2 ml

μμενο-

τι ὀρι-

οκρα-

γείου,

γάνου

αὐτῆς

ν πη-

ρῶ καὶ

ἐφαρ-

θήκας

ν ἐξά-

χ τὴν

ῶνται

μῶνως

οροῦ.

ώρας,

σεως.

ὄν ἐπὶ

ματος.

ἢ τῆς

δατος

ς. Αἱ

ῶνως

ἐντὸς

μμενον

προ-

ες πι-

ήκας.

ματος

ὀξέος

!). Τὸ

οῦ ὀ-

ὀρὸν

ἰς τὰς

ἰδικὴ

ῶρον

κτρο-

ΜΕΤΑΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΦΘΟΡΟΜΕΘΥΛΟ - 3 - ΦΑΙΝΥΛΑΜΙΝΟ - 2 - ΝΙΚΟΤΙΝΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ *

*Υπό ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΤΡ. ΠΛΕΣΣΑ**

Εισαγωγή

Το τριφθορομέθυλο-3-φαινυλάμινο-2-νικοτινικό οξύ, νιφλιμικό οξύ, περιγράφει το πρώτον υπό του Hoffman και άλλων ως ένα ίσοστερές του φλιφεναμικού οξέος. Φαρμακολογικώς τούτο παρουσιάζει αναλγητική και αντιφλεγμονώδη δράση. Ο μεταβολισμός αυτού εις τον άνθρωπον και τον κύνικλον ἐγένετο υπό των Boissier και άλλων ως και Benakis και άλλων ἐνώ η φυσικοχημική και ανοσολογική μελέτη των πρωτεϊνικών αυτού δεσμών υπό Plessas. Εἰς τὴν παρούσαν ἐργασίαν μελετῶμεν τὸν μεταβολισμόν τοῦ νιφλιμικού οξέος, ἐπισημασμένου διὰ C¹⁴, εἰς ἐπίμας, γίνεται δὲ συζήτησις ἐπὶ τῶν ληφθέντων ἀποτελεσμάτων.

*Υλικὸν — Μέθοδοι — Τεχνικαὶ

Τὸ νιφλιμικὸν οξύ, ἐπισημασμένον διὰ C¹⁴ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀνθρακὸς τοῦ καρβοξυλίου, εἶχε μίαν εἰδικὴν ραδιενέργειαν τῆς τάξεως τῶν 16 mC/mM (Colombini και ἄλλοι.). Ἡ ραδιοχημικὴ καθαρὸτης αὐτοῦ, ἐλεγχθεῖσα διὰ χρωματογραφίας ἐπὶ χάρτου, ἦτο τῆς τάξεως τῶν 99,9 %.

Τὸ προϊόν χορηγεῖται εἰς ἄρρενας ἐπίμας (Wistar) μέσου βάρους 110 g. Ἡ δόσις ἦτο τῆς τάξεως τῶν 50 mg/Kg, ἡ δὲ ὁδὸς χορηγήσεως ἐνδοπεριτοναϊκή. Μετὰ τὴν χορήγησιν τοῦ προϊόντος, τὰ ζῶα τοποθετοῦνται ἐντὸς κλωβῶ μεταβολισμοῦ τοῦ Roth, τὰ δὲ οὔρα συλλέγονται και διατηροῦνται εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ τηκομένου πάγου.

Διὰ τὴν μελέτην τῆς κινητικῆς τοῦ προϊόντος εἰς τὸ αἷμα ἡ λήψις ἐγένετο εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ὑπὸ ἐλαφρὰν δι' αἰθέρος ἀναισθησίαν κατὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα. Τὸ ζῶον ἐθανατώθη και ἡ λήψις τοῦ αἵματος ἐγένετο διὰ καθετηριασμοῦ εἰς τὴν καρδίαν.

Ἡ ραδιενέργεια ἐμετρήθη δι' ἀπαριθμητῶν σπινθηρισμῶν (Liquid Scintillation, Beckmann LS - 200B). 10 μl αἵματος διαλύονται τῇ βοηθείᾳ 0,1 ml ὑαμίνης ἐντὸς 10 ml διαλύματος ESLO (4 g PPO, 50 mg POPOP εἰς ἓνα λίτρον τολουολίου). Αἱ διορθώσεις τῶν ἀποσβέσεων (Quenching) ἐγένοντο τῇ βοηθείᾳ τῆς μεθόδου τοῦ ἐξωτερικοῦ προτύπου. Διὰ τὴν μέτρησιν τῆς ραδιενέργειας τῶν οὔρων τὸ διάλυμα ἦτο τὸ ESLA (50 g ναφθαλίνη, 4 g PPO, 50 mg POPOP ἐντὸς ἑνὸς λίτρον διαλύματος ξυλόλης, διοξάνης και αἰθανόλης V/V 5/5/3).

Ὁ διαχωρισμὸς τῶν προϊόντων μεταβολισμοῦ εἰς τὰ οὔρα ἐγένετο διὰ κατεργασμένης χρωματογραφίας χάρτου (Whatman N.I.) εἰς τὰ συστήματα C₁ (κανονικὴ βουτανόλη, μεθυλικὴ ἀλκοόλη, ὕδωρ εἰς τὴν ἀναλογίαν ὄγκων V/V/V/ 9/10/10) και X₆₁ (κανονικὴ βουτανόλη, πυριδίνη, ὕδωρ κεκορεσμένον διὰ χλωριούχου νατρίου V/V/ 40/80/60). Ἡ ραδιενέργεια τῶν χρωματογραφημάτων κατεγράφη τῇ βοηθείᾳ ἀπαριθμητοῦ ἀνευ παραθύρου ρεύματος ἀερίου (Benakis) και ἐμετρήθη ποσοτικῶς δι' ἐκλούσεως ἐκάστου τομέως και μετρήσεως εἰς ἀπαριθμητὰς σπινθηρισμοῦ.

Αἱ ἐνζυμικαὶ ὕδρολύσεις ἐγένοντο διὰ τοῦ ὀπου Helix Romatia εἰς 37° C. Ἀκολούθως προέβημεν εἰς ἐκχύλισιν εἰς ὄξινον περιβάλλον και χρωματογραφίαν τῶν προϊόντων ἐκχύλισεως.

Ὁ καθορισμὸς τοῦ ποσοῦ τῶν πρωτεϊνικῶν δεσμῶν ἐγένετο διὰ στήλης Sephadex G - 25, και διὰ καθιζήσεως τῶν πρωτεϊ-

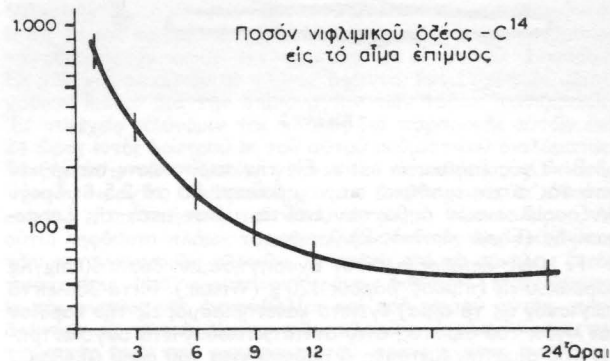
νῶν διὰ κεκορεσμένου διαλύματος θεικοῦ ἀμμωνίου. Εἰς τὴν χρωματογραφίαν διὰ στήλης Sephadex ἐχρησιμοποίησαμεν τὸ G - 25. Ἡ στήλη ἦτο ἡ K9/30 τῆς Pharmacia Fine Chemicals διαμέτρου 0,9 cm και μήκους 30 cm. Ἡ ποσότης τοῦ G - 25 ἦτο τῆς τάξεως τῶν 5 g, τὸ δὲ ρυθμιστικὸν διάλυμα φωσφορικῶν ἀλάτων κατὰ Soerensen εἶχε pH 7,4. Συνελέγησαν κλάσματα 2 ml. Εἰς ἕκαστον κλάσμα τὸ ποσὸν τοῦ προϊόντος προσδιορίσθη διὰ μετρήσεως τῆς ραδιενέργειας και τὸ ποσὸν τῶν πρωτεϊνῶν διὰ τῆς μεθόδου τῆς διουρίας. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν καθιζήσιν τῶν πρωτεϊνῶν, 1 ml πλάσματος ἠραιώθη μετὰ 7 ml ὕδατος και τὸ pH ἐγένετο 7,4 διὰ 2 ml ρυθμιστικοῦ διαλύματος φωσφορικῶν. Ἐν συνεχείᾳ προσετέθησαν 7,6 mg (NH₄)₂ SO₄. Μετὰ φυγοκέντησιν ἐπὶ 4 ὥρων εἰς 30000 - 50000 rpm ἐμετρήσαμεν τὴν ραδιενέργειαν τῆς ὕδατικῆς φάσεως, ὡς και τὴν τῶν πρωτεϊνῶν, μετὰ προηγουμένην ἐν ὕδατι διάλυσιν αὐτῶν.

Ἀποτελέσματα - Συζήτησις

Ποσὸν εἰς τὸ αἷμα. Ἡ κινητικὴ τοῦ νιφλιμικού οξέος εἰς τὸ αἷμα ἐμελετήθη ἐπὶ 5 ζῶων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐγένοντο διαδοχικαὶ λήψεις αἵματος. Ὁ πίναξ I δίδει τὰς ληφθεῖσας τιμὰς μετὰ τῶν ἀποκλίσεων, ἡ δὲ γραφικὴ παράστασις Σχ. 1. τὴν καμπύλην κινητικῆς εἰς τὸ αἷμα.

ΠΙΝΑΞ I

Ὑῶραι μg/ml	1	3	6	9	12	24
	75±29	32±7	14±6	10±3	8±4	6±4

Σχῆμα 1

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων αὐτῶν προσδιορίσαμεν τὸν βιολογικὸν χρόνον ἡμισείας ζωῆς τοῦ προϊόντος, δεχόμενοι ὅτι ἡ ἀπέκκρισις ἀκολουθεῖ κινητικὴν πρώτης τάξεως, ὅτε

$$b = \frac{-Kdt}{\alpha_0 l} \quad \text{και} \quad t_{1/2} = \frac{\ln 2}{Kd}$$

Οὕτω ὁ χρόνος ἡμισείας ζωῆς τοῦ νιφλιμικού οξέος, εἰς ἐπίπεδον αἵματος, εἶναι τῆς τάξεως τῶν 2 ὥρων και 30 λεπτῶν.

Ποσὸν πρωτεϊνικῶν δεσμῶν. Τὸ ποσὸν τῶν δεσμῶν τοῦ νιφλιμικού οξέος μετὰ τῶν πρωτεϊνῶν τοῦ πλάσματος ἐπὶ-

* Ἐργαστήριον μεταβολισμοῦ φαρμάκων Πανεπιστημίου Γενεύης. Διευθυντὴς ὁ Καθηγητὴς B. Glasson.

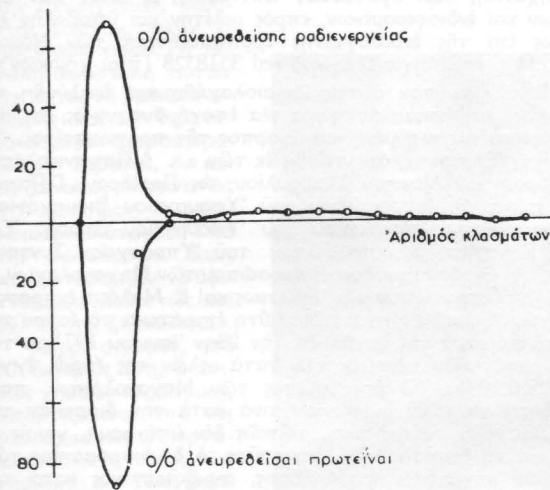
** Διδάκτωρ Χημικὸς Ἑλλά. Τράπεζα Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως.

μνος in vivo καθορίσθη διά χρωματογραφίας στήλης Sephadex G-25, ως και διά καθιζήσεως τών πρωτεϊνών διά κεκορεσμένου διαλύματος $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ υπό τās αναφερθείσας συνθήκας. Ο πίναξ I δίδει τās ληφθείσας τιμάς, ή δέ γραφική παράστασις Σχ. 2 τήν σχέσιν κατανομής τής ραδιενεργείας ως και τών πρωτεϊνών του πλάσματος μετά χρωματογραφίαν στήλης Sephadex.

ΠΙΝΑΞ II

Όργανο	Ποσόν πρωτεϊνών %	Ποσόν νιφλιμικού οξέος εις το αίμα μg/ml	Ποσόν πρωτεϊνικών δεσμών	
			Διά καθιζήσεως %	Διά Sephadex %
1	4,7	114,0	86,6	86,3
3	5,1	58,9	100,0	99,8
9	4,9	25,6	97,7	98,2
12	6,0	22,7	90,1	90,5

Έκ τών δεδομένων τούτων συνάγομεν, ότι το νιφλιμικόν οξύ είναι ισχυρώς ήνωμένον μετά τών πρωτεϊνών του πλάσματος και ότι αι δύο μέθοδοι δίδουν συγκρίσιμα άποτελέσματα.

Σχήμα 2

Οι Boissier και άλλοι πειραματιζόμενοι επί κονίκλων εύρον ότι το νιφλιμικόν οξύ δέν ένουται μετά τών πρωτεϊνών, ένδ άντιθέτως εις τήν περίπτωσιν ανθρώπου εύρον τουτο ισχυρώς ήνωμένον μετ' αυτών. Αυτό (περίπτωσις κονίκλου) δέν συμφωνεί με τά άποτελέσματα τά όποια είχουμεν in vitro (Plessas), εύρομεν δέ ότι το νιφλιμικόν οξύ ένουται ισχυρώς. Νομίζομεν ότι ή διαφορά αυτή όφείλεται εις τήν εύαισθησίαν τών χρησιμοποιηθεισών μεθόδων. Ούτοι έχρησιμοποίησαν προϊόν μη έπισημασμένον, ό δέ προσδιορισμός ένέγετο δι' ήλεκτροφορήσεως επί χάρτου, κοπήσ τών τομέων και έκχυλίσεως.

Προϊόντα μεταβολισμού εις τά ούρα. Η καταγραφή τής ραδιενεργείας τών χρωματογραφημάτων τών ούρων εις το σύστημα C₁, έδειξε τήν ύπαρξιν τριών ραδιενεργών τομέων A, B, C με R_F αντίστοιχώς 0,12, 0,44, και 0,78. Μία νέα χρωματογραφία τών τομέων A και B εις το σύστημα X₆₁ έδειξε τήν ύπαρξιν δύο τομέων δι' έκαστον έξ αυτών με R_F 0,14

και 0,31 διά τόν A και 0,17 και 0,70 διά τόν τομέα B (πίναξ άρ. III). Έν συνόλω έχομεν 5 ραδιενεργά προϊόντα μεταβολισμού του νιφλιμικού οξέος εις τά ούρα.

Η ένζυμική διά γλυκουρονιδάσης ύδρόλυσις του τομέως B προεκάλεσε τήν διάσπασιν αυτού εις δύο προϊόντα, έξ ών το έν άντιστοιχεί εις το άναλλοίωτον νιφλιμικόν οξύ (σύστημα X₆₁). Έπό τās αυτάς συνθήκας ό τομέωσ A δίδει όμοίως δύο νέα ραδιενεργά προϊόντα, έκ τών όποιων το έν άντιστοιχεί εις το 2-άμινονικοτινικόν οξύ. Πρός έπιβεβαίωσιν αυτού προέβημεν εις έστεροποίησιν του προϊόντος έκλούσεως του τομέως τή βοηθεία μεθανόλης παρουσία θειικού οξέος. Χρωματογραφία του προϊόντος έστεροποίησεως έδωσε R_F άντιστοιχοϋν εις το του μεθυλεστερος του 2-άμινονικοτινικού οξέος.

Προϊόντα μεταβολισμού εις το πλάσμα. Το μετά τών πρωτεϊνών ήνωμένον μέρος του νιφλιμικού οξέος (ή όλότης αυτού) ύπέστη κατεργασίαν μετά διαλύματος 8M ούρίας, είναι δέ γνωστόν (Mahler), ότι τοιοϋτον διάλυμα ούρίας προκαλεί μετουσίωσιν τών πρωτεϊνών. Ακολουθώς προέβημεν εις νέαν χρωματογραφίαν στήλης Sephadex G-25, κατόπιν δέ προσδιορισμού τής ραδιενεργείας τών συλλεγέντων κλασμάτων παρετηρήσαμεν ότι αυτή άνευρέθη εις τά κλάσματα τά άπηλλαγμένα πρωτεϊνών, του διαλύματος τής ούρίας προκαλέσαντος διάσπασιν τών πρωτεϊνικών δεσμών του νιφλιμικού οξέος. Η ραδιενεργεια όφείλεται άποκλειστικώς και μόνον εις το νιφλιμικόν οξύ, διότι χρωματογραφία χάρτου εις διάφορα συστήματα έδωσε τά R_F του οξέος. Η άπελευθέρωσις, τέλος, του οξέος άπό τās πρωτεϊνικάς αυτού ένώσεσις, τή βοηθεία του διαλύματος 8M ούρίας, δεικνύει ότι οι δεσμοί μεταξύ νιφλιμικού οξέος και πρωτεϊνών πλάσματος δέν είναι όμοιοπολικής φύσεως.

ΠΙΝΑΞ III

Σύστημα χρωματογραφίας	Το μεϋς		
	A R _f	B R _f	C R _f
C ₁	0,12	0,44	0,78
X ₆₁	0,14-0,31	0,17-0,70	

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Ο μεταβολισμός του νιφλιμικού οξέος, έπισημασμένου διά C¹⁴ εις τήν θέσιν του άνθρακος του καρβοξυλίου έμελετήθη εις έπίμυας διά χορηγήσεως δόσεως 50 mg/Kg. Το ποσόν του οξέος εις το αίμα ήτο τής τάξεως τών 75 μg/ml τήν πρώτην ώραν, ό δέ χρόνος ήμισείας ζωής τής τάξεως τών 2 ώρων και 30 λεπτών. Το νιφλιμικόν οξύ εύρέθη ισχυρώς ήνωμένον μετά τών πρωτεϊνών του πλάσματος, χρωματογραφικώς δέ κατεδείχθη ότι εις το αίμα δέν ύπάρχουν προϊόντα μεταβολισμού αυτού. Αντιθέτως εις τά ούρα διεπιστώθη ή ύπαρξιν πέντε ραδιενεργών προϊόντων μεταβολισμού, έξ ών το έν είναι το άναλλοίωτον προϊόν και το έτερον το 2-άμινονικοτινικόν οξύ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- A. Benakis, M. Strolin, B. Glasson : Pième Congrès International de Chimie Pharmaceutique, Münster 1968
- J.R. Boissier, J. Fichelle—Pagny, Z. Horakowa : Thérapie XXII, 157, 1967
- C. Colombini, G. Deganello, A. Benakis, M. Strolin : Helv. Chim. Acta. 52, 312, 1969
- Ch. Hoffman, A. Faure: Bull. Soc. Chim. France, 7, 2316, 1966
- Mahler and Cordes : Biological Chemistry p. 119. Harper International Edition N.Y. 1966
- C. Plessas : Thèse No 1490 Université Genève 1969.

Η ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ ΤΗΣ 5ης ΜΑΡΤΙΟΥ 1972

Κατά την Τακτικήν Γεν. Συνέλευσιν τῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεως, ἥτις συνήλθε τὴν 10ην πρωϊνὴν τῆς 5ης Μαρτίου 1972 εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν γραφείων τῆς, ἀνεγνώσθη πρῶτα τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Διοικ. Συμβουλίου αὐτῆς κ. Πασχάλη Μόσχου ἡ λογοδοσία ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ διαρρυσάντος ἔτους. Τὴν δημοσιεύμεν ἐν συνεχείᾳ ἐπιφυλασσόμενοι εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος' νὰ καταχωρίσωμεν τὰ τηρηθέντα διὰ μαγνητοφωνήσεως πρακτικὰ τῶν συζητήσεων τῆς Συνελεύσεως.

Κύριοι Συνάδελφοι,

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον μετ' ἰδιαιτέρας χαρᾶς παρουσιάζεται ἐνώπιόν σας σήμερον καὶ ἔχει τὴν τιμὴν νὰ λογοδοτήσῃ πρὸς ὑμᾶς διὰ τὴν ὄλην δρᾶσιν του κατὰ τὸ διαρρυσάντος ἔτος, ἥτοι διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς προηγουμένης τακτικῆς Γεν. Συνελεύσεως, τῆς 7ης Μαρτίου 1971, μέχρι σήμερον. Αἱ ἐργασίαι καὶ αἱ ἐνέργειαι τοῦ Συμβουλίου μας ἔστω καὶ ἐὰν εἰς πολλὰς τῶν περιπτώσεων ἀπέβησαν ἄγονοι— ὑπῆρξαν λίαν ἐπίπονοι καὶ πολυσχιδεῖς καὶ ἐὰν ἠθέλαμεν νὰ τὰς ἐκθέσωμεν εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας των θὰ ἀπῆρθετο πολὺς χρόνος καὶ θὰ σᾶς ἐκουράζαμεν ὑπὲρ τὸ δέον. Διὰ τοῦτο ἡ λογοδοσία τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου μας εἶναι περιληπτική, ἐπὶ τῶν μεγάλων γραμμῶν τοῦ συντελεσθέντος ἔργου. Παρὰ τοῦτο, προθύμως, μετὰ τὸ πέρασ αὐτῆς, διὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Ἐνώσεως, διὰ τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἄλλων Συμβουλίων μας καὶ δι' ἐμοῦ, θὰ παρασχεθῶν ὅλα αἱ τυχόν αἰτηθησόμεναι ἐπὶ μέρους ὑμῶν λεπτομερέστεραι πληροφορίαι. Ἡ ἀκολουθοῦσα ἐκθέσις μας ἐπὶ τῶν πεπραγμένων θὰ εἶναι κατὰ θέμα.

1. Ἡ νομοθεσία περὶ Ἐνώσεως καὶ ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος χημικοῦ

Αἱ ταλαιπωρία τῆς Διοικήσεως κατὰ τὰς προσπάθειάς της διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς ἐν γένει περὶ χημικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ Ἐνώσεως Ἑλλ. Χημικῶν νομοθεσίας εἶναι εἰς ὅλους τοὺς συναδέλφους γνωσταὶ καὶ ἔχουν κατὰ κόρον ἐκτεθῆ κατὰ τὴν διαρρυσάνσαν τετραετίαν. Σᾶς εἶναι γνωσταὶ ἀπὸ τὴν τακτικὴν ἐνημέρωσίν σας διὰ τῶν στηλῶν τῆς Γεν. Ἐκδόσεως τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν» καὶ ἀπὸ τὰς προγενεστέρας τρεῖς λογοδοσίας μας, τῶν ἐτῶν 1969, 1970 καὶ 1971. Εἶναι βεβαίως λυπηρὸν—καὶ τὴν ἀπογοήτευσίν μας ἔχομεν ἐπανειλημμένως, ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, ἐκθέσει— ὅτι τὸ παρὸν Διοικ. Συμβούλιον, τοῦ ὁποῦ οὗ Ὁ Πρόεδρος καὶ ὠρισμένα τῶν στελεχῶν παρέμειναν κατὰ τὸ διαρρυσάνσαν χρονικὸν διάστημα τοῦτο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, ὅτι δὲν κατωρθώσε, παρὰ τὰς προσπάθειάς ὄλων μας, νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα. Αὐτὴ ὁμως εἶναι ἡ λυπηρὰ πραγματικότητα.

Θὰ σᾶς ἐκθέσωμεν ἤδη, ὡς εἴμεθα ὑποχρεωμένοι, τὰς σχετικὰς περιπετείας μας, τοῦ τελευταίου μόνον ἔτους, διότι ἐλπίζομεν ὅτι σᾶς εἶναι ἀρκετὰ γνωσταὶ αἱ προγενεστέρας, ὡστε θὰ ἀπέβαιναν ἀνιαρὰ ἢ ἀναδρομὴ εἰς τὴν ὄλην τετραετίαν. Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1970 καὶ τοὺς πρώτους τοῦ 1971, κατόπιν ἐπιμόνων πιέσεων μας παρὰ τῶ τότε Ἐπιπροέδρου Βιομηχανίας κ. Κυπραίω, εἶχον λάβει χώραν τρεῖς συσκέψεις ὑπὸ τὴν Προεδρίαν του, διὰ τὴν τελικὴν διατύπωσιν τοῦ σχεδίου Β. Διατάγματος περὶ ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος χημικῶν καὶ χημικῶν μηχανικῶν καὶ προσλήψεως αὐτῶν εἰς τὰς βιομηχανίας. Διότι, παρὰ τὰς ἐπισημοὺς δηλώσεις τοῦ κ. Κυπραίω, ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, κατὰ τὰς Γεν. Συνελεύσεις τοῦ 1969 καὶ 1970, ὅτι τὸ θέμα θὰ ἔδει νὰ θεωρητῆ ὀριστικῶς καὶ καθ' ὅλα ἔτοιμον, οὐδεμίαν οὐσιαστικὴν

κὴ πρόοδος εἶχε σημειωθῆ ἐκ μέρους τοῦ Ἐπιπροέδρου κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διαρρυσάντων ἐτῶν, ἥτοι 1968 (ἀπὸ τοῦ τέλους Ἀπριλίου), 1969 καὶ σχεδὸν ὅλοκλήρου τοῦ 1970. Πίσεις μόνον, συνεχῶς, ἔντονοι ἐκ μέρους μας πρὸς τὸν κ. Ἐπιπροέδρου καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀρμοδίους, ἀτελεύτητοι μετ' αὐτῶν συζητήσεις καὶ ἀφθονοὶ ὑποσχέσεις.

Ὡς θὰ ἐνθυμείσθε, ἡ ἀκαιρος δημοσιεύσις εἰς τὸν τύπον τοῦ ἀθῶου αὐτοῦ σχεδίου τοῦ Β. Διατάγματος, τοῦ διαφυγόντος ἀπὸ τὸ Ἐπιπροεδριον—διότι τὸ ἐπιτακτικὸν θέμα τῆς ἐπιμελητηριακῆς μας ὀργανώσεως, ἐπιμονῆ τοῦ κ. Ἐπιπροέδρου, εἶχε προσωρινῶς παρ' αὐτοῦ παραμερισθῆ— προεκάλεσε θόρυβον καὶ παρεμβάσεις καὶ ἀπετέλεσε τὴν διακυβερνητικὴν ἀποτυχίαν διὰ τὴν ἀναρρυσάνσαν. Τέλος, τὴν 12ην ὥραν, ἥτοι τὴν 6ην Μαρτίου 1971, προηγουμένην ἡμέραν τῆς περυσινής Γεν. Συνελεύσεώς μας, ἐκιοποιοῦντο εἰς ἡμᾶς κοινὴ ἀπόφασις (ἀριθμ. 20470/6.3.1971) τῶν κ.κ. Ἐπιπροέδρου Δημοσίων Ἐργῶν καὶ Βιομηχανίας, περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς ἐξ ὄλων τῶν ἀρμοδίων καὶ ἐνδιαφερομένων, «πρὸς μελέτην καὶ ὑποβολὴν ἐκθέσεως ἐπὶ τῆς ἐνδεδειγμένης τροποποιήσεως τῶν Νόμων 6422/34 (περὶ Μηχανολόγων) καὶ 3518/28 (περὶ χημικῶν)».

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐδικαιολογήθη καὶ ἐκαλύφθη τὸ παρελθὸν καὶ ἐνεκαινιάσθη μία νέα ἐποχὴ, δυστυχῶς, ἐπὶ περισσότερο συγκεχυμένη καὶ ἀκαρπὸς τῆς προγενεστέρας. Ἡ ἐν λόγω Ἐπιτροπὴ ἀπῆρτίσθη ἐκ τῶν κ.κ. Δ. Παπανικολάου, Παρέδρου τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου, ὡς Προέδρου, Γ. Παπαδημητρίου, ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Ἐπιπροεδρίου Βιομηχανίας, Β. Τυρογιάννη, ἐκπροσώπου τοῦ Ἐπιπροεδρίου Δημοσίων Ἐργῶν, Γ. Κατσούλα, ἐκπροσώπου τοῦ Ἐπιπροεδρίου Συντονισμοῦ, Α. Θεοδοσοπούλου, ἐκπροσώπου τῶν Μηχανολόγων, Ι. Κανδηλῆ ἐκπροσώπου τῆς Ἐνώσεως καὶ Κ. Μαλάμη ἐκπροσώπου τῶν Χημικῶν Μηχανικῶν. Αὕτη ἐπεράτωσε τὸ ἔργον τῆς καὶ τὸ πόρισμά της ὑπεβλήθη τὴν 28ην Ἰουνίου 1971 μετὰ τὰς ὑπογραφὰς τῶν πέντε ἐκ τῶν ἑπτὰ μελῶν τῆς (ἀριθμ. ἔγγρ. 483)28.6.1971). Ὁ ἐκπρόσωπος τῶν Μηχανολόγων, παρ' ὅτι δὲν διετύπωσε διαφωνίαν τινὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προόδου τῶν συζητήσεων, τελικῶς δὲν ὑπέγραψε, χωρὶς ὁμως καὶ νὰ δικαιολογηθῆ διὰ τοῦτο, ὁ δὲ ἐκπρόσωπος τῶν χημικῶν μηχανικῶν κ. Μαλάμη, συμβιβαστικῶς κατὰ τὰς συζητήσεις, δὲν ὑπέγραψεν ἐπίσης τὸ κοινὸν σχέδιον καὶ τελικῶς ὑπέβαλε, μετὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ πορίσματος, γραπτὴν ἐντόνον διαφωνίαν ἐπὶ τῶν ἐν τῷ πορίσματι διαλαμβανόμενων. Διαφωνίαν ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν λήψιν μέτρων μονοπωλήσεως τῆς Βιομηχανίας παρὰ μόνον τῶν Χημικῶν Μηχανικῶν. Τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ἔχουν δημοσιευθῆ εἰς τὰ «Χημικὰ Χρονικά» (τεῦχος Ἰουνίου Ἰουλίου 1971 σελ. 173), ὡστε νὰ μὴ συντρέχῃ λόγος ἀπασχολήσεώς σας εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ περιεχομένου των.

Τὸ κατὰ πλειοψηφίαν ὑπογεγραμμένον πόρισμα, τὸ ὁποῖον ὑπετίθητο ὅτι θὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάση πρὸς σύνταξιν τοῦ σχεδίου διὰ τὸ πολυσυζητούμενον Ν. Διατάγμα, κατὰ τὸ σύνθημα ἐσχόλαζε εἰς τὸ Ἐπιπροεδριον, μέχρις ὅτου ἡ ἀναδιάρθρωσις αὐτοῦ, ὡς τομέως τοῦ ἰδρυθέντος Ἐπιπροεδρίου Ἐθν. Οἰκονομίας, ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1971 δηλ. καὶ ἐντεῦθεν, μᾶς ὑπεχρέωσεν εἰς νέα διαβήματα. Ἐπεσκέφθημεν σχετικῶς τὸν ἐπὶ θεμάτων Βιομηχανίας Ἐπιπροέδρου κ. Ἀντ. Χωριατόπουλον καὶ ἡ ὑπόθεσις ἀνετέθη παρ' αὐτοῦ εἰς νέαν ὁμάδα ἐργασίας ἐκ τῶν ἀρμοδίων διευθυντῶν τοῦ Ἐπιπροεδρίου κ.κ. Ι. Κατσούλη Χημικοῦ, Ἀντιπροέδρου τοῦ Συμβουλίου μας, Δ. Βουρδουμπᾶ Χημικοῦ Μηχανικοῦ καὶ Δ. Μπεχράκη μηχανολόγου. Ἡ νέα αὕτη Ἐπιτροπὴ καὶ πάλιν μελετᾷ τὸ θέμα, χωρὶς οὐσιαστικὸν τι εἰσέτι ἀποτέλεσμα.

Τόμ
δλω
τάς
του
κός
οίκο
μας,
τὴν
σεω
νης,
πλό
μοθ
τατ
ἐπα
ἐτέρ
τῶν
μέω
πεκ
τῆς
Ὁχ
σμιο
ζη
κοί
μηγ
βλέ
νία
λου
θέμ
τα
μεν
τὴν
στε
ζαι
γὰι
ἐγε
εἶδι
ται
βλι
μῆ
ἦτο
τῶ
τῆ
νὰ
στι
ὄχι
50
αἰς
ἀπ
δύ
ζοι
Χη
κῶ
αἱ
πρ
νῶ
διέ
χε
σῆ
Με
δὲ
τις
βη
ὑπ
ἐπ
οτ
πε
ρη
λη
γν
με
να
λέ
χέ
λτ

Μετά όμως αυτήν την «Όδύσειαν», με την εμπειρίαν όλων αυτών των περιπετειών, οδηγούμεθα εις νέας σκέψεις, τās όποιās επιθυμούμεν θά θέσωμεν εύθαρσώς υπό την κρίσιν του Σώματος. Ό χημικός κλάδος, αλλά και ή οικονομία τής Χώρας μας, έχουν επιτακτικήν τήν ανάγκην τής θεσπίσεως μιās συγχρονισμένης, κατά βάθος και πλάτος έκτεινομένης νομοθεσίας, άφ' ενός προστατευτικής τού χημικού επαγγέλματος και άφ' άλλου καθοδηγητικής τών παραγωγικών τομέων εις τούς όποιους υπεισέρχεται τούτο, διά τής δραστηριότητός του.

Όχι ενός άπλου σχεδιασματος πού νά καθορίζη ποίοι είναι οί χημικοί και ποίοι οί χημικοί μηχανικοί και νά προβλέπη ποία βιομηχανία πρέπει να παρακολουθούνται από αυτούς, θέματα δηλ. γνωστότατα και ήδη εφαρμοζόμενα έπαρκέστατα. Διά τήν βιομηχανίαν, μάλιστα, εύτυχώς, πλήν εξαίρέσεών τινων, ή μεγάλη άποστολή αυτών έχει καταστή βαθεία συνειδήσεις και δέν ύφίσταται σήμερα άμεσον πρόβλημα. Βεβαίως, αν και μη ζωτικό, πάντοτε θά ήτο χρήσιμον τó μελετώμενον διάταγμα. Υπό τήν προϋπόθεσιν όμως νά βελτιώσωμεν τó ύφιστάμενον καθεστώς και όχι νά τó ζημιώσωμεν.

Μέχρι σήμερα, επί 50 ακριβώς έτη, ό ενιαίος χημικός κλάδος μας, άπαρτιζόμενος από τās δύο άγαστώς συνεργαζόμενας κατηγορίας τών χημικών και τών χημικών μηχανικών, υπό τήν αίγίδα τής έπίσημης εκπροσωπούσης αυτών Ένώσεως Έλλ. Χημικών, διά μέσου μυρίων δυσχερειών, προώδευσε και σήμερα μεγαλουργεί. Μεταξύ τών δύο σκελών

δέν παρουσιάσθη κατά τó μακρόν διάστημα τούτο ουσιαστική τις διαφωνία και ή έν τώ επαγγέλματι συνεργασία, εις τήν βιομηχανίαν, εις τήν έρευναν και τās δημοσίας υπηρεσίας, υπήρξε πάντοτε άδιατάρακτος και πάντοτε άποδοτική. Ήδη επιδιώκεται από μίαν μερίδα τής δευτέρας κατηγορίας —ένίοτε ύποστηριζόμενην και παρά τινων παραγόντων του Υπουργείου— ή δημιουργία χωριστού επαγγέλματος και χωριστής νομοθεσίας διά τήν μίαν και χωριστής διά τήν άλλην, τών πανεπιστημιακών χημικών. Κατά τήν όμόφωνον γνώμην τού Διοικ. Συμβουλίου τής Ένώσεως, εις τó όποιον μετέχουν και δύο επίλεκτοι συνάδελφοι, χημικοί μηχανικοί, ένας τοιούτος διχασμός, πραγματοποιούμενος, θά απέβαινεν όλέθριος και πρέπει νά άποφευχθή. Έάν δέ υπάρχουν οί τυχόν έπιμένοντες προς αυτήν τήν κατεύθυνσιν και οί καλοθελητάι προς έπιβολήν τής, καλύτερον ή θεσπίσις αυτής, τής

διχασμένης νομοθεσίας, τής οδηγούσης εις τοιούτον σφαγισμόν, νά αναβληθή.

Η έν ταις λεπτομερείαις ανάπτυξις και συζήτησις τού

μεγάλου τούτου θέματος θά απαιτούσε πολλών χρόνον. Θέτομεν επομένως τó πρόβλημα και ζητούμεν από τήν Συνέλευσιν κατανόησιν επί τών δυσχερειών τās όποιās αντιμετωπίζομεν και επί τής ανάγκης όπως και ήμεις οί ίδιοι, ως Όργανωσις, μη συμβάλωμεν εις επικινδύνους λύσεις.

2. Έπίδιωξις διά δημιουργίαν Χημικού Έπιμελητηρίου

Περισσότερον ήδη επιτακτική και άμεσος καθίσταται ή ανάγκη τής δημιουργίας Χημικού Έπιμελητηρίου, διά τής μετατροπής, υπό αυτήν τήν μορφήν, τής Ένώσεως Έλλήνων Χημικών. Τούτο άφ' ενός θά παρέιχε τήν δυνατότητα τής άποτελεσματικώτερης άσκήσεως τής άποστολής αυτής, ως συμβουλευτικού Όργανισμού τών κρατικών υπηρεσιών, και άφ' άλλου τήν δυνατότητα τής οικονομικής της ενισχύσεως τής όλης άπαιρητήτου, διά τήν πλήρη εφαρμογήν τού προγράμματός της. Μετά τήν ίδρυσιν τού Γεωτεχνικού Έπιμελητηρίου, ούτως μετέχουν άκόμη και οί κτηνίατροι, οί Ι-χθυολόγοι κ.λπ., ή έλλειψις αναλόγου όργανώσεως διά τούς χημικούς, τούς σημαντικώτερους παράγοντας τής βιομηχανικής μας ανάπτυξεως, είναι άπαραδέκτος και έπιζημία διά τήν οικονομίαν τής χώρας. Άλλά και τó θέμα αυτό παρουσιάζει δυσχερείας και απαιτεί μα-

κράν μελέτην, με βάση τήν εμπειρίαν έκ τών άλλων ύφιστάμενων, αναλόγου μορφής όργανισμών, ώστε δημιουργούμενον νά άποβή πραγματικώς ώφέλιμον διά τόν κλάδον μας και όχι πηγή αντιθέσεων και διαμάχης, ως παρατηρείται με τó άρτισύστατον γεωτεχνικόν.

3. Έσωτερική όργάνωσις τής Ένώσεως

Μέχρις ότου τά περι τών χημικών και τής Ένώσεως των Νομοθετήματα πραγματοποιηθούν, ή Ένωσις μας έχει άμεσώτεραν ανάγκην αναμορφώσεως τού έσωτερικού της κανονισμού, διότι υπό τήν έκτασιν τήν όποιαν έλαβον αι έργασίαι της και υπό τήν νέαν διαμόρφωσιν τών Συμβουλίων της, ό ύφιστάμενος παρουσιάζεται τελείως άπροσάρμοστος και

Εικ. 1. 'Από τήν Γεν. Συνέλευσιν τής 5ης Μαρτίου 1972. Εις τó βήμα ό Γεν. Γραμματέας κ. Πασχάλης Μόσχος άναγινώσκει τήν λογοδοσίαν τού Διοικ. Συμβουλίου.

Εικ. 2. 'Από τήν Γεν. Συνέλευσιν τής 5ης Μαρτίου 1972. Εις τās πρώτας σειράς οί συνάδελφοι κ. κ. Θ. Καλλιβρούσης, Κ. Καμπίσης, Γ. Σταματάκης, Δ. Άδαμ, Ν. Τραβασάρος, Καθηγητής Γ. Καραγκούνης, Π. Παπαγεωργίου, Γ. Κούμουλος κ.λ.

δημιουργεί κενά, κατά την διεκπεραίωση της τρεχούσης εργασίας, καλυπτόμενα εκ των ενόντων. Προέβημεν εις διαβήματα δια να μάς παρασχεθῆ ἡ ἀδεια πρὸς σχετική μελέτην, ἢ συζητούμενη ὁμως τελευταίως ἐπάνοδος εἰς τὴν διὰ τῆς ψήφου τῶν μελῶν ἀνάδειξιν τῶν διοικήσεων τῶν ἀναλόγων, ὡς ὁ ἰδικός μας, Ὁργανισμῶν—λῦσιν τὴν ὁποῖαν ἐκθύμως εὐχόμεθα— μᾶς ἐπιβάλλει νέαν ἀναμονήν.

4. Τὸ Β. Διάταγμα περὶ ἐλέγχου «γεωργικῶν» βιομηχανιῶν

Σχετικῶς μὲ τὸ γνωστὸν θέμα, τῆς καταπατήσεως τῶν δικαιοδοσιῶν τοῦ χημικοῦ ἐπαγγέλματος κατόπιν τοῦ Β.Δ. 427 περὶ ἐλέγχου καὶ παρὰ γεωπόνων τῶν λεγομένων γεωργικῶν βιομηχανιῶν, εἶναι ἐπίσης γνωστὰ αἱ ἐνέργειαι μας, ἐπανειλημμέναι καὶ ἐπίμονοι, ἡδὴ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, τὰ μεταγενέστερα δέ, ἐντὸς τοῦ ἔτους 1971, διαβήματά μας, ἔχουν ἐκτεθῆ διὰ τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν». Δυστυχῶς, παρὰ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ κ. Κυπριαίου, τὰς δοθείσας καὶ γραπτῶς κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1970, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου διαμαρτυρίας ἐκ μέρους τῶν ἐνδιαφερομένων βιομηχανικῶν κλάδων, ἢ σύγκλησις τῆς ὑπεσχημένης συσκέψεως, πρὸς συζήτησιν καὶ ὑπόδειξιν τῶν τροποποιητέων διατάξεων τοῦ Διατάγματος τούτου, δὲν ἐπραγματοποιήθη. Ἐν τῷ μεταξύ τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας δὲν ἔθεσε μὲν ἀκόμη εἰς ἐφαρμογὴν τὸν θεσμόν, ἀλλὰ ὀργανώνει σεμινάρια, μίᾳς ὑποτιθεμένης καὶ ἐκ τοῦ προχείρου ἐπιμορφώσεως, ὠρισμένων στελεχῶν του, ἵνα ἀναθέσῃ εἰς αὐτὰ τὴν ἀσκῆσιν τοῦ προβλεπομένου ἐλέγχου. Ἐλεγχος τοῦ ἔργου τῶν εἰδικῶν, ἐπὶ θεμάτων καθαρῶς τεχνικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς, παρὰ ἀνθρώπων ξένων πρὸς αὐτὸ καὶ παντελῶς ἀνίδεων. Περίπτωσις ὑπενθυμίζουσα, εἰς τὸν μακάριον αὐτὸν τόπον, τὴν γνωστὴν πρότασιν τοῦ ἀφελούς καὶ ἀμαθοῦς Μεσολογγίτη, ὅστις ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Τρικούπην νὰ τὸν διορίσῃ μᾶεστρον τῆς ὀρχήστρας, ἀφοῦ τὸ νὰ κουνῆται κανεῖς ἕνα ξυλαράκι καὶ οἱ ἄλλοι νὰ παίζουν τὰ μουσικὰ ὄργανα, τὸ εὔρισκε πολὺ εὐκόλο καὶ ἀπλό. Οἱ γεωπόνοι μας πιστεύουν, ὅτι τὸ κάθε τι ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴν γῆν, ὡς εἶναι αἱ πρῶται ὕλαι ὠρισμένων χημικῶν βιομηχανιῶν, εἶναι θέμα γεωργικόν. Ἴσως καὶ οἱ ἀδάμαντες. Ἐνδεχομένως καὶ οἱ γαιάνθρακες.

5. Ἀπασχόλησις χημικῶν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν

Ὁ ρόλος τοῦ χημικοῦ δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἀπασχόλησίν του εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, τὴν χημικὴν ἔρευναν καὶ τὰς παραγωγικὰς ἐπιχειρήσεις, βιομηχανικὰς καὶ ἄλλας. Εἶναι ἐπίσης σημαντικὸς εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, Ἀνωτάτην καὶ Μέσην, ἰδίᾳ προκειμένου περὶ τῶν χημικῶν τῶν προερχομένων ἐκ τῶν πανεπιστημιακῶν μας σχολῶν, αἵτινες παρέχουν πρὸς αὐτοὺς γνώσεις περισσώτερον προσηρμοσμένας διὰ τὴν ἀσκῆσιν αὐτῆς τῆς ἀποστολῆς.

Σήμερον σημαντικώτατος ἀριθμὸς χημικῶν ὑπηρετεῖ εἰς τὰς ἀνωτάτας σχολὰς μας, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τῶν ἐπιμελητῶν καὶ βοηθῶν, μὲ ἀπασχόλησιν διδακτικὴν, ἐπὶ ὑψηλοτέρου ἐπιπέδου, παραλλήλως πρὸς τὴν ἀσκουμένην παρ' αὐτῶν ἔρευναν. Ἐπίσης ἀξιόλογος ἀριθμὸς, εἰς τὰ πάσης φύσεως φροντιστήρια, τῆς γνωστῆς ἐπιβιοθητικῆς διὰ τοὺς φοιτητὰς διδασκαλίας, καὶ εἰς τὰς διαφόρους μέσας τεχνικὰς σχολὰς. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν, δεδομένου ὅτι ἡ χημεῖα ἀποτελεῖ σήμερον ἐν ἐκ τῶν βασικῶν μαθημάτων τοῦ κύκλου αὐτῆς, εἶναι ἰδιαίτερος σπουδαιότητος καὶ πλέον ἀπαραίτητος ἡ παρουσία των. Ἡδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ ὑπηρετούντων συναδέλφων ὑπερβαίνει τοὺς 80. Πρέπει νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ τονώσωμεν εἰς τοὺς νέους συναδέλφους, ὅτι ὀφείλου νὰ ἐνδιαφερθοῦν ζωηρῶς δι' αὐτὸν τὸν ἐπαγγελματικὸν τομέα. Καὶ μάλιστα, ἀφοῦ ὡς λέγεται, θὰ βελτιωθοῦν κατ' αὐτὰς καὶ αἱ ἀποδοχαὶ τῶν πρωτοδοριζομένων, πρέπει νὰ σπεύσωμεν νὰ τὸν ἐπανδρώσωμεν. Ἡ Μέση Ἐκπαίδευσις εὐρίσκειται ἀναμφισβητήτως μεταξὺ τῶν ἀρμοδιοτήτων τῶν χημικῶν καὶ τῶν καθηκόντων των. Ὡς γνωστὸν, ἡ Ἐκπαίδευσις στερεῖται σήμερον ἐπαρκῶν καὶ ἀξίων στελεχῶν καὶ οἱ χημικοὶ ἀνήκουν εἰς τοὺς πλέον ἐνδεδειγμένους διὰ νὰ καλύψουν τὰ ὑφιστάμενα κενά. Σχετικῶς, κατὰ τὰς τελευταίας παρουσιάσεις μας εἰς τοὺς κ.κ. Ὑ-

πουργῶν καὶ Ὑφυπουργῶν Παιδείας, ὠμιλήσαμεν καὶ ὑπεδείξαμεν τὴν σκοπιμότητα ἀναπτύξεως αὐτοῦ τοῦ κλάδου, τῶν χημικῶν—ἐκπαιδευτικῶν, ἀντὶ τῆς ἐπιζητίας πληρώσεως τῶν κενῶν παρ' ἀναρμοδιῶν, ὡς εἶναι οἱ γεωπόνοι ἢ οἱ ἐπιστρατευόμενοι προχωρημένης ἡλικίας συνταξιούχοι κ.λ. Παρεκαλέσαμεν ἐπίσης περὶ τῆς ἐνισχύσεως του ἠθικῶς καὶ οικονομικῶς, καὶ τῆς διακρίσεως τοῦ κλάδου αὐτοῦ τῶν χημικῶν, ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν τῶν φυσικῶν, παρεχομένων ὅλων τῶν δυνατοτήτων τῆς ἱεραρχικῆς ἐξελίξεως τῶν μελῶν του.

6. Ὁ χημικὸς εἰς τὰς Δημοσίας Ὑπηρεσίας

Ἡ συμμετοχὴ τῶν χημικῶν εἰς τὰς πάσης φύσεως κρατικὰς ὑπηρεσίας εἶναι ἰδιαίτερας δι' αὐτὰς σημασίας καὶ ὠφελιμότητος. Δὲν συμβάλλει μόνον, διὰ τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων, εἰς τὴν εὐρυθμὴν λειτουργίαν των, ἀλλὰ ἀποβαίνει συνήθως καὶ ὑπὲρ τῆς οικονομικῆς των ἀποδοτικότητος. Διὰ τοῦτο—παρ' ὅτι ἀκόμη δὲν ἔχουν γίνῃ ἀντιληπτὰ ὅλαι αἱ δυνατότητες τῆς συμβολῆς των—τὰ περισσώτερα τῶν Ὑπουργείων μας ἔχουν μεταξὺ τῶν ὑπαλλήλων των καὶ χημικούς, ἀλλὰ ἐξ αὐτῶν πολλοὺς τὸν ἀριθμὸν καὶ ἄλλα ὀλίγους. Ὅλων αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν συναδέλφων, ἢ Ἐνωσίς μας, παρακολουθεῖ τὰ θέματά των καὶ ἐνεργεῖ διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀπὸ ἐπαγγελματικῆς πλευρῆς, ἐνίσχυσιν.

Ἡ σημαντικώτερα καὶ πολυανθρωποτέρα ἐκ τῶν χημικῶν δημοσιῶν ὑπηρεσιῶν εἶναι βεβαίως τὸ Γεν. Χημεῖον τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον ἀσκεῖ τὸν ἔλεγχον ἐπὶ πάσης φύσεως παραγωγικῶν δραστηριοτήτων, τῶν σχετιζομένων μὲ τὴν χημεῖαν, τὸν ἀγορανομικὸν ἔλεγχον, τὸν τελωνειακόν, τὸν ἔλεγχον τῶν κρατικῶν προμηθειῶν κ.λπ. καὶ διὰ τοῦ ὁποῖου, ἐκτὸς τῆς κοινωνικῆς προστασίας, τὸ Κράτος ἐπιτυγχάνει καὶ διασφαλίζει μεγάλαν ἔσοδα διὰ τὸν κρατικὸν προϋπολογισμόν του. Ἡ εὐδοκίμως ἐργαζομένη ὑπηρεσία αὐτῆ μὲ τὴν μακρὰν ἱστορίαν της καὶ τὴν πάντοτε ἀποδοτικὴν δραστηριότητά της, θὰ ὀφείλει, πρὸς τὸ συμφέρον πρὸ πάντων τοῦ Κράτους, νὰ ἐνισχυθῆ πολὺ ἀριθμητικῶς. Δυστυχῶς, αἱ εἰς στελεχῆ ἐνισχύσεις της εἶναι πάντοτε περιορισμέναι. Ὁ τελευταῖος διαγωνισμὸς ἐξησφάλισε βεβαίως εἰς αὐτὴν περιπλοὴν ἀκόμη νέους χημικούς, αἱ ἀνάγκαι της ὁμως εἶναι πολὺ μεγαλύτεραι.

Ἐτέρα σημαντικὴ χημικὴ ὑπηρεσία εἶναι ἡ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Οἰκονομίας, ἀρμοδιοτήτων ἐμπορίου, ἡτις περιέργως ἔχει παραμεληθῆ καὶ συνεχῶς φθίνει, ἐνῶ τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο (πρῶην Ἐμπορίου) θὰ ὀφείλει νὰ ἐπανδρωθῆ διὰ μεγάλου ἀριθμοῦ χημικῶν. Ὅχι δὲ μόνον εἰς τὸν κλάδον Ἐρεῦνης καὶ τεχνικοῦ ἐλέγχου ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας τεχνικο-οικονομικῆς φύσεως ὑπηρεσίας του. Διότι, πιστεύομεν, ὅτι ὁ χημικός, μὲ τὰς πολυεῖδεις γνώσεις του, δύναται κατὰ πολὺ ἀποτελεσματικώτερον τρόπον νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς κατευθύνσεις, παρὰ μὲ τὸν νομικὸς ἢ ἄλλους διοικητικούς, μὲ τὸς ὁποῖους συνήθως ἐπανδρῶνται. Ἀλλὰ καὶ ἂν αὐτὸ δὲν εἶναι ἀκόμη, ὡς θὰ ἔπρεπε, νοητόν, νομίζομεν ὅτι εἶναι ἀκατανόητον εἰς τὰς καθαρῶς τεχνικὰς ὑπηρεσίας του, ὡς ἡ Γεν. Τεχνικὴ Διεύθυνσις, ἀπὸ τὰς 48 προβλεπομένας θέσεις χημικῶν αἱ 20 νὰ εἶναι κεναί, αἱ παραγωγαὶ νὰ καθυστεροῦνται, χημικοὶ ἀνώτεροι κατὰ βαθμὸν νὰ ὑπηρετοῦν ὑπὸ διοικητικῶν κατωτέρων των, αἱ ἡγετικά θέσεις νὰ παραμένουν κεναὶ καὶ πολλὰ ἄλλα, ἅτινα δικαίως ἐρμηνεύονται—ἔστω καὶ ἐὰν δὲν εἶναι τοιαύτη ἡ πρόθεσις—ὡς μία κατὰφωρος παραγνώριστις τῶν προσφερομένων ὑπηρεσιῶν των, ὡς παραγκώνισις καὶ ὡς μία περιέργως παράβασις τῶν ἐκ τῆς ὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας ἐπιβαλλομένων. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐνώσεως δι' ἐπανειλημμένων παρουσιάσεων, καὶ παλαιότερον καὶ προσφάτως, ἐζήτησε τὴν διόρθωσιν ὅλων αὐτῶν καὶ ἐλπίζει, μὲ τὸν ὑπὸ κατασκευὴν νέον ὄργανισμὸν τοῦ ὅλου Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, νὰ ἐπιτύχῃ τινὰ ἐκ τῶν ἐπιδιωκόμενων.

Ἀλλὰ καὶ ὁ τομεὺς ἀρμοδιοτήτων Βιομηχανίας τοῦ Ὑπουργείου αὐτοῦ (πρῶην Ὑπουργεῖον Βιομηχανίας) ἐπίσης θὰ ὀφείλει νὰ εἶχεν ἐπανδρωθῆ διὰ περισσοτέρων χημικῶν, καλύτερον ὀργανικῶς διατεταγμένων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ. Θὰ ἐμακρηγορούσαμεν, ὑπὲρ τὸ δέον, ἐὰν ἡσχολούμεθα μὲ ὅλας τὰς ἐπὶ μέρους κρατικῆς ὑπηρεσίας, ἐκείνας αἵτινες ἔχουν ἕνα ὑποτυπώδη ἀριθμὸν χημικῶν ἢ θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν, ἀλλὰ

στερούνται τελείως. Το θέμα είναι γενικώτερον και ανάγεται εις την έν γένει συνειδητοποίησιν των δυνατοτήτων των χημικών έν τῷ κρατικῷ μηχανισμῷ, τὰς ὁποίας ἀκόμη οἱ ἄρμόδιοι δέν ἔχουν ἀντιληφθῆ καί ἐπί τῶν ὁποίων ἡ Ένωσις μάς συνεχίζει τὰς ἐνεργείας τῆς.

Ἡ ἐκ μέρους τοῦ Κράτους παραμέλησις τῆς δεύσης χρησιμοποίησεως χημικῶν, ὅπου ἡ παρουσία των θ' ἀπέβαινε συντελεστική τῆς εὐρύθμου λειτουργίας τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, δέν περιορίζεται μόνον εις τήν μὴ εἰσέτι δημιουργίαν τῶν ἀπαιτούμενων χημικῶν ὑπηρεσιῶν καί ἀκόμη εις τὸ ὀλιγάριθμον τῶν ὑπηρετούντων εις τὰς ἤδη ὑφισταμένας τοιαύτας, ἀλλὰ καί εις τὸ ὅλως ἀνεπαρκές καί ἄνισον τῆς μισθοδοσίας των. Ἐπιβάλλεται ὅπως καί ἀπὸ αὐτῆς τῆς πλευρᾶς δοθῆ ἡ δεύσα προσοχὴ καί καθιερωθῆ ἴση καί δικαία μισθοδοσία, ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀξίαν καί τὸ μέγεθος τῶν προσφερομένων ὑπηρεσιῶν των. Διότι ἄλλως θὰ συνεχίζεται ἡ σήμερον παρατηρούμενη ἀπροθυμία πληρώσεως τῶν κρατικῶν θέσεων καί ἡ ἀδυναμία ἐπιλογῆς, κατὰ τὴν ἐπάνδρωσιν αὐτῶν, μεταξὺ τῶν καλύτερων διαθέσιμων στελεχῶν τοῦ κλάδου.

7. Τὸ συνταξιοδοτικὸν τῶν χημικῶν

Οἱ χημικοὶ, οἱ τοσαῦτα προσφέροντες ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς οἰκονομίας, εἶναι οἱ πλέον παρημελημένοι συνταξιοδοτικῶς. Ἄς ἐπαναλάβωμεν τὸ μεγάλο αὐτὸ παράπονον διὰ μριστὴν φορᾶν. Στερούμενοι ἰδίῳ Ταμείῳ κυρίας ἀσφαλίσεως, συνταξιοδοτοῦνται παρὰ τοῦ ΙΚΑ μὲ δραχμᾶς, τὸ μέγιστον 4.000 καί ἐπί πλέον αὐτοῦ, ἐκ τοῦ Ταμείου Ἐπικουρ. Ἀσφαλ. Χημικῶν, λαμβάνουν ἀκόμη, τὸ μέγιστον, ἐτέρας 1.344 δραχμᾶς. Εἶναι προφανές ὅτι, ὑπὸ αὐτὰς τὰς συνθήκας, ἡ ἐπιβίωσις τῶν ἀπομάχων τοῦ ἐπαγγέλματός μας καθίσταται προβληματική. Ἐτι πλέον δυσχερῆς εἶναι ἡ θέσις τῶν δικαιοδόχων αὐτῶν, μὲ τὰς ἀκόμη μικροτέρας ἀπολαβάς των. Ἡ μακρὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου προσπάθεια τῆς Ένώσεως εἶχε προσκρούσει εις τὸν ἀπὸ 3 ἐτίας μελετώμενον συνταξιοδοτικὸν κώδικα. Μετὰ αὐτὴν τὴν ἀτελεύτητον περιπέτειαν, ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1971 ἤρχισε νέα διαδικασία. Τὸ Ἐργασιῶν Κοινωνικῶν Ἐπηρεσιῶν ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Ἀσφαλιστικούς Ὀργανισμοὺς ὅπως, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐκπροσώπων τῶν οἰκείων ἐπαγγελματικῶν τάξεων καί ἐν συνεχείᾳ συνεννοήσει μετὰ τῆς ἀναλογιστικῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ὑποβάλουν, μετὰ μελέτην, προτάσεις διὰ τὰς κατὰ τὴν γνώμην τῶν δυνατὰς λύσεις πρὸς βελτίωσιν τῶν παροχῶν τῶν παρ' αὐτῶν ἐπιδοτούμενων. Πρὸς τοῦτο ἡ Ένωσις, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ ΤΕΑΧ, κατήρτισαν Ἐπιτροπὴν, ἐκ τῶν ἐκπροσώπων τῶν κλαδικῶν συλλόγων καί μελετᾷ ἀπὸ κοινοῦ τὰς ὑποβληθησομένας προτάσεις. Τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς ἔχει σχεδὸν συμπληρωθῆ καί τὸ πόρισμα θὰ ὑπογραφῆ συντόμως. Σχετικῶς ἐνημερώθησαν καί οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Βορ. Ἑλλάδος. Ἐκ τῆς μελέτης ἀπεδείχθη, ὅτι ὑφίσταται, μὲ τοὺς ὑφισταμένους πόρους, ἡ δυνατότης αὐξήσεως τῶν παροχῶν τοῦ ΤΕΑΧ καί ἀνάλογος θὰ εἶναι ἡ πρότασις τῆς Ἐπιτροπῆς. Προβλέπεται ὅπως αὐταί, διὰ τοὺς ἐφ' ἑξῆς ἐξερχομένους, καταστοῦν ποσοστιαία καί ἀνάλογοι τῶν καταβολῶν καί τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας ἐκάστου ἠσφαλισμένου. Βεβαίως αἱ αἰτηθεῖσαι μελέται ἀφοροῦν μόνον τὰ Ἐπικουρικά Ταμεία, διότι τὸ θέμα τοῦ ΙΚΑ, καθ' ὃ γενικόν, μελετᾶται ἀπ' εὐθείας παρὰ τοῦ Ἐργασιῶν Κοινωνικῶν Ἐπηρεσιῶν.

8. Τὰ ἐπὶ μέρους ἐπαγγελματικὰ θέματα

Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Διοικήσεως τῆς Ένώσεως διὰ τὰ ἐπαγγελματικὰ προβλήματα τοῦ κλάδου δέν περιορίζεται μόνον εις τὰς ἐκτεθείσας περιπτώσεις τῶν μεγάλων κατηγοριῶν. Ἐπεκτείνεται καί εις τὰς ἐπὶ μέρους τοιαύτας τῶν περιωρισμένων ἀριθμητικῶς ὁμάδων καί ἀκόμη τῶν μεμονωμένων ἀτόμων. Ἡ Ένωσις παρακολουθεῖ καί ἐπεμβαίνει, ὅποτε καλεῖται πρὸς τοῦτο, πρὸς ἐπίτευξιν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων. Καί ὡς Διοίκησις αἰσθανομένη ἰκανοποίησιν, διότι μὲ τὸ σημερινὸν κῦρος τῆς Ένώσεως μάς, κατὰ τὰς παρεμβάσεις αὐτάς, ἐπιτυγχάνομεν καλὰ συνήθως ἀποτελέσματα. Δι' αὐτὸν τὸν τομέα, τῶν ἀτομικῶν περιπτώσεων, ὅπως τῆς ἐξευρέ-

σεως τῶν καταλλήλων θέσεων διὰ τοὺς νεοεξερχομένους ἐκ τῶν σχολῶν συναδέλφους ἢ τῆς τοποθετήσεως τῶν διὰ διαφόρους λόγους ἀνέργων, λειτουργεῖ γραφεῖον ἐξευρέσεως ἐργασίας, εις τὸ ὅποιον καταφεύγουν καί ἀπὸ τὰς δύο πλευρᾶς, ἐργοδοταί καί ἐργαζόμενοι, ἰκανοποιουμένων τῶν ἐκτερωθέν ἐπιδιώξεων.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν ἐπιθυμοῦμεν καί ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς νὰ τονίσωμεν, ὅτι ἡ ἐπάνδρωσις τῶν πέραν τῆς πρωτεύουσας παρουσιαζομένων κενῶν θέσεων τῆς βιομηχανίας καί τῶν ἄλλων ὑπηρεσιῶν, ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν καί καθήκον, ἰδίᾳ τῶν νεωτέρων τῆν ἡλικίαν, συναδέλφων. Ὅτι ἡ οἰκονομία μάς, εις αὐτὰς ἀκριβῶς τὰς περιοχάς, πρὸς μεγαλύτεραν ἀξιοποίησιν τῶν πόρων τῆς Χώρας, χρειάζεται περισσότερο τοὺς χημικοὺς μάς καί ὅτι μάς λυπεῖ ἡ σημειοποιημένη ἀπροθυμία ἢ ἡ ἐπίμονος ἐπιδιώξις ἐξευρέσεως ἐργασιῶν μόνον εις περιοχὴν ἐγγύς τῆς Ὀμοιοῦσας ἢ τοῦ Συντάγματος τῶν Ἀθηνῶν. Θὰ ἠθέλαμεν ἀκόμη νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ σημείου, ὅτι ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτη παρατηρηθεῖσα μεγάλη ζήτησις χημικῶν, ἥτις παρείχε τὴν δυνατότητα τῆς τοιαύτης ἐπιλογῆς, ἔπαυσε τελευταίως ὑφίσταμένη καί ὅτι ἤδη ἡ προσφορὰ εἶναι πολὺ μεγαλύτερα τῆς ζητήσεως, ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται ἐκ μέρους ἰδίᾳ τῶν νέων, μεγαλύτερα σπουδὴ διὰ τὴν πληρῶσιν τῶν οἰωνδήποτε ὑφισταμένων κενῶν θέσεων. Ὅπως ἐπίσης, ὅτι ἀπὸ τῆς ἰδικῆς μάς πλευρᾶς μελετῶμεν τὰς ἐμφανιζόμενας τελευταίως συνθήκας καί ἐπιδιώκομεν νὰ κατευθύνωμεν τοὺς συναδέλφους μάς πρὸς νέας εἰδικότητας, αἵτινες παρ' ὅτι ἀνάγονται εις τὸν χημικὸν κλάδον, δέν ἔχουν εἰσέτι ἐπανδρωθῆ, οὕτω δὲ νὰ ἰκανοποιηθῶν αἱ ἐπαγγελματικαὶ ἀπαιτήσεις μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ συναδέλφων.

9. Εἰδικότης βιολογικῆς χημείας ἢ κλινικῆς χημείας

Τὸ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1968 ἀνακινήθην παρὰ τοῦ Συμβουλίου μάς θέμα τῆς ἐπίσημου ἀναγνωρίσεως καί κατοχυρώσεως τῆς εἰδικότητος τῶν βιοχημικῶν ἢ τῶν ἄλλως λεγομένων κλινικῶν χημικῶν, εἶχεν, ὡς γνωστὸν, καταλήξει εις τὴν κατάρτισιν σχετικοῦ σχεδίου Ν. Διατάγματος, ἠδὴ ἀπὸ τριετίας, περιφερομένου ἀνά τὰ γραφεῖα τῶν διαφόρων ἀρμοδίων. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1970 ἐζητούσαμεν ὅπως ἴδωμεν τὸ ἐν λόγω σχέδιον, ἀλλὰ μᾶς ἤρνοντο νὰ λάβωμεν γνώσιν τῆς τελικῆς διατυπώσεώς του, μέχρις ὅτου, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ νέου Ἐργασιῶν Κοινωνικῶν Ἐπηρεσιῶν κ. Μπερνάρη, ἐπροχώρησε τέλος τοῦτο μέχρι τῆς διαλυθείσης Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Κατόπιν τῆς καταθέσεως τοῦ σχεδίου καθωρθώθη ἡ λήψις ἀντιγράφου καί οὕτω ἐλάβομεν γνώσιν τοῦ πλήρους κειμένου του. Αἱ διατάξεις τοῦ ἐν λόγω Διατάγματος, ἀπὸ τῆς μᾶς πλευρᾶς, τῆς ἀναγνωρίσεως δηλ. τῆς εἰδικότητος εις τοὺς χημικοὺς, τοὺς ἤδη ἐργαζομένους εις αὐτὴν, μᾶς ἰκανοποιούην, ἐνῶ ἀπὸ τῆς ἄλλης, τῆς πλευρᾶς τῶν μελλόντων νὰ εἰδικευθῶν, εἶναι τελείως ἀντιεπισημονικαὶ καί παράλογοι, ἐμφερούμενα ἀπὸ τὸ στενὸν πνεῦμα τῆς παρεμποδίσεως τῶν χημικῶν πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς εις τὸ μέλλον. Ἡ τοιαύτη πρόθεσις, διὰ τῆς ἐπιβολῆς εις τοὺς τελευταίους ἐπιμορφώσεως διὰ 6 ἐπὶ πλέον καθαρῶς ἱατρικῶν μαθημάτων, τελείως ἐξένον διὰ τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν, εἶναι προφανῆς. Γνωρίζετε ἤδη τὰ διαβήματά μάς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὰς παρουσιάσεις μάς εις τοὺς ἀρμοδίους καί τὰ κατατεθέντα ὑπομνήματα εις τὸν κ. Ἀντιπρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καί τὸν κ. Ἐργασιῶν Κοινωνικῶν Ἐπηρεσιῶν, ἐκ τῶν λεπτομερῶν σχετικῶν δημοσιευμάτων τοῦ τεύχους Ἰανουαρίου τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν». Μεταγενεστέρως ἐκλήθη σύσκεψις ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ κ. Ἐργασιῶν Κοινωνικῶν Ἐπηρεσιῶν ἀπὸ συμφώνων λύσεως, εις ἣν ἔλαβον μέρος οἱ Πρόεδροι τῶν ἱατρικῶν σωματείων κ.κ. Σαμαρᾶς, Ρωμανὸς καί Παπαδάκης, οἱ ἱατροὶ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ.κ. Γαρδικᾶς, Βασιλειάδης καί Παπαβασιλείου, οἱ ἱατροὶ ὑπηρεσιακοὶ παράγοντες καί ὁ Πρόεδρος τῆς Ένώσεως, μετὰ τῶν Βιοχημικῶν κ.κ. Σακλαρῖδη καί Δημητρούλια, τῶν τελευταίων παριστομένων ἀνεπιστήμων. Ἡ κατ' αὐτὴν ἀντίθεσις τῆς ἱατρικῆς πλευρᾶς ὑπῆρξεν ἔντονος καί ἀμετακίνητος, γεγονός τὸ ὅποιον μάς ὑπεχρέωσεν εις τὴν ὑποβολὴν καί νέου ὑπομνήματός μάς καί εις τὴν συνέχισιν τοῦ δικαίου ἀγῶνος μάς, πρὸς βελτίωσιν τῶν ἀπαραδέκτων διατάξεων τοῦ σχεδίου. Τὸν ἀγῶνα τοῦτον θὰ

συνεχίσωμεν μετά σθένους κατά την κατ' αὐτὰς συζήτησιν τοῦ ἐν λόγῳ σχεδίου εἰς τὴν νέαν Συμβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν, ὅπου καὶ συντόμως θὰ κατατεθῆ.

10. Ἀνακατατάξεις εἰς τὸ Διοικ. Συμβούλιον τῆς Ἐνώσεως

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπὸ λογοδοσίαν περιόδου ἔλαβον χῶραν δύο ἀναμορφώσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως. Ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν προήλθε συνεπεία τῶν δημιουργηθέντων κενῶν κατόπιν τῆς παραίτησεως δύο ἐκ τῶν βασικῶν στελεχῶν του. Ἀρχικῶς ὑπέβαλε τὴν παραίτησιν τοῦ ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Δ.Σ. κ. Ἀδαμ. Δερλερές, ἀπὸ 22.2.1971, διότι ἡ συνεχῶς αὔξανόμενη ὑπηρεσιακὴ του ἀπασχόλησις, ὡς Γεν. Τεχν. Διευθ. τῆς Ἐταιρίας Λιπασμάτων, δὲν τοῦ ἀφηνεῖ τὸν ἀπαιτούμενον διαθέσιμον χρόνον διὰ συμμετοχὴν εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Συμβουλίου. Ἡ ἀποχώρησις τοῦ κ. Δερλερέ περιωρίσθη εἰς τὴν ἐν τῷ Συμβουλίῳ θέσιν του καὶ ὄχι καὶ ἀπὸ τὴν θέσιν του ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ Ἐπιτροπῇ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξακολουθεῖ ἐκπροσωπῶν τὴν βιομηχανίαν. Ἀκολούθως, εὐθύς μετὰ τὴν Γεν. Συνέλευσιν τῆς 7.3.1971, ὑπέβαλε τὴν παραίτησιν τοῦ ὁ Γεν. Γραμματεὺς κ. Γ. Σταματάκης, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 9.3.71, «διὰ λόγους κοπώσεως», ὡς ἀναγράφεται εἰς τὸ σχετικὸν ἔγγραφο αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐν συνεχείᾳ προγενεστέρων παραπόνων αὐτοῦ καὶ τῆς δυσφορίας του, τῆς προερχομένης ἐκ τῆς μὴ ἐπιλύσεως τῶν ἐκκρεμοῦσων, νομοθετικῶν ἰδίᾳ, ἀπαιτήσεων τῆς Ἐνώσεως. Παρ' ὅτι τὰ δημιουργηθέντα κενά, ἐκ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν συναδέλφων, ὑπὸ τὴν νέαν διάρθρωσιν τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐνώσεως, δὲν ἐδημιούργησεν ἀνάσχεσιν τινὰ τῶν ἐργασιῶν τῆς, παρεκαλέσαμεν ἐπανειλημμένως, προφορικῶς καὶ ἐγγράφως, τὸν κ. Ὑπουργόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεστάλησαν ἀμέσως αἱ ὑποβληθεῖσαι παραίτησεις, ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναπλήρωσιν. Αὕτη ἐγένετο τέλος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 60487/9440)25.8.71 κοινῆς ἀποφάσεως τῶν κ.κ. Α' Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως, Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν καὶ Ὑπουργοῦ Βιομηχανίας διὰ τῶν κ.κ. συναδέλφου Π. Μόσχου καταλαβόντος τὴν θέσιν τοῦ Γεν. Γραμματέως καὶ τοῦ συναδέλφου χημικοῦ μηχανικοῦ Γ. Παναγοπούλου, ὡς Συμβούλου. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀντιπροέδρου ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ Συμβούλου τὸ παλαιὸν μέλος αὐτοῦ κ. Ι. Κατσούλης. Ὡς γνωστὸν τὸ Συμβούλιόν μας διέτρεχε διετὴ θητείαν, ἀπὸ 11.12.1970, ὅτε τοῦτο ἐγκατεστάθη παρὰ τοῦ κ. Κυπριαίου. Τὰ ὡς ἄνω νέα μέλη του ὄρισθησαν διὰ τὸ ὑπόλοιπον χρονικὸν διάστημα τῆς θητείας τούτης. Ἦτο ἐπομένως ἐπιβεβλημένη ἡ ἀνανέωσις τῆς θητείας μετὰ τὴν λήξιν τῆς διετίας, ἥτοι ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1971, ἥτις καὶ ἐγένετο διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 463)3.1.1972 κοινῆς ἀποφάσεως τῶν κ.κ. Α' Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως, Ὑπουργοῦ Ἀναπληρωτοῦ Ἐθν. Οἰκονομίας καὶ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν. Ἡ σύνθεσις τοῦ νέου Συμβουλίου διειρηθῆ ἡ αὕτη, ἡ ἥδη ὑφισταμένη, μὲ μόνην ἀλλαγὴν ἐνὸς μέλους αὐτοῦ, εἰσελθόντος ἐν αὐτῷ, τοῦ κ. Χρ. Ἰορδανίδου, χημικοῦ μηχανικοῦ, ὅστις καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ ἀποχωρήσαντος κ. Ν. Μπούρα. Ἡ ὄρισθεῖσα νέα θητεία εἶναι ἐπίσης διετής. Τὸ σημερινὸν Συμβούλιον θὰ ἠῦχето ὅπως, μετὰ τὴν τακτοποίησιν ὄρισμένων ἐν ἐξελίξει θεμάτων, ἰδίᾳ τοῦ ἐπιστημονικοῦ τομέως, δώσῃ καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας του, τὴν θέσιν του εἰς ἐκείνους - καὶ πρὸ παντὸς νεωτέρους τὴν ἡλικίαν - τοὺς ὁποίους θὰ προέκρινε τὸ Σῶμα τῶν Χημικῶν.

11. Γενικὴ ἢ ἀναγνώρισις τῆς Ἐνώσεώς μας

Ἐάν ὁμως αἱ ἐπὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ τομέως διεκδικήσεις τῆς Ἐνώσεως δὲν ἔτυχον ἀκόμη τῆς ἀπαιτουμένης ἰκανοποίησεως παρὰ τῶν ἄρμοδιων κρατικῶν παραγόντων, ὀφείλει νὰ σημειωθῆ ὅτι αὐτὰ δὲν ἔπερασαν καὶ ἀπαρατήρητοι. Αἱ συνεχεῖς προσπάθειαι τοῦ Διοικ. Συμβουλίου ἐκίνησαν τὴν δέουσαν προσοχὴν καὶ ἐδημιούργησαν εὐμενὲς κλίμα, τὸσον παρὰ τῇ κρατικῇ ἡγεσίᾳ ὅσον παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ. Ὑφίσταται ἤδη στερεὰ ἡγεσιὰ διὰ τὸν σημαντικὸν ρόλον, τὸν ὁποῖον διαδραματίζομεν καὶ διὰ τὰ ἐπίδικα θέματα τῶν χημικῶν, ἡ ὁποία εἶναι ἀξιόλογος καὶ ἡ ὁποία ἀσφαλῶς, συντόμως, πολλὰ δὲ ἀποδῶσῃ. Ὁ μέχρι πρό τινος ἀ-

φανὴς κλάδος μας εὐρίσκεται ἤδη εἰς τὸ προσκηνίον τῆς δημοσιότητος καὶ παρακολουθεῖται μὲ γενικὸν ἐνδιαφέρον. Ἰδιαίτερος εἴμεθα εὐγνώμονες εἰς τὸν ἡμερήσιον καὶ περιοδικὸν τύπον, ὅστις παρακολουθεῖ καὶ προβάλλει μὲ ἐξαιρετικὴν ἐμφρασιν τὰ θέματά μας.

Ἐνδεικτικὸν τῆς ἀλλαγῆς τοῦ διὰ τὸν χημικὸν κλάδον κλίματος, εἶναι ὅτι ἐπιζητεῖται ἤδη ἡ συμμετοχὴ ἀντιπροσώπων αὐτοῦ εἰς πολλὰς κρατικὰς ἐπιτροπὰς, ὅπως ἐπίσης ὅτι ἐπιδιώκεται ἡ συμμετοχὴ του εἰς ὅλας τὰς ὑψηλοῦ ἐπιπέδου δημοσίας κρατικὰς ἐκδηλώσεις, ἐπιστημονικὰς καὶ κοινωνικὰς.

12. Τὸ μισθολογικὸν τῶν χημικῶν

Αἱ ἀποδοχαὶ τῶν χημικῶν, τῶν εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις ἐργαζομένων, ἔχουν σημειώσει τελευταίως, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, βελτίωσιν, ἀνευ ὁμως ἰσότητος καὶ ὁμοιομορφίας. Εἰς τινὰς τῶν περιπτώσεων εἶναι ἰκανοποιητικαί, εἰς πολλὰς μέτρια καὶ εἰς ἄλλας πενιχραί. Ἡ συλλογικὴ σύμβασις ἐργασίας, τῆς ὁποίας τὰ ὀριζόμενα κλιμάκια ἀποτελοῦν ἀπλῶς τὸ καταβλητέον ἐλάχιστον, ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ τοῦτο βᾶσιν διαπραγματεύσεως, εἶναι ἤδη ξεπερασμένη. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν πρωτοβουλίαν καταγγελίας τῆς ὑφισταμένης συμβάσεως ἔχει ὁ Σύλλογος Χημικῶν Βιομηχανίας, κατ' αὐτὰς δέ, ἀπὸ κοινοῦ μὲ αὐτὸν, θὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἐναρξιν τῆς σχετικῆς διαδικασίας.

Ἐκεῖ ὅπου αἱ ἀποδοχαὶ τῶν χημικῶν εἶναι ἀπαραδέκτως μικραί, εἶναι εἰς πολλὰς τῶν περιπτώσεων τῶν ἐπὶ συμβάσει κρατικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν μονίμων ὑπαλλήλων πολλῶν κρατικῶν χημικῶν ὑπηρεσιῶν, ὅπου, ἐκτὸς τῆς ὑφισταμένης γενικῶς πενιχρᾶς μισθοδοσίας των, εἶναι πολὺ χαμηλὴ καὶ ἡ ἀρχικὴ ἔνταξις τῶν χημικῶν καὶ πολὺ περιορισμένη ἡ ἱεραρχικὴ των ἐξέλιξις. Ὡς ἤδη καὶ προγενεστέρως εἴπομεν, ἡ μισθολογικὴ τακτοποίησις τῶν χημικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἶναι ἐπιβεβλημένη καὶ ἐπείγουσα.

13. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐπιστημονικοῦ τομέως τῆς Ἐνώσεως

Ἡ Ἐνωσις Ἑλλήνων Χημικῶν, κατὰ τὴν διαρρεύσαν 4ετίαν, ἐπρόσβεν ἰδιαίτερος καὶ ἀνέπτυξε μεγάλως τὸν ἐπιστημονικὸν τῆς τομέα. Αἱ πρόοδοι τῆς χημικῆς ἐπιστήμης τῶν τελευταίων ἐτῶν καὶ τῆς μετ' αὐτῆς συνδεομένης τεχνολογίας, ἐπιβάλλουν εἰς τοὺς χημικοὺς τῆς ἐρένης καὶ τῆς παραγωγῆς, τὴν συνεχῆ παρακολούθησιν αὐτῶν, ὥστε νὰ εἶναι ἀπολύτως κάτοχοι τῶν ἀπαιτούμενων γνώσεων καὶ οὕτω νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ διὰ νὰ συνεισφέρουν ἀποδοτικῶς εἰς τὴν συνεχῶς προοδεύουσαν οἰκονομίαν τῆς Χώρας. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐνώσεως πιστεύει ὅτι, εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ἀνευ τῆς ἐπὶ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου μορφώσεως καὶ τῆς συνεχοῦς ἐνημερώσεως ἐπὶ τῶν ἐξελίξεων τῆς ἐπιστήμης, ὁ τεχνικός δὲν δύναται νὰ ἀναπτυχθῆ ἐπαγγελματικῶς. Καὶ ὅτι ἡ δικαία ἀξίωσις του διὰ τὴν ἰκανοποίησιν τῶν ἀπὸ ἐπαγγελματικῆς πλευρᾶς ἀπαιτήσεων, ἐδραιοῦται ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἀναλόγου μορφωτικῆς κατάρτισεως καὶ ἐνημερότητος.

Ἡ ἀπὸ αὐτῆς τῆς κατευθύνσεως τελευταία προσπάθειά μας, ἥτις κατὰ τὸ ὑπὸ λογοδοσίαν ἔτος ἀπετέλεσεν ἰδιαίτερας σημασίας διὰ τὸ σῶμα τῶν χημικῶν ἐπίτευξιν, ὑπῆρξεν ἡ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς. Αὕτη ἀναγγελθεῖσα ἤδη ὡς σχεδίασις κατὰ τὴν Γεν. Συνέλευσιν τοῦ Μαρτίου 1971, κατέστη, ἐντὸς τοῦ λήξαντος ἔτους, πραγματικότης. Ὡς ὄργανισμὸς ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἐνώσεως μας ἀνέλαβεν ὅλας τὰς ἀρμοδιότητας, τὰς ὑπαγομένους εἰς τὰς ἄλλοτε ἰδιαίτερος ὑφισταμένης ἐπιστημονικὰς χημικὰς ἐταιρείας τῶν μεγάλων Χωρῶν. Τελευταίως, ὁ θεσμὸς αὐτὸς, τῆς ὑπάρξεως ἀνεξαρτήτων ἐταιρειῶν, ἔχει πεπρασθῆ καί, ὡς ἔχει καθιερωθῆ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Η.Π.Α., αἱ δύο ὁργανώσεις, ἡ καθαρῶς ἐπιστημονικὴ καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ, συνυπάρχουν, ὡς ἐνιαία ὁργανώσεις. Τοῦτο τὸ παράδειγμα ἠκολούθησαμεν καὶ ἡμεῖς δημιουργήσαντες τὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐπιτροπὴν. Βεβαίως, σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου, καὶ ἐὰν ἤθελε κριθῆ, μὲ τὴν πρόδον τῶν ἐργασιῶν τῆς, ὅτι θὰ ἦτο σκοπιμώτερα ἡ ἀνεξαρτητοποίησις τῆς, τότε ὑφίσταται πάντοτε ἡ δυνατότης τῆς μετατροπῆς αὐτῆς εἰς ἀνεξάρτητον σωματεῖον, ἰδιω-

τικού δικαίου, παραλλήλως εργαζόμενον με την Ένωσιν και όχι ως σήμερον, υπαγόμενον υπ' αυτήν.

Ὡς θὰ σᾶς εἶναι γνωστόν, ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ διατελεῖ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γ. Καραγκούνη, μὲ Γενικὸν Γραμματέα τὸν Ὑψηλὸν κ. Γ. Κουμουλιανὸν καὶ μέλη τοὺς ἑκπρόσωπους τῶν ἀντιστοιχῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν Καθηγητὰς κ.κ. Δ. Γιαννακουδάκη, Δ. Θεοδωρόπουλον, Δ. Κατάκη καὶ Κ. Σάρδη. Μετέχουν ἐπίσης ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Κ.Π.Ε. «Δημόκριτος» κ. Θ. Τσατσᾶς, ὡς ἑκπρόσωπος αὐτοῦ, ὁ Γεν. Τεχν. Διευθὴν τῆς Ἐταιρίας Λιπασμάτων κ. Ἀδαμ. Δερλερῆς ὡς ἑκπρόσωπος τῆς βιομηχανίας καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως κ. Ι. Κανδήλης, ὡς ἑκπρόσωπος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῆς ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς.

14. Ἡ δραστηριότης τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ ἔκδοσις τοῦ νέου περιοδικοῦ

Μεταξὺ τῶν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος δραστηριοτήτων τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς, ὡς εἶναι αἱ ἐπὶ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου ἐπιστημονικαὶ ὁμιλίαι, ἡ ἔναρξις μελέτης διὰ τὴν ὁρολογίαν, ἥτις διὰ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν τῶν ξένων χημικῶν ὀρων, ἡ ἐπίσκεψις βιομηχανιῶν πρὸς ἐξέτασιν τῶν προβλημάτων τῶν κ.λ., ὡς πλεόν σημαντικὴ ὑπῆρξεν ἡ ὀργανώσις τῆς νέας σειρᾶς, τῆς καθαρῶς ἐπιστημονικῆς, τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν». Τὸ πρῶτον τεύχος Ἰανουαρίου-Φεβρουαρίου 1972 τῆς ἐν λόγω ἔκδοσεως ἐκυκλοφόρησε πρὸ μηνὸς καὶ ἔχει ἀποσταλῆ εἰς ὅλα τὰ ἐν ταμειακῇ ἐνημερότητι μέλη τῆς Ἐνώσεως.

Ἡ νέα αὕτη σειρά τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν», ἀποτελοῦσα τὴν συνέχειαν τῆς 37ετοῦς ἱστορίας τοῦ περιοδικοῦ μας, εἶναι προσηρμοσμένη πρὸς τὰς συγχρόνους ἐπιστημονικὰς ἀπαιτήσεις, ἀνωτέρου ἐπιπέδου, καὶ φιλοδοξεῖ ὅπως καταστή τὸ Ἐθνικὸν Χημικὸν Περιοδικὸν τῆς Ἑλλάδος. Δι' αὐτοῦ θὰ προβάλλεται ἡ ἐπὶ τῆς βασικῆς χημικῆς ἐρεῦνης προσφορὰ πρὸς ἐνημερωσιν τῶν ἀγνωστών τῆν γλώσσαν τοῦ βασικοῦ κειμένου, μὲ ἀντίστοιχον εὐρεῖαν περίληψιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἀγγλικὴν. Ἡ δημοσίευσις τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, μόνον μετὰ τὸν αὐστηρὸν τῶν ἔλεγχον παρὰ κριτῶν ἐπιλεγόμενον μεταξὺ τοῦ ἐπιτελείου τῶν συνεργαζομένων ἐξεχόντων ἑλλήνων καὶ ξένων ἐπιστημόνων, διασφαλίζει τὴν ἀνωτερότητα καὶ πρωτοτυπίαν τῆς καταχωριζομένης ὕλης καὶ κατατάσσει τὸ περιοδικὸν μας εἰς τὴν αὕτην σειράν, μὲ τὰ ὑφιστάμενα ξένα τοιαῦτα, διεθνούς κύρους.

Διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐγκαινιασθείσης ἔκδοσεως κατεβλήθησαν πολλοὶ κόποι καὶ ἀπτήθη πολὺς χρόνος. Πρὸς διεκπεραίωσιν τῆς ὅλης διὰ τὸ περιοδικὸν αὐτὸ ἀπαιτουμένης ἐργασίας, καθηρτίσθη ἰδιαιτέρα Ἐπιτροπὴ, συνεργαζομένη μετὰ τῆς Ἐπιστημονικῆς, ὡς Ἐπιτροπὴ Ἐκδόσεως, εἰς τὴν ὁποῖαν ὀρίσθησαν καὶ προσφέρουν φιλοτίμως τὰς ὑπηρεσίας τῶν ἐκλεκτῶν συνάδελφοι. Ἐκτὸς τῶν παλαιότερων, περὶ τὸ περιοδικὸν ἀσχολουμένων, τοῦ Ὑψηλοῦ κ. Γ. Κουμουλιανοῦ, Γεν. Γραμματέως τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκδόσεως καὶ τοῦ κ. Π. Δημόσιου ὡς Γεν. Γραμματέως αὐτῆς, συμμετέχουν ἐπίσης οἱ συνάδελφοι κ.κ. Χρ. Ἰορδανίδης, Γ. Λευκαδίτης, Γ. Μαργαμένου-Λεωνιδοπούλου, Ι. Νικολάβουρας καὶ Ι. Τσαγκάρης.

Βεβαίως, αἱ ἀπαιτηθόμενα δαπάναι διὰ τὴν πολυτελεῖα αὐτῆν ἔκδοσιν θὰ εἶναι πολὺ μεγάλα, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίτευξις, ἡ ἀποτελοῦσα ἤδη σταθμὸν διὰ τὴν πρόδοσιν τῆς χημικῆς ἐπιστήμης ἐν τῇ Χώρας, εἶναι ὅλος ἐξαιρετικῆς σημασίας καὶ ἰδιαιτέρας τιμῆς διὰ τὴν Ὀργάνωσιν μας. Διὰ τὸ θέμα τῆς δημιουργουμένης ἐτησίως δαπάνης, ἥτις μᾶς ὑποχρεώνει εἰς ὀρισμένας προτάσεις διὰ τὴν δέουσαν ἀντιμετώπισιν τῆς, θὰ ἐπιτρέψητε νὰ ἐπανέλθωμεν καὶ νὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς τὸ τέλος τῆς λογοδοσίας μας, καθ' ὃ ἀναγόμενον εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν ἐν γένει οἰκονομικῶν τῆς Ἐνώσεώς μας.

Ἡ ἑτέρα σειρά, ἡ Γενικὴ, τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν» καὶ αὕτη συνεχῶς πλουτιζομένη, θὰ συνεχίσῃ ἐπίσης, ἐπὶ διευρυνόμενων ἐπιστημονικῶν βάσεων, τὴν ἔκδοσιν τῆς. Αὕτη θὰ δημοσιεύῃ τὰ πάσης φύσεως ἐπιστημονικὰ ἄρθρα ἐπισκοπήσεως καὶ τὰς ἐπὶ ἀναλυτικῶν μεθόδων καὶ σχετικῶν ἐξαγομένων μελέτας, ὡς καὶ τὰς τεχνολογικὰς καὶ γεωργοοικονομικὰς. Ἐπίσης τὴν τακτικὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν εἰδησιογραφίαν.

15. Λοιπαὶ ἐπιστημονικαὶ ἐκδηλώσεις

Ὁ χρόνος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ὅπως ἀσχοληθῶμεν σήμερον λεπτομερικῶς ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ τομέως δραστηριοτήτων τῆς Ἐνώσεως, τόσον ἐκείνων τῶν ὀργανουμένων παρὰ τῆς Ἐπιστημονικῆς τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅσον καὶ ἐκείνων αἵτινες ἔλαβον χώραν ἀπ' εὐθείας διὰ τῆς Διοικήσεώς τῆς. Ἄλλωστε αἱ στήλαι τῆς Γεν. Ἐκδόσεως τῆς «Χημικῶν Χρονικῶν» δὲν παύουν νὰ σᾶς ἐνημερώνουν λεπτομερῶς ἐπὶ ὅλων αὐτῶν.

Αἱ τρεῖς σειραὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ὁμιλιῶν, αἱ ὀργανουμέναι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐνώσεως, ὑπῆρξαν σημαντικῶν ἔργων καὶ συνεχίσθησαν λίαν ἀποδοτικῶς καὶ κατὰ τὸ διαρῆυσαν ἔτος. Κατατάσσονται, ὡς γνωστόν, εἰς τρεῖς κατηγορίας.

Τὰς διδομένας εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἐνώσεως ἐπὶ θεμάτων τῆς χημείας, τῆς φυσικῆς καὶ τῶν ἐφαρμογῶν τῶν.

Τὰς διδομένας ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ «Ἰδρύματος Εὐγενίδου» εἰς τὸ μεγάλο Ἀμφιθέατρο αὐτοῦ, ἐπὶ γενικῆς φύσεως ἐνδιαφερόντων θεμάτων καί,

Τὰς διδομένας ἐν συνεργασίᾳ τῆς Ἐπιστημονικῆς μας Ἐπιτροπῆς μετὰ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ τῶν Ἐρευνητικῶν Ἰδρυμάτων «Δημόκριτος» κ.λπ. εἰς τὸ Ἀμφιθέατρον τοῦ Ἐθν. Ἰδρύματος Ἐρευνῶν, ἐπὶ θεμάτων ἀνωτέρου ἐπιπέδου, μετὰ συζήτησεως ἐπ' αὐτῶν, ἐπακολουθοῦσης τῆς ὁμιλίας.

Ἡ σχετικὴ προσπάθεια ὑπῆρξε κατ' ἐξοχὴν γόνιμος καὶ συνέβαλεν εἰς εὐρύτεραν κίνησιν, ἥτις εἶχεν ἀντίκτυπον καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων συναφῶν ἐπιστημονικῶν ὀργανώσεων. Ἐδημιουργήθη κίνησις πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ συζήτησιν ἰδιαιτέρου ἐνδιαφερόντος θεμάτων, τόσον διὰ τὰ μέλη τῶν οἰκείων τάξεων, ὅσον καὶ διὰ τὸ εὐρύτερον κοινόν. Δεῖγμα τῆς τοιαύτης δραστηριότητος τῆς Ἐνώσεως ἀποτελεῖ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν γένει ὀργανωθεισῶν παρ' αὐτῆς ὁμιλιῶν, ἐντὸς τῆς συμπληρωθείσης 4ετίας, ὅστις ἔφθασε τὰς 60.

16. Ἐπιστημονικοὶ διαγωνισμοὶ καὶ ἔπαθλα

Ὡς εἶναι εἰς ὑμᾶς γνωστόν, εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν μας πρόγραμμα περιλαμβάνεται —μὲ ὅλους ἰδιαιτερον μάλιστα τὸ ἐνδιαφέρον μας— ἡ τόνωσις τοῦ τομέως τῆς χημικῆς ἐρεῦνης καὶ ἰδίᾳ τῆς ἐφηρμοσμένης, διὰ τῆς προκηρύξεως σχετικῶν διαγωνισμῶν καὶ τῆς ἀπονομῆς χρηματικῶν ἐπάθλων, πρὸς βράβειον τῶν καλυτέρων, ἐκ τῶν εἰδικῶς ἐκτελουμένων καὶ ὑποβαλλομένων πρὸς κρίσιν, ἐρευνητικῶν ἐργασιῶν. Ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου προσπάθειά μας ἀποβλέπει εἰς τὴν καθιέρωσιν καὶ ἐν Ἑλλάδι τοῦ εἰς τὰς προηγμένας ξένας χώρας ὑφισταμένου θεσμοῦ, τῆς συνεργασίας τῶν βιομηχανιῶν μετὰ τῶν πανεπιστημιακῶν καὶ ἄλλων ἐρευνητικῶν ἰδρυμάτων, διὰ τὴν ἐπίλυσιν, δι' ἐρευνητικῶν ἐργασιῶν, προβλημάτων τοῦ ἐνδιαφερόντος τῶν. Τοῦτο δέ, εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἐρεῦνης, τῆς διεξαγομένης ἀπ' εὐθείας παρ' αὐτῶν, διὰ τῶν στελεχῶν τῶν, εἰς τὰ ἰδικὰ τῶν ἐρευνητικῶν ἐργαστηρίων. Ἡ προσπάθειά μας ἐγκαινιασθεῖσα ἀπὸ διετίας καὶ ἀποβλέπουσα πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν, δὲν ἀπέδωκεν ἀκόμη πολλά. Ἐπίλοιπον ὅμως περισσότερα σὺν τῇ προόδῳ τοῦ χρόνου.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς βιομηχανίας ἔχουν ἤδη προκηρυχθῆ, διὰ τῆς Ἐνώσεως, οἱ ἐξῆς διαγωνισμοί: α) Διὰ χρηματοδότησεως τῆς βιομηχανίας χρωμάτων καὶ βερνικῶν ΧΡΩΤΕΧ εἰς «μνημὴν Ἀποστ. Γ. Τσιμπούκη» δύο βραβεῖα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν πρωτοτύπων ἐργασιῶν ἐπὶ θεμάτων ἐκ τῆς καθαρᾶς χημείας, τῆς ἐκλογῆς τῶν διαγωνισθησομένων. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἀπενεμήθη ἤδη. Τὸ δεῦτερον διατρέχει τὸν χρόνον, τὸν προβλεπόμενον ὑπὸ τῆς προκηρύξεως του καὶ πρόκει-

ται να άπονεμηθή περί τὸ τέλος τοῦ ἔτους. β) Διὰ χρηματοδοτήσεως τῶν μεταλλευτικῶν ἐπιχειρήσεων «Νικ. Μπούρας» δύο ἐπίσης βραβεῖα, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν πρωτοτύπων ἐργασιῶν ἐπὶ θεμάτων μεταλλευτικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἐκ αὐτῶν τῶν βραβείων τοῦ πρώτου συνεπληρώθη ὁ χρόνος, ἀλλὰ δὲν ἀπενεμήθη, διότι ἡ ὑποβληθεῖσα ἐργασία δὲν ἀνταπεκρίνεται πρὸς τοὺς ὅρους τῆς προκηρύξεως. Κατόπιν τούτου ὁ διαγωνισμὸς ἐπανελήφθη. Τοῦ δευτέρου ὁ χρόνος συμπληροῦται συντόμως καὶ θὰ προχωρήσῃ ἡ διαδικασία τῆς κρίσεως τῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς ἀπονομῆς τοῦ βραβείου.

Ἐπίσης ἡ Ἐνωσις, διὰ χρηματοδοτήσεως ἐκ τοῦ ἰδιοῦ της Ταμείου, προεκήρυξε δύο ἐπαθλα, πρὸς βράβεισιν ἱστοριοτεχνικῶν μελετῶν ἐπὶ θεμάτων ἀναγομένων εἰς τὸν Ἄγωνα τοῦ 1821, ἐπ' εὐκαιρίας τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 150ετηρίδος αὐτοῦ. Αἱ μελέται, ὡς γνωστόν, ὑπεβλήθησαν πρὸς τινος, ἐκρίθησαν καὶ ἡ ἀπονομή τῶν βραβείων ἐγένετο εἰς πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἐνώσεως, τὴν 7ην παρελθόντος Δεκεμβρίου, καθ' ἣν μᾶς ἐτίμησε καὶ ὠμίλησεν ἀπὸ τοῦ βήματός μας ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν Καθηγητῆς κ. Δ. Τσάκωνας. Τὸ ὑπὸ ἐκδοσιν τεῦχος τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν» θὰ εἶναι ἀφιερωμένον ἀκριβῶς εἰς αὐτὴν τὴν ἐκδήλωσιν.

Ὁ θεσμὸς τῶν ἐπιστημονικῶν διαγωνισμῶν, ὡς πιστεύει ἡ Διοίκησις τῆς Ἐνώσεως, πρέπει νὰ καθιερωθῇ εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα καὶ νὰ τύχῃ ἐνθάρρυνσεως καὶ οἰκονομικῆς ἐνίσχυσεως. Πρὸς τοῦτο ὁμῶς πρέπει νὰ ὑπάρξουν πρόθυμοι ἀθλοθέται καὶ νὰ προταθοῦν θέματα ἐρεύνης ζωτικῶ ἐνδιαφέροντος. Ὡς φορεὺς τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ, ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων Χημικῶν παρέχει ὅλην τὴν δυνατότητα τῆς ἐδραιώσεώς του καὶ ὅλα τὰ ἐχέγγρα αὐτῆς ἀδιαβλήτου διεκπεραιώσεως τῶν σκοπῶν του.

Ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως αὐτῆς ἡ Ἐνωσις μας, ἥτις συνεργάζεται καὶ τυγχάνει τῆς προστασίας τῆς Ὑπηρεσίας Ἐπιστημονικῆς Ἐρεύνης καὶ Ἀναπτύξεως, σκοπεῖ νὰ ζητήσῃ τὴν εἰδικὴν συμπαράστασίν της, προτείνουσα μέτρα πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν νέων ἐρευνητῶν μας.

17. Ἡ Γεν. Χημικὴ Βιβλιοθήκη

Ἡ Βιβλιοθήκη μας, ἐξυπηρετοῦσα τοὺς συναδέλφους τῆς βιομηχανίας καὶ τοὺς σπουδαστὰς τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, ἐξακολουθεῖ πλουτιζομένη μὲ τὰ βασικὰ χημικὰ περιοδικὰ, ἐν τῷ μέτρῳ φυσικὰ καὶ πρὸς τοῦτο θὰ ἀποδυνάμωσιν εἰς νέαν κατ' αὐτὰς ἐξόρμησιν. Ἡ ἐξασφάλισις τῶν διὰ τὴν βιβλιοθήκην ἀπαιτουμένων πιστώσεων ἐπετεύχθη κατὰ τὸ διαρρῦσαν ἔτος χάρις εἰς τὰς χρηματικὰς δωρεὰς ὠρισμένων βιομηχανιῶν καὶ ὠρισμένων συναδέλφων. Ὁ ἔρανος αὐτὸς συν-ἐκέντρωσε συνολικὸν ποσὸν ἀνάλογον πρὸς τὸ καθαρὸν ἔσοδον, τὸ ἐξασφαλιζόμενον ἀπὸ τὸν ἄλλοτε, χάριν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ὀργανούμενον παρὰ τῆς Ἐνώσεως ἐτήσιον χορὸν. Οὕτω ἀποφεύγεται ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ, ἡ συμπαθὴς βεβαίως ὡς κοσμικὸν γεγονός, ἀσυμβίβαστος ὁμῶς πρὸς τὰς ἐπιδιώξεις ἐνὸς καθαρῶς ἐπιστημονικοῦ ὀργανισμοῦ, ὡς ὁ ἰδικὸς μας, ὅστις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀπασχολῆται μὲ ὑποθέσεις, αἵτινες δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς κερδοσκοπικαί.

18. Ἡ παρούσα οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἐνώσεως

Ὅλοι ὁμῶς αἱ προσπάθειαι καὶ αἱ ἐμπνεύσεις τῆς Διοικήσεως καὶ τῶν συνεργατῶν της, ὅλα τὰ προγράμματα πρὸς ἀνάδειξιν τῆς Ἐνώσεώς μας, διὰ νὰ ἐφαρμοσθοῦν καὶ ἀποδώσῃ, ἔχουν ἀνάγκην χρήματος, τῆς ἀπαραίτητου αὐτῆς κινητηρίου δυνάμεως. Καὶ δυστυχῶς, ὅπως εἰς ὅλους εἶναι γνωστόν, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς πάντοτε χωλαίνουмен. Ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν στενῶν οἰκονομικῶν μας μέσων εἶναι φυσικὸν πολλὰ ἐκ τῶν χρησίμων ἐκδηλώσεών μας νὰ περιορίζονται καὶ ἄλλα νὰ καθυστεροῦν ἢ νὰ ματαιοῦνται.

Οἱ τακτικοὶ μας πόροι, ὡς γνωστόν, ἀποτελοῦνται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὰς συνδρομὰς τῶν μελῶν, αἱ δὲ μικραὶ ἐνίσχυσεις αὐτῶν, ἀπὸ τινος δωρεὰς βιομηχανιῶν ἢ ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους καταβολὰς μερικῶν ἐκλεκτῶν καὶ φιλοτιμῶν συνα-

δέλφων, εἶναι βεβαίως εὐπρόσδεκτοι καὶ παρηγορητικά, ἀποτελοῦν ὁμῶς περισσώτερον ἠθικὴν, παρὰ οὐσιαστικὴν ὕλην βοήθειαν.

Εἰκόνα τῆς οἰκονομικῆς μας καταστάσεως δύνασθε νὰ λάβετε ἀπὸ τοὺς διανεμηθέντας πίνακας ἀπολογισμοῦ καὶ διαχειρίσεως τοῦ 1971. Ἐκ τῆς συγκρίσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀντιστοιχοὺς τοὺς δημοσιευθέντας εἰς τὰ «Χημικὰ Χρονικά» τοῦ προηγούμενου ἔτους, θὰ διαπιστώσετε αὐξήσιν τῶν ἐκ τῶν συνδρομῶν εἰσπράξεων, τόσον τῆς τρεχούσης χρήσεως ὅσον καὶ τῶν παλαιότερων ἐτῶν, ἐνδεικτικὴν τοῦ τονωθέντος ἐνδιαφέροντος τῶν συναδέλφων. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου κολακευόμεθα νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ κύκλος τῶν συναδέλφων, οἱ ὅποιοι ἀναγνωρίζουν τὰς προσπάθειάς μας καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ συμβάλουν εἰς τὴν κοινὴν προσπάθειαν, εὐρύνεται. Διότι ἡ σημειουμένη αὐξήσις τῶν συνολικῶν συνδρομῶν τῆς ὑπὸ ἔλεγχον χρήσεως 1971 εἶναι ἀρκετὰ μεγαλυτέρα τῆς καθιερωθείσης ἑτησίως αὐξήσεως τῆς συνδρομῆς καὶ ἐπι περισσώτερον αὐτῆς εἶναι ἀξιόλογος ἢ διευρύνσις τοῦ ἐσόδου ἐκ τῶν καθυστερουμένων συνδρομῶν, δηλ. τῶν παλαιότερων ἐτῶν. Βεβαίως, διάφορος θὰ ἦτο ἡ οἰκονομικὴ μας κατάστασις ἐάν κατέβαλλον τακτικῶς τὰς ὀφειλάς των ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐνώσεώς μας, ὅποτε τὸ ἐκ τῶν συνδρομῶν ἀκαθάριστον τακτικὸν ἔσοδον τοῦ ἔτους, ἀσχετῶς τῶν ἄλλων διὰ τὰ παλαιότερα ἔτη εἰσπραττομένων, θὰ ἔπρεπε νὰ πλησιάζῃ τὸ 1.000.000 δραχμῶν.

Αἱ δαπάναι τῆς Ἐνώσεώς μας εἶναι σημαντικά, ὅσον δὲ καὶ ἐάν προσπαθῶμεν νὰ τὰς ἐλαττώσωμεν, ὅσον καὶ ἐάν, πρὸς περιορισμὸν τῶν ἀναποφεύκτων ἐξόδων κινήσεως καὶ παραστάσεως, ἔχωμεν ἀναλάβει τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἐκ τοῦ ἰδιοῦ μας προσωπικοῦ ταμείου, τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα δύναται ἴσως σὺν τῷ χρόνῳ νὰ μετριασθῇ ὀχι ὁμῶς καὶ νὰ ἐκλείψῃ τελείως. Δεῖγμα τοῦ ὕψους τῶν ἀναποφεύκτων δαπανῶν ἀποτελοῦν τὰ ἐξόδα συντηρήσεως, κοινοχρήστων, καθαριότητος, φωτισμοῦ κ.λ. τῶν γραφείων μας. Τὸ μέγα τοῦτο ἀπόκτημα, τῆς ἰδιοκτητοῦ ὥραιας ἐγκαταστάσεώς μας, τῆς δωρεάν δηλ. στέγης, θὰ ἠδύνατο ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ θεωρηθῇ ὡς μία οἰκονομικὴ ἀνακούφισις τοῦ προϋπολογισμοῦ μας. Καὶ ὁμῶς, διὰ μόνον τὰς δαπάνας αὐτάς, καταβάλλομεν ἑτησίως δραχμὰς 74.000, δαπάνας τὰς ὁποίας βεβαίως, δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ τὰς περιορίσωμεν. Δι' αὐτὸν δηλ. καὶ μόνον τὸν σκοπὸν διατίθενται αἱ ἐτήσια συνδρομαὶ 154 ἐκ τῶν μελῶν μας.

19. Ἡ ἑκτακτος κρατικὴ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις

Ἐν μέγα εὐτυχῆς γεγονός, σημειωθὲν κατὰ τὴν λήξιν τοῦ τελευταίου ἔτους, μᾶς ἀπήλλαξε προσωρινῶς τοῦ οἰκονομικοῦ ἀδιεξόδου. Χάρις εἰς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐκλεκτοῦ συναδέλφου, Γεν. Δ/ντοῦ τῆς Ὑπηρεσίας Ἐπιστημ. Ἐρεύνης καὶ Ἀναπτύξεως, Στρατηγοῦ Ι. Ζαρονίκου καὶ κατόπιν τῆς ἐνθέρμου ὑποστηρίξεως παρ' αὐτοῦ σχετικῆς αἰτήσεώς μας, ἐχορηγήθη εἰς ἡμᾶς παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν ἑκτακτος οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις δραχμῶν 300.000. Εὐτυχῆς συγκυρία ὑπῆρξεν ἐπίσης τὸ γεγονός, ὅτι τοῦ νέου αὐτοῦ Ὑπουργείου προΐσταται, ὡς Ὑπουργὸς του, εἰς διακεκριμένον τεχνικὸν καὶ ἀνώτερον πνευματικὸν ἄνθρωπος, ὁ κ. Κ. Παναγιωτάκης, ὥστε ἡ εἰσῆγησις τοῦ κ. Ζαρονίκου νὰ υἱοθετηθῇ ἀμέσως παρ' αὐτοῦ καὶ ἡ ἐνίσχυσις μας αὐτὴ νὰ καταστῇ πραγματικότητα. Ἀκόμη, χάρις εἰς αὐτοὺς τοὺς φίλους μας, διατηροῦμεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ παρασχεθεῖσα ἐνίσχυσις δὲν θὰ εἶναι ἡ μοναδική. Βεβαίως, ἐάν ἡ Ἐνωσις μας δὲν εἶχε νὰ παρουσιάσῃ, κατὰ τὴν τελευταίαν 4ετίαν, τὴν γνωστὴν δραστηριότητα καὶ ἐάν δὲν εἶχον ἀποδείξει, οἱ Διοικούντες αὐτὴν, ὅτι ἔχουν πλήρη τὴν συνείδησιν τῶν ὑποχρεώσεων τῆς Ὄργανώσεως ἐναντι τῆς ἐπιστήμης τῆς χημείας καὶ τῶν ἐργατῶν της, τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν φίλων μας δὲν θὰ ἦτο εὐχερὲς νὰ ἐπικροτηθῇ παρὰ τῆς Ἐθνικῆς μας Κυβερνήσεως καὶ νὰ ὑλοποιηθῇ.

Ὡς εἶναι προφανές, ἡ ἐν λόγω βοήθεια, προερχομένη ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, προορίζεται διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ἐνώσεώς μας. Παρὰ τοῦτο ὁμῶς ἀνακουφίζει καὶ γενικώτερον τὴν ὅλην οἰκονομικὴν διαχείρισιν, ἀφοῦ ὅπως δὴ ποτε δὲν θὰ ἦτο δυνατόν, ὅσον καὶ ἐάν τὰς περιορίζαμεν, νὰ ἀπο-

φύγωμεν τελείως και ὅλας τὰς πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν δαπάνας. Ἡ νέα ἔκδοσις μας, ἡ καθαρῶς ἐπιστημονική, τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν» με τὰς λόγῳ τῆς μορφῆς τῆς ἡξυμένης δαπάνας, θὰ ἦτο τελείως ἀνέφικτος.

20. Ὑπαλληλικὸν Προσωπικὸν τῶν Γραφείων τῆς Ἐνώσεως

Διὰ τὸ συντελεσθὲν ὀγκῶδες ἔργον τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐνώσεως θὰ ἀπαιτῆται ἡ βοήθεια πολυαριθμότερον και πλεον εἰδικευμένον προσωπικόν. Ἡ παρ' ἡμῶν ἔθελοντικῶς προσφερομένη ἐργασία, ἀσφαλῶς, ὅσονδήποτε πρόθυμος, ἔχει πεπερασμένα ὄρια. Ὡς γνωρίζετε, τὸ ὑφιστάμενον προσωπικόν, ἀπαρτιζόμενον ἀπὸ μίαν Γραμματέα, μίαν Βιβλιοθηκάριον, μίαν Δακτυλογράφον, ἓνα ἐπὶ ὠρομισθίῳ ὑπηρετοῦντα Λογιστὴν και ἓνα Κλητῆρα, ἐργάζεται ἐντατικῶς και φιλοτίμως — και τὸ Διοικ. Συμβούλιον διατυπώνει και ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὴν ἱκανοποίησίν του — δὲν δύναται ὁμως ν' ἀνταποκριθῆ πάντοτε εἰς τὰς πολυεῖδεις ὑποχρεώσεις τοῦ Ὁργανισμοῦ μας και ὡς ἐκ τούτου πολλὰ καθυστεροῦν ἢ ἀναγκαστικῶς παραλείπονται. Ἀνάγκη πλεον ἐπέιγουσαν, τῆς δεούσης ὑπαλληλικῆς πλαισιώσεως, ἔχει μεταξύ τῶν ἄλλων τομέων τῆς δραστηριότητός μας ἡ Ἐπιστημονική Ἐπιτροπή και ἡ ἐξ αὐτῆς ἐξαρτωμένη Ἐπιστημονική Ἐκδοσις τοῦ Περιδικίου. Ἡ περίπτωσις ὁμως εἶναι ἐτι περισσότερον τῶν ἄλλων δυσχερής, διότι, δι' αὐτὴν, θὰ ἐχρηιάζοτο ὑπάλληλος εἰδικῆς καταρτίσεως, ὅστις ἀφ' ἑνὸς δυσκόλως ἐξευρίσκειται, με τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, και ἀφ' ἑτέρου — και ἐὰν ἐξευρίσκειτο — θὰ μᾶς ἐπεβάρυνε με μισθὸν ἀναλόγου ὕψους, δαπάνην τὴν ὁποῖαν ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐπωμισθώμεν. Ὅπως δὲ ἴσως τὸ πρόβλημα τοῦ ἀπαραίτητου αὐτοῦ ὑπαλλήλου ὑφίσταται και μελετᾶται.

21. Ἡ παρὰ τῆ Διοικήσει Συμβουλευτική Ἐπιτροπή

Κατὰ τὴν περυσινὴν Γεν. Συνέλευσιν, κατόπιν προτάσεώς μας, ἐξελέγη, ἐξ ἐπιλέκτων συναδέλφων, βοηθητικὴ παρὰ τῷ Διοικ. Συμβουλίῳ Ἐπιτροπή, σκοπὸς τῆς ὁποίας ἦτο ἡ συμπαραστάσις και ἐνίσχυσις τῶν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν μεγάλων ἐπιδιώξεων τῆς Ἐνώσεώς μας. Ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διέυρυνσις τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν τῆς ἔχει ἀξιόλογον ἠθικὴν σημασίαν και καθίσταται χρησιμωτάτη εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις γενικωτέρων ἀποφάσεων. Ἰσως αἱ συνθηκαί, κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, νὰ μὴ ὑπῆρξαν πρόσοφορον διὰ μεγαλύτεραν χρησιμοποίησιν τῶν προθύμως προσφερομένων ὑπηρεσιῶν τῆς ἐν λόγω Ἐπιτροπῆς — διότι ἐκλήθη αὕτη και συνεσκέφθη μεθ' ἡμῶν εἰς περιωρισμένας μόνον περιπτώσεις — ὅπως δὲ ἴσως ὁμως θεωροῦμεν χρήσιμον τὴν ὑπαρξίν τῆς και διὰ τοῦτο ἐπιθυμοῦμεν ὅπως ὁ θεσμὸς αὐτὸς συνεχισθῆ. Παρακαλοῦμεν ἐπομένως ὅπως δοθῆ παρ' ὑμῶν νέα ἐντολή πρὸς αὐτὴν, εἴτε ὑπὸ τὴν ἴδιαν σύνθεσίν τῆς, εἴτε μετὰ τὴν παρὰ τοῦ σώματος ὑποδειχθσομένην ἀναμόρφωσιν.

22. Πρότασις πρὸς θέσπισιν προσθέτου συνδρομῆς διὰ τὴν Ἐπιστημ. Ἐκδοσιν τοῦ Περιδικίου

Ἡ ἀπαιτηθησομένη ἐτησία δαπάνη διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν προβλεπομένων 6 τευχῶν τῆς νέας σειρᾶς τοῦ περιοδικίου θὰ ὑπερβῆ ἀσφαλῶς τὰς 300.000 δραχμάς, ἢτοι θὰ ὑπερκαλύψῃ τὴν ἑκτακτον κρατικὴν ἐπιχορήγησιν μας. Ἐπὶ πλεον αὐτῆς ἡ ἐτησία δαπάνη διὰ τὴν Γενικὴν Ἐκδοσιν ἀνέρχεται εἰς ἐτέρας 250.000 δραχμάς. Εἶναι προφανές, ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς μας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βασιτάσῃ τὰ βάρη αὐτά, τὰ ἐκ τῶν ἐκδόσεων προερχόμενα, διὰ μόνων τῶν ὑφισταμένων συνδρομῶν τῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεως, ἀφοῦ, ἐπὶ πλεον αὐτῶν, ἔχει ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς τακτικὰς δαπάνας ἐκ τῆς μισθοδοσίας τοῦ στοιχειώδους προσωπικοῦ τῆς και τῆς λειτουργίας τῶν γραφείων τῆς. Ἡ ἐκ τοῦ κανονισμοῦ μας ὑποχρέωσις ὅπως, διὰ τῆς πρὸς τὴν Ἐνωσιν συνδρομῆς τῶν μελῶν, ἐξυπηρετηθῆ και ἡ πρὸς αὐτοὺς δωρεάν ἀποστολὴ τοῦ περιοδικίου ὑπερκαλύπτεται κατὰ τὸν καλῆτερον τρόπον, ἀφοῦ ἡ δαπάνη τῶν ἐτησίως ἐκδιδόμενων 8 συνθήτως τευχῶν τῆς Γεν. Ἐκδόσεως, τῶν δωρεάν ἀποστελλομένων, ὑπερβαί-

νει μόνη αὐτά, τὰς 200.000 δραχμάς ἐτησίως. Ὑπ' αὐτὰς τὰς προϋποθέσεις εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποστέλλεται πρὸς ὅλους ἀνευ προσθέτου ἐπιβαρύνσεως και ἡ ἄλλη ἔκδοσις, ἡ ἐπιστημονική. Αὕτη ἄλλωστε περιοριζομένη εἰς τὸ νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἐλληνικὴν ἐρευνητικὴν προσφορὰν, ἐπὶ τῆς καθαρᾶς χημείας, ἐνδεχομένως και νὰ μὴ ἐνδιαφέρῃ και ὅλους τοὺς συναδέλφους. Εἴμεθα ἐπομένως ὑποχρεωμένοι νὰ εἰσηγηθῶμεν ὅπως αὕτη ἀποστέλλεται μόνον εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν συναδέλφων, μελῶν τῆς Ἐνώσεως, οἵτινες θὰ δηλώσουν ὅτι θέλουν νὰ γίνων συνδρομηταί τῆς, ἐπὶ καταβολῆ συνδρομῆς, περιοριζομένης δι' αὐτοὺς εἰς τὸ κόστος τῶν ἐπὶ πλεον ἐκτυπουμένων και δι' αὐτοὺς προοριζομένων τευχῶν. Ἡ εἰδικὴ αὕτη, διὰ τὰ μέλη τῆς Ἐνώσεως, συνδρομὴ ὑπελογίσθη εἰς δραχμάς ἑκατὸν εἰκοσιν ἐτησίως. Ὑποβάλλοντες τὴν πρότασιν ταύτην εἰς ὑμᾶς και ἐπιστῶντες τὴν προσοχὴν σας ἐπὶ τοῦ κινδύνου τῆς ἀποστραγγίσεως τοῦ μικροῦ ἀποθεματικοῦ μας, εἰσηγοῦμεθα τὴν ἐκ μέρους σας ἐπιψηφίσιν τῆς. Τὸ θέμα τοῦτο τῆς εἰδικῆς συνδρομῆς πολὺ μᾶς ἀπησχόλησεν ὡς Συμβούλιον, ἐθεωρήσαμεν ὁμως σκοπιμώτερον ὅπως τὸ ἀναθέσωμεν εἰς τὴν κρίσιν και τὴν εὐθύνην τῆς ὁλομελείας τοῦ Σώματος.

Ἡ πρὸς στιγμὴν σκέψις περὶ ἀποστολῆς και τοῦ νέου περιοδικίου, εἰς ὅλα τὰ μέλη, δωρεάν, ὡς γίνεται διὰ τὴν Γεν. Ἐκδοσιν, νομίζομεν, ὅτι δὲν δικαιολογεῖται. Ἐκεῖνοι οἱ συνάδελφοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἡξυμένην ἐνδιαφέρον και πάντοτε σπεύδουν νὰ καταβάλλουν ἀγογγύστως τὴν συνδρομὴν των, τῶν δρχ. 480 ἐτησίως, μεταξύ τῶν ὁποίων προβλέπομεν ὅτι θὰ συγκαταλέγονται και οἱ ἐγγραφισόμενοι συνδρομηταί τῆς νέας Ἐκδόσεως, εὐχαρίστως θὰ προσφέρουν και αὐτὰς τὰς προσθέτους 120 δραχμάς. Οἱ ἄλλοι, οἱ καθυστεροῦντες ἢ οἱ δυστροποῦντες, δὲν εἶναι ὄρθον νὰ μᾶς ἐπιβαρύνουν ἐτι περισσότερον με τὴν δαπάνην τῆς ἀποστολῆς και τοῦ νέου περιοδικίου. Οὔτε πάλιν εἶναι δίκαιον, οἱ πρῶτοι, οἱ πάντοτε προθύμως σπεύδοντες εἰς πᾶσαν ἐκκλησίαν μας, νὰ ἐπωμισθουν μόνου ὄλον τὸ βᾶρος και νὰ πληρώνουν πάντοτε και αἰωνίως διὰ τοὺς ἄλλους, τοὺς πολλοὺς.

23. Πρότασις περὶ καθορισμοῦ ἡλαττωμένης συνδρομῆς διὰ τοὺς συνταξιούχους χημικοὺς

Ἀπὸ μακροῦ συζητεῖται τὸ θέμα περὶ καταβολῆς ἢ μὴ συνδρομῆς πρὸς τὴν Ἐνωσιν, ἐκ μέρους τῶν συνταξιούχων χημικῶν. Ὡς γνωστόν, ὁ σχετικὸς νόμος δὲν κάνει διάκρισιν μεταξύ ἐργαζομένων και μὴ καὶ ὀρίζει ὅτι πᾶς κάτοχος πανεπιστημιακοῦ διπλώματος χημικοῦ εἶναι ἀπὸ τῆς λήψεώς του ὑποχρεωτικῶς μέλος τῆς Ἐνώσεώς μας και ὅτι ἔχει ἰσοβίως ἀπάσας τὰς ἐκ τούτου οικονομικὰς ὑποχρεώσεις. Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι ἐπομένως νὰ ζητοῦμεν ἀπὸ ὅλους τὴν εἰς τὸ ἀκέραιον καταβολὴν τῶν πρὸς τὴν Ἐνωσιν ὀφειλῶν των, γεγονός τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ πολλὰς συζητήσεις. Ὑπάρχουν μεταξύ τῶν συνταξιούχων ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι προθύμως συμμορφοῦνται πρὸς αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν — με προθυμίαν συγκινητικὴν, ὑπερβαίνουσαν πολλὰκις ἐκείνην τῶν ἄλλων, τῶν ἐργαζομένων — ὑπάρχουν ὁμως και ἄλλοι, πολὺ δικαίως, λόγῳ τῶν περιορισμένων οικονομικῶν των, μὴ δυνάμενοι ν' ἀνταποκριθῶν ἢ ἀδίκως, διότι ἂν και συνταξιούχοι εἶναι ἐπαρκῶς εὐποροῖ, οἱ ὁποῖοι δυσφοροῦν και διαμαρτυροῦνται. Σχετικὴ αἰτήσις τῶν συνταξιούχων ἔχει κατατεθῆ ἤδη πρὸς ἡμᾶς. Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω εἰσηγοῦμεθα και ζητοῦμεν τὴν παρ' ὑμῶν ψήφισιν σχετικῆς ἀποφάσεως συμφώνως πρὸς τὴν ὁποῖαν οἱ συνταξιούχοι συνάδελφοι θὰ δηλώσουν ἐλυπογράφως τὴν ἐνταξίαν των εἰς μίαν τῶν ἐπομένων τριῶν κατηγοριῶν : α') Ὅτι στεροῦνται ἐπαρκῶν πόρων και δέον νὰ ἀπαλλαγῶν ἐφ' ἐξῆς πάσης χρηματικῆς ὑποχρεώσεως. Ἐξυπακούεται ὅτι οἱ ἐντασσόμενοι εἰς αὐτὴν τὴν κατηγορίαν θὰ στερηθοῦν τοῦ δικαιοῦματός του ἐκλέγειν και ἐκλέγεσθαι και θὰ παύσουν λαμβάνοντες τὸ περιοδικόν και τὰ ἄλλα πάσης φύσεως ἐντυπα και προσκλήσεις διὰ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ἐνώσεως. β') Ὅτι ἐπιθυμοῦν νὰ καταβάλλουν ἡλαττωμένην συνδρομὴν, ἢν ὀρίζομεν εἰς τὸ ἡμισι, ἢτοι δραχμάς 240 ἐτησίως. Ἐναντι αὐτῆς θὰ λαμβάνουν τὸ περιοδικόν και τὰ ἄλλα ἐντυπα, θὰ στεροῦνται ὁμως τοῦ δικαιοῦματός του ἐκλέγειν και ἐκλέγεσθαι. γ') Ὅτι ἐπιθυμοῦν νὰ παραμείνουν πλήρως ἐνεργὰ μέλη τῆς Ἐνώσεως, με ὅλα τὰ δικαιώματα και τὰς ὑποχρεώσεις, και ὅτι θὰ καταβάλλουν τακτικῶς τὰς συνδρομὰς των εἰς τὸ ἀκέ-

ραιοι. 'Η απόφασις αὐτή, ἐγκρινομένη παρ' ὑμῶν, θὰ τεθῆ εἰς ἐφαρμογήν, φυσικὰ ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅτι θὰ τύχη τῆς συμφώνου γνώμης τοῦ ἑποπτεύοντος Ὑπουργείου.

Ἄγαπητοὶ Συνάδελφοι,

Μὲ τὴν ἀνωτέρω ἔκθεσίν μας ἐγνωρίσαμεν εἰς ὑμᾶς, εἰς γενικωτάτας γραμμάς, τὰς ὑπὲρ τοῦ κλάδου ἐνεργείας καὶ ἐπιτεύξεις μας κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος. Διὰ τὸ ἐφ' ἑξῆς πρόγραμμά μας δὲν συντρέχει λόγος νὰ σᾶς ἀπασχολήσωμεν. Εἶναι ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸν καὶ ἀποσκοπεῖ τὴν συνέχισιν τῶν ὑπὲρ τοῦ κλάδου ἀγώνων. Ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς ἀπὸ πάσης πλευρᾶς προστασίας τῶν συμφερόντων του, ἐπὶ

τῆς ἐπι ἐντατικωτέρας ἐπιδιώξεως τῶν διεκδικήσεων του καὶ ἐπὶ τῆς δι' ὅλων, τῶν διαθεσίμων μέσων, συμβολῆς διὰ τὴν πρόδον τῆς χημικῆς ἐπιστήμης. Διὰ τὰ μέχρι τοῦδε πεπραγμένα μας ζητοῦμεν τὴν δικαίαν καὶ ἐπιεικῆ κρίσιν σας, μὲ τὴν δέουσαν κατανοήσιν ἐπὶ τῶν ὑφισταμένων καὶ συνεχῶς ἀνακυπτουσῶν νέων δυσχερειῶν. Διὰ τὸ ἐφ' ἑξῆς πρόγραμμα, ζητοῦμεν, ὡς Διοικήσεις, ἔτι μεγαλυτέραν τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν συμπαράστασιν καὶ βοήθειαν ὀλοκλήρου τοῦ κλάδου. Ζητοῦμεν ἀπὸ ὑμᾶς, μὲ εὐρύτερον πνεῦμα κατανοήσεως, συμ-
πνοίας καὶ συνεργασίας, νὰ πυκνώσετε τὰς τάξεις του καὶ νὰ συμπαροσταθῆτε εἰς ἡμᾶς ἢ ἐκείνους, τοὺς εἰς τὸ παρὸν ἢ εἰς τὸ μέλλον, ἡγουμένους αὐτοῦ.

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

1 Φεβρουαρίου - 25 Μαρτίου 1972

Ἡ ἐτήσια Γεν. Συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεως

Ἡ Γεν. Συνέλευσις τῆς Ἐνώσεως ἔλαβε χώραν τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς 5ης Μαρτίου. Κατ' αὐτὴν ἐγένετο ἡ λογοδοσία τοῦ Διοικ. Συμβουλίου διὰ τὰ πεπραγμένα αὐτοῦ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, ἥτοι ἀπὸ τῆς προηγουμένης Γεν. Συνελεύσεως τῆς 7ης Μαρτίου 1971 καὶ ἐντεύθεν. Εἰς ἄλλην στήλην τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιεύεται τὸ πλήρες κείμενον τῆς λογοδοσίας καὶ εἰς τὸ προσεχὲς θὰ δημοσιευθῶν τὰ πρακτικὰ τῶν συζητήσεων, αἵτινες ἐπηκολούθησαν. Δημοσιεύονται ἐπίσης εἰς τὸ παρὸν τεῦχος ὁ ἰσολογισμὸς τῆς Ἐνώσεως, ὁ οικονομικὸς ἀπολογισμὸς τοῦ 1971 καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1972.

Παρουσιάσεις εἰς Ὑπουργοὺς

Τὴν πρωΐαν τῆς 17ης Φεβρουαρίου ὁ Ὑφυπουργὸς Παιδείας κ. Σπ. Δημητράκος ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐνώσεως κ. Ι. Κανδήλην, ὅστις τοῦ ἀνέπτυξε τὰ θέματα τὰ ἀφορῶντα τοὺς χημικοὺς τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς τὴν Μ. Ἐκπαίδευσιν. Ἐζήτησεν ὅπως ὁ κλάδος αὐτὸς τῶν λειτουργῶν τῆς Παιδείας τύχῃ μεγαλυτέρας ἐνισχύσεως καὶ ἀναγνωρίσεως ἀποκαθισταμένης ἰσοτιμίας πρὸς τοὺς καθηγητὰς τῶν ἄλλων ἐιδικότητων. Ὁ κ. Ὑφυπουργὸς ἐπέδειξεν ἐνδιαφέρον καὶ ὑπεσχέθη, ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἀρμοδιοτήτων του, πᾶσαν συμπαράστασιν.

Ἐπίσης ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐθν. Οἰκονομίας ἐπὶ θεμάτων Ἐμπορίου κ. Ἀθαν. Παλλάντιος ἐδέχθη τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐνώσεως, τὴν πρωΐαν τῆς 18ης Φεβρουαρίου, εἰς συνεργασίαν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῶν ἀφορῶντων τοὺς χημικοὺς τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν του. Ὁ κ. Πρόεδρος ἐτόνισε τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς αὐτὰς ὑπηρετούντων χημικῶν καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς δευοῦσης ἀναγνωρίσεως τῶν προσφερομένων ὑπηρεσιῶν τῶν. Ἐπίσης τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σημειομένην παραμέρισιν τῶν τεχνικῶν καὶ χημικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου του, ἐνῶ ἡ συμβολὴ αὐτῶν εἶναι βασικῆς σημασίας διὰ τὴν ἀρίστην ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ὑπεσχέθη ὅτι κατὰ τὸν ὑπὸ κατάρτισιν νέον Ὀργανισμὸν τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Οἰκονομίας, τοῦ ὁποῦ ἤδη ἀποτελοῦν τομέα αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ πρώην Ὑπουργείου Ἐμπορίου, θὰ μεριμνήσῃ πρὸς διόρθωσιν τῶν ἀφορῶντων τοὺς χημικοὺς καὶ τὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰς θέσεις εἰς τὰς ὁποίας οὗτοι εἶναι ἐντεταλμένοι. Ἐπίσης εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὑφισταμένων κενῶν θέσεων χημικῶν.

Πρόδος τοῦ θέματος ἐιδικότητος βιολογικῆς χημείας

Τὴν 17ην Φεβρουαρίου ἔλαβε χώραν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ὑπουργοῦ Κοινων. Ὑπηρεσιῶν κ. Ἀντ. Μπερνάρη σύσκεψιν διὰ τὴν τελικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ σχεδίου Νομοθ. Διατάγματος περὶ ἐιδικότητος βιολογικῆς χημείας. Περὶ τῆς συσκέψεως αὐτῆς καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐξελίξεων γράφομεν ἐκτενῶς εἰς ἄλλην στήλην.

Συνεργασία Ἐνώσεως μετὰ βιομηχανιῶν

Ἡ δευτέρα ἐπίσκεψιν τῶν ἐπιτροπῶν τῆς Ἐνώσεως, εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἐγκαινιασθείσης συνεργασίας, ἔλαβε χώραν τὴν πρωΐαν τῆς 20ῆς Μαρτίου εἰς τὰς ἐν Κάτω Κηφισῶν Βιομηχανίας ΒΙΟΡΥΛ καὶ «Π.Δ. Παπουτσάνης». Ὡς γνωστὸν, ἡ πρώτη ἐγένετο τὴν 28ην Δεκεμβρίου 1971 εἰς τὸ βιομηχανι-

κὸν συγκρότημα τῆς Ἐταιρείας Λιπασμάτων, ἐγράψαμεν δὲ περὶ αὐτῆς εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος. Εἰς τὸ προσεχὲς θὰ δημοσιεύσωμεν τὰ τῶν συζητήσεων, αἵτινες ἔλαβον χώραν εἰς ἀμφοτέρας αὐτὰς τὰς ἐνδιαφερούσας συναντήσεις.

Ἐπιστημονικὰ ἐκδηλώσεις

Ὡς γράφομεν ἐκτενέστερον εἰς ἄλλην στήλην ὁ Καθηγητὴς κ. Γ. Καραγκούνης, Πρόεδρος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐνώσεως, ἐκλήθη παρὰ τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τὴν 10ην Φεβρουαρίου ὠμίλησεν ἐνώπιον τῶν Καθηγητῶν καὶ τῶν φοιτητῶν, ἀναπτύξας τὰς τελευταίας ἐρευνητικὰς του ἐργασίας. Τὸν κ. Καθηγητὴν συνώδευσεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως κ. Κανδήλης, ὁ ὁποῖος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκεῖ μεταβάσεώς του εἶχε χρησίμους ἐπαφὰς μετὰ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν ἐν Θεσσαλονικῇ συναδέλφων.

Ἡ Ἐνωσις ἐξεπροσωπήθη ἐπίσης εἰς τὴν XI Σύνοδον τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου Ἀλιείας τοῦ FAO τῆς 6ης Μαρτίου καὶ τὴν ἐπακολούθησεν δεξίωσιν, διὰ τοὺς συμμετασχόντας εἰς τὴν ἐκδήλωσιν αὐτήν. Ἐπίσης εἰς τὴν Ἡμερίδα διὰ τὴν Προστασίαν τοῦ θαλασσίου περιβάλλοντος, εἰς ἣν συμμετέσχε καὶ ὁ διάσημος ἐρευνητὴς τῶν θαλασσῶν Καθηγητὴς κ. Ἰάκωβος Πικάρ.

Συνεχίσθησαν ἐπίσης κανονικῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διμήνου Φεβρουαρίου - Μαρτίου αἱ σειραὶ ὁμιλιῶν αἱ ὀργανοῦμεναι παρὰ τῆς Ἐνώσεως. Εἰς τὸ Ἰδρυμα Εὐγενίδου ὠμίλησαν οἱ Καθηγηταὶ κ.κ. Νικ. Παπαδόπουλος καὶ Ἄλ. Σταυρόπουλος, εἰς τὴν σειρὰν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὸ Ε.Ι.Ε., οἱ κ.κ. Μ. Καραγιάννης καὶ Σπ. Παρασκευᾶς, καὶ εἰς τὴν σειρὰν ἐν τῇ Ἐνώσει ὁ Καθηγητὴς κ. Μ. Παπαγιάννης.

Ἐπαφαὶ μετὰ τῶν συναδέλφων τῶν ἐπαρχιῶν

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως κ. Ι. Κανδήλης ἐπεσκέφθη τοὺς Καθηγητὰς καὶ συναδέλφους τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Πατρῶν κατὰ τὴν 11ην Μαρτίου. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ταξιδίου του αὐτοῦ, συνεκλήθη τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας εὐρέα σύσκεψιν τῶν χημικῶν τῶν Πατρῶν. Κατὰ τὴν συγκέντρωσιν αὐτὴν τοὺς κατετόπισεν ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐξελίξεων τῶν ἐπὶ τάπητος θεμάτων καὶ συνεζήτησε μετ' αὐτῶν, ἐπὶ τῶν καταβαλλομένων προσπαθειῶν διὰ τὰς ἀμέσους ἐπιδιώξεις τοῦ κλάδου.

Τὴν ἐπομένην, 12ην Μαρτίου, ὁ Πρόεδρος κ. Ι. Κανδήλης μετὰ τοῦ Συμβούλου τῆς Ἐνώσεως κ. Χρ. Ἰορδανίδη ἐπεσκέφθησαν τὰς ὑπὸ κατασκευὴν νέας μεγάλας ἐγκαταστάσεις τῆς Οἰνοποιίας Ἀχαΐα - Clauss, τὰς ὁποίας τοὺς ἐπέδειξεν, ἀναπτύξας τὰς συνεχῶς διευρυνόμενας προοπτικὰς τῆς ἐπιχειρήσεως, ὁ Τεχν. Διευθυντὴς αὐτῆς, συνάδελφος χημικὸς, καὶ ἐκ τῶν ἰδιοκτητῶν τῆς περιφέρειας αὐτῆς βιομηχανίας κ. Ἄλ. Ἀντωνόπουλος.

Ἡ σύνθεσις τῆς Συμβουλ. Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐνώσεως

Ἡ συμπληρωθεῖσα, κατόπιν τῆς ἀποφάσεως τῆς Γ.Σ. τῆς 5.3.1972, Συμβουλευτικῆ παρὰ τῇ Διοικήσει τῆς Ἐνώσεως Ἐπιτροπὴ ἔχει ἤδη τὴν ἀκόλουθον σύνθεσιν: Ἄγγ. Δημητρίου, Δημ. Καβαγιώργης, Κ. Καμπίτης, Νικ. Μπούρας, Ι. Νικολάβουρας, Ἀλεξ. Παπαδημητρίου, Δημ. Παπουτσάνης, Ἀνδρ. Ριζάκος, Θεοδ. Τσατσᾶς, Μιλτ. Φακίτσας, Αἰμ. Χρυσάγης.

Πρ
θη
ἐκ
στι
ἀπ
Σχ
Για
ὅτι
κού
του
ἀνε
καὶ
κὴν
εἶχε
βρε
μεῖς

τῆς
λον
Γεά
τητ
ἄλλ

σαλ
Ἡ
κ. Ι

Κύρ
Κύρ
Κύρ
Κύρ
Ἄγ

ἔξα
σιὰ
κὸν
μέν
μεῖο

εἰς τ
Φυσ
ἐπὶ
ἔρευ
στη
Φυσ

θηγ
μίου
κὸς

εἰς τ
ἔδιδ

Παν
καὶ
εἰς τ
Κέντ
τὸ ἐ
1964

τροπ
τῆς
οδικ

καὶ
γρα
μὴν
1959
νικᾶ

972
καί
τήν
ρα-
μέ
ως
αμ-
και
ου.
υμ-
και
ρον

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ κ. Γ. ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΩΜΙΛΗΣΕΝ ΕΙΣ ΤΟ ΧΗΜΕΙΟΝ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΩΣ ΚΕΚΛΗΜΕΝΟΣ
ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Μία ιδιαίτερως ενδιαφέρουσα έκδήλωσις, τιμητική διά τόν Πρόεδρον τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑνώσεως, Καθηγητῆν κ. Γ. Καραγκούνην, ἔλαβε χώραν ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐκ μέρους τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου μετὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἑνωσίς μας ἔχει, ὡς γνωστόν, ἀπὸ μακροῦ χρόνου στενὴν ἐπιστημονικὴν συνεργασίαν. Ἡ Σχολή, διὰ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ἐδρας Φυσικοχημείας κ. Δ. Γιαννακουδάκη, ἐκάλεσε τὸν Καθηγητῆν κ. Γ. Καραγκούνην ὅπως ἀναπτύξῃ εἰς τοὺς φοιτητὰς αὐτῆς, χημικοὺς καὶ φυσικοὺς, τὰς τελευταίας ἐρευνητικὰς ἀπασχολήσεις καὶ ἐπιτεύξεις του. Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Καραγκούνη, ἐξόχως ἐνδιαφέρουσα, ἀνεφέρτεο εἰς τὰ ἐν περιλήψει κατωτέρω ἐκτιθέμενα θέματα καὶ προσέκαλεσεν, ὡς ἦτο ἐπόμενο, γενικωτέραν ἐπιστημονικὴν συζήτησιν. Ἡ ὁμιλία τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γ. Καραγκούνη εἶχε προγραμματισθῆ διὰ τὴν 7ην ἑσπερινὴν τῆς 10ης Φεβρουαρίου καὶ ἐγένετο εἰς τὸ μεγάλο Ἀμφιθέατρον τοῦ Χημείου τοῦ Πανεπιστημίου.

Εἰς τὴν συγκέντρωσιν αὐτὴν παρέστησαν οἱ καθηγηταὶ τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με ἐπικεφαλῆς τὸν Κοσμήτορα αὐτῆς Καθηγητῆν κ. Γεώργ. Τσατσαρώνην. Παρέστησαν ἐπίσης, ἐκτὸς τῶν φοιτητῶν, καὶ πολλοὶ τῶν χημικῶν τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπως καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες τῆς πόλεως.

Προσφωνήσις τοῦ Καθηγητοῦ κ. Δ. Γιαννακουδάκη

Τὸν καθηγητῆν κ. Γ. Καραγκούνην συνώδευσεν εἰς Θεσσαλονικὴν καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως κ. Ἰω. Κανδῆλην. Ἡ πρὸς τὸν Καθηγητῆν κ. Καραγκούνην προσφωνήσις τοῦ κ. Δ. Γιαννακουδάκη ἔχει ὡς ἑξῆς :

Κύριε Κοσμητορ,
Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑνώσεως Ἑλλήνων Χημικῶν,
Κύριοι Συνάδελφοι,
Κυρίαί καὶ Κύριοι,
Ἀγαπητοί μου Φοιτηταί,

Αἰσθάνομαι αὐτὴν τὴν στιγμήν ιδιαίτεραν συγκίνησιν καὶ ἐξαιρετικὴν χαράν, διότι μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸν ἀγαπητὸν καὶ ἐκλεκτὸν συνάδελφον Φυσικοχημικὸν Καθηγητῆν κ. Γ. Καραγκούνην, εἰς τὸν ὁποῖον ὁμολογουμένως πολλὰ ὀφείλει ἡ ἐξέλιξις καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς Φυσικοχημείας εἰς τὴν χώραν μας.

Ὁ κ. Καραγκούνης ἐσπούδασε Χημείαν καὶ Φυσικοχημείαν εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν καὶ τὸ 1926 κατέστη Διδάκτωρ τῆς Φυσικῆς Χημείας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Freiburg. Τὰ ἐπόμενα τέσσαρα ἔτη, ἦτοι μέχρι καὶ τοῦ 1930, εἰργάσθη ὡς ἐρευνητῆς εἰς τὸ Ἰνστιτούτον Φυσικῆς Χημείας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου καὶ κατὰ τὸ 1931, εἰς τὸ Ἰνστιτούτον Φυσικῆς Χημείας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου.

Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα 1932 - 1947 διετέλεσε Καθηγητῆς εἰς τὴν Ἐδραν τῆς Φυσικοχημείας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κατ' ἀρχὰς ὡς ἑκτακτος καὶ κατόπιν ὡς Τακτικὸς Καθηγητῆς.

Κατὰ τὰ ἔτη 1947 - 1956 εἰργάσθη ὡς αὐτοτελής ἐρευνητῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὸ Πολυτεχνεῖον τῆς Ζυρίχης καὶ ἐδίδαξε κατ' ἀνάθεσιν μαθήματα Φυσικῆς Χημείας.

Τὸ 1956 κατέστη καθηγητῆς τῆς Φυσικῆς Χημείας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Freiburg, ὅπου καὶ εἰργάσθη ἐρευνητικῶς καὶ διδακτικῶς μέχρι τοῦ ἔτους 1968, ὁπότε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἀνέλαβε τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Κέντρου Φυσικοχημείας εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Ἐρευνῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται ἐρευνητικῶς μέχρι σήμερον. Τὸ ἔτος 1964 ἐξελέγη ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Σήμερον τυγχάνει καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑνώσεως Ἑλλήνων Χημικῶν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ὁποίας ἐκδίδεται ἡ Νέα Σειρά τοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ ΧΗΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ὁ κ. Καραγκούνης ἔχει δημοσιεύσει ἄνω τῶν 50 ἐργασιῶν καὶ ἄρθρων καὶ ἔχει συγγράψῃ δύο βιβλία. Τὸ πρῶτον εἶναι γραμμένον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὸ 1937 καὶ ἀφορᾷ εἰς Ἐπιτομὴν Φυσικοχημείας καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὴν Γερμανικὴν, τὸ 1959, καὶ ἀναφέρεται εἰς τὰς ἠλεκτρονικὰς θεωρίας τῶν ὁργανικῶν ἐνώσεων. Τὸ βιβλίον Φυσικοχημείας τοῦ κ. Καραγκού-

νη ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τῆς ὀνοματολογίας τῶν χρησιμοποιουμένων σήμερον φυσικοχημικῶν ὄρων καὶ παραμέτρων εἰς τὴν Χώραν μας.

Καὶ τώρα παρακαλῶ τὸν ἀγαπητὸν Συνάδελφον, ὅπως προσέλθῃ διὰ νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς προσφάτου αὐτοῦ ἐρευνητικῆς δραστηριότητος καὶ συγκεκριμένως :

Περὶ τῆς συνθέσεως καδενοειδῶν ἐνώσεων ἢ καδενανίων, ὅπως ἄλλως καλοῦνται, με τὴν βοήθειαν ὀριακῶν ἀντιδράσεων, δηλαδὴ ἀντιδράσεων αἱ ὁποῖαι τελοῦνται εἰς τὴν διεπιφάνειαν μεταξὺ δύο φάσεων.

Ἐπίσης περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν παραμαγνητικῶν οὐσιῶν ἐπὶ τῆς ἐντάσεως τῶν γραμμῶν εἰς τὴν Φασματοσκοπίαν Ράμαν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁμιλίας ἐπηκολούθησεν ἐνδιαφέρουσα συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐρευνῶν τοῦ κ. Γ. Καραγκούνη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν παρισταμένων καθηγητῶν.

Ἀκολούθως, τὴν 10ην νυκτερινὴν εἰς τοὺς κεκλημένους, Καθηγητῆν κ. Γ. Καραγκούνην μετὰ τῆς κυρίας του καὶ τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑνώσεως κ. Ἰω. Κανδῆλην, παρετέθη δείπνον φιλοξενίας εἰς τὸ ἐστιατόριον «Ἀστέρια» ἐκ μέρους τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς. Εἰς αὐτὸ παρέκάθησαν ἐπίσης ἡ Κυρία Καραγκούνη καὶ αἱ Κυρίαί τῶν κ.κ. Καθηγητῶν.

Περίληψις τῶν δύο ἀνακοινώσεων τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γ. Καραγκούνη κατὰ τὴν συγκέντρωσιν τῆς Θεσσαλονίκης

Ἀνεκοινώθησαν τ' ἀποτελέσματα μακροχρονίου ἐρευνητικῆς προσπάθειας πρὸς σύνθεσιν κρικωτῶν, καδενοειδῶν ἐνώσεων, δι' ἐφαρμογῆς μιᾶς μεθόδου, ἣτις χρησιμοποιεῖ τὴν προσανατολιζοῦσαν δρᾶσιν μεσεπιφανειῶν διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἰδιόδος ἐνὸς γραμμικοῦ μορίου μεγάλου μήκους δι' ἐνὸς προκατεσκευασμένου ἐτοιμοῦ δακτυλίου. (βλέπε Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 45 (1970) ὡς καὶ IV Πανελληνίον Συνέδριον Χημικῶν).

Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν κυριῶν Ἀγαθολῆ καὶ Κονταράκη ἐπετεύχθη ἡ σύνθεσις τεσσάρων διαφόρων κρικωτῶν ἐνώσεων μήκους περισσοτέρων δακτυλίων δι' ἀλληλουσιδέσεως τῶν δύο προκατεσκευασμένων δακτυλίων «Crown - 60» καὶ «κυκλοσιλοξάνη 63» με τοὺς εἰς τὴν μεσεπιφάνειαν σχηματιζομένους δακτυλίους ἐκ κυκλοπολυουρεθανίου καὶ κυκλοπολυαμιδοανυδρίτου. Οἱ δύο τελευταῖοι σχηματίζονται δι' ἀντιδράσεως τοῦ 1,16 - εξαδεκανοδικαρβοξυλικοῦ ὀξέος ἢ τῆς 1,14 - τετραδεκανοδιόλης με τριμεθυλοξεαμθυλενοδιοσκυάνιον.

Ἡ πειραματικὴ ἀπόδειξις ὅτι τὰ συντεθέντα προϊόντα εἶναι πράγματι κατενάνια ἀποτελούμενα ἐκ τῶν δύο αὐτῶν δακτυλίων δίδεται :

- 1) διὰ τῆς ἀθροιστικότητος τῶν IR - φασμάτων ἐκ τῶν IR - φασμάτων τῶν μεμονωμένων καθαρῶν δακτυλίων.
- 2) Διὰ τῆς χρωματογραφικῆς ὁδεύσεως τῶν προϊόντων.
- 3) Διὰ τῶν μοριακῶν βαρῶν τῶν κατενανίων.

Τὰ πειράματα συνεχίζονται δι' ἐπεκτάσεως τῶν συνθέσεων πρὸς κατενάνια ἀποτελούμενα ἐκ τριῶν διαφόρων δακτυλίων.

II

Εἰς τὴν πορείαν μιᾶς, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κ. Μακρυγιάννη, πειραματικῆς ἐργασίας ἀποσκοπούσης εἰς τὴν λήψιν τῶν φασμάτων Raman ἐλευθέρων ριζῶν, παρετηρήθη ὅτι ἡ ἔντασις τῶν ταινιῶν Raman τοῦ διαλύτου ὑφίσταται κατὰ τῆς παρουσίας τῆς ἐλευθέρως ριζῆς, ἰσχυρὰν μείωσιν.

Ἡ ἐλάττωσις αὐτῆ τῆς ἐντάσεως ἀπεδόθη εἰς τόν, ἐκ τοῦ μονήρους ἠλεκτρονίου, παραμαγνητισμὸν τῶν ἐλευθέρων ριζῶν, πράγμα τὸ ὁποῖον ἐπεβεβαιώθη διὰ τῆς λήψεως τῶν φασμάτων Ράμαν καὶ ἄλλων ριζῶν, ὡς καὶ τοῦ NO. Ἐπὶ πλέον εἰς ὑδατικά διαλύματα παραμαγνητικῶν ἠλεκτρολυτῶν (FeSO₄, NiSO₄, MnSO₄, CoSO₄) διεπιστώθη ἡ αὐτὴ μείωσις τῆς ἐντάσεως τῶν ταινιῶν Raman τοῦ ὕδατος. Τυφλὰ πειράματα με διαμαγνητικὰ ἄλατα ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, δεικνύουν κανονικὰς ἐντάσεις τῶν γραμμῶν Ράμαν τοῦ διαλύτου. (βλέπε Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 46 Δεκέμβριος 1971). Ἡ διδομένη ἐρμηνεία ἀνάγει τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς μέσης τιμῆς τοῦ πολωσμοῦ τῶν δύο καταστάσεων τῆς παλμικῆς κινήσεως τοῦ μορίου, διὰ τῆς δράσεως τῆς μαγνητικῆς ροπῆς τῆς ἐλευθέρως ριζῆς. Τὸ φαινόμενον ἀποτελεῖ τινι τρόπον τὸ μαγνητικὸν ἀνάλογον τῆς ἐφωδατώσεως τῆς προερχομένης ἐκ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φορτίου τῶν ἰόντων.

ΑΙ ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΝ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΟΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΧΗΜΕΙΑΣ

Τὴν ἑσπέραν τῆς 17ης Φεβρουαρίου ὁ Ὑπουργὸς Κοινων. Ὑπηρεσιῶν κ. Ἀντων. Μπερνάρης ἐκάλεσεν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ σύσκεψιν διὰ τὸ σχέδιον Ν. Διατάγματος περὶ Εἰδικότητος Βιολογικῆς Χημείας. Σκοπὸς τῆς συσκέψεως αὐτῆς ἦτο ἡ κατατόπισις τοῦ ἐπὶ τῶν ἀπόψεων τῶν ἐνδιαφερομένων τάξεων. Εἶχον κληθῆ καὶ συμμετέσχον αὐτῆς, ἐκτὸς τῆς Κας Βιολάκη, Γεν. Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου, καὶ ἄλλων ὑπηρεσιακῶν παραγόντων, οἱ Καθηγηταὶ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς κ.κ. Γαρδίκας, Βασιλειάδης καὶ Παπαβασιλείου, οἱ Πρόεδροι τῶν ἱατρικῶν σωματείων κ.κ. Ρωμάνος, Σαμαρᾶς καὶ Παπαδάκης καὶ ἐκ μέρους τῶν χημικῶν μόνον ὁ Πρόεδρος αὐτῶν κ. Ι. Κανδήλης. Παρέστησαν ἐπίσης κληθέντες ὄλιγον πρὸ τῆς συσκέψεως ἐκ τῶν συναδέλφων βιοχημικῶν οἱ κ.κ. Ι. Σκακλιρῆς καὶ Δημητρούλιας.

Κατὰ τὴν ἐπὶ 2ωρον παραταθείσαν συζήτησιν διεπιστώθη ἔμμομη εἰς τὰς γνωστὰς ἀπόψεις τῶν ἱατρῶν, τὰς παρακινουμένης ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὰ στενὰ ἐπαγγελματικά τῶν συμφέροντα, μὲ πλήρη παραγνωρίσιν τῶν σήμερον ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἐπιβαλλομένων καὶ διεθνῶς κρατοῦντων. Πλὴν τῆς ὁμοφώνως γενομένης δεκτικῆς διατάξεως περὶ ἀμέσου χορηγήσεως τῆς εἰδικότητος εἰς τοὺς εἰς θέσεις βιοχημικῶν ἐργαζομένους ἤδη χημικούς καὶ ἄλλων τινῶν, δευτερευόντων ὅμως, σημείων τοῦ σχεδίου, κατὰ τὰ λοιπὰ, προκειμένου ἰδίᾳ διὰ τοὺς ἐφ' ἑξῆς εἰδικευθησομένους, ἡ ἱατρικὴ πλευρὰ ὑπῆρξεν ἀμετακίνητος καὶ τὸ σχέδιον παρέμεινεν ὡς εἶχεν. Ἐπίσης καὶ ὁ τίτλος τῆς εἰδικότητος παρέμεινεν ὁ ἀρχικὸς, τῆς Βιολογικῆς Χημείας, ἀντὶ τοῦ ὀρθοτέρου, τοῦ παρὰ τῆς Ἑνώσεως προταθέντος, τῆς Κλινικῆς Χημείας.

Κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν δὲν εἶχον κληθῆ, ὡς ἀνεμένετο, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Φυσικομαθηματικῶν Σχολῶν τῶν δύο Πανεπιστημίων, ἐνῶ ἀντιθέτως ἐκλήθησαν καὶ παρέστησαν τρεῖς Καθηγηταὶ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς. Ἐν τούτοις, προγενοστέρας, εἶχον ἐπισημῶς ζητηθῆ αἱ γνωμοδοτήσεις τῶν Φυσικομαθηματικῶν Σχολῶν προκειμένης τῆς καταρτίσεως τοῦ ὑπὸ μελέτην σχεδίου.

Κατόπιν τῶν ἐκ τῆς συσκέψεως διαπιστώσεων ὑπεβλήθη εἰς τὸν Ὑπουργὸν καὶ τρίτον ὑπόμνημα πρὸς ἐπανάληψιν διὰ μίαν ἔτι φοράν τῶν ἀπόψεων τῆς Ἑνώσεως καὶ ἐπιβεβαίωσιν καὶ ἔμμομη ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ Προέδρου τῆς κατὰ τὴν σύσκεψιν προφορικῶς ὑποστηρικθέντων. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο, ὡς παρέχον τὴν σημερινὴν θέσιν τῶν ἀπόψεων καὶ τῶν προσπαθειῶν τῆς Ἑνώσεως, δημοσιεύομεν ἐν συνεχείᾳ.

Τὸ τελευταῖον Ὑπόμνημα τῆς Ἑνώσεως πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν Κοινων. Ὑπηρεσιῶν

Ἄριθ. Πρωτ. 137

Ἐν Ἀθήναις 21η Φεβρουαρίου 1972

Ἀξιότιμον

Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν

Κύριον Ἀντώνιον Μπερνάρην

Κύριε Ὑπουργέ,

Ἐν συνεχείᾳ τῆς ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν Προεδρίαν συσκέψεως τῆς 17ης Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. διὰ τὸ ὑπὸ μελέτην Νομοθετικὸν Διάταγμα περὶ εἰδικότητος «βιολογικῆς χημείας», εἰς τὴν ὁποίαν μοῦ ἐκάμετε τὴν τιμὴν νὰ με καλέσετε ὡς ἐκπρόσωπον τοῦ σώματος τῶν χημικῶν τῆς Ἑλλάδος, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ βεβαιώσω καὶ γραπτῶς τὰ ὅσα ὑπεστηρίχθησαν παρ' ἐμοῦ κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν συζήτησιν.

Τὸ θέμα τῆς ἐπιστήμης ἀναγνωρίσεως καὶ καθιερώσεως νομοθετικῶς τῆς εἰδικότητος ταύτης, τῆς ἀπὸ μακροῦ καὶ ἐν Ἑλλάδι ὑφισταμένης ἐν πράξει, ἐπιβάλλει τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ἀπὸ δύο πλευρῶν. Πρῶτον τῆς λήψεως μέτρων ἐπιβαλλομένων ἐκ τῶν τελευταίων ἐπιστημονικῶν ἐξελίξεων, συμφώνως πρὸς τὰ καθιερωμένα καὶ ἰσχύοντα εἰς ὅλας τὰς ἄλλας προηγμένας χώρας τοῦ Κόσμου, καὶ δεύτερον μέτρων προστασίας τῶν ὑφισταμένων ἐπαγγελματικῶν συμφερόντων.

Προκειμένου περὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς πλευρᾶς, εἶναι ἐπιβεβλημένον ὅπως αὕτη προσαρμοσθῆ πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Ἐπισημῆς ὀριζόμενα καὶ μὴ προχωρήσῃ μέχρι τοῦ σημείου τῆς πλήρους ἀγνοίας ἢ τῆς κακομεταχειρίσεως αὐτῶν.

Ὑπὸ τὰς βασικὰς αὐτὰς προϋποθέσεις καὶ δεδομένου ὅτι τὸ ὑπὸ μελέτην Ν. Διάταγμα ἀπὸ πλευρᾶς γενικῶν διατάξεων εἶναι ἐπιτυχῶς διατυπωμένον, ὥστε ν' ἀποτελέσῃ ἀναμφισβήτητον πρόοδον καὶ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν καλυτέραν προστασίαν τῆς ὑγείας τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, θὰ παρακαλέσωμεν ὅπως, κατὰ τὴν τελικὴν παρ' Ὑμῶν διαμόρφωσιν αὐτοῦ, τὴν ὑμετέρας υἰοθετήσεως αἱ ἀκόλουθοι ἀπαραίτητοι τροποποιήσεις, αἵτινες ἀποτελοῦν τὴν θέσιν τῆς Ἑνώσεως Ἑλλήνων Χημικῶν, ὡς κατὰ τὴν ὡς ἄνω σύσκεψιν προφορικῶς ὑπεστηρίξαμεν, καὶ αἵτινες θ' ἀποβῶν ἀσφαλῶς ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἐπιδιωκομένου δι' αὐτοῦ σκοποῦ.

1. Ἡ τριετής πρακτικὴ ἀσκήσις καὶ ἡ διαιτηθὴ φροντιστηριακὴ παρακολούθησις τῆς προβλεπομένης συμπληρωματικῆς μορφώσεως τῶν εἰδικευθησομένων εἰς τὴν βιολογικὴν χημεία ἐπιστημονίων (Ἄρθρον 1 παράγ. 1 ἐδάφια β καὶ γ τοῦ σχεδίου) δεόν ὅπως μὴ ἐπακολουθήσῃ ἡ μία τὴν ἄλλην, ὡς ὑπεστηρίχθη παρὰ τινῶν τῶν κ.κ. Καθηγητῶν κατὰ τὴν σύσκεψιν, ἀλλὰ νὰ προχωρήσῃ παραλλήλως. Διότι ἄλλως θ' ἀπαιτηθῆ προετοιμασία 5 ἐν ὄλῳ ἐτῶν, κατὰ τὸ τελείως ἀδικαιολόγητον. Τοῦτο ἄλλωστε ἔχει καθιερωθῆ καὶ ἐφαρμόζεταί εἰς ὅλας τὰς ἄλλας περιπτώσεις σπουδῶν τῶν διαφόρων κλάδων τῶν ἐφηρμοσμένων ἐπιστημῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ πρακτικὴ ἀσκήσις λαμβάνει χώραν κατὰ τὰ ἀντίστοιχα ἔτη τῆς ἀπὸ τῆς ἑδρας διδασκαλίας.

2. Προκειμένου περὶ τῆς συμπληρώσεως τῆς μορφώσεως τῶν εἰδικευθησομένων ἱατρῶν, ἡ ἐκμάθησις τῆς Φυσικοχημείας καὶ Ἀναλυτικῆς Χημείας καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἐργαστηριακὴ ἀσκήσις εἶναι πλέον ἢ ἀπαραίτητος. Δὲν εἶναι νοητὴ ἡ ἐκτέλεσις ἀναλύσεων τῆς λεπτότητος καὶ τῆς ἀκριβείας τῶν βιολογικῶν ὑγρῶν ἀνευ τῶν κατὰ βῆθος γνώσεων καὶ ἀσκήσεως ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ μαθημάτων, κυριολεκτικῶς δὲ μᾶς ἐξέπληξεν ἡ παρὰ τῶν κ.κ. Καθηγητῶν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὑποστήριξις, κατὰ τὴν σύσκεψιν, προτάσεως περὶ τῆς διαγραφῆς αὐτῶν ἐκ τῆς διὰ τοὺς ἱατροὺς ἀπαιτούμενης συμπληρωματικῆς μορφώσεως.

3. Ἀντιθέτως, προκειμένου διὰ τοὺς χημικούς καὶ δεδομένου ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπαγγελματικὴ ἀπασχόλησις των ἀφορᾷ καθαρῶς ἀναλυτικῆς φύσεως ἐργασίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔχουν πλήρη καὶ κατὰ βῆθος κατάρτισιν, αἱ ὑποδεικνυόμενα συμπληρωματικὰ γνώσεις ἐκ τῶν ἱατρικῶν μαθημάτων εἶναι ὅλως ἐπιβληθητικά. Εἶναι τελείως ἀπαράδεκτον νὰ προβλέπεται ἡ παρ' αὐτῶν ἐκμάθησις 6 μαθημάτων, καθαρῶς ἱατρικῶν, τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ἐργαστηριακὸν τῶν ἐργων. Ὁ βιοχημικός, ἱατρός ἢ χημικός, ὀφείλει νὰ ἐκτελῇ, μὲ ἀκριβείαν, μόνον τὰς ἀναλύσεις, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων θὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ χρησιμοποίησῃ ὁ κλινικὸς ἱατρός, χωρὶς νὰ ἐπεκτείνεται ἡ ἀπασχόλησις του εἰς τὸν θεραπευτικὸν τομέα. Μᾶς ἐξένισε δὲ ἡ κατὰ τὴν συζήτησιν ἀπροκάλυπτος ὑποστήριξις, ἐκ μέρους τῶν μετεχόντων τῆς συσκέψεως ἱατρῶν, τῆς προτάσεως περὶ συμπληρωματικῆς μορφώσεως ἐπὶ τῶν ἐξ αὐτῶν μαθημάτων, ὅχι διὰ λόγους προσθήκης χρησιμῶν γνώσεων, ἀλλὰ μόνον διὰ λόγους στενῆς ἐπαγγελματικῆς προστασίας τῶν ἱατρῶν. Ἦτοι μόνον ὑπὸ μορφήν ἀνασχετικῶν φραγμῶν κατὰ τῆς εἰσόδου εἰς τὸν κλάδον αὐτὸν καὶ τῶν χημικῶν, ἐκείνων δηλ. ἀκριβῶς διὰ τοὺς ὁποίους καὶ οἱ ἴδιοι οἱ κ.κ. Καθηγηταὶ ὁμολογοῦν, ὅτι εἶναι οἱ ἀρμοδιώτεροι καὶ οἱ ἱκανώτεροι, διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς εἰδικότητος.

Συμφώνως καὶ πρὸς τὰς γνώμας τῶν ἀρμοδίων Φυσικομαθηματικῶν Σχολῶν τῶν δύο Πανεπιστημίων κας, Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, τὰς ὁποίας ἐξητήσατε καὶ αἵτινες θὰ ἐτέθησαν ὑπ' ὄψει Σας, αἱ διὰ τῶν χημικῶν πρόσθετοι γνώσεις ἐκ τῶν ἱατρικῶν μαθημάτων δεόν ὅπως περιορισθοῦν εἰς τὴν ὑπὸ εἰδικευμένην μορφήν φροντιστηριακὴν διδασκαλίαν τῆς Φυσιολογίας, Μικροβιολογίας, Ὑγιεινῆς καὶ Βιολογικῆς Χη-

Τόμ.

μεία
γυνε
τοὺς
Μαέ
σιολ
εἰς τ
τὴν
νῶν
δύν,

μεν,
ρεστ
θοῦν
θμικ
παρ
παρ
εἰς
ἔτερ
μῖας
τῶν
μαθ
ἔμετ
παρ

καὶ
καὶ
εἰς
παρ
(Ἰα
μικῆ
τῶν
γης
ως
σικί
φῆς
ασί
ὑπὲ
συ)
μέλι

καν
τῶν
αὐτ
ἐκ
ζόμ
Ἄν
ἄλλ
καὶ

κρί
ἐργ
θέμ
λέτ
αὐ-
κέι
ἀπ
σιμ
σιμ

Ἐτ
σοι
μέλ

μείας. Έμμένον δηλ. εις όσα εξεθέσαμεν εις 'Υμᾶς εις τὰς προγενεστέρας παρουσιάσεις μας καὶ διευτυώσαμεν διὰ τῶν ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 9/7.1.72 καὶ 44/15.1.72 ὑπομημάτων μας. Μαθήματα ὡς ἡ 'Ανατομία, ἡ Φαρμακολογία, ἡ Παθολ. Φυσιολογία καὶ ἡ Παθολ. 'Ανατομία, ἅτινα περιλαμβάνονται εις τὸ σχέδιον τοῦ Ν.Δ. Διατάγματος, εἶναι τελειῶς ξένα πρὸς τὴν ἀσκήσιν τῆς ειδικότητος καὶ μόνον ἐξ ἀπαρδεκτῶν, στενῶν ἐπαγγελματικῶν λόγων, προστασίας μερίδος ἰατρῶν, δύνανται νὰ δικαιολογηθῶν.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν, ἐὰν διατηρήτῃ ἀμφιβολία καὶ θὰ ἐθεωρεῖτε σκόπιμον πληρεστέραν ἀπὸ ἐπιστημονικῆς πλευρᾶς ἐνημέρωσιν, ὅπως κληθῶν παρ' Ὑμῶν καὶ οἱ ἀρμόδιοι Καθηγηταὶ τῶν χημικῶν μαθημάτων τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Θὰ παρακαλέσωμεν, Κύριε Ὑπουργέ, ὅπως ἐπιτρέψητε εις ἡμᾶς νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ συζήτησις τοῦ θέματος εἰς σύσκεψιν εις τὴν ὁποίαν συμμετεῖχον τρεῖς Καθηγηταὶ Ἰατρικῆς καὶ ἕτεροι ἐξ ἰατροῦ, ἐκπρόσωποι σωματείων κ.λ.π., ἀπὸ τῆς μιάς πλευρᾶς καὶ ἑμῶν, ἐνὸς μόνον ἐπιστήμου ἐκπροσώπου, τῶν χημικῶν, ἀπὸ τῆς ἄλλης, δημιουργεῖ διὰ τὰς Φυσικομαθηματικὰς Σχολὰς καὶ δι' ἐμὲ μεγάλην εὐθύνην, ἥτις θὰ ἐμετριάζετο ἐὰν θὰ υἰοθετεῖτο τὸ προτεινόμενον μέτρον τῆς παρ' Ὑμῶν προσκλήσεως πρὸς πληρεστέραν κατατόπισιν

Σας, καὶ τῶν Καθηγητῶν τῶν χημικῶν μαθημάτων. Διότι ἀσφαλῶς δὲν πρόκειται μόνον διὰ τὴν ρύθμισιν ἐνὸς συνήθους ἐπαγγελματικῆς θέματος, ἀλλὰ διὰ τὴν νομοθετικὴν κατοχύρωσιν ἐνὸς μεγάλης σπουδαιότητος ἐπιστημονικοῦ κλάδου, τὸ πρῶτον ἐπισήμως ἀναγνωριζόμενον ἐν Ἑλλάδι.

Ἐπὶ τῶν λοιπῶν διατάξεων τοῦ σχεδίου, αἰτίνας κατὰ τὴν σύσκεψιν ἔτυχον τῆς γενικῆς παραδοχῆς τῶν συμμετασχόντων, συμφωνοῦμεν ἀπολύτως. Πρόθεσις μας ἄλλωστε, ὡς ἤδη ἐτονίσασμεν, δὲν εἶναι νὰ παραβλάψωμεν τὰ ἐπαγγελματικὰ συμφέροντα τῶν ἤδη ἀσκούντων τὴν ειδικότητα ἰατρῶν, οὐτε νὰ παρεμποδίσωμεν τὴν εἰς τὸ μέλλον ἀπόκτησιν αὐτῆς καὶ παρὰ τῶν ἰατρῶν. Ἀλλὰ μόνον, νὰ παράσχωμεν τὴν δυνατότητα τῆς ἐν ἰσότητι ἀσκήσεως τῆς ειδικότητος καὶ παρὰ τῶν χημικῶν, ἀφοῦ πανθομολογουμένως εἶναι οἱ ἀρμοδιώτεροι.

Θὰ εἴμεθα δὲ εὐτυχεῖς, ἐὰν, Κύριε Ὑπουργέ, ἀφοῦ συμπεριληφθῶν καὶ αἱ ἡμέτεραι δίκαιαι προτάσεις, ἐπιλυθῇ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Σας, τὸ μέγα τοῦτο θέμα τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ ἑδραιώσεως τοῦ σημαντικωτάτου, διὰ τὸ Κοινωνικῶν Σύνολον, κλάδου τῆς Βιολογικῆς Χημείας.

Μετ' ἐξαιρέτου τιμῆς
Ὁ Πρόεδρος
Δρ ἸΩ. Δ. ΚΑΝΔΗΛΗΣ

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ Η ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΜΕΝΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΕΡΙ ΤΑΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΣΕΙΡΑΝ ΤΩΝ «ΧΗΜΙΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ»

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους καὶ ἐντεῦθεν συνήλθεν εις δύο συνεδριάσεις, τὴν 26 Ἰανουαρίου καὶ τὴν 3ην Μαρτίου 1972. Κατὰ τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς ἣν συμμετέσχον καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκδόσεως, παρουσιάσθη τὸ μόλις τότε κυκλοφορήσαν πρῶτον τεῦχος (Ἰανουαρίου - Φεβρουαρίου 1972) τῆς Νέας Σειρᾶς τῶν «Χημικῶν Χρονικῶν» καὶ ἐγένετο ἡ ἐπ' αὐτοῦ κριτικὴ ἔκ μέρους τῶν συμμετασχόντων τῆς συνεδριάσεως. Ἡ συζήτησις ὠδήγησεν εις χρήσιμους ἀποφάσεις πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐκδόσεως καὶ ἄρσιν τῶν ἀναποφεύκτων ἀτελειῶν, αἰτίνας εἶναι φυσικὸν νὰ παρουσιάζωνται εις τὰ πρῶτα τεύχη μίᾶς νέας μορφῆς ἐπιστημονικοῦ Περιδικίου. Κατὰ τὴν δευτέραν συνεδριάσιν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἐλήφθησαν ἀποφάσεις ὡς πρὸς τὸ ὑπὸ ἐκδοσιν δεύτερον τεύχος (Μαρτίου - Ἀπριλίου 1972), τὴν συγκέντρωσιν ὕλης, τὴν κρίσιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐκδοτικὴν ἐπιμέλειαν διὰ τὴν ἄρτιωτέραν ἐμφάνισιν.

Εἰδικώτερον διηκρινήθησαν οἱ καθιερωθέντες γενικοὶ κανόνες, οἵτινες πρέπει νὰ διέπουν τὴν σύνταξιν τῶν κειμένων τῶν μελετῶν καὶ ἡ ἐφαρμοζομένη ἤδη διαδικασία τῆς κρίσεως αὐτῶν. Ὡς γνωστὸν ἐζητήθη ἡ βοήθεια καὶ ἔχει καταρτισθῆ ἐκ τῶν προσφερθέντων νὰ συνεργασθῶν, ἐπιτελεῖον ἀπαρτιζόμενον ἀπὸ ὑπερεξήκοντα συνεργάτας, ἐκ καθηγητῶν τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, Καθηγητῶν ξένων Πανεπιστημίων καὶ ἄλλων διακεκριμένων ἐπιστημόνων καὶ ἐρευνητῶν, Ἑλλήνων καὶ Ξένων.

Ἀρμοδιότης τῶν ἐν λόγῳ συνεργατῶν εἶναι ἡ παρ' αὐτῶν κρίσις τῶν πρὸς δημοσίευσιν ἀποστελλομένων ἐρευνητικῶν ἐργασιῶν. Ὅρίζονται ἀνὰ δύο ἐξ αὐτῶν, σχετικῆς πρὸς τὸ θέμα τῆς μελέτης ειδικότητος, οἵτινες ἀποφαίνονται, μετὰ μελέτην καὶ σχετικὴν βιβλιογραφικὴν διερεύνησιν, κατὰ πόσον αὕτη εἶναι κατ' ἀρχὴν δημοσιεύσιμος ἢ ἀπορριπτέα. Δι' ἐκείνας τῶν ἐργασιῶν, αἰτίνας γίνονται παρ' αὐτῶν δεκταί, ἀποφαίνονται ἐπίσης οἱ κριταί, κατὰ πόσον εἶναι δημοσιεύσιμοι ὡς ἔχουν ἢ μετὰ τὰς ὑποδεικνυόμενας διορθώσεις ἢ συμπληρώσεις.

Τοὺς κριτὰς ὀρίζει περιορισμένον κλιμάκιον τῆς Ἐπιστημ. Ἐπιτροπῆς τὰ ὀνόματα δὲ αὐτῶν τηροῦνται ἀπόρρητα, τόσον διὰ τὸν συγγραφέα τῆς μελέτης ὅσον καὶ διὰ τὰ λοιπὰ μέλη τῶν δύο Ἐπιτροπῶν. Εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς

ὁποίας αἱ δύο κρίσεις παρουσιάζουν βασικὰς διαφορὰς ἀντιλήψεων ἡ μελέτη ἀποστέλλεται καὶ εις τρίτον κριτὴν. Ἐκαστος ἐκ τῶν κριτῶν αὐτῶν ἀγνοεῖ ἐπίσης τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων συναδέλφων του, τῶν ἐπιφορτισμένων μετὰ τὴν κρίσιν τῆς ἰδίας ἐργασίας.

Αἱ ὑποδείξεις τῶν κριτῶν γνωστοποιοῦνται ἀνωμόμως εις τὸν συγγραφέα τῆς μελέτης καὶ ἀκολουθεῖ συνεννόησις, διὰ μέσου τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκδόσεως, πρὸς διόρθωσιν καὶ τελικὴν διατύπωσιν παρ' αὐτοῦ τῆς μελέτης του. Ἡ ὅλη διαδικασία τῶν συνεννοήσεων διεξάγεται διὰ μέσου τοῦ κηδεμόνος ἐκάστης μελέτης, ὅστις ὀρίζεται ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτρ. Ἐκδόσεως καὶ εἶναι ἐπιφορτισμένος μετὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἀπαιτουμένης ἐργασίας τῶν διαδοχικῶν βελτιώσεων μέχρι τῆς ἐκτυπώσεώς της. Τὸ ἀπόρρητον τῶν ὀνομάτων τῶν κριτῶν τηρεῖται καὶ διὰ τὸν κηδεμόνα. Ἐὰν ὑπάρχῃ βασικὴ ἀντίρρησης ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέως πρὸς συμμόρφωσίν του εις τὰς ὑποδεικνυόμενας διορθώσεις, τότε ἡ Ἐπιστ. Ἐπιτροπὴ εἶναι ἡ ἀποφαινομένη καὶ δίδουσα τὴν τελικὴν λύσιν. Δικαιοδοσία ἐπίσης αὐτῆς εἶναι ὁ συγκερασμὸς τῶν ἀπόψεων, τῶν δύο ἢ τριῶν δι' ἐκάστην μελέτην κριτῶν, εἰς ἅς φυσικὰ περιπτώσεις κρίνεται κατ' ἀρχὴν δημοσιεύσιμος καὶ ὄχι ἀπορριπτέα. Εἰς τὰς περιπτώσεις ἀπορρίψεως τηρεῖται ἐπίσης ἀπολύτως τὸ ἀπόρρητον.

Ἡ Ἐπιστ. Ἐπιτροπὴ ἐπιδιώκει ὅπως ἡ δι' ἐκάστην δημοσιευομένη μελέτην κριτικὴ εἶναι αὐστηρὰ μὲν ἀλλὰ καὶ ἀντικειμενικὴ καὶ προσπαθεῖ ὅπως τηρηθῇ ἀπολύτως ἡ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀνωθυμία. Ἡ διαδικασία αὕτη, ἥτις εἶναι ἄλλωστε ἡ ἰσχύουσα καὶ διεθνῶς ἐφαρμοζομένη παρὰ τῶν ἀναλόγων ξένων Περιδικίων, ἐν τῇ προόδῳ τῶν ἐργασιῶν θὰ προσαρμοσθῇ καὶ θὰ βελτιωθῇ κατὰ τὸν ἐπιωφελέστερον δυνατὸν τρόπον, ὥστε νὰ ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἐξασφαλίζεται πάντοτε ὕλη αὐστηρῶς ἐξηλεγμένης καὶ ἡγυγημένης πρωτοτυπίας. Ἡ ἤδη ἀπόρριψις ἀποσταλείσων πρὸς δημοσίευσιν ἐργασιῶν καὶ ἡ δημοσίευσις ἄλλων, μόνον μετὰ τὴν παραδοχὴν ἐποικοδομητικῶν βελτιώσεων ἢ συμπληρώσεων, ἀποδεικνύει ὀρθὴν καὶ ὠφέλιμον τὴν ἐφαρμοζομένην κριτικὴν διαδικασίαν, ἐγγυωμένην τὴν ἀνωτερότητα τῆς καταχωριζομένης ἐν τῷ νέῳ Περιδικίῳ ὕλης.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΧΙΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΣ ΕΛΛΗΝΑΣ εκ τής Γερμανικής και Γαλλικής διαλέκτου έρρανισθέν παρά του ΡΗΓΑ ΒΕΛΕΝΣΤΙΝΛΗ ΘΕΤ-ΤΑΛΟΥ. Ούτινος άναλώμασιν έξεδόθη, προς ώφέλειαν τών όμογενών. Έν Βιέννη εκ τής Τυπογραφίας του Εύγενοϋ Τράττνερ 1790.

Η Ένωσις Έλλήνων Φυσικών είχε την εύτυχη έμπνευσιν, εις εκδήλωσιν έορτασμού τών 150 έτών τής έθνεγερσίας του 1821 να έπανεκδώσιν, έν πανομοιούτω φωτοαντιγράφω, την Φυσικήν του Πρωτομάρτυρος Ρήγα Βελεστινλή, εκ του μοναδικού εις την Έθνηκήν μας Βιβλιοθήκην σωζομένου άντιτύπου αυτής. Πρόκειται περί του πρώτου έκδοθέντος εις την Έλληνικήν βιβλίου δια την στοιχειώδη διδασκαλίαν τών φυσικών φαινομένων κατά τας άντιλήψεις εκείνης τής έποχής, και θ' άποτελέσει δια πάντα φυσιοδίφην άλλα και δια πάντα πνευματικών άνθρωπων, πολύτιμον άπόκτημα και κόσμημα τής βιβλιοθήκης του. Προκαλεί θαυμασμόν και άφατον συγκίνησιν, εις τόν αναδιφώντα τας σελίδας του βιβλίου τούτου, ότι εις έποχήν τοιαύτης άπιθάνου δια τόν Έλληνικόν χώρον και τούς κατοίκους του άμαθείας, υπό συνθήκας στυγνής δουλείας και βαρβαρότητας, άσκουμένων παρά έτι άμαθετέρου τυράννου, ο μεγάλος αυτός διδάσκαλος και όραματιστής του γένους μας, Ρήγας Βελεστινλής, τριάκοντα έτη πρό τής Έθνεγερσίας, έσκέφθη και έξέδωσεν ίδιούς «άναλώμασιν», τό πολύτιμον τούτο σύγγραμμα. Άκόμη σήμερα, μετά 180 έτη, εις έποχήν μη δυναμένην ούδέ πόρρωθεν να παραβληθί με εκείνην του 1790, ως προς την εύχέρειαν συνθηκών και μέσων, άντιμετωπίζομεν πολλάς δυσχερείας δια την παρουσίαν άναλόγων χρησίμων βιβλίων. Και όμως ο Ρήγας έπραγματοποίησε την έκδοσιν αυτήν, παρακινούμενος από τόν φλέγοντα ένθουσιασμόν του και τό άσίγαστον πάθος του δια την μόρφωσιν και την έλευθερίαν και έπέτυχε δι' αυτής να ρίψη όλίγον φώς εις τό τότε έπικρατούν σκοτός τής άμαθείας.

Την έπανεκδοσιν έσκέφθη και έπεμελήθη ο Πρόεδρος τής Ένώσεως Έλλ. Φυσικών Καθηγητής τής Ηλεκτρονικής Φυσικής εις τό Πανεπιστήμιον Αθηνών κ. Μιχ. Άναστασιάδης. Αύτη άφιερούται εις την σπουδάζουσαν Έλληνικήν νεολαίαν και τούς διδασκάλους της και προλογίζεται δια μακρών παρά του Προέδρου τής Ένώσεως. Η έν λόγω εκ 40 σελίδων εισαγωγική κριτική μελέτη του Καθηγητού κ. Μ. Άναστασιάδη παρουσιάζει μέγιστον ένδιαφέρον. Διότι τό θέμα του βιβλίου τούτου, ο συγγραφεύς του και η ζωή του, αί συνθήκαι τής έποχής και αί έπιστημονικαί δοξασίαι τών χρόνων εκείνων, κρίνονται από νέας θέσεως ένός συγχρόνου διδασκάλου τής Φυσικής, τής γνωστής πολυσχιδοϋς μορφώσεως και πείρας του κ. Καθηγητού. Εις τό Α' μέρος τής εισαγωγής ξετεάζεται η Φυσική του Ρήγα ως όπλον έννεγερσίας και εις τό Β' τό «Απάνθισμα τής Φυσικής» ως προς την τοποθέτησιν και την ανάπτυξιν τών δι' αυτού έκτιθέμενων φυσικών φαινομένων.

Η Ένωσις Έλλ. Χημικών θεωρεί ύποχρέωσίν της να συγχαρή δι' έμοϋ την άδελφήν όργάνωσιν Ένωσιν Έλλ. Φυσικών και τόν άξιον Πρόεδρόν της Καθηγητήν κ. Άναστασιάδη δια την πολύτιμον αυτήν έκδοσιν, την άποτελοϋσαν μίαν τών έπιτυχετέρων έκδηλώσεων έορτασμού τής 150ετηρίδος τής έθνεγερσίας.

Δρ Ι. Δ. ΚΑΝΔΗΛΗΣ

ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΗΛΕΚΤΡΟΧΗΜΕΙΑ. Α' Διάβρωσις και Προστασία. Υπό Θ. Ν. ΣΚΟΥΛΙΚΙΔΗ, καθηγητού Έθν. Μ. Πολυτεχνείου Σχήμα 8ον σελ. 319 + XXIII, Αθήναι 1971. (Πληροφορία εις τό Έργαστήριον Φυσικοχημείας Ε. Μ. Πολυτεχνείου, τηλ. 611.987).

Τό σύγγραμμα τούτο περιλαμβάνει Εισαγωγήν εις την Έφηρμοσιν. Ηλεκτροχημείαν εις ην άναπτύσσονται τά πλεονεκτήματα τών ηλεκτροχημικών βιομηχανιών και τής δια συσσωρευτών και γαλβανικών στοιχείων παραγωγής συνεχούς ρεύματος. Επίσης εισαγωγήν εις την Διάβρωσιν και προστασίαν έξ αυτής, περιλαμβάνουσαν τό ιστορικόν, τό περιεχόμενον, την σημασίαν, τας οικονομικάς έπιπτώσεις και την διεθνή έρευναν επί του φαινομένου. Ειδικώτερον εις τό κεφάλαιον τής Διαβρώσεως δίδονται ο όρισμός, αί συνθήκαι έμ-

φανίσεως, αί δράσεις, τά είδη διαβρώσεως, αί μικροσκοπικαί παρατηρήσεις, η θερμοδυναμική τής διαβρώσεως, η κινητική τής διαβρώσεως και αί μέθοδοι μετρήσεως. Εις τό κεφάλαιον τέλος τής Προστασίας έκτίθενται η άκολουθουμένη πορεία, η άσκησης τής γενικής έποπτείας, αί μέθοδοι προστασίας και η έκλογή τών καταλλήλων μεθόδων και τών καταλλήλων συνθηκών προς προστασίαν.

Τό σύγγραμμα τούτο προορίζεται δια τούς τετραετείς σπουδαστάς τής Σχολής Χημικών Μηχανικών και Μηχανικών Μεταλλείων Μηχανουργείον του Ε.Μ. Πολυτεχνείου, είναι όμως πολύτιμον άπόκτημα και βοήθημα και δια πάντα χημικών η μηχανικών εργαζόμενον εις την βιομηχανίαν. Άκόμη και δια πάντα μηχανικών η τεχνικών τών κατασκευών. Δια την πτωχήν Έλληνικήν χημικήν βιβλιογραφίαν, εις βοηθήματα επί ειδικών κλάδων έφαρμογής, τοιαύτα συγγράμματα ως τό παρόν, προερχόμενα από συγγραφείς τής επί του θέματος τούτου γνωστής ειδικείσεως και έρευνητικής πείρας του Καθηγητού κ. Σκουλικίδη, άποτελούν πολύτιμον συμβολήν άξίαν όλως ιδιαίτερας έξάρσεως. Ι.Δ.Κ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΑΝΟΡΓΑΝΟΥ ΧΗΜΕΙΑΣ. Υπό Δ. ΚΑΤΑΚΗ, Καθηγητού Άνοργάνου Χημείας Πανεπιστημίου Αθηνών. Σχήμα 16ον σελ. 200. Αθήναι 1971. (Τιμή δραχ. 180. Βιβλιοπωλείον Παπαδήμα, Ήπποκράτους 23).

Διδακτικόν βοήθημα παροχής τών εργαστηριακών και πειραματικών γνώσεων τής Χημείας, τών άπαραιτήτων δια την ένημέρωσιν τών φοιτητών τής Χημείας και τών συγγενών κλάδων τών Φυσικών Έπιστημών, κατά τά πρώτα έτη τών σπουδών των. Μεταξύ τών περιεχομένων του : η στοιχειώδης εργαστηριακή τεχνική και τά σφάλματα τών μετρήσεων, ο προσδιορισμός χημικού τύπου, τό περιοδικόν σύστημα, οί νόμοι κ.λ.π. περί άερίων, η άνάλυσις τών μετάλλων εκ τών όρυκτών κ.λ.π., η παρασκευή διαλυμάτων τά άλλα εκ τών βασικώτερων θεμάτων τής γενικής χημείας, έκτιθέμενα θεωρητικώς και εργαστηριακώς. Τό πρώτον αυτό διδακτικόν σύγγραμμα του κ. Καθηγητού με την ένδιαφέρουσαν ύλην του, την παρουσιάζομένην υπό τας συγχρόνους άντιλήψεις κατά τρόπον έπαγωγόν και σαφή, θα άποβή δια τόν σπουδαστήν, εις τά πρώτα βήματα τών μελετών του τής χημείας, χρησιμώτατον και θα συμπληρώση τό ύριστάμενον, από αυτής τής πλευράς, κενόν εις την χημικήν μας βιβλιογραφίαν. Ι.Δ.Κ.

ΒΙΒΛΙΑ

ΔΩΡΗΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝ. ΧΗΜΙΚΗΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΝ

1. **Μαγκλιβέρα Διονύση Κ.** Ο ρόλος τών Διοικητικών στελεχών στην Διοικητική (Management). Αθήναι 1971.
2. **Δημοπούλου Ιωάννου Σ.** Ποιοτική κατάστασις τής Έλληνικής όρυζοπαραγωγής τών έσοδειών 1969 και 1970. Θεσσαλονίκη, Υπουργείον Γεωργίας 1971.
3. **Δρος Κουράκου - Δραγώνα Σ.** Διεθνής μέθοδος ανάλυσεως τών γλευκών και οίνων. Τόμος Α' Υπουργείον Έθνικής Οικονομίας, Ίνστιτούτον Οίνου, Αθήναι 1971.
4. **Σέττα Νικολάου Χρ.** Τά μεγάλα παραγωγικά έργα τής Μακεδονίας. Αθήναι 1961.
5. **Σέττα Νικολάου Χρ.** Άγροτική Οικονομία τής νήσου Λέβου. Αθήναι, 1962.
6. **Σέττα Νικολάου Χρ.** Άγροτική άνάπτυξις τής Κρήτης. Αθήναι 1963.
7. **Σέττα Νικολάου Χρ.** Η άγροτική άνάπτυξις τής Εύβοίας. Αθήναι 1963.
8. **Σέττα Νικολάου Χρ.** Τό Δημογραφικόν και κοινωνικο-οικονομικόν πρόβλημα τής Ελλάδος. Αθήναι 1964.
9. **Σέττα Νικολάου Χρ.** Τά αίτια τής άστυφιλίας και τής μεταναστεύσεως τών άγροτικών τής Εύβοίας. Αθήναι 1965.
10. **Κωνσταντίνου Εδαγγέλου Έλ.** Η γλώσσα Fortan. Αθήναι 1971.
11. **Άγαθοπούλου Άντωνίου Συμ.** Ο μεταβολισμός τής τυ-

- ροσίνης κατά την ανάπτυξιν του ανθρώπου. Διατριβή επί Διδακτορίας. Άθηναι 1971.
12. **Κέντρον Πυρηνικών Έρευνών** «Δημόκριτος». Βιβλιοθήκη. Κατάλογος Περιοδικών. Άγία Παρασκευή Άττικής 1971.
 13. **Ρήγα Δημητρίου Α.** Συμβολή εις τον προσδιορισμόν τής μοριακής δομής τής φυτοαιμοσυγκολλητίνης. Διατριβή επί Διδακτορίας. Άθηναι 1971.
 14. **Κατάκη Δ.** Πρακτικά Άνοργάνου Χημείας. Άθηναι 1971.
 15. **Σκουλικιδή Θεοδώρου Ν.** Έφηρμοσμένη Ήλεκτροχημεία. Α' Διάβρωσις και προστασία. Άθηναι 1971.
 16. **Σαραντιδή Γεωργίου Δημ.** Χημικού. Ή δξυγώνωσις του αίματος και ό καρκίνος. Άθηναι 1972.
 17. **Ύπουργείον Έθνικής Οικονομίας.** Σταθμός έρευνής έδαφολογίας και λιπασματολογίας Θεσσαλονίκης. Έπιστημονικόν Δελτίον Νο 3. Περίοδος 1966 - 70 Θεσσαλονίκη 1971.
 18. **Ύπουργείον Έθνικής Οικονομίας.** Σταθμός έρευνής έδαφολογίας και λιπασματολογίας Θεσσαλονίκης. Έπιστημονικόν Δελτίον Νο 4. Περίοδος 1966 - 70. Θεσσαλονίκη 1971.
 19. **Έλληνικά Ταχυδρομεία.** Τό ταχυδρομείον κατά την Έλληνικήν Έπανάστασιν 1821 - 1827. Άθηναι 1971.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΔΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Τό εκ των άρχαιρεισών τής 31ης Άνουαρίου 1972 προελθόν Διοικητικόν Συμβούλιον του Συνδέσμου Χημικών Δημοσίων Υπαλλήλων (Σ.Χ.Δ.Υ.) συνεκροτήθη εις Σώμα ως κάτωθι:

Πρόεδρος Κων.Μπέρκος, Άντιπρόεδρος Κων.Σαφιολέας, Γεν.Γραμματεύς Κων.Άποστολόπουλος, Ταμίας Βασιλ.Πίππας, Μέλη Χρ.Καλαντζής, Γεώργ.Καραμητσος και Άρτ. Παπασταματάκη.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΑΧΑΪΑΣ

Την έσπέραν τής 20ης Άνουαρίου εις έορταστικήν συγκέντρωσιν, ήτις έσημείωσε μεγάλην έπιτυχίαν, έκόπη ή βασιλόπιττα του Συλλόγου εις τό Κέντρον των Πατρών «Βίλλυ - Πάρκ». Παρέστησαν οι χημικοί τής περιοχής και πολλά σημαντικά μέλη τής πατριάκης κοινωνίας. Τό χρυσούν άναμνηστικόν τής Βασιλόπιττας έκέρδισε ό Δ)τής του παραρτήματος Γ.Χ.Κ., συνάδελφος κ. Χρ. Κωνσταντόπουλος.

Έπίσης τό έσπέρας τής 11ης Μαρτίου έκλήθη εύρεία σύσκεψις των Χημικών των Πατρών κατά την όποιαν ό συμμετασχών αυτής πρόεδρος τής Ε.Ε.Χ. κ. Ι. Κανδήλης, συνεζήτησε μετ' αυτών τά επί τάπητος θέματα του κλάδου και τους ένημέρωσεν επί των τελευταίων έπιτεύξεν.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΣΤΕΓΑΣΕΩΣ ΧΗΜΙΚΩΝ

Τά μέλη του Συνεταιρισμού συνήλθον εις τακτικήν Γενικήν Συνέλευσιν, συμφώνως προς τά άρθρα 30 και 31 του Καταστατικού κατά την 21ην Μαρτίου 1972 εις τά έν τή Ένώσει Γραφεία του Συνεταιρισμού. Συνεζήτηθησαν κατ' αυτην τά ακόλουθα θέματα:

- 1) Έκθεσις πεπραγμένων Δ.Σ. και έγκρισις αυτών. 2) Άνάγνωσις έκθέσεως του Έποπτικού Συμβουλίου. 3) Έγκρισις ίσολογισμού τής 31.12.1971. 4) Έγκρισις άπολογισμού διαχειρίσεως 1)1 - 31)12)1971. 5) Άπαλλαγή των ευθυνών των μελών του Διοικητικού και Έποπτικού Συμβουλίου. 6) Έγκρισις προϋπολογισμού 1972. Και 7) Έκλογή νέου Διοικητικού και Έποπτικού Συμβουλίου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΧΗΜΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΦΥΣΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Άνακοινού ότι ή προσεχής Τακτική Συνεδρία αυτής ώρισθη διά την 19ην Μαΐου έ.έ., ήμέραν Παρασκευήν και ώραν

6 - 9 μ.μ. εις τό Ε.Ι.Ε. Κατά την Συνεδρίαν αυτήν θα άνακοινοϋθουν πρωτότυποι έρευνητικά έργασια. Ή Έταιρεία καλεί τους ένδιαφερομένους όπως συμμετάσχουν δι' άνακοινώσεων, ζητούντες προηγουμένως, τό ταχύτερον, παρά του κ. Γ. Λεβή (τηλ. 774.171 9 π.μ.-1 μ.μ. και 741.417 6-8 μ.μ.) σχετικές πληροφορίες. Έπίσης παρά τής έπιτροπής Συντάξεως τής Ε.Β.Β.Ε. διά την ύποβολήν περιλήψεων. Άύται πρέπει να εύρίσκωνται εις χείρας τής Έπιτροπής πρό τής 19ης Άπριλίου έ.έ.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΝ ΠΑΡΑ ΤΩ, ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ.

Τό Έλληνικόν Κέντρον Παραγωγικότητας (ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ.) έν συνεργασία μετ' των Άμερικανών Καθηγητών Ν. Ford L. Cummings και D. Harnett, από 17 μέχρι 19 Μαΐου 1972 όργανώνει Σεμινάριον άφορών εις την: λήψιν άποφάσεων (decision making, - a quantitative approach), άποτελούν τό τρίτον μέρος του προγράμματος «Mangeent Systems». Του έν λόγω Σεμιναρίου θα προηγηθής προπαρασκευαστικόν πρόγραμμα, συνολικής διάρκειας 15 ώρων.

Εις τό προπαρασκευαστικόν πρόγραμμα θα διδαχθουν θέματα περιγραφικής στατιστικής, θεωρίας πιθανοτήτων, θεωρίας δειγματοληψίας, στατιστικής εκτιμήσεως, συνδυαστικής αναλύσεως, στοχαστικών διαδικασιών, μαθηματικού λογισμού και προβλημάτων άριστοποίησης. Εις τό κυρίως σεμινάριον θα έξετασθουν θέματα διαφόρων τεχνικών χρήσιμων διά την λήψιν των άποφάσεων.

Διά πάσαν πληροφορίαν οι ένδιαφερόμενοι δέον όπως άποταθουν εις τό ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ., Καποδιστριαύ 28, Άθήναι. τηλ. 600.411 - 19.

K. Σ. Α.

ΕΚΤΑΚΤΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Κατά την διάρκειαν του έτους 1971 προς οικονομικήν ένισχυσιν του λογαριασμού τής Ένώσεως διά την Γενικήν Χημικήν Βιβλιοθήκην έστάλησαν παρά βιομηχανιών και συναδέλφων τά ακόλουθα χρηματικά ποσά :

Βιομηχανία Ζυμών ΖΑΕ	Δραχ.	3.000
Βιομηχανία Σοκολάτας ΙΟΝ	»	1.200
Βιομηχανία Οίνοπνευμάτων ΗΒΗ	»	3.000
Βιομηχανία ΧΡΩΠΕΙ	»	5.000
Μεταξοβιομηχανική Έταιρία ΒΟΜΒΥΞ	»	2.000
Βιομηχανία Ζυμαρικών ΜΙΣΚΟ	»	3.000
Α.Γ.Ε. Τσιμέντων ΗΡΑΚΛΗΣ	»	5.000
Βιομηχανία Ζυμαρικών ΜΕΛΙΣΣΑ	»	2.000
Βιομηχανία Οίνων ΑΧΑΙΑ ΚΛΑΟΥΣ	»	10.000
ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.	»	1.000
Α.Ε.Ε.Χ.Π. και Λιπασμάτων	»	20.000
Έλαιουργική Έπιχειρήσις ΕΛΑΪΣ Α.Ε.	»	10.000
Βιομηχανία ΤΡΑΝΣΤΕΚΟΜ Α.Ε.	»	3.000
Βιομηχανία Χρωμάτων ΧΡΩΤΕΧ	»	10.000
Ένωσις Γεωργικών Συν/μών Πατρών	»	4.000
Βιομηχανία Μετάξης ΕΤΜΑ Α.Ε.	»	5.000
Γεώργιος Γιανναρόπουλος Χημικός	»	1.000
Βιομηχανία Σαπώνων Π.Δ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΝΗΣ	»	5.000
Γρηγόριος Λαζαρίδης Χημικός	»	1.800
Βιομηχανία Πλαστικών ΑΡΙΣΤ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ	»	10.000
Βιομηχανία Ζυμών ΖΑΝΑΕ	»	5.000
Σύνολον Δραχ.		110.000

ΣΧΕΔΙΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ

Ύπο του Έλληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας (ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ) καθηρτίσθησαν και άπεστάλησαν προς σχολιασμόν τά κάτωθι σχέδια προδιαγραφών. (Άριθ. ΕΙ - 5).

1. ΣΧΕΔΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ διά τον κλιματισμόν και την έξέτασιν δοκιμίων έλαστικού.

Το σχέδιον τούτο βασικώς αποτελεί μετάφρασιν τῆς ὑπ' ἀριθ. I.S.O. R 471 Προδιαγραφῆς καὶ καθορίζει τὰς σταθερὰς συνθήκας περιβάλλοντος, τὰς ἀνοχὰς θερμοκρασίας καὶ ὑγρασίας, τὰς κανονικὰς συνθήκας περιβάλλοντος, τὴν ἐξέτασιν τῶν δοκιμίων, τὴν ἐκθεσιν τῶν ἀποτελεσμάτων ἐξετάσεως.

II. ΣΧΕΔΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΣΥΣΤΡΟΦΗΣ ΝΗΜΑΤΩΝ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ καὶ συναφῶν εἰδῶν. (Ἀριθ. ΚΛ - 2).

Το σχέδιον τούτο αποτελεί μετάφρασιν τῆς Προδιαγραφῆς I.S.O. R - 2 καὶ ἀναφέρεται εἰς φυτίλια, προνήματα, μονόκλωνα νήματα, πολυκλώνια νήματα προερχόμενα ἐκ μονοκλώνων τοιούτων, κλωστὰς, σπάγγους καὶ σχοινία μικρᾶς ἢ μεγαλύτερας διαμέτρου.

III. ΣΧΕΔΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΦΟΡΤΙΩΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗΡΩΝ ΥΔΑΤΟΣ. (Ἀριθ. 5).

Διὰ τῆς Προδιαγραφῆς ταύτης καθορίζονται αἱ βασικαὶ ἀπαιτήσεις κατασκευῆς τῶν κυκλοφορούντων εἰς τὴν Χώραν πυροσβεστήρων ὕδατος.

Σκοπός. Μεγέθη πυροσβεστήρων. Κατασκευὴ. Ἀντιδιαβρωτικὴ προστασία. Μέσα ἀναρτήσεως. Μηχανισμὸς θέσεως εἰς λειτουργίαν. Θλιβόμετρον. Ἀσφάλεια ὑπερπίεσεως. Εἶδη γωμώσεων. Ἰδιότητες προσθέτων οὐσιῶν γωμώσεων. Μέθοδοι λειτουργίας. Ἐλεγχοὶ κατὰ τὴν παραγωγὴν ὑπὸ τῆς βιομηχανίας. Δοκιμασία ὑδραυλική, διαρροῆς, διαρρήξεως, θλιβόμετρον καὶ πρόγραμμα δειματοληψίας τούτων. Ἐλεγχος ἀποδόσεως χαρακτηριστικῶν ἐκτοξεύσεως, κατασβεστικῆς ἰκανότητος. Σήμανσις. Συσκευασία. Δοκιμαὶ κρούσεως πρὸς ἔλεγχον τῆς συναφείας τῶν προστατευτικῶν ἐπικαλύψεων καὶ τῆς ἀντοχῆς εἰς τὴν διάβρωσιν.

Κ. Σ. Α.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΑΙ ΚΑΙ ΑΛΛΑΙ

ΜΙΚΡΟΒΙΑΚΟΝ ΦΟΡΤΙΟΝ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 946)25 - 11 - 71 Φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (τεύχος Β') ἐδημοσιεύθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 392220)10.058)16 - 10 - 71 κοινὴ Ἀπόφασις τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν «Περὶ καθορισμοῦ μικροβιακοῦ φορτίου παστεριωμένου γάλακτος καὶ ἐλέγχου αὐτοῦ», ἧς ἡ ἰσχύς ἤρξατο τὴν 26 Φεβρ. 1972, ἥτοι μετὰ τρίμηνον ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς.

Διὰ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως καθορίζονται οἱ ὅροι οὓς δεόν νὰ πληροῖ τὸ εἰς τὴν κατανάλωσιν φερόμενον παστεριωμένον καὶ ἀπεστεριωμένον γάλα, ὀριζόμενων μεγίστων ὀρίων περιεκτικότητος εἰς μικρόβια καὶ ἀπουσίας παθογόνων διὰ τὸν ἀνθρώπων μικροβίων. Περαιτέρω ὀρίζεται ὅτι ἀρμόδια διὰ τὴν δειματοληψίαν γάλακτος πρὸς ἐξέτασιν τοῦ μικροβιακοῦ φορτίου αὐτοῦ τυγχάνουν μόνον αἱ Ἰατρικαὶ καὶ Κτηνιατρικαὶ Ὑπηρεσίαι καὶ καθορίζεται λεπτομερῶς ὁ τρόπος τῆς δειματοληψίας, ὑποχρεωτικὸς ἐπὶ ποινητῆ ἀκυρότητος τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐξετάσεως, τὰ διὰ ταύτην ἀπαραίτητα ὄργανα καὶ σκεύη, ἡ θερμοκρασία καὶ ὁ τρόπος ὑφ' οὗς θὰ πραγματοποιηθῆται ἡ μεταφορὰ τῶν δειγμάτων, καὶ περιγράφεται ἡ τεχνικὴ τῆς μικροβιολογικῆς ἐξετάσεως τῶν δειγμάτων, ἐνῶ παρέχονται στοιχεῖα διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐξετάσεως ταύτης.

Τέλος παρατίθενται ὑποδείγματα πρωτοκόλλου δειματοληψίας καὶ ἐκθέσεως ἐργαστηριακῆς ἀναλύσεως.

ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΑ ΑΕΡΟΖΟΛ

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 65)72 Βασιλικῆς Διατάγματος, δημοσιευθέντος εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 22)5 - 2 - 71 Φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (τεύχος Β'), διὰ τὰ ἐντομοκτόνα οἰκιακῆς ἢ γεωργικῆς χρήσεως, τύπου ἀεροζόλ, εἶτε ταῦτα παράγονται ἐν Ἑλλάδι εἶτε εἰσάγονται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀνεγνωρίσθη νόμιμος φύρα ἐκ 4% κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ δύο ἔτη ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐμφιαλώσεως, τούτου ἀναγραφόμενου τοῦ λοιποῦ ὑποχρεωτικῶς ἐπὶ τῆς συσκευασίας. Τὰ εὑρισκόμενα ἤδη ἐν κυκλοφορίᾳ τοιαῦτα ἐντομοκτόνα ἐπιτρέπεται νὰ διατίθενται μέχρι τῆς 31 - 12 - 1973, ἀνε τῆς ἐνδείξεως τῆς χρονολογίας παραγωγῆς, ἀναγνωριζομένης καὶ διὰ ταῦτα τῆς προμνημονευθείσης φύρας εἰς 4%.

Σημ: Κατόπιν τοῦ ἀνωτέρω Β.Δ. αἶρεται ἡ ἰσχύς τοῦ 720 /24 - 10/5 - 11 - 70 ὁμοίου, δι' οὗ δὲν ἀνεγνωρίζετο φύρα διὰ τὰ ἐντομοκτόνα τύπου ἀεροζόλ. (Βλ. Χ.Χ. Δεκ. 1970, σελ. 252).

Κ. Σ. Α.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΧΗΜΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ Βιοχημικὴ Ἐταιρεία, τῆς ὁποίας προεδρεύει ὁ ὁμότ. Καθηγητὴς Βιολογικῆς Χημείας Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀναστ. Χρηστομάνος, κατόπιν εἰσηγήσεώς του κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου αὐτῆς, τῆς 10ης Φεβρουαρίου 1972, ἀπεφάσισε, πρὸς τόνωσιν τοῦ διὰ τὴν ἔρευναν ἐνδιαφέροντος τῶν ἐπιστημόνων, νὰ προκηρύξῃ διαγωνισμὸν ὑπὸ τοὺς ἀκολουθοῦσους ὅρους:

Θεσπίζεται χρηματικὸν βραβεῖον ἐξ 20.000 δραχμῶν διὰ πειραματικὴν βιοχημικὴν ἐργασίαν τελεσθησομένην ἐντὸς ἔτους. Καθορισθέντα: 1. «Περὶ παθολογικῶν αἰμοσφαιρινῶν εἰς τὸν χῶρον τῆς Χαλκιδικῆς καὶ Ἀνατολ. Μακεδονίας καὶ Θράκης» καὶ 2. «Περὶ τῶν ἰστονῶν καρκινικῶν κυττάρων». Αἱ ὑποβληθῆσόμεναι ἐργασίαι ὑπόκεινται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας. Αἱ βραβευθῆσόμεναι θὰ δημοσιευθοῦν ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς Ε.Β.Ε. «Folia biochemica et biologica graeca» Ἐν περιπτώσει ὑποβολῆς δύο ὁμοίων ἐργασιῶν καὶ ἐφ' ὅσον τὸ Δ.Σ. κρίνῃ ταύτας ἰσαξίας, τὸ χρηματικὸν βραβεῖον δύναται νὰ διαιωρασθῆ.

Αἱ ἐργασίαι θὰ εἶδει νὰ παραδοθοῦν εἶτε εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Folia biochemica et biologica graeca, ὁδὸς Λαμπάκου 2, Ἀθῆναι (611), τηλ. 770.080, εἶτε εἰς τὴν Καν' Ἀφρ. Δημητριάδου - Βαφειάδου, 392.320, ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς δημοσιεύσεως. Ἡ ἐργασία πρέπει νὰ παραδοθῆ δακτυλογραφημένη, μετὰ τῶν σχετικῶν εἰκόνων ἐπὶ χωριστῶν φύλλων χάρτου, θέλει δὲ ὑποχρεωτικῶς δημοσιευθῆ εἰς τὸ ἀνωτέρω ἀναφερόμενον περιοδικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Βιοχημικῆς Ἐταιρείας.

Διευκρινίζεται ὅτι αἱ προκηρυχθεῖσαι ἐργασίαι ὀφείλου νὰ εἶναι ἀπολύτως πειραματικαί, βασιζόμεναι ἐπὶ ἰδίων παρατηρήσεων. Ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν περὶ παθολογικῶν αἰμοσφαιρινῶν, αὕτη θὰ πρέπει νὰ ἔχη ἀμεσον σχέσιν πρὸς τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ καὶ Ἀνατολικῇ Θράκῃ ὡς καὶ Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ ἐνδημικὰς τοιαύτας.

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΧΗΜΙΚΟΙ

ΜΕΓΑΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ζητεῖ χημικούς, κατέχοντας ἀπταιστώως τὴν ἀγγλικὴν πρωτίστως γλῶσσαν καὶ ἐπιβιοθητικῶς καὶ ἄλλας. Ἀποδοχαὶ ἰκανοποιητικαί. Ἀπασχόλησις ἐν μέρει εἰς Ἀθῆνας καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ Ἐξωτερικόν. Κατὰ τὴν ἐκτὸς ἔδρην ἀπασχόλησιν πρόσθετοι ἀμοιβαί. Πληροφορίας παρὰ τῆ Ἐνώσει Ἑλλ. Χημικῶν.

Ἡ ΕΝΩΣΙΣ ΓΕΩΡ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ζητεῖ διὰ συνεχῆ ἐργασίαν χημικὸν ἑλληνικὸ ἢ ἄλλοδαποῦ Πανεπιστημίου, ἡλικίας μέχρι 30 ἐτῶν, μὲ γνώσεις οἰνολογίας. Πληροφορίας παρὰ τῆ Ἐνώσει Ἑλλ. Χημικῶν.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Παρεκλήθημεν παρὰ τοῦ κ. Γ.Γρίβα ὅπως προβῶμεν εἰς τὴν διόρθωσιν τῆς ἐπομένης τυπογραφικῆς ἀβλεψίας, ἥτις παρεσιέφρησεν εἰς τὴν μελέτην του τὴν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος τῆς Γεν. Ἐκδόσεως (Ἰανουαρίου 1972):

Σελίς 6 στήλη β'. Ἡ ἐκτὸς τοῦ συμβολίου τῆς ὀλοκληρωσεως παράστασις $\frac{1}{2} dx$ νὰ διορθωθῆ εἰς τὸ ὀρθὸν $\frac{1}{x} dx$.

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Γ.Σ. τῆς 23.3.1972 αἱ ἀρχαιρεσίαι διὰ νέον Δ.Σ. θὰ διενεργηθοῦν τὴν Κυριακὴν 16.4.1972 καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Διὰ τὸ ἐγκυρον τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς καὶ τὴν διατήρησιν τοῦ Συλλόγου δεόν ἀπαραιτήτως νὰ ψηφίσουν 100 μέλη.

ΕΝΩΣΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΕΤΟΥΣ 1971

A. ΕΣΟΔΑ

I. Δικαιώματα έγγραφης νέων μελών Ε.Ε.Χ.

Δραχμαί

7.250.00

II. Συνδρομαί τακτικῶν μελών

752.990.20

- 1. Τρεχούσης χρήσεως
- 2. Κεκλεισμένων χρήσεων

345.020.00
407.970.20

III Πρόσοδοι περουσίας

24.176.00

- 1. Τόκοι καταθέσεων
- 2. Τοκομερίδια ὁμολογιῶν
- 3. Πρόσοδοι ἀκινήτων (παραχώρησις αἰθούσης)

7.601.00
1.625.00
14.950.00

- α-) Ἀπὸ ΕΛ. ΚΕ. ΠΑ.
- β-) Ἀπὸ Σύλλ. Φαρμακευτικῶν Ἀντιπροσώπων

14.300.00
650.00

IV Διάφορα ἔσοδα :

418.015.00

- 1. Κληροδοτήματα καὶ δωρεαί
- 2. Ἀπρόβλεπτα ἔσοδα
- 3. Εἰσφοραί ὑπὲρ Γ.Χ. Βιβλιοθήκης
- 4. Ἐπιχορηγήσεις Ἐπιχор. ἐκ τοῦ Ὑπουρ. Πολιτισμοῦ & Ἐπιστημῶν (Ἑπιχερσία Ἐπιστημονικῆς Ἐρεῦνης καὶ Ἀναπτύξεως)

4.300.00
3.715.00
110.000.00
300.000.00

Σύνολον Δραχμαί

1.202.431.20

B. ΔΑΠΑΝΑΙ

I Δαπάναι Διοικήσεως

474.529.70

- 1. Τακτικαί Γεν. Συνελεύσεις
- 2. Ἀποδοχαί προσωπικοῦ
- 3. Εἰσφοραί ὑπὲρ τρίτων : (ΙΚΑ - Φόροι - Χαρτόσ. μισθῶν προσωπικοῦ)
- 4. Ἀμοιβαί τρίτων (Νομικὸς Σύμβουλος)
- 5. Ποσοστά ἐξ εἰσπράξεων
 - α-) » Ἀθηνῶν
 - β-) » διὰ Τοπικῶν Συλλόγων
- 6. Ἐξοδα κινήσεως προσωπικοῦ (ὄδοιπορικὰ - μεταφορικὰ)
- 7. Ἐντυπα Λογιστικὰ Βιβλία
- 8. Γραφικὴ ὕλη
- 9. Φωτισμὸς - Καθαριότης - Ὑδρευσις
- 10. Ταχυδρομικὰ - Τηλεγραφικὰ - Τηλεφωνικὰ
- 11. Συνδρομαί ἡμερησίων & γραφείων ἀποκομμάτων τύπου
- 12. Πρόσθετα ἔξοδα γραφείων (Πρόσθετος ἀποζημίωσις ἀποχωρήσαντος ὑπαλλήλου)
- 13. Ἀσφάλιστρα ἐγκαταστάσεων (ἐπίπλων καὶ κτιρίου)

2.135.10
200.155.00
58.389.20
15.020.00
87.470.80
74.664.00
12.806.80
6.902.20
11.043.00
3.935.00
32.636.50
26.198.30
7.811.20
21.696.40
1.137.00

II Δαπάναι Δραστηριότητος

286.165.00

- 1. Δαπάναι διαλέξεων (προσκλήσεις καὶ ταχυδρομικὰ)
- 2. Συμμετοχαί εἰς συνέδρια καὶ Συνδρομαί ξένων Ἑταιριῶν
- 3. Δεξιώσεις Κυλικείου (ἐορτὴ Βασιλόπιττας καὶ περιποιήσεις ἐπισήμων)
- 4. Ἐξοδα ὄδοιπορικὰ μελῶν ἐπιστημ. Ἐπιτροπῆς (ἐξ Ἑπαρχιῶν)
- 5. Κάλυψις ΧΗΜΙΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ
- 6. Δαπάνη Βραβείων (ἐορτασμοῦ 150ετηρίδος)
- 7. Διάφορα ἔξοδα (πρόσθετοι ἀμοιβαί προσωπικοῦ)

30.904.50
13.920.50
14.311.60
8.000.00
169.604.90
20.000.00
29.423.50

III Δαπάναι περιουσιακῶν στοιχείων

40.921.00

- 1. Δικαστικὰ ἔξοδα ἀκινήτου
- 2. Συντήρησις ἀκινήτου
- 3. Φόροι ἀκινήτων
- 4. Κοινόχρηστα (κτιρίου Κάνιγγος 27)
- 5. Ἀσφάλιστρα ἀκινήτων

980.00
749.00
1.770.00
36.684.00
738.00

Σύνολον ἐξόδων Δραχμαί

801.615.70

Πλέονασμα χρήσεως 1971 μεταφερόμενον εἰς κεφάλαια

400.815.50

Σύνολον Δραχμαί

1.202.431.30

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1972

Ὁ Λογιστὴς
Ν. Σταμούλης

Ὁ Ταμίας
Ν. Μπούρας

ΕΝΩΣΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1971

Ένεργητικόν	Δραχμαί	Παθητικόν	Δραχμαί
Ταμείον	123.996.50	Κεφάλαια	3.172.128.50
Καταθέσεις παρά Τραπεζαίς	308.249.95	Άποθεματικά Κεφάλαια	96.958.00
Άκίνητα	2.160.652.00	Υποχρεώσεις	30.543.20
Έγκαταστάσεις (Έπιπλα έξοπλισμός)	242.309.40		
Χρηματογγραφα	25.000.00		
Βιβλιοθήκη (Συνδρομαί ξένων περιοδικών τελευταίων έτών)	354.545.30		
Άπαιτήσεις	16.850.50		
Προσωρινοί λογαριασμοί	68.026.05		
Σύνολον Δρχ.	<u>3.299.629.70</u>	Σύνολον Δρχ.	<u>3.299.629.70</u>

Έν Αθήναις τῆ 1ῃ Φεβρουαρίου 1972

Ό Λογιστής
Ν. Σταματούλης

Ό Ταμίας
Ν. Μπούρας

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 1972

Έσοδα	Δραχμαί	Δαπάναι	Δραχμαί
I Δικαιώματα έγγραφῆς νέων μελών	8.000.00	I Δαπάναι Διοικήσεως	515.000.00
II Συνδρομαί μελών	760.000.00	1. Τακτικά Συνελεύσεις	4.000.00
1. Τρεχούσης χρήσεως	435.000.00	2. Άποδοχαί Προσωπικού	220.000.00
2. Κεκλεισμένων χρήσ.	325.000.00	3. Είσοφοι υπέρ ΙΚΑ και Τρίτων	65.000.00
		4. Ποσοστά εισπράξεων	110.000.00
III Πρόσοδοι περιουσίας	24.000.00	5. Έξοδα κινήσεως προσωπικού	6.000.00
1. Τόκοι	8.000.00	6. Έντυπα - Γραφική ύλη	13.000.00
2. Παραχώρησις αιθούσης	16.000.00	7. Φωτισμός - Καθαριότης - Ύδρευσις	40.000.00
		8. Ταχυδρομικά - Τηλεφωνικά	30.000.00
IV Διάφορα Έσοδα	118.000.00	9. Συνδρομαί Έφημερίδων κ.λπ.	7.000.00
1. Είσοφοι υπέρ Χημικής Βιβλιοθήκ.	100.000.00	10. Πρόσθετα έξοδα γραφείων-άσφάλισ.	20.000.00
2. Έκτακτοι δωρεαί	10.000.00		
3. Διάφορα	8.000.00	II Δαπάναι δραστηριότητος	345.000.00
		1. Διαλέξεις	30.000.00
		2. Συμμετοχή εις Συνέδρια και συνδρομαί ξένων έταιριών	12.000.00
		3. Δεξιώσεις - Κυλικείον	15.000.00
		4. Άποζημιώσεις - όδοιπορικά μελών Έπιστημ. Έπιτρ. (Έπαρχιών)	8.000.00
		5. Διάφορα και ένίσχυσις Περιοδικού	280.000.00
		III Δαπάναι Περιουσ. Στοιχείων	38.000.00
		1. Συντήρησις άκιν. Κοινόχρηστα	36.000.00
		2. Άσφάλιστρα άκινήτου	2.000.00
		Σύνολον Δαπανών	898.000.00
		Πλεόνασμα 1972	12.000.00
Σύνολον Δραχμαί	<u>910.000.00</u>		<u>910.000.00</u>

Έν Αθήναις τῆ 1ῃ Φεβρουαρίου 1972

Ό Λογιστής
Ν. Σταμούλης

Ό Ταμίας
Ν. Μπούρας

ραχμαί
72.128.50
96.958.00
30.543.20

99.629.70

ραχμαί
15.000.00

45.000.00

38.000.00

98.000.00
12.000.00

10.000.00

ΔΡΟΜΟΙ ΕΚ ΜΠΕΤΟΝ
ΔΡΟΜΟΙ ΠΡΟΟΔΟΥ

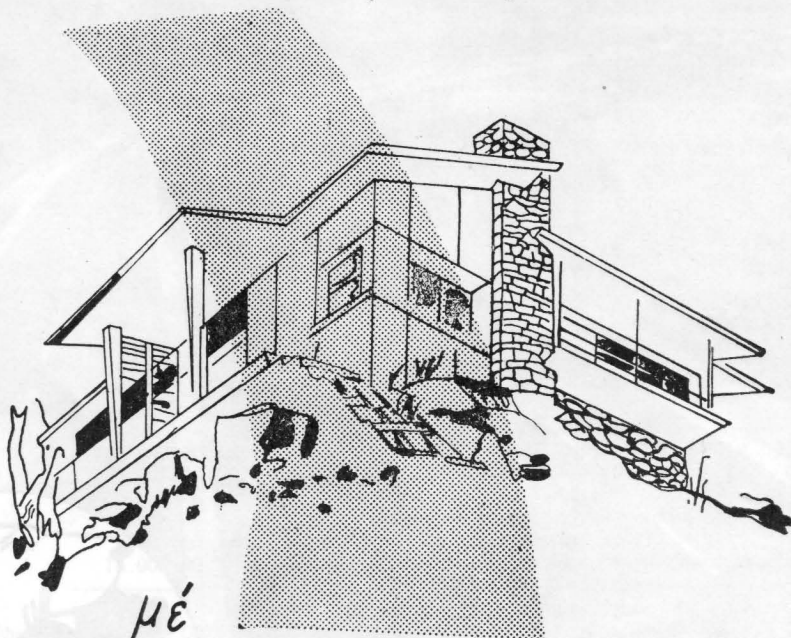
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ
ΗΡΑΚΛΗΣ - ΟΛΥΜΠΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΑΓΑΤΣΑΝΙΟΥ 8 - ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 233.381

σ.κ.

Ἀρχίζοντας τὸ πρῶτ'...

Τὸ βράδυ ἕτοιμο!!

μὲ

Πλαστικά Χρώματα

Artex

Χρωτέχ

CHIEF CHEMICAL ENGINEER - UP TO 20.000 drs

A major International mining company, located 40 miles outside Athens, wishes to appoint a Chief Chemical Engineer. The person appointed will be responsible for the supervision and the reorganization of the Laboratory and the start up of the Electrolysis Department. Candidates, aged 35 to 40 must be graduates of the Athens Polytechnic School, be fluent in either English or French and have at least 10 years experience in the field of mineral chemistry. Knowledge of precious metals, metal analysis, spectrography, metal electrolysis and colorimetry is required. This is a challenging position for an energetic and well organised person. The Company will pay all housing expenses and offers an extra annual bonus.

Ref. No 110

ΧΗΜΙΚΟΣ

Μεγάλη διεθνής εταιρία κειμένη 60 χιλιόμετρα εκτός Ἀθηνῶν ζητᾶ Χημικό. Ὁ ὑποψήφιος δᾶ ἀναφέρεται κατευθεῖαν εἰς τὸν Προϊστάμενον Χημείου καὶ δᾶ ἀσχολῆται ἐξ ὀλοκλήρου μὲ ἀναλυτικὴ Χημικὴ ἐργασία εἰς τὸ Χημεῖον. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον ὅπως εἶναι ἡλικίας 25 ἕως 30 ἐτῶν, ἀπόφοιτοι Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἢ φέροντες διπλῶμα Πρακτικοῦ Χημικοῦ, μὲ τοῦλάχιστον 2 ἐτῶν προϋπηρεσία εἰς ἐργαστήριον εἰς τὴν Χημικὴν Ἀνάλυσιν μετάλλων καὶ μεταλλευμάτων. Γνώσις τῆς ἀγγλικῆς ἢ γαλλικῆς γλώσσης δᾶ θεωρηθῆ ὡς προσόν. Ἡ ἐταιρία χορηγεῖ κατοικίαν, φωτισμὸν καὶ ὑδρευσιν δωρεάν καὶ ἐπιπλέον δῶρον εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Μισθὸς ἱκανοποιητικός.

Ref. No 111

Replies, quoting the reference No., should give full details of qualifications and previous experience. All applications will be treated very confidentially and will receive a quick reply.

E.S.L. PERSONNEL CONSULTANTS LTD.
XENOFONDOS 14 - ATHENS 118 - TEL. 231.926

The logo for E.S.L. Personnel Consultants Ltd. consists of the letters 'E', 'S', and 'L' in a bold, stylized, sans-serif font. The letters are white and set against a dark, rectangular background.

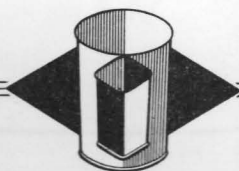
ΕΛΣΑ Α.Ε.
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΩΝ ΔΟΧΕΙΩΝ
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

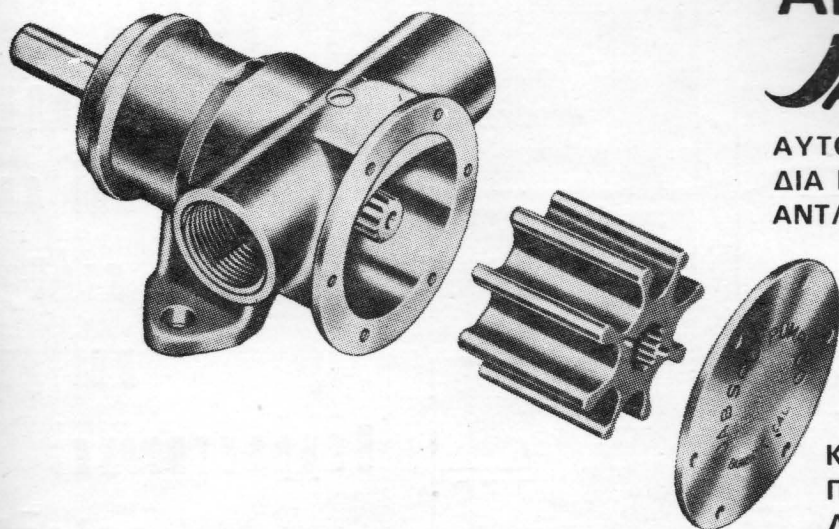
διότι:

- προστατεύει απόλυτως τα συσκευαζόμενα προϊόντα.
- εκπληρεί τās απαιτήσεις τών αγορών του έξωτερικού.

ΕΛΣΑ Α.Ε.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΩΝ ΔΟΧΕΙΩΝ
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

ΑΝΤΛΙΑΙ **JABSCO**

ΑΥΤΟΜΑΤΟΥ ΑΝΑΡΡΟΦΗΣΕΩΣ
ΔΙΑ ΚΑΘΕ ΔΥΣΚΟΛΟΝ
ΑΝΤΛΗΣΙΝ

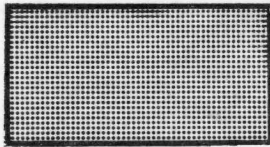

ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑ
ΠΑΧΥΡΕΥΣΤΑ ΥΓΡΑ ΩΣ ΚΑΙ
ΔΙΑ ΣΤΕΡΕΑ ΕΝ ΑΙΩΡΗΣΕΙ
ΟΡΕΙΧΑΛΚΙΝΟΙ
ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΑΙ
ΑΝΟΞΕΙΔΩΤΟΙ
ΠΛΑΣΤΙΚΑΙ

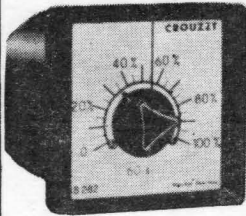
ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΑΝΤΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ - ΣΥΝΕΡΓΕΙΟΝ

Α. ΛΕΩΝΙΔΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ

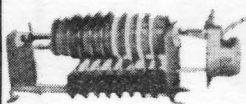
Κ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 12 ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ ΤΗΛ. 476.264, 477.568

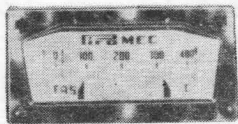
ΧΡΟΝΟΡΕΛΕ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΤΑΙ

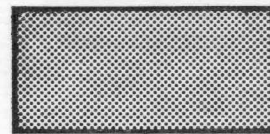
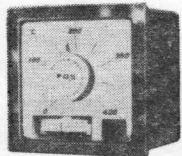

ΠΥΡΟΜΕΤΡΑ

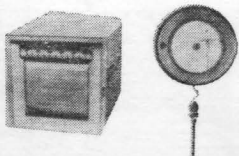

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ

ΘΕΡΜΟΣΤΑΤΑΙ

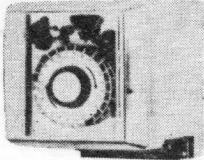

ΚΑΤΑΓΡΑΦΙΚΑ

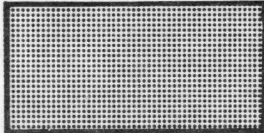

ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ - ΠΙΕΣΕΩΣ
ΥΓΡΑΣΙΑΣ ΡΟΗΣ ΣΤΑΘΜΗΣ

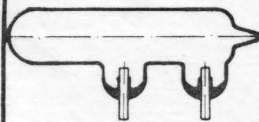
ΧΡΟΝΟΔΙΑΚΟΠΤΕΣ

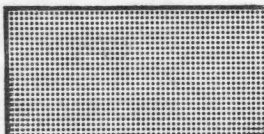
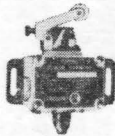
ΧΡΟΝΟΣΗΜΑΝΤΗΡΕΣ

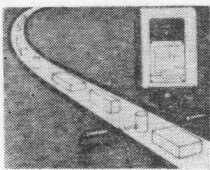
ΔΙΑΚΟΠΤΕΣ ΥΔΡΑΡΓΥΡΟΥ

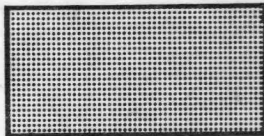
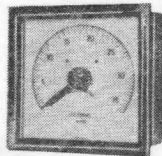
ΔΙΑΚΟΠΤΕΣ ΤΕΡΜΑΤΟΣ

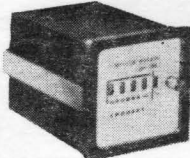
ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΑ

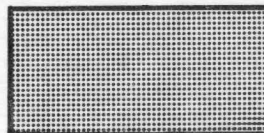
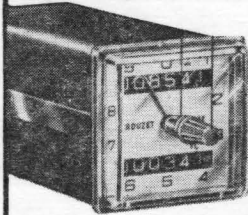
ΣΤΡΟΦΟΜΕΤΡΑ

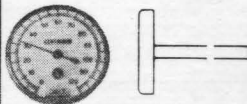
ΑΠΑΡΙΘΜΗΤΑΙ

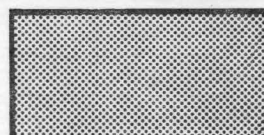
ΩΡΟΜΕΤΡΗΤΑΙ

ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΑ

ΘΕΡΜΟΣΤΑΤΕΣ

ΕΠΙΣΗΣ ΔΙΑΤΙΘΕΝΤΑΙ

Πιεσοστάται

Μανόμετρα

Ύγροστάται

Ύγρόμετρα

Δείκται στάθμης

καί ροής

Διακόπται στάθμης

καί ροής

Θερμοστατικά

βαλβίδες

Ήλεκτρομαγνητικά

βαλβίδες

Ήλεκτροκίνητοι

βαλβίδες

Άτμορειωτάι

ΟΡΓΑΝΑ ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΒΥΡΩΝ ΚΑΤΣΑΡΟΣ A.B.E.
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 13
ΑΘΗΝΑΙ 124 - ΤΗΛ. 238.280-226.109